

Silvija PELECKIENĒ

NOVELETĒS
rinktinē

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISBN

© Silvija Peleckienė, 2024

© Rimantas Dichavičius, viršelis, 2024

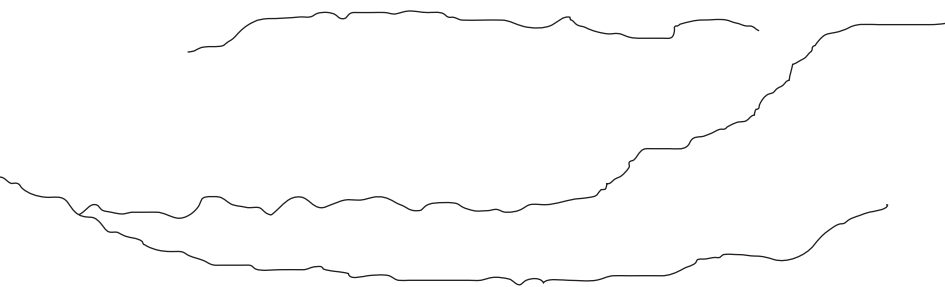
© Saulės Titnagas, 2024

Silvija PELECKIENĖ

NOVELETĖS

rinktinė

PADOVANOK
MAN
EDELVEISA

ŠAUKSMAS

Mintautas užvertė knygą. Ant stalo tykiai degusi žvakė neramiai plastelėjo ir nutyko. Kvapniosios žolės baigė smilkti, paskleidusios kambaryje nenusakomą ilgėsį.

Žvilgtelėjęs pro langą, pamatė rausvus nusileidžiančios saulės atspindžius dangaus pakraštyje.

Ten, toli toli, jis regėjo mėlynųjų kalnų atšvaitus. Ir tyrą skambantį orą. Tiksliau – girdėjo kalbančią tylą. Ten gyvena žmonės, mąstantys apie savo sielos amžiną gyvenimą. Toje šalyje niekas negarbina pinigų, turtų. Jie kuria grožį, meilę ir gerumą savyje. Tai patys didžiausi turtai žmogui. Tada jis, žmogus, galės pakilti iki dievų ir gyventi amžinąjį gyvenimą.

Mintautas juto, kaip jį šaukia ta tolimoji šalis. Bet jis dar negali iškelti. Dar reikia tiek daug skaityti, mokytis, suvokti.

Egzaminai universitete išlaikyti, darbai parašyti, bet, va, ant stalo guli naujos krūvos knygų, kurias reikia permąstyti, išanalizuoti.

Ir jis kantriai verčia puslapius. Ateina draugai. Mintautas kalba, ginčijasi, pasakoja.

Paskui vėl skaito, rašo.

Jis vaikšto gatvėmis, švenčia su draugais gimtadienius, lanko spektaklius, filmus ir klauso muziką. Įvairią: metalą, roką, choralinę, kosminę.

Paskui klausosi šauksmo.

Aną dieną jis nusipirko kuprinę ir įdėjo į ją pirmąją knygą.

„Vieną dieną iškeliausiu su ja ant pečių į tolimąją šalį, – sako jis, tvarkydamas kuprinės raištelius. – Aš žinau, kur toji mėlynųjų kalnų šalis. Jau radau ją. Kada nors iškeliausiu. O gal ir greitai.“

Ir Mintautas vėl žvelgia į tolį. Jis taip trokšta sunaikinti šlykščią nelaisvę, sudaužyti priklausomybę šiam melo ir purvo pasauliui, kuris tvirtai apgulęs laiko jį savo niūkia būtimi.

Su kančia jis žvelgia į savo įsivaizduojamo aukščio ateitį, į kurią veržiasi jo jėgos.

„Mane vėl šaukia“, – sako jis gniauždamas rankas.

Kuprinė jo laukia.

ANT TO PATIES SUOLELIO SU BALTA SKARELE

Lengvai prašvilpusi keletą kalvelių, įsukau keliuku į nedidelį Žemaitijos miestelį. Pravažiavusi jo ribą, pasijutau tarsi patekusi į sustingusį laiką. Čia buvo taip tylu ir ramu, kad girgždesys, sklindantis iš po mašinos ratų, rodės, draskė laiką.

Abipus gatvės stovėjo namai – masyvūs, ažuolinėmis durimis, nedideliais langeliais ir nuolaidžiais stogais. Tai buvo tie patys namai, kuriuos mačiau prosenelių nuotraukose, darytose praeito amžiaus pabaigoje. Gal tik langų rėmai ir stogai buvo atnaujinti. Ir gėlių darželiai palangėse tebeaugo tokie patys, ir gandraizidžiuose, iškeltuose senuose medžiuose, tebegyveno gandrai.

Pagrindinė ir vienintelė miestelio gatvė, vedanti iki ant kalvelės stovinčios bažnyčios, buvo jau asfaltuota, o ne grįsta akmenimis.

Netoli nedidelės rausvų plytų gotikinės bažnyčios sustojau. Žinojau, kad ji statyta dar Didžiojo Vytauto laikais. Ne kartą deginta, griauta, tačiau ir vėl atstatyta, išgražinta ji ne tik puošė miestelį, bet ir buvo dvasinio gyvenimo šerdis.

Pasukau takeliu į netoliese stovintį ilgą, daugiau nei šimtmetį turintį namą. Durys buvo praviros, o ant suolo, apsupto gėlėmis, sėdėjo senolė. Apsigobusi balta skarele, susidėjusi rankas ant kelių, ji ramiai žvelgė į kelią. Ir man pasirodė, kad čia sėdi pati amžinybė, pats sustojęs laikas. Juk senovinėje nuotraukoje lygiai taip pat ant to paties suolo su balta skarele sėdi senolės proprosenelė.

Tvirtai sučiaupusi lūpas ji reikliai žvelgė į mane. Tuo metu pro duris išslinko nedidelė papūstžandė aiškiomis mėlynomis senolės akimis anūkėlė. Sustojusi už senosios, žiūrėjo į artėjančią giminaitę.

Laikas čia bejėgis, pagalvojau. Jis skrieja ir nuskrieja į praeitį, paskui sugrįžta į ateitį ir vėl ateina pas mus ryškiomis senolės žemaitės akimis.

Ir kol senolė sėdės ant suoloelio, ilsėdamasi po lėto, negailingio ir neišmatuojamo laiko našta, tol tėvynė bus gyva.

– Sveika sugrįžusi, – ištarė ji man, kai priėjau, ir parodė vietą šalia savęs.

Akimirkai ir amžinybei sustojau prie jos.

LIETUVIŠKI BARŠČIAI

Manfredas nerimavo. Jau pusvalandį dairėsi į kiekvieną pravažiuojančią mašiną. Bet jos pralėkdavo spindinčios šviesomis, skambančios garsia muzika ar tylinčios ir klastingos.

Tas, rodos, nedidelis, vos šimto kilometrų atstumas, skiriantis jį nuo atvykusios į svečius motinos, dabar virto ilgiausiu keliu pasaulyje.

Žiūrėdamas į ryškiaspalves gatves, skubančius pro šalį šaltus ir abejingus žmones, Manfredas vėl pasijuto vienišas ir niekam nereikalingas. Nebent tik sau.

Atvyko į šią šalį ieškoti protėvių dvasios. Gyvendamas netikroje motinos tėvynėje jis prisiklausė tiek legendų, padavimų, gražių pasakojimų apie karo metu motinos prarastąją tėvynę, kad nutarė bet koku būdu sugrįžti į ją. Išmoko motinos gimtąją, bet jam tapusią svetima kalbą, susirado tolimus giminaičius, ir vieną jausmą vasaros dieną, atsisveikinęs su vaikystės draugais ir artimaisiais, atvažiavo į šį didelį, bet nedraugingą miestą.

Jis sužavėjo jį savo didingumu, senoviniais pastatais, nepaprasta švara, tvarka ir prabanga.

Klajojo po miestą ir gėrė jo kvapus, grožį, dvasią. Tačiau greitai, atslūgus pirmai susižavėjimo bangai, pasijuto pašalininiu. Atrodė, kad ir dangus, ir žolė, ir gėlės, ir medžiai, ir net didelė upė, tekanti per miestą, čia tokie šalti ir nesavi, kitaip susodinti ir prižiūrimi, tarsi būtų be gyvybės ir gyventų pagal griežtai nustatytą tvarką.

Tolimieji pusbroliai žiūrėjo tiriamai ir su paslėpta ironija: buvo benamis, betėvis, atvykėlis, netikėtai nukritęs jiems ant galvų ir kažko reikalaujantis. Tiesa, iš pradžių padėjo įgyti naują specialybę. O paskui užmiršo. Tad jis pats ėmė kabintis

į gyvenimą. Mat apsidairęs ir suvokęs visus čia vyraujančius dėsnius suprato, kad mokydamasis gali daugiau pasiekti. Atkakliai yrėsi pirmyn: jau buvo bebaigias koledžą ir dabar sva-jojo apie mokymąsi universitete.

Per tuos ilgus penkerius metus jis suvyriškėjo, tapo atka-klus, užsispyręs. Tik ilgi vieniši vakarai spindinčiame mieste, pilni plūstančio ilgesio ir skausmo gimtinei, paženklino jį liū-desio šešėliu.

Susigrauzęs Manfredas niūriai žvelgė į judantį kelią. Stai-ga išgirdęs stabdomos mašinos urzgesį, pakėlė galvą ir išvy-do praviras didžiulės krovininės mašinos duris.

Kai po pusvalandžio atsidarė pažįstamos durys ir pakvie-tė vidun, jis pasijuto namuose: kambario viduryje stovėjo mo-tina, o ant stalo garavo jo taip mėgstami lietuviški barščiai.

Jis srėbė juos iš lėto, mėgaudamasis ir pasigardžiuoda-mas, šaukštas po šaukšto. Ir palengva į šoną nuslinko neri-mas, neviltis, įtampa ir ilgesys.

Paskui paprašė dar vienos lėkštės.

PADOVANOK MAN EDELVEISĄ

– Padovanok man edelveisą, – prašiau jo. O jis tik bejėgiškai skėščiojo rankomis ir žiūrėjo šiltomis akimis.

Aš taip norėjau edelveiso. Ne rožių, lelijų ar šaltų gvazdikų. Ne. Tų gražių, bet tapusių jau tradicinėmis gėlių negeidžiau.

Troškau tos paprastos ir kuklios savo išvaizda, bet tokios nepasiekiamos baltos gėlės.

Nes žinojau, kad ji atneša meilę ir šviesą.

O jis ateidavo, tyliai pasėdėdavo, pakalbėdavo ir išeidavo.

Sykiais netardavo nė žodžio, tik žiūrėdavo ir žiūrėdavo.

Ir taip kasdien, kasdien, kasdien.

Išgirdusi ramius jo žingsnius, puldavau prie durų. O jei kurią dieną nesulaukdavau, gyvendavau laukimu ir nerimu.

Kartą jis nepasirodė kelias savaites. Mano galva ištino nuo tamsių minčių, o širdis pradėjo skeldėti.

Pasirodęs ramiai paaiškino:

– Nusipirkau prancūzišką kostiumą, marškinius ir lakinius batus. Dabar eime.

Ir mes iškeliavome. Kažkur kažkas kažką klausinėjo, rašė, sveikino.

Paskui jis užmovė žiedą.

– Dabar tu mano, – pasakė, – edelveise!

MANTUKAS, KURIS PAVYS SAULĘ

Mantukas džiaugėsi: šiandien su mama keliauja pas tetą. Ji gyvena mieste, gražiamе mūrinuke su dideliais baltais langais, švytinčiomis durimis ir nematytais daiktais. Ten baldai spindi kaip veidrodis ir jų negalima liesti, o grindys sudėliotos iš mažų medžio juostelių ir tviska kaip veidrodis. Todėl vaikščioti reikia tik su kojineis arba šlepetėmis. Mantukui patinka tos grindys: jis pačiužinėja jomis, pasižiūri į save. Bet labai atsargiai, nes teta vis aiškina, kad tą žvilgesį galima greitai suraizyti. Tad ir vaikšto iš lėto, ant galų pirštelių. Sėdasi ant minkštos sofos kraštelio nedrąsiai, bet kai prasmenga vos ne iki smakro, pralinksmėja. Kai niekas nemato, pašokinėja, bet šiaip kiurkso įsitempęs ir išdidus.

Gražūs tie namai. Devynmečiui Mantukui čia įdomu. Ir kai mama iškeliauja atgal į tolimąjį kaimą, jis per daug nenuliūsta. Kieme žaidžia su dėdės dviračiu, mokosi juo važiuoti, padeda tetai pašerti ožiukus. Jie linksmi ir išdykę, jau ir badytis mėgina.

Paskui jis išbėga į gatvę ir stebi pravažiuojančias mašinas. Tie dideli ir ilgi autobusai, pilni skubančių žmonių, sunkiai riedantys gatve labai stebina berniuką, nes jis tokiais nėra važiavęs. Kaimo gatvė jiems būtų per siaura, neturėtų kur apsistoti. O tų judrių įvairiaspalvių mašinelių pralėkdavo daug. Kai kurias jis jau pažindavo, o kitos, tokios ilgos, tamsiais langais, jam buvo nematytos. Žvalgydamasis aplinkui, stebilydamas visur ir viską, jis vis žvilgteli į dangų: saulė aukštai, vakaras toli.

Pavalgęs išplauna lėkštes ir tvarkingai, kaip teta nurodo, sudėlioja į spintelę. Po to išbėga į kiemą ir vėl pasižiūri į saulę. Ji gerokai pasislinkusi jo kaimo linkui. Ir Mantukas pagalvoja,

kad mama jau verda vakarienę, o senelė peša žolę triušiams ir ruošiasi šerti kiaulaites. „Kažin, kaip tas raišasis ilgaausis? Jau tikriausiai paėdęs snaudžia narvelio kamputy“, – mąsto berniukas.

Tada Mantukas nubėga pas tetą į šiltnamį. Čia jis laisto aukštai išstypusius pomidorų, agurkų daigus. O radęs mažą, raudoną pomidorėlį labai nudžiunga. Nuskynęs jį pauosto ir atsargiai įsideda į kišenėlę. Vėliau, surinkęs paaugusius agurkėlius ir nunešęs į vidų, vėl išbėga lauk – saulė jau nugrimzdusi į tolimus debesis, o visas dangaus kraštas, esantis už kaimo, rausvas ir skaidrus.

„Kaip jie ten be manęs? – susirūpina Mantukas. – Kas su močiute gonkelėse pasėdės? Kas patikrins duris, ar gerai užrakintos?“

Mantukas pasijunta čia toks vienišas ir nereikalingas. Jam taip suspaudžia širdį, kad nieko nelaukdamas sparčiai atsiveikina su teta ir, spausdamas rankoje dovanotąjį pomidorėlį, išlekia namo, vis dairydamasis į lėtai sliuogiančią saulę.

Kad tik suspėtų!

RYŠULĖLIS

Naktis slinko pamažėle. Tilo ir tuštėjo mūsų gatvė, geso šviesos. Retkarčiais pasigirdavo vienišo keleivio aidūs žingsniai. Kažkur sukaukdavo šuo.

Mama skubomis lovadengte uždengė langą, paskui dar apkamšė didele pagalve. „Jei šaus, kulkos įstrigs pūkuose“, – sakė ji. Paskui suguldė mus lovon, prieš tai kiekvieną apvil-kusi keliais marškiniais, apavusi kojineis ir apmovusi ilgo-mis kelnėmis. „Gal reikės“, – tyliai kalbėjo.

Naktis įlindo į mūsų mažą kambarėlį. Tamsi, ilga, niūri. Buvo tylu. Taip tylu, kad savo kvėpavimu bijojau suardyti tylą. O širdies plakimas, atrodė, skverbiasi pro namo sienas ir girdėti toli toli. Nutirpo kojos, rankos, tačiau bijojau pajudėti. Juk gali išgirsti tie, kurie valdo tamsą. Mačiau palinkusios prie lango mamos šešėlį. Ir ryšulėlį. Jis pūpsojo ant kėdės prie lovos. Mama kiekvieną vakarą jį perkraustydavo. Vis ką nors reikalinga įkišdavo. Ten buvo šilti rūbai, kojinės, svarbiausi dokumentai, nuotraukos, sidabriniai šaukšteliai ir mano kalbanti lėlė. Aš pati ją ten įmečiau. Jei ji bus kartu su mumis, tai viskas bus gerai. Tuo šventai tikėjau.

Nors gulėjau įsitempusi, bet prisiminiau dideles geras lėlės akis ir aprimau. Žvilgtelėjusi į ryšulėlį pamačiau nuo jos sklindančią balsvą šviesą. Tamsa toje vietoje tarsi prasi-skleidė, sušilo ir man pasidarė gera. Atrodė, ta šviesa saugos mane, sesutę, mamą.

Tarsi per ūkaną išgirdau kažkur gatvės pradžioje mašinos ūžesį. Jis vis stiprėjo. Mama neramiai apsidairė, prigludo prie lango. Bijojau kvėpuoti, tik gulėjau pastirusi ir žiūrėjau į lubas. Burzgesys artėjo, ūmai prislopo, paskui vėl sustiprėjo ir nutilo. Mašina sustojo priešais mūsų namą. Lūkuriavome.

Pasigirdo gerklingi balsai. Keli šiurkštūs garsai nuskambėjo visai netoli mūsų lango. Nelauktai kilo ginčas. Paskui rėkūnai pasuko į priešais stovintį namą.

Mama, prispaudusi rankas prie širdies, klausėsi nakties garsų. Nerimastingai gaudžiau juos ir aš: girdėjau verksmą, aimanas, dejonę, durų trinkėsėjimą, nubarškančią mašiną. „Saugok juos, Viešpatie“, – liūdnai pasakė mama. Priėjusi ji mus apklostė ir liepė miegoti.

O nejudinamas ryšulėlis su vilties lėle dar ilgai laukė atsklenkančių naktų.

ŽIŪRĖJIMAS PASMERKTO PAUKŠČIO AKIMIS

Toji ligoninė ypati. Joje karaliauja bedugnė tyla ir maulingas lūkesys. Gydytojai čia tiesą pasako pusbalsiu ir dėmiai. Jų žadai nekonkretūs ir slaptingi, tik kiekvieną įtaigiai skatinantys būti tvirtiems ir žvaliems. Pagrindinis gydymas – švitinimas, gyduolių arbatos, pagaliau operacijos ir... optimizmas.

Vladas atėjo į šį atokiai nuo gatvės stovintį pastatą kamuojamas mažos negalios. Ir tik trumpam, kaip jis sakė, kol ištirs ir išrašys kokių nors vaistų.

Tačiauėjo dienos, ir jis užsibuvo. Sudėtingi ir ilgi tyrimai sustabdė laiką. O paskui prasidėjo kasdieniniai vaikščiojimai į radiacinį kabinetą. Grįžęs į palatą atsisėdavo prie lango. Ten, laisvajame pasaulyje, lakstė mašinos, skubėjo žmonės, skraidė paukščiai. „Žinoma, – galvojo jis, – aš irgi laisvas. Va, imsiu ir išeisiu...“

Ir Vladas nuslinkdavo į lovą. Tik laikraščiai, be perstojo gaudžiantis radijas ir artimųjų apsilankymai buvo vienintelis ryšys su gyvenimu už lango. Ir dalininkai, gulintys gretimose lovose ir kovojantys su laiku.

Petras, atvykęs iš atšalaus kaimo, gaivelėjosi po sunkios operacijos. Šiandien jau barščių paprašė ir savo pieningas karvutes prisiminė.

– Tuoj ir lašinius galėsi krimsti, ir ūkį apeisi, – dėstė Vladas.

– O kam man dirbti? Yra mano moteris, dukros, sūnūs, tegu prūnija. Aš tik veizėsiu, – šypsojosi ūkininkas.

Albinas iš mažo miestelio tylėjo. Jis čia jau antrą kartą. Netrukus vėl išvažiuos į namelius, bet ar ilgam. Juk išsiveš ir savąją bėdą, kuri kažin ar jau beapleis jį.

Tik jauniausiasis tylėjo. Neseniai išoperuotas kaklas gijo, tačiau auglys vėl išsiveržė kitoje vietoje. Žiūrėjo jaunylis į vyresniuosius pasmerkto paukščio akimis ir daužėsi į sieną.

Tik Vladas visus ramino, guodė ir juokavo. Pasakojo prisiminimus, nuotykius ir anekdotus iš savo ilgo gyvenimo. Ir dienas skaičiavo, kada galės užverti šio pastato duris.

Vieną dieną pliūptelėjęs kraujas jo nesujaudino. „Niekai. Juk visko būna ir praeina“, – nusprendė. Ir tikrai – po kelių dienų savijauta pagerėjo.

Paskutinį kartą aplankęs procedūrinį kabinetą, jis skubiai apsirengė ir nuskubėjo durų, už kurių virė gyvenimas, link. Pamatęs tolėliau stovintį gydytoją, linksmi šūktelėjo:

– Sudie, daktarėli! Daugiau nebepasimatysim!

– Reikės. Greitai vėl reikės, – lingavo galvą medikas, lydėdamas akimis energingai žingsniuojantį Vladą.

MAŽOJI FLEITININKĖ

Kiūtinau įtartinai ramia alėja. Pro šalį tykiai praslinkdavo porėlės, moterys su vaikais, odinukėmis vilkį plikagalviai jaunikaičiai.

Įvairiomis spalvomis švietė parduotuvių langai, durys ir vitrinos. Vienos įmantriai išdėliotais batais kvietė pirkti, kitos – koketiškai sustatytų ir apvilktų manekenų rūbais viliojo. Knygyno lange puikavosi nauji leidiniai, o netoliese storas riebus paršiukas siūlė įvairių skanumynų.

Bet žmonės apatiškai pėsčiavo savais keliais. Kiekvienas nešėsi savo rūpesčius, nerimą, skausmą. Ir viskas skendo niūrioje tikrovėje.

Kaip dvasia be vietops judėjau gatve. Dangus buvo pilkas, medžiai pastirę ir nykūs, o vėjas šoko piktą šokį. Kaupėsi sutemos. Atrodė, kad aplink tvyranti nyki tuštuma ir abejingumas skverbiasi į mano širdį ir pasaulis užsisklendžia aplink mane.

Nelauktai iš kažkur atsklido švelni ilgesinga melodija. Ji vinguriavo tyliai ir nežemiškai. Liūdnas motyvas pleveno ore, vijosi kiekvieną ir skverbėsi į apsnūdusios sielos gelmes. Kaip apžavėta patraukiau stulbinančių garsų link.

Prie knygyno palangės stovėjo mažutė fleitininkė ir susikaupusi griežė. Kartkartėmis į puodelį šalia jos cvanktelėdavo moneta.

Apstulbusi gėriau nenusakomą melodiją. Niūruma traukėsi ir dužo į druzgus.

Tarsi švytinti gėrio liepsnelė ji pažadino iš maudulio, nušvito širdyje ir įžiebė stebuklingą viltį.

ŽINIA

Šį siaurą, vinguriuojantį mišku keliūkštį prisimenu iš vaikystės. Čia dažnai lankydavausi su tėvuku, mėgusiu meške-rioti netoliese esančiame ežere.

Klystkelis kilpotas ir pilnas paslapčių. Juo tipendavo žvėreliai, šokčiojo kielės, šliaužiojo žalčiai, raudonavo žemuogės ir augo voveraitės. O abipus jo kilo tanki, rami miško siena, pilna gyvybinių jėgų.

Mažoje laukymėlėje su debesimis kalbėjo didžiulis, vešlus ąžuolas. Tai – tas pats mano vaikystės medelis, dabar gerokai ištįsęs į aukštį ir plotį.

Laikas subrandino ne tik mane. Ir tik paukščių giesmės, sodri žaluma ir ramybė išliko tarsi ta pati.

Ir dabar, ištrūkusi iš pilkos kasdienybės, pasijutau kaip paukštis praradęs savo lizdą. Skubėjau pas jį, gyvenantį ten, ant kalnelio. Reikėjo pasakyti...

Eidama siauru takeliu kvėpavau, traukdama į save svaigų orą, gėriau miško skambesį ir medžių milžinų jėgą. Šiandien man šito taip reikia.

Kilpotasis, baigęs vinguriuoti, staiga išsoko į pievą, kurioje amsėdamas laktė šuo. Pamatęs mane sukluso, paskui puolė pasitikti. Pažinau jį – tai kažkada mamos dovanotas mažasis šunelis. Jau žilstelėjęs kaip žmogus, bet dar vikrus ir žvalus.

Sunkiai kopiau į ant kalnelio stovinčią rąstinę trobą. Mano nešama žinia slėgė kaip bedugnė sietuva.

Žinojau, kad kelio atgal jau nėra, kad jam praeities kasdien vis daugiau, o ateities nebeliko. Ji išėjo kartu su mano mama.

Įsikūrė jis čia senokai. Susiremontavo gimtąjį namą ir gyveno su mišku ir knygomis. Ištrūkęs iš miesto, suvokęs, kad niekada jame nepritaps ir nesuras kitos, kuri pakeistų prarastąją, jis gyveno skaudančiu laiku ir visaapimančioje vienatvėje.

Mama dažnai prisimindavo jį, šaunųjį studentą. Jis mylėjo mišką ir mamą. Buvo sutarę vestuves, numatę gyvenimą.

Bet vieną dieną su raudonom vėliavom ir piktūnų veidais atžygiavo svetimieji. Jie įvedė savo tvarką ir įstatymus, pagal kuriuos teisė nekaltuosius. Taip studentas atsidūrė svetimoje atšiaurioje taigoje. Neužilgo mama gavo žinią, kad jis žuvęs.

Bet jis sugrįžo. Išsekęs, nualintas, anksti pražilęs. Susirado ją, savo mylimąją. O ji augino būrį vaikučių ir gyveno su gėla širdyje. Nuo tada mes įgijome gerąjį dėdę, kurį dažnokai lankydavome atokiajame miške.

O dabar atėjau pranešti skaudžią žinią.

Kai pravėriau trobos duris, jis stovėjo prie lango. Pažvelgė į mane ir pasakė:

– Žinau. Ji išeidama mane aplankė.

LAISVĖS DANGUS

Iš lėto išėjau pro duris į gatvę. Į veidą dvelktelejo vėjas. Pakvipo nenusakoma rudens dvasia. Trinktelėjusios durys atskyrė mane nuo ano sudvisusio, šiurkštaus ir šalto pasaulio. Ten karaliavo prievarta ir baila. Ten įtaigiai ir privaliai buvo klojamos pasakos apie gyvenimą.

Visą laiką jutau sugrudusią širdį. Ir nors kiekvieną dieną buvo kalamos naujos tiesos, žinojau, kad turiu mokytis daug ir gerai, idant pati galėčiau suvokti supantį mane pasaulį, iš kurio jau dvelkė grasa.

O čia, gatvėje, dūko spalis. Pliki medžiai stovėjo beviltiškai iškėlę šakas į dangų. Kai kur vėjo nešiojami skraidė paskutinieji gelsvi lapai. Pajuodę, apgriuvę, išdaužytais langais namai tylėjo. Tik kitoje gatvės pusėje prie nedidelės krautuvėlės stovėjo būrelis nuolankių žmonių: jie laukė duonos. Netoliese, sutūpę ant namo atbrailos, čirškėdami duonos trupinių kantriai lūkuriavo žvirbliai.

Visur buvo pilka ir gūdu. Ir tik dangus švytėjo ramia vaiskuma, sugerama gatvių vandens.

Čia, šitame kampe, ilgokai stoviniuodavau. Ir dabar mane vėl patraukė tas nepaprastas dangaus mëlis ir gylis. Su ilgesiu žiūrėjau į tolimąjį, skaidrųjį pasaulį.

Ir skridau.

Ten, aukštai, buvo tiek erdvės ir laisvės.

Džiūgavau.

Tapau laisvūne.

Tuo metu pasigirdo mašinos signalas, žmonių balsai – atvežė duonos.

Tykiai patraukiau nešvaria gatve namo, nešdamasi širdyje žydą laisvės ilgesį.

BALTA SUKNELĖ

Aš visą laiką galvoju apie tą suknelę. Kokia ji turi būti?

Medžiagą jau nužiūrėjau. Lygi, daili, minkšta ir balta. Taip, ji turi būti tik balta. Kitokios nenoriu. O ypač juodos. Nekenčiu šios spalvos. Ji nyki ir niūri. Tai gelmė, traukianti į baisią prarają. O aš taip bijau juodos tamsos ir bedugnės.

Todėl noriu, kad ši balta suknelė šviestų ir ramintų mane, būtų artima ateinančiai pradžiai, padėtų prisikasti prie manosios, giliai paslėptos, šviesos. Ji būtų tarsi viltis einančiai išsvajotuoju keliu.

Bet kaip ją pasiūti? Tradiciškai velkamą per galvą, ar surišamą raišteliais nugaroje? Juk svarbiausia – ji turi būti puošni, visokių mezginėlių, raukinėlių būtinai reikia.

Varčiau minkštą audinį ir kiekvieną akimirką jutau ore sklandančią gyvybingą tylą. Kambarys, užtvindintas degančios saulės, virto savotiška manąja amžinybe.

Pasiuvau puikią suknelę. Ji kupina mano minčių ir jausmų, nevilties ir vienatvės, tikėjimo ir meilės. Gal kurį laiką ir pagulės spintoje, bet, valandos sulaukusi, žinosiu, kad ji yra ir mane lydės didžiajame kelyje. Ir balta šviesa lydės mane.

Vieną rūškaną rudens vakarą sunkiai serganti mama pasakė:

– Dukrele, šiandakt išeisiu. Atnešk savąją suknelę. Tau dar anksti ruoštis.

Manoji balta suknelė papuošė ją kelionėje į amžinybę.

PONIOS EINA!

Pėdavau nepaprasta gatve. Vienoje jos pusėje buvo parkas, pilnas senų liepų, ąžuolų, gluosnių, o kitoje – judri gatvė. Iš medžių, palinkusių virš galvų, sklido paukščių kliaugėjimas. Saulės spinduliai šoko ore, o vasaros žolynai kvepėjo medumi. Prabirbiančios mašinos žiburiavo šviesoje visomis spalvomis. Džiūgavau.

Staiga priekyje pamačiau kūprinančią vargetą, tįščiojančią didoką krepšį. Paslinkusi kelis žingsnius, ji klūpteli, kiek parypuoja ir vėl šliaužia.

– Keliaukime drauge, – pasiūliau.

Ji pakėlė pailgą, šviesių akių veidą. Tik dabar pamačiau, kokia ji mažutėlė, sulinkusi po išsišovusia kuprele, sugrubusiom rankom. Nustebusi ir netikėdama žiūrėjo kurį laiką į mane.

– Čia netoli. Pas brolių gyvenu. Aš kaip nors pati, – nutęsė. Bet aš čiupau nešulį, ir mes pajudėjome.

– Šiandien nugarą skauda, – tyliai pasakė. – Sunku eiti.

Sulėtinau žingsnį ir patyliukais žengėme. Ji pamažėle pasakojo apie brolių, mėgstantį išgerti, džiaugėsi kampu šiltame sandėliuke, kur jai leido gyventi, ir vis taisėsi palaikę skarelę, apspurusį švarkelį. Kalbėjo gražia literatūrine kalba, kiek nutęsdama bales.

Mačiau kaip ji stengėsi pasitempti, pasijusti reikšminga ir išvaizdi. Žvilgtelėjusi į jos maišelį, supratau, kad ji grįžta iš šiukšlyno, pasirinkusi ten jai reikalingų daiktų.

– Bėdinas gyvenimas. Bet taip jau man skirta, – guodėsi.

Gatvės kampe susiruošėme kiti pusėn. Kiek paėjėjus staiga iš už kampo išsoko didžiulė žvilganti mašina. Sucypė stabdžiai ir ji sustojo kaip įbesta, praleisdama mus.

– Ponios eina! – išdidžiai mostelėjusi ranka stovinčios mašinos pusėn, pasakė senutė.

Ponios ėjo.

TIK DĖDĖ

Važiuojame prašmatnia didele mašina. Lengvai pasispuodama ji kilo ir leidosi nedideliais kalneliais. Šešiametis Mariukas lyg užkerėtas žiūrėjo pro langą. Jį stebino margaspalviai medžiai, keliu išdidžiai krypuojančios antys ir žąsys, pievose besiganančios karvės, bulves kasantys žmonės. Aplink buvo tiek daug visko, kad jis nebepajėgė grožėtis vaizdais. Pamatęs pažįstamo miestelio bažnyčios bokštus, jis atsiduso:

– Mes ten visi buvome...

Paskui susidomėjo minkštomis sėdynėmis. Čiupinėjo, glostė ir žavėjosi jų gražumu.

– Viai kaip dėdės, – pastebėjo.

Išsitraukęs iš maišelio surenkamą robotą, ilgai jį sukinėjo, krapštė.

– Močiutės dovana, – trumpai paaiškino ir vėl įniko žaisti.

– Mama pinigų neturi, negali nupirkti žaislų. O dėdė turtingas, – pasakė pravažiavus dar kelis kilometrus.

O paskui, niekieno neraginas, ilgai pasakojo apie nepaprastą geradarių butą, gražius baldus, didžiulį japonišką televizorių, rodantį spalvotus filmukus, apie dovanėles, gautas iš mamos draugo. Tačiau Mariuko balse skambėjo žodžiais neišsakomas liūdesys. Mažus jo petelius slėgė juodas našlaitystės šešėlis.

– Jis man patinka. Geras. Ir laimingas, nes sveikas, – dėstė berniukas. – Gal ir gyvensime kartu. Dar nežinau. Bet jis man bus tik dėdė.

Ir Mariukas palinko prie lango.

RUDENS DVASIA

Tas nedidelis gojelis visada traukė. Pralėkdama pro šalį dažnai čia stabtelėdavau, stengdamasi suvokti paslaptingą jo duotį.

Bet kokiu oru – ar vėjas blaškytųsi, ar neramiai lytų ir sunkiai snigtų – mįslingojo miškelio viduryje būdavo ramu. Tik tyliai šlamėdavo medžiai ir virpėdavo skaidrus oras.

Jis visą laiką tarsi kviesdavo ateiti ir išgirsti jį. Bet laikas bėgo pirmyn ir tik širdyje nusinėdavau jo šaukimą.

Bet atėjo toks nelaukiamas ir ypatingas ruduo. Jis nekanikino lietumi, piktais vėjais, purvais ir dargana, o ramiai kilo rūkų pilkuma, bangavo dangaus mėlynumu ir skverbėsi bekrašte ramybe.

Vieną dieną, pavargusi nuo nykios kasdienybės ir monotonijos, prislėgta maudulio, nerimasties ir neišsipildžiusių iliuzijų, įžengiau į išlakių medžių apsuptą ramybės salą.

Čia tykiai ir lėtai plevendami tarsi iš mėlynos begalybės leidosi klevų, beržų, ąžuolų lapai. Vieni lengvai šnarėdami nukrisdavo ant žemės, o kiti dar tęsdavo savo klajones. Pievelė buvo nuklota auksiniu minkštu ir puriu lapų kilimu. Ir taip tylu, kad buvo girdėti, kaip trekšteli lapas atsiskirdamas nuo medžio šakos.

Nutilo mintys ir maudulys. Pajutau Laiko Dvasią, atsivėrė visa didybe Visata. Išnyko baimė ir neviltis, nutyko pagrauža.

Staiga suvokiau toliausią ateitį. Mąsliomis akimis pažvelgė viltis.

ŽIDINYS

Vaclovas priėjo prie durų. Kurį laiką stovėjo žiūrėdamas į jas. Buvo apsilaupusios, nuteptos, vietoj stiklo – faneros gabalas. Tik puošni rankena blausiai blizgėjo tamsoje. Pirštu nubraukęs dulkes, tyliai pravėrė duris. Į jį bloškėsi drėgmė ir pelėsiai.

Sustojęs prie slenksčio apžvelgė kambarį. Viskas taip, kaip ir prieš penketą metų, kai po sunkių skyrybų buvo parvežti jo „pasoginiai“ baldai: didžiulė trijų durų spinta prie sienos, sofa ir foteliukai, apdengti apspurusiu audeklu, staliukas, susuktas rašaluotas kilimas ir daugybė visokių senų rūbų, batų, prisirinkusių per tuos metus. Kampe ant spintelės stovėjo sudaužytu stiklu motinos paskutinioji nuotrauka. Tada, po jos laidotuvių, po ilgų gėrimų ir ašarojimų, nuotrauka kažkokių būdu (kaip ir kada tai įvyko, jis neprisimena) nukrito ant žemės. Jis atnešė ją čia ir pastatė. Motina žvelgė į jį vis taip pat švelniai šypsodamasi.

„Kokia netvarka“, – pagalvojo. Jau keli metai, kai aną šaltą žiemą iš susprogusių vamzdžių ištekęs vanduo išmargino juodais raštais sienas, grindis, o iš nuskilusio lubų kampo tinkas smulkiais gabalėliais išbiro ant sustumtų baldų.

„Nyku! Kaip nyku!“ Kiek kartų ruošėsi viską sutvarkyti, išdažyti kambarį, sustatyti baldus, bet numodavo ranka, uždarydavo duris ir išeidavo. Parkrisdavo gretimame, buvusiam brolio kambaryje ant mažos lovelės, užsimesdavo palaikę antklodę ir gulėdavo. Kartais skaitydavo knygas, laikraščius. Kai jų iš kažkur gaudavo, nes namie esančios buvo perskaitytos daug kartų. Ir svajodavo – prasigyvens, susitvarkys, gal sutiks moterį. Paskui vėl nueidavo į didįjį kambarį. Žiūrėdavo į baldus. Jie alsavo anuo laimingu gyvenimu. Paglostyda-

vo rašaluotą kilimą (dukrytė jį apliejo rašalu), nusišypsodavo mamos nuotraukai ir išeidavo.

Vieną tokią ilgą ir šaltą naktį staiga nusprendė vietoj buvusios krosnies įrengti židinį. Gražiai išmūryti sienelę, marmurinę atbrailą, uždėti groteles. Paskui prikrauti pliauskų, uždegti jas ir sėdėti prie žaižaruojančios šiltos ugnelės.

Vaclovas priėjo prie foteliuko, nudengė jį, patraukė arčiau sienos ir atsisėdo. „Štai ten bus židinys“, – žiūrėdamas priešais save galvojo. Jis ištiesė rankas. Ir staiga į jį tvokstelėjo karštis, ėmė plaikstyti ugnies liežuviai. Ir taip gera, ramu pasidarė.

Jis sėdėjo ir žiūrėjo į savąjį židinį.

„ALLONS L'ENFANTS!..”

Laukėme. Tylūs, susikaukę ir pasiruošę. Prancūzų kalbos vadovėlis tvarkingai padėtas ant suolo krašto, sąsiuviniai priešais. Pritilo ir išdykiausi berniokai. Šis žaidimas mums atrodė labai įdomus. Atitraukiantis nuo niūrios aplinkos, baimės ir netikrumo. Nutoldavo įkyrus žodžių kalimas, nesuprantamų pratimų rašymas ir dvejetai. Taip, Mokytojas labai juos mėgo. už plepėjimą, netvarką sąsiuvinyje, atsikalbinėjimą, neišmoktą žodį – deux. Ir tų deux dienyne turėjo beveik visi. Net jo mėgiamiausia uolūnė.

Tuo metu koridoriuje pasigirdo tykūs žingsniai. Jie artėjo. Ir vos tik Mokytojas pravėrė duris – pasigirdo daina. Ji skambėjo darniai ir jautriai. Jis stabtelėjo, nudžiugęs sukluso, paskui, pakėlęs dešinę ranką, ėmė diriguoti. Pajutęs netikrą gaidą, sustabdė įsismarkavusią klasę, aiškino, pats rodė, kaip taisyklingai ištarti ir padainuoti mums sunkų žodį. Dainavo-me.

Melodija tarsi nutraukė laiko skraistę, ir Mokytojas prabilo. Apie plačiąją Luarą, Paryžiaus rūmus ir aikštes, Alpių kalnus, į kurių aukštas viršūnes galima įkopti patogiai sėdint ant asiliuko. Ir tos šalies žmonės, nepaprastai mylinčius savo gimtąjį kraštą, branginančius jo laisvę. Klausėme užburti plaukiančio prieš mūsų akis reginio ir stengėmės suvokti, kas gi yra mūsų gimtinė – kaimas, miestas, respublika ar plačioji daugybės tautų sąjunga, apie kurią mums buvo kalama kiekvieną dieną, kiekvieną pamoką. Netikėtai Mokytojas pasisuko į lentą, virš kurios kabėjo plikagalvio, su barzdele svetimtaučio vado, paskelbto beveik šventuoju, paveikslas. Jo gudrus, grėsmingas, primerktų akių žvilgsnis smigo į mus ir hipnotizavo.

Mokytojas tarsi nuo staigaus skausmo krūptelėjo, dingo jaudulys ir pakilumo džiaugsmas. Atrodė, kad jis per akimirką mūsų akyse suseno. Į mus padvelkė šaltis ir baugesys.

Nutilome. Pavargusiu žvilgsniu Mokytojas peržvelgė mus ir tyliai uždainavo: „Mylėkite, vaikai, savo protėvių žemę“.
„Allons l'enfants dans la patrie...”

NEBYLIŲ VAIKAS

Nedidelis pailgo išbalusio veido berniukas stoviniuoja prie durų ir ilgai klebena rankeną.

Joms tykiai atsivėrus, vaikas įsmunka vidun. Pasičiupęs dėžutę su skaičiukais ir kelis kartus mostelėjęs ranka motinai, išbėga į gatvę.

Čia laukiančiam būreliui išdalija korteles. Žaidimui vado-vauja kaimynas – aukštokas, stambus vaikas. Jis nurodinėja ir įsakinėja. Nuo jo priklauso kaip žais ir kas laimės žaidimą.

Berniukas daugiau tyli negu kalba. Jis visiems stengiasi įtikti. Atiduoda laimėtas spalvingas korteles dičkiui, pavaišina dovanotais saldainiais ir vis žiūri į kiekvieną maldaujančiom akim.

Jis jaučiasi kitoks. Ir ta našta jį sunkiai slegia. Žino, kad tėvas neištars nė žodžio, neapgins ir nepaguos, jei jį kas nuskriaus.

Ir jis kovoja už savo vietą vaikų draugėje.

Nes jo tėvai – bežadžiai.

IŠ AMŽINOSIOS TYLOS – APSVILUSIAIS PIRŠTAIS

Tą niūrią ir pilką rudens dieną į langus beldėsi šaltas vėjas, o tylūs medžiai jau sapnavo žiemos sapnus.

Atėjo jų nedaug: paliegis sūnus su dejule žmona, jauniausioji duktė su dalingu vyru, kaip žvėriukas pikta ant viso pasaulio anūkė, penkeri nubalusiais plaukais, bet dar energingi vyriškiai ir kelios susimąsčiusios pusamžės moterys.

Susėdę ant nepatogių kėdučių buvusioje savo klasėje, o dabar čia įrengtame mokyklos muziejuje, dairėsi į sienas, nukabinėtas vinjetėmis, šimtametėmis nuotraukomis, caro laikų diplomų ir įvairių raštų kopijomis.

Ant viduryje stovinčio nedidelio keturkampio stalelio slaptingai degė žvakė.

Iš lėto kaupėsi vakaro sutemos. Tykiai vėrėsi prisiminimų langas – kelias į praeities pasaulį.

„Jis labai mylėjo savo gimtinę. Iš tolimojo Krymo, kur dirbo caro valdininklą išsiųstas, tėvynei atgavus laisvę, skubėjo namo“, – kalbėjo duktė.

„Tėvas parašė pirmąją chemijos vadovėlį“, – sakė sūnus.

„O tas gausias vienukes, mokytojai įsigilinus į tyrimus, ištaisydavome į ketvertus“, – prisiminė buvęs mokinys.

„Tai buvo asmenybė...“

Ir žodžiai, jausmai liejosi, surasdami vienas kitą, pynėsi į nenutrūkstamą negailestingo laiko tėkmę, kol iš amžinos tylos nakties atėjo Jis.

Stovėjo, žiūrėjo, klausėsi, trynė apsvilusius pirštus ir šypsojosi.

LAŠELIS KANTRYBĖS SLEGIANČIOJE TAMSOJE

Grižau iš mokyklos pavargusi, liūdna. Buvo šaltas, drėgnas ir nejaukus lapkritis.

Prie šoninių vartelių pamačiau suverstą didžiulę medgalių krūvą. Visas kiemas kvepėjo gaiviu mišku ir būsima šiluma.

Po pietų, paruošus pamokas, išsliūkinau į pagalbą tėveliui. Jis jau geras pusvalandis tapė lentgalius į rūšį.

Nemėgau šito darbo. Jis nebuvo sunkus, nes nešdavau tik po nedidelį glėbelį malkų. Bet baugino toji tamsi, niūri, šlapia ir be galo ilga patalpa po namu. Gilumoje ant sienos kabėjo blausi lempelė. Tad reikėjo nešulį tempti per visada pilną vandens prieangį, paskui ilgu nykiu tuneliu iki šviesos. Bijojau tos lipnios tamsos, to šalto vandens teškenimo po kojomis ir didelės, niekaip nesibaigiančios malkų krūvos. Stengiausi su savo našta eiti paskui tėvelį: buvo drąsiau ir saugiau.

O jis linksmai švilpavo kažkokią smagią melodiją ir vis kalbėjo, kad jau jau viską sunešime ir gražiai sukrausime. Jei nespėdavau išeiti kartu, laukdavau sugrižtančio, nes man atrodė, kad tamsiame vandenyje kiurkso didžiulės išsižiojusios varlės, tik ir laukiančios manęs. Pajutęs mano baimę, tėvelis nukabino lempą nuo sienos ir apšvietė balutę. Joje, aišku, varlių nebuvo.

Krutėjome toliau. Tėvelis dirbo, o aš slampinau niurzgėdama su keliais pagalėliais. Man atrodė, kad ta daugybė niekada nesibaigs, nes niekaip nemažėja, įkyrėjo aštrus medienos kvapas, rankos jau pilnos rakščių.

O tėvelis vis kalbėjo, kaip bus namie šilta, kai pakurs krosnį, kaip džiaugsis mama, kad aš taip stropiai triūsiau, be to, ir krūva jau nedidelė, tik maža krūvelė. Taip guodžiama ir raminama vaikščiojau gerą valandą pirmyn ir atgal. Atrodė, baigiasi jėgos, kantrybė ir ištvermė.

Kai atsikvošėjau nuo monotoniško žingsniavimo, pamaniau, kad lauke likusios tik šiukšlės. Visi pagaliai buvo tvarkingai sukrauti rūšio kampe.

FINIKIEČIŲ PRINCESĖ

Livija dirbo mokyklos bibliotekoje. Didelė, jauki, tvarkingai sustatytomis lentynomis patalpa buvo jos darbo vieta. Praleisdavo čia didžiąją dienos dalį. Ji čia jautėsi tarsi šventovėje: nuo knygų sklindanti jėga veikė raminančiai ir mąstingai.

Kartais šią kalbančią tylą sutrikdydavo vaikiškas balselis: šešiametis jos sūnus, leidžiantis laiką kartu su ja, aiškino savo piešinius.

Livija jautėsi laiminga. Sūnus augo sveikas ir guvus. Vyras, rodėsi, ją myli. Buitis buvo sutvarkyta. Nors ir teko skaičiuoti centus, tačiau sukosi kaip išmanydama ir džiaugėsi ramiu šeimyniniu gyvenimu. Net pasididžiuodavo prieš koleges, besiguodžiančias skyrybomis ir vienatve. Tiesa, kartais vakarais suskambėdavo telefonas ir vyras bereikšmiu balsu vienaskiemieniais žodžiais trumpai su kažkuo šnekteldavo. O kadangi mokėsi kursuose keisdamas specialybę, tai ir vakarais dažnai užtrukdavo. Mat krūvis buvo didelis, paskaitos ilgai užsitęsėdavo.

Livija rūpinosi pervargusiu vyru: tai kavos išvirdavo, skanesnį kashnį pakišdavo, tai leisdavo pailsėti, pati už jį atlikdama visus sunkius namų darbus. Ji tikėjo kiekvienu jo žodžiu, matė, kaip jis myli sūnų.

Taip prabėgo niauri žiema. Vieną vėjuotą pavasario dieną Livija anksčiau parbėgo namo. Mėgino atrakinti duris, tačiau pasirodė, kad jos uždarytos iš vidaus. Po kiek laiko spragtelėjo užraktas ir už prasivėrusių durų ji pamatė vyrą su kažkokia nematyta gražiai apsirengusia moterimi, kuri skubiai išėjo.

Ir tada Livija suprato, kad jos atrodęs toks tvirtas šeimos rūmas subyrėjo. Staiga suvokė visą baisiąją tiesą, kurios nepa-

stebėjo. Ji stovėjo prie atsivėrusios bedugnės, sutrikusi dairėsi ir nežinojo nei ką daryti, nei kaip gyventi toliau.

O tada pasipylė purvas. Skambino ir skambino įžūli meilužė, tyčiojosi, įžeidinėjo, žemino, juokėsi. O jos išrinktasis tylėjo. Tik prisipirtas prisipažino, kad ji nusibodusi, o anoji tokia šauni. Ir tik sūnus jį sulaikęs.

Livija juto, kad sudužo visos jos gražios svajonės, tikėjimas, viltys. Atrodė, kažkas griebė ir metė ją į juodą tamsą, iš kurios neaišku kaip išsikapstyti. Ji verkavo, graužėsi ir nyrojo iš nevilties, skausmo ir nirties. Ir tada, nerasdama vietos ir ramybės, nubėgo pas būrėją. Ši ilgai dėliojo kortas, tylėjo, galvojo, paskui išklojo viską, kas buvo, ir atvertusi vieną spalvingų kortų pasakė, kad gilioje praeityje ji buvusi finikiečių princesė.

Ši tokia netikėta naujiena, atrodė, trenkė kaip žaibas. Livija staiga pajuto tarsi išaugusią atramą, pasitempė, išdidžiai pakėlė galvą ir apsidairė. Viskas pasirodė taip niekinga, žema ir grasu, kad ji net šyptelėjo.

Livija pasuko namo. Ji ėjo išdidžiai pakėlus galvą. Atlėgo skausmas ir neviltis. Vėl švietė saulė ir prasivėrė dangus, nes kartu su ja dabar keliavo ir finikiečių princesė.

DU PASAULIAI

Skrenda paukščiai. Pilnas dangus jų, paliekančių gimtąjį kraštą.

Maža marių įlankėlė, rodos, laukė manęs.

Čia virė gyvenimas. Medžių šakose, ant žemės, vandenyje knibždėjo pūkuočiai. Jie kalbėjosi savo kalba, buvo susirūpinę ir rimti. Į mane jie nekreipė dėmesio. Matyt, jautė, kad esu nepavojinga.

Toje sparnuočių balsų simfonijoje girdėjau ilgesį ir nerimą. Sparnais plazdendami, šokčiodami ir pakildami jie nelyg treniravosi prieš ilgą kelionę į kitą pasaulio kraštą.

Visa savo gyvastimi jatau jų maudulį.

Sunku išeiti iš namų, palikus dalelę širdies ir gyvenimo. Ten, namelyje už miško, sliūkino šešėliai, liko neišsipildžiusios svajonės ir viltys.

Jei galėčiau, surinkčiau visas laimės akimirkas, išmėtytas laike, ir vėl iš jų sudėliuočiau naują mozaiką. Tačiau yra du pasauliai – tikrovė ir iliuzija.

Todėl dabar, kiūtodama šalia skrajūnų, laukiau atgaivos.

O jie, vieni gailiai girgsėdami, kiti sunkiai tylėdami, kilo ir kilo į bedugnį skraiduolių kelių išvagotą dangų.

Atrodė, kad ir aš skrieju kartu su paukščiais, pasineriu į bekraštes erdvės gelmes, regiu švytinčias žvaigždes ir liečiu pirštais debesis.

O po kojomis sukasi žemė.

RIEKĖ MEDAUS

Gabūno Dariuko ausis pasiekė pirmasis skambutis: kvietė mokykla. Bet taip nesinorėjo eiti į klasę. Čia, miške-lyje, visa jėga veržėsi pavasaris: skudriai skleidėsi medžių, krūmų lapeliai, kilsavo vėjyje žalsvi žirgučiai, šėlo paukščiai. Oras buvo pilnas kvapų ir garsų. Ir Dariukas trypčiojo, šniukinėjo, žvalgėsi. Pagaliau, išgirdęs mokytojos balsą, pajudavo durų link.

Vienintelė mokyklos klasė buvo nedidelė: viso labo tik aštuoni suolai – dvi eilės po tris, o viena – prie krosnies – turėjo du suolus. Vyriausieji – ketvirtokai – sėdėjo prie lango, o mažiausieji – pirmokėliai – prie šiltos krosnies. Mat juos, keturis, reikėjo saugoti nuo šaltų vėjų ir diškių išdai-
gų. Tokia užtvara buvo vidurinėje eilėje sėdį trečiokai ir antrokai.

Dariukas gerai prisimena savo pirmąją moksleivišką dieną. Anksti rytą, prieš išeinant į mokyklą, pajuto tokią didelę naštą ir varą, užgriuvusią jo petelius, kad pirmiausia gerai išsiverkė. Po to, atslūgus baimei ir sunkumui, lydimas bobutės, katinėlio ir raudonkepurio gaidžio, iškeliavo į pirmąją pamoką.

O ji irgi buvo neeilinė: tik nedrąsiai įėjęs į klasę ir dairdamasis, kur sėstis, išgirdo vieno peraugėlio dygų klausimą:

– Ar gramą jau padarai?

Žvengiant berniokams, Dariukas atsisėdo į nuošaliausiai prie krosnies stovintį suolą, pasijutęs toks mažas ir snopis.

Bet greitai prasidėjo pamokos ir tada išaiškėjo, kad mažylis pirmokėlis visoje mokykloje geriausiai skaito, skaičiuoja ir

rašo diktantus. Ištįsėliai ketvirtokai jau ir patarimų jo klausinėja, prašo aritmetikos uždavinius išspręsti, mokytoja jį vadiną „ministru be portfelio“.

Dariukas sąžiningai pėdavė į mokyklą. Jo sąsiuviniai, knygelės ir maža blizganti noselė buvo tvarkingumo ir švarumo pavyzdys.

Kartais vaikai dar šiepdavė jį klausimais apie vynelį ir panas, tačiau jau įsiteikiančiai, pataikūniškai.

O šiandien, paskutinę šių mokslo metų dieną, susirinko visa mokykla – šešiolika mokinių. Ketvirtokai išdidžiai žvalgėsi, rankose laikydami pradinės mokyklos baigimo pažymėjimus, kiti džiaugėsi pakilę laipteliu aukšty.

Dariukas dairėsi po klasę ir spėliojo, kur jis sėdės rudeni ir kas ateis į krosninius (taip jie vadino suolus prie krosnies). Jo akis patraukė ant mokytojos stalio stovinčioje lėkštėje padėta didžiulė kaimiškos duonos riekė, užtepta medumi. Saulės spinduliai žaidė auksiniu medumi ir klasėje sukvipo laukinėm gėlėm, šiluma ir gerumu.

Šalia lėkštelės gulėjo kelios knygos, penalas, pieštukai, sąsiuvinų krūvelė. Mokytoja, kviesdama mokinukus, daliavo jiems dovanėles. Ji surinko jas iš savo atsargų, norėdama paskatinti vaikelius.

O Dariukas, išplėtęs akis, vis dairėsi į duonos riekę. Ji atrodė tokia kvapni ir saldi. Jo bobulė, kai gaudavo iš kur nors miltų, iškepėdavo skanios duonelės. O šiaip jau valgėdavo tą, keturkampę sprangiąją, parnešamą iš miesto. O kada valgė medų, jis niekaip negalėjo prisiminti.

Ir kai mokytoja, paėmusi kvapniąją riekę, pakvietė Dariuką, vaikai pritilo. Berniukas iš lėto nužingsniavo stalo link. Ta skanioji duonelė viliojo ir traukė, bet buvo per saldi.

Tuo metu dičiai ėmė įkyriai krizenti.

Kaip užburtas žiūrėjo berniukas tai į mokytoją, tai į riekę. Jam atrodė, kad kažkas jį tepa ir tepa tuo lipniu spindinčiu medumi, ir jis niekaip negali jo nusivalyti.

„Kodėl taip?“ – klausė jo bejėgės pilnos ašarų akys. Dar kartą žvilgtelėjęs į mokytoją, ištiesusią jam lėkštelę, Dariuskas išbėgo į kiemą.

Nusilaižyti medų nuo širdelės.

SUGRĮŽKI, JAUNYSTĖ!

Tas nedidelis kambarėlis buvo ypatus. Keturi didžiuliai langai teikė daug šviesos ir erdvumo. Nedidelė kušėtė su siuvinėtomis pagalvėlėmis, minkštos plačios kėdės prie apvalaus staliuko. Ir pianinas. Vokiškas, beveik dviejų šimtų metų, kinivarpu išgraužtom raižytom kojom jis stovėjo tarplangyje. Spintelėje išrikiuotos senovinės taurės, stiklinės, grafinai, lėkštės.

Savaitgaliais čia susirinkdavo visa šeima: tėvai ir mes, keturi vaikai. Aptarę rūpesčius vartydavome seną, apspurusiais lapais nuotraukų albumą. Klausinėdavome apie žmones, žvelgiančius iš gelsvų standžių paausiuotais krašteliais nuotraukų su slaviškais užrašais.

Padvelgdavo tolima praeitimi: tie protėviai, dėdės, tetos, seniai iškeliavę į Amžinąjį gyvenimą, dabar žiūrėjo į mus kito pasaulio akimis.

Ir rodės, kad salonėlyje sklando Laiko Dvasia, prikeldama ankstesnės būties pavidalus.

Paskui mažasis Rimukas pasiimdavo didelį baltą akordeoną. Peržvelgęs visus, pakreipęs galvelę, pradėdavo groti. Pasklisdavo liūdna, ilgesinga melodija.

Tokiomis akimirkomis man atrodydavo, kad panyru į lengvą snūdą, klajoju begaliniame skaidriame pasaulyje, užkopiu į didelio kalno viršūnę ir klausausi žvaigždžių.

Laikas tyliai caksi. Aplink plevena išėjusi tėvų ir ateinanti mūsų jaunystė.

PECKELYTĖ

Pamokos slinko lėtai. Mokytojai keitė vienas kitą, tik nykumas liko.

Sėdėjau suole susigūžusi, pavargusi. Stengiausi pasislėpti už priešais sėdinčios klasės draugės nugaros: bijojau priekabios ir griežtos matematikės. Nors ir ilgai skaičiavau, atsakymas buvo ne toks, kokio reikėjo. Kažkur įvėliau klaidą ir dabar nežinojau ką daryti. Kaip tyčia, pamirkius plunksną, išsitaškė rašalas. Šluostydama jį išsitepiau rankas ir smakrą. Mat rašaluota ranka atmesdama užkritisius plaukus nuo akių, brūkštelėjau per veidą.

Dabar tik laukiau išganingojo skambučio. Netikėtai švystelėjo linksmas saulės spindulys. Žvilgtelėjau pro langą į lengvai plaukiančius pavasariškus debesėlius ir skaidrią mėlynę. Ten taip šviesu, erdviu ir tiek laisvės. Nuskriejau kartu su jais, užmiršusi mokyklą, klasę ir aritmetikos mokytoją.

–Tu tikra peckelytė, – staiga net pašokau nuo spigaus ir pašaipaus mokytojos balso.

Nutvėrusi mano sąsiuvinį, ji mosavo juo visiems prieš akis.

Atrodė tarsi juoda ir tamsi jėga griuvo ant manęs ir prislėgė.

Stovėjau išsigandusi, sutrikusi, bežadė. Pasijutau baisiausia pasaulyje nusikaltėlė ir tokia menka menka. Nejučia brūkštelėjau ranka ašarotas akis.

Pamašiusi mano rašaluotus pirštus, mokytoja pačiupo ranką ir, iškėlusi ją, ėmė spiegti. Visi sėdėjo nuleidę galvas ir tylėjo.

Tuo metu pasigirdo tylus beldimas į duris.

Paleidusi mano ranką, mokytoja nulėkė prie durų. Trumpai šnektelėjusi atsisuko į klasę ir, bedusi pirštu į mane, pasakė:

– Eik.

Nuleidusi galvą, kliūdama už suolų išėjau pro duris.

Laikydama rankose nedidelį popierių suvyniotą ryšulėlį koridoriuje stovėjo mama.

Greitai įbrukusi į rankas nešulėlį, nuvalė rašaluotą smarką, patvarkė atsilenkusią apykaklaitę, išsipešusius plaukus ir palydėjo į klasę.

Pasikišusi po prijuostelę nešiausi minkštą ir šiltą paketėlį. Žinojau, kad tai ką tik iškeptos priešpiečių bandelės.

Pasklidusi šiluma sušildė ir apramino mano sužvarbusią sielą.

DURYS

Netikėtai jas pamačiau tolimame rūsio kampe. Aplink buvo prikrauta senų baldų, vamzdžių, pustuščių dažų dėžučių, didelių nuskilusių stiklų.

Stovėjo atremtos į didelę cemento statinę. Tokios vienišos ir nereikalingos durys.

Dvidalis raštuotas stiklas viršutinėje jų dalyje buvo sveikas, bet apneštas dulkėmis. Rankena nudužusi, likęs tik nedidelis galiukas. Vis dar baltos. Tik tas baltumas nugeltonijęs.

Ir staiga jos tarsi atsivėrė į aną – pradingusį pasaulį.

Mama ant baltai padengto ilgo stalo dėlioja lėkšteles, šakutes, peilius, puodelius. Ir džiaugiasi, kad susirinks visa šeima: sūnūs su žmonėmis, dukterys su vyrais, anūkais.

Tėvukas stoviniuoja šalia, laikydamas rankoje gilią lėkštę, prikrautą parudusių bulvių ir supjaustytą keptą žąsį.

Jie bėga, skuba, tvarkosi, ruošiasi. Ir laukia savo brangiausiųjų. Netrukus namai prisipildo džiaugsmingo klegesio, gerumo ir sutarimo.

Regis, sugrįžta jų jaunystė, jėgos, laimė. Ir sveikata pagerėja. Mama užmiršta maudžiantį skausmą šone, o tėvukas pasitempia ir linksmai švilpauja. Gyvenimas vėl atgyja.

Matau graudžiai laimingą motions veidą, girdžiu kalbantį tėvą. Juk tai jų balsus ir jausmus sugėrė ir išsaugojo šios stebuklingos durys. Net numestos rūsyje kaip niekam nebetingančios, pasenusios, jos saugo ir spinduliuoja anų dienų šviesą.

RUTULIUKAIS APVESTOS DIENOS

Motina sėdėjo prie siuvamosios mašinos. Skubėjo užbaigti siuvinį.

Reikėjo paruošti ką nors skanaus ir netikėto.

Pakėlusį galvą, žvilgtelėjo į didelį kalendorių, kabantį ant sienos. Keliose vietose buvo matyti rutuliukais apvestos dienos.

Pasidžiaugė anūkėlio ir gražaus Vytelio šuniuko nuotraukomis, pakabintomis šalia šaldytuvo.

O, kaip ji didžiavosi savo sūnumi. Užaugino jį pati viena. Sunkiai triūsavo naktimis, kad tik vaikas būtų padoriai aprengtas ir pavalgęs. Užaugo Vytelis darbštus, stropus, geras. Tik dabar labai užsiėmęs. Gauna gerą atlyginimą, turtingai gyvena. Net auklę turi, kad marti nepervargtų su mažu sūneliu. O kai atvažiuoja, ir jai pinigų palieka.

Motina skubėjo dirbti. Ateis klientė, pasiims suknelę, užmokės keliolika litų. Tada ji bėgs į parduotuvę mėsos, duonos pirkti, nes neturi jokio maisto.

Nerimastingą tylą nutraukė telefono skambutis.

– Mamuliuk, čia aš! Negaliu atvažiuoti. Turiu vakaronėje dalyvauti. Gal kitą savaitgalį...

„Lauksiu. O kas man lieka? – mąstė motina. – Juk jis mano vienintelis. Nepamiršta. Paskambina. Metuose daug dienų. Dar turiu laiko.“

Motiną vėl apgaubė liūdesys.

PIANINAS

Irutė ilgai stovėjo prie vartelių. Taip būdavo kiekvieną kartą čia atėjus. Vis ruošėsi juos praverti, bet niekaip nedrįso. Trypinėjo, tačiau nesiryžo pastumti.

Ją baugino platus, dailiomis keturkampėmis plytelėmis grįstas kiemas, didžiuliai raudonų ir baltų rožių krūmai, aukšti laiptai ir plačios suveriamos durys.

Čia buvo taip gražu ir švaru, jog Irutei atrodė, kad, įžengusi į šį nepaprastai šviesų ir jaukų pasaulį, ji prineš dulkių, nešvaraus gatvės oro.

Ir ji vis stoviniavo, prispaudusi natų sąsiuvinius prie krūtinės. Va, imtų ir nubėgtų, grįžtų į savo varganus namelius, tačiau negalėjo.

Čia, to didelio mūrinio viduje, stovėjo jos svajonių tikslas.

Jis ateidavo į mergaitės sapnus, toks paslaptingas ir geidžiamas: vos tik ji paliesdavo pirštais baltus klavišus, skambančios muzikos garsai užliedavo ir pavergdavo.

Irutei belūkuriuojant prie tvoros, į kiemą išbėgo draugė ir, kaip visada, sugriebusi ją už rankos, nusitempė į vidų.

Paklupinėdama ant blizgančio parketo, ji nuėjo prie mėsos kampe stovinčio pianino. Iš pradžių tarsį užburta žiūrėjo, paskui pradėjo groti. Veidas paraudo, ji stengėsi iš šio seno instrumento išgauti galingus, nežemiškus garsus. Irutė blaškėsi natų ir garsų pasaulyje, kilo aukštyn, lakiojo skriejančiame danguje, šoko saulės spinduliuose.

Ji buvo laiminga.

SENI GABALIUKAI

Pro plačius vartus kartu su būreliu žmonių įžengiau į erdvę taką, apaugusį vešliais medžiais.

Buvo labai romu. Net vėjelis nežaidė paskutiniaisiais gluosnių lapais. Tik rūkas tykiai sunkėsi pro medžių kamienus, antkapius ir slenkančius žmones.

Ant kapelių mirgėjo žvakelės, tyliai kalbėdamos apie būties prasmę ir laiką, taip greitai bėgantį ir nusinešantį mus u savimi.

Atėjau susitikti su saviškiais, išėjusiais Anapilin, žinodama, kad jie jaučia mūsų juoką, ašaras ir ilgesį.

Senelė iškeliavo prieš keturiasdešimt metų. Buvo stipri ir atkakli žemaitė. Pirmojo pasaulinio karo metu ne kartą pėsčia per dieną sukardavo beveik šimtą kilometrų, kad iš gimtojo Žemaitijos kaimo į sugriautą miestą parneštų badaujantiems vaikams duonos, lašinių ir bulvių.

O senelis, mokėjęs penkias kalbas ir galėjęs bet ką suremontuoti, ypač puoselėjo savo vešlius nikolajeviškus ūsus. Tad dažnokai rytais rasdavo vieną ūsą patrupintą – mat močiutei įkyrėdavo jų ilgumas.

Dėdei Broniui būvis buvo tarsi įtempta sportinė kova. Kiek laimėta medalių, kiek iškovota sunkių pergalių, kad pasakui neprižiūrimas numirtų ligoninės koridoriuje nuo sunkios ligos.

Teta Tavošė visą savo amželį pravaikščiojo po turgų, pardavinėdama pipirus ir sakydama, kad gyvenimas – tik seni gabaliukai.

Pusbrolis Vladas grūmėsi už egzistavimą, tačiau pikti draugai jį nugalėjo: apnuodytas chemikalais nusikankino psichiatrinėje ligoninėje.

O štai iš begalinės laiko bedugnės blyksteli jaunos motions veidas, žybteli akių šviesa, suspindi švelni šypsena.

Viskas aplink virpa skriejančiame ir negailestingame laike.

Iškyla ir vėl panyra į amžinybės gelmes.

Tarsi tos žvakelės šviesa, sklendžianti į skaidriąją mėlynę.

KALĖDŲ NAKTIS

Sniego tyla apgaubė miestą. Apšerkšnijusios medžių šakos nenumaldomai tiesėsi į dangų. Žmonės klydinėjo apšalusiomis gatvėmis, girdėjosi tik sniegplutės traškėjimas bei sklendžiančių snaigių skambesys.

Šalčiu dvelkiančia ramybe keliavo Kalėdos.

Parduotuvių, įstaigų vitrinos mirgėjo įvairiaspalvių lempučių, žaisliukų šviesomis. Gatvėje kvepėjo Kalėdų valgiai.

Nuolankiai atsidaviau šitai kalėdinei tylai, kol netikėtai pajutau tykiai prišliužusį autobusą. Įsliuogiau į jį. Čia linksmai klegėjo būrelis mergaičių, šnibždėjosi moterys, šnekučia vosi vyrai.

Kalėdinė vilties nuotaika virpčiojo ore.

Vienoje stotelėje įsirito senučiukė. Ji buvo apsimuturiavusi šilta skarele, įsisupusi į padėvėtus kailinukus ir storom vilnonėm kojine apautas kojas įsispyrusi į vasarinius batelius. Atsisėdusi ėmė šildytis sugrubusias rankas. Paskui prakalbo apie prastą sveikatą, rodė užgijusius randus.

– Bjaurioji taip meta iš lovos, kad galvą susidaužau. Neseniai grįžau iš ligoninės. Gydė gerai. Greitai vėl gulsiu. Sakė, dideli daktarai atvažiuos, apžiūrės, ieškos ligos ir pasakys, kiek dar gyvensiu. Jau aštuntą dešimtį baigiu. Iš dvylikos maniškių likau paskutinė.

Ji ilgai pasakojo apie Amžinybėn išėjusius artimuosius, buvusius gražius namus.

– Šiandien, va, duonos kampelį ir dešros gabalėlį gavau. Šventė!

Dar po kurio laiko:

– Beveik septynias dešimtis metų dirbau, bet niekada nevogiau ir dabar nevogsiu. Niekada. Geriau prašau. Žmonės geri. Duoda. Badu nemirštu.

Ir malonus senutės veidas nušvito. Ji prisispaudė prie krūtinės nedidelį krepšelį ir sužiuro pro langą...

Artimiausioje stotelėje iššokau į šviečiančią iliuzinę gatvę.

O autobusas nuriedėjo į kupiną vilties tamsią kalėdinę naktį.

TIK VIZIJA

Po ilgų metų aplankiau šitą namą. Buvo gerokai apneštas laiko, tačiau toks pat masyvus, tvirtas. Gedimino stulpai, iškalti aukštai iš po stogo išsikišusioje atbrailoje, nors kiek ir aptrupėję, tačiau dar aiškiai buvo matyti.

Apdulkėjusi, praradusi spalvą ir kai kurias dalis, tvora sviro kiemo pusėn.

Pro pravirus vartelius pasukau saulės pritvinkusiu takeliu. Norėjau surasti vaizdą, iškilusį prieš daugelį dienų, kai su mama lankiausi pas dėdę.

Tą karštą paskutinįją rugpjūčio dieną jis mus nusivedė į sodą. Tvarkingas keliukas dalijo didelį plotą į dvi dalis. O kiekvienoje jų prisodinta rečiausių rūšių obelaičių, kriaušių, slyvų, vyšnių ir įvairių uogakrūmių. Dėdė meiliai pasakojo apie kiekvieną medelį, glostė jų kamienus, vis palinkėdamas jiems augti ir bręsti. Jie buvo trąšūs ir kuplūs, kai kurių šakelės jau brandino pirmuosius vaisius.

Ypač sužavėjo niekad nematyti ryškiai geltoni tarsi aksoiniai obuoliukai. O kai kąsdama šį neragautą sultingą vaisių suradau jo viduje stambų kaulelį, dėdė šypsodamasis paaiškino, kad tai pietų augalas, dar retai kur pas mus augantis ir kad jis bus jo sodo puošmena.

Smalsiai ir pavydžiai klausiausi pasakojimo apie nepaprastąjį sodą, išaugštantį čia ateityje. Man buvo suprantamas paslaptingas dėdės džiaugsmas. Mačiau šio sodo viziją: ošiančius tarpius ir didingus medžius, nuo kurių nusvirusių sunkių šakų pupsi ant žemės obuoliai, kriaušės, slyvos.

Šią nepaprastą, džiaugsmingą akimirką išgyvenau vidury jaunuolyno, dvelkiant šiltam vasaros vėjui, giedroje tyloje

kalbant mamos broliui, stovinčiam priešais abrikosmedį, subrandinusį pirmąjį vaisių.

*

Takelis atsirėmė į dviejų penkiaaukščių namų sienas, kurių kieme stovėjo mašinos, su kamuoliu laktė vaikai, smėlio dėžėje žaidė šuo ir du mažyliai. Aplink – jokio medelio. Vien griozdiški statiniai buvusio sodo vietoje.

Liko tik vizija, kalbanti apie besitęsiantį gyvenimą.

JUODA JUOSTA, PADALYTA PUSIAU

Tamsiame koridoriuje šmėkšojo šešėliai. Ant kėdžių sėdėjo bemaž vien senimas. Peržvelgę vienas kitą, vėl išmeigždavo akis į priešais esančias baltas duris, kurios kartkartėmis prasiverdavo ir išspjaudavo suvargusį žmogelį. Tada pakildavo kitas ir sunkiai keldamas kojas įslinkdavo vidun.

Neramiai savo eilės laukė Kalikstas. Mat sykį viena akis pradėjo blogai matyti, o ir kitą, geresniąją, ėmė dengti migla.

Tuo metu netoliese atsisėdo moteriškė, prispaudusi pirštais nedidelius vatos gumulėlius prie paakių:

– Pasaulis tarsi suskilo. Matau viską padalytą juoda juosta pusiau.

– O man šviesa atsivėrė po operacijos, – atsiliepė kita. – Bet dabar pradėjo skaudėti.

– Kažin ar bematysiu. Juodoji baigia uždengti akis, – kalbėjo kita.

Kartkartėmis koridoriumi praplaukdavo lieknos ir linksmos, baltais chalatais vilkinčios merginos. Atrodė, laikas jų neliečia, neviltis nekankina.

Staiga Kalikstas pajuto, kaip iš koridoriaus gale esančio lango kvadrato plūstelėjo ilgesys. Juk taip neseniai jis buvo ten, kur šiandien jau yra kiti. Ir vienatvė jo nenaikino taip skaudžiai, ir skausmas nekankino. Ir jautėsi dar toks jaunas.

O dabar, sėdėdamas čia, šioje nerimastingoje vietoje, pirmą kartą suvokė, kad jis jau pražygiavo savo laiką. O tiek nedaug jis nori – tik tylėti ir žiūrėti į saulę, medžius, namus, žolę.

Tuo metu pro duris išcipeno seniokas, pasipuošęs galife kelnėmis, ilgais auliniiais batais ir tamsiu gerokai padėvėtu, bet švariu švarku.

– Kur mano plėšikiškas raištis? – riktelėjo prišokusiai prie jo juodai vilkinčiai moteriai.

Čiupęs jį, greitai užrišo akląją akį, apsitampė švarką ir, atsisukęs į laukiančiuosius, šauniai kaukštelėjo kulnėmis.

– Viena dar matau! Pirmyn į gyvenimą! – Atraportavęs nustraksėjo paskui besišypsančią žmoną.

Netikėtai išsiveržusi gyvybės jėga ėmė sroventi prietėmyje.

Ir Kalikstas suprato, kad jo duonos valgymo metas dar ilgas.

ŽIBUOKLĖS

Du žaliai dažyti vagonai ir pūškuojantis mažas garvežys panešėjo į žaislinį traukinuką. Sustodamas kiekvienoje gyvenvietėje, iki miesto ribos vežiodavo jis durpynų darbininkus. Du kartus per dieną – anksti rytą ir pavakary – važiuodavome juo ir mes, kaimo mokyklos mokytojai.

Sėdėjome vieni prieš kitus ir dabar. Bendradarbiavome matematikos rašomuosius, moteriškai aikčiodama dėl būsimų dvejetų. Kartkartėmis paglostydamas pliktėlėjusią kaktą, be žodžių jai pritarė senbernis fizikas. Niekaip negalėjo užbaigti dar mokykloje pradėto su manimi pokalbio istorikė. Jau seniai nusibodo jos tuščias tarškėjimas, kol pagaliau, supratusi, kad man neįdomu, nutilo.

Tylėjo ir kiti vagono keleiviai ir žvalgėsi pro langus. Prabėgusi diena įsirašė jų veiduose, rankose. Žiūrėjau į tolį ir aš, studentė– praktikantė, pavargusi nuo triukšmo, skambučių į pamoką ir iš pamokos, nuo abuojų akių. Kiekvienam išaiškink, įrodyk, patark. Man buvo liūdna, kad mokykloje neradau, apie ką svajočiau studijų metais.

Traukinukas judėjo. Pro šalį bėgo krūmokšniai, pievos, laukai. Šilumos paliesti medžiai skleidė pumpurus. Stovėjo jie įsibridę į pavasarines balas, aukštai iškėlę šakas arba susibėgę į krūvą, susiglaudę. Žemė budo.

Bundančios gyvybės kvapas veržėsi ir į vagono vidų, maloniai svaigino. Privažiavęs gyvenvietę, traukinukas sustodavo, išlipdavo atvykusieji, pasigirsdavo skambalo garsas, ir mes vėl pajudėdavome, kol įpūškėdavome į sekantį pumpurais nusitaškusį miškelį.

Kasdieniniai rūpesčiai sulig kiekviena pravažiuota stotele tolo. Nuovargis iš lėto traukėsi. Mintys rimo, palikdamos tik neramų kartėlį dėl neatliktų darbų.

Priešpaskutinėje stotelėje į vagoną įsiveržė mano auklėtinų būrys. Pribėgusios prie mūsų, jos dėjo ant suolų žibuoklių puokštes ir skubiai šoko lauk.

Kaip įspindę pro vagono langus saulės zuikučiai, sušvito pasklidusios gėlytės. Jos degino rankas, jos švietė kaip tolių žydri lopinėliai.

TUNELIS

Lauke dvelkė stipriu rudens ryto kvapu. Aplink tvyrojo tuštuma.

Mano žingsniai aidėjo erdviame ligoninės koridoriuje. Ėjau į septynioliktąją palatą. Tikėjausi, kad dar rasiu Ją gulinčią lovoje, ir tas ankstyvas skambutis pasirodys klaidingas.

Ligonės gulėjo užsiklojusios galvas, nususkusios viena nuo kitos. O manosios lova styrojo nuklota ir plika, su užmesta apversta taburete.

Palatoje tvyrojo klampi tylą.

Tada pasukau ilgu keliu. Kilau aukštyn, leidausi žemyn, sukau tai į vieną, tai į kitą pusę. Ir vis ėjau, ėjau, ėjau.

Stengiausi aplenkti šalia slenkantį tykančios mirties šėslį.

Tunelyje buvo tamsu. Kartkartėmis prasilenkdavau su baltais apdangalais užklotais riedančiais rateliais, kuriuos stumdavo begarsės būtybės. Sienose sužibdavo viena kita lempelė. Prabėgdavo kažkokie skubantys žmonės– vaiduokliai.

Atkakliai, tarsi vedama už rankos, stūmiausi pirmyn. Jaučiau, kaip lėtai ir sunkiai teka laikas ir užlieja kančia, o slaptas ir slogus tunelio alsavimas baigia sukaustyti sielą.

Pagaliau kelias pakilo aukštyn ir atsirėmė į plačias metalines duris. Mėginau jas atidaryti.

Klebenau.

Beldžiau.

Daužiau.

Rodos, sklaidus garsas išvers užtvarą ir aš pamatysiu Ją,
galėsiu įtikėti baisiąja tiesa. Kiekvieną akimirką jatau, kad Ji,
mano motulė, yra čia pat, šalia, už tų šaltų durų.

Reikia tik ištiesti ranką.

Bet šaltas metalas buvo nebylus.

Ir aš iš lėto ėmiau ropoti į dangų.

PENKTĄ DIENĄ – AMEN

Dieji vartai buvo atkelti. Prie jų su plačiais apsiaustais, šalmais, paženklintais raudonom žvaigždėm, ir su galingais automatais rankose išsikėtoję stovėjo atėjūnai.

Kieme sklandė dulkės, perplėsti knygų viršeliai, sudras-kyti lapai ir neapykanta.

Ji driekėsi nuo atklajūnų, nešančių iš erdvaus sandėlio glėbius knygų ir metančių į vieną krūvą, ir tų, saugančių įėjimą.

Dar visai neseniai, atbėgusi prie šio pastato, pagarbiai žiūrėdavau pro pravertas duris į prikrautas knygų lentynas.

Jaučiau sklindančią nuo jų šilumą ir mintį. Kiekvienąkart parsinešdavau glėbelį namo. Ilkais vakarais vartydavau jas, grožėdavausi dailiais viršeliais ir ryškiaspalviais piešiniais, kvėpdavau gaivų dažų kvapą. Paskui pasinerdavau į nepaprastą pasakų pasaulį, pilną gerų fėjų ir galingų burtininkų.

Dažnai stebėdavau, kaip iš tolimo miesto atpūškuodavo mašina, prikrauta įvairių leidinių, kuriuos atsargiai sudėdavo į lentynas, o vėliau išveždavo į miesto centre esantį knygyną.

Tokią dieną visada gaudavau naują pasakų knygelę.

Bet jau kelios savaitės čia buvo ramu. Duryš sandariai uždarytos, o ant jų pakabintas raštas, draudžiantis įeiti.

Kieme tvyrojo neramus lūkesys. Ir aš lūkuriavau pievelėje priešais namą. Girdėjau suaugusiųjų baukščias kalbas, mažiau nerimastingas akis. Atrodė, kad laikas taip pat sustojo ir laukia.

O vieną ankstyvą pavasario rytą atbildėjo jie. Atplėšė duris ir ėmėsi darbo.

Metė ir metė knygas, albumus, elementorius, enciklopedijas, kalendorius, vadovėlius, žodynus...

Krūva augo. Kiek pajėgė – draskė. Vėjas nešiojo suplėšytus lapus. Jau visa gatvė buvo jais nuklota.

Viena nedidelė perplėšto puslapio skiautelė nukrito prie mano kojų.

Kiek kartų tėvelis man skaitė šią pamokančią pasakėlę, kai nebenorėdavau valgyti: „Jei nevalgysi sriubos, penktą dieną – amen!..“

O įniršę atėjūnai spardė, draskė, šėlo. Vienas jų užpylė ant spaudinių benzino, kitas vaipydamasis numetė degtuką. Didžiulė liepsna nusidriekė į bekraštį ir bejausmį dangų.

Pasaulis užsisiklėndė aplink mane.

AŠ IEŠKAU ŠILTO ŽODŽIO

Diena aušo švari. Sniegas sunkiai gulė ant medžių šakų, krūmų, mažų eglaičių, o šviežias ir gaivus šaltukas skaidrino rytą. Skubėjau į gamyklą, savo sandėlį, kur, tikriausiai, manęs jau laukė darbininkai. Kartais pasidairydavau į šalia einančius žmones – susirūpinusius, užsimiegojusių, skubančius.

Išdavusi produkciją, įnikau į skaičius, ataskaitas, įvairius popierius, bėgiojau parašų, skaičiavau, priiminėjau medžiagas, pasirašinėjau. Nežymiai praėjo pietūs, paskui vėl darbas. Kartais, dėliodama įvairius daiktus, netyčia pažvelgdavau pro langą – matėsi balti namų stogai, viena kita bekrintanti snaigė, melsvai spindį langai. Ir į mane padvelkdavo šaltis. Paskui ateidavo ilgesys, nerimas. Dairiausi į duris, langą, tarsi laukdama kažko nepaprasto.

Po darbo dienos žmonės judėjo lėčiau, kalbėjo nuosakiau. O mane vėl apėmė maudulys – taip norėjosi tuoju pat čia, gatvėje, išgirsti paprastą, šiltą žodį. Aš taip jo pasiilgau per dieną. Ėjau į parduotuves – pardavėjos atsakinėjo trumpai, dalykiškai ir skubėjo aptarnauti vis nesibaigiančią eilutę. Gatvėje žvalgiausi į praeivių veidus, su kai kuo sveikinausi. Buvo graudu.

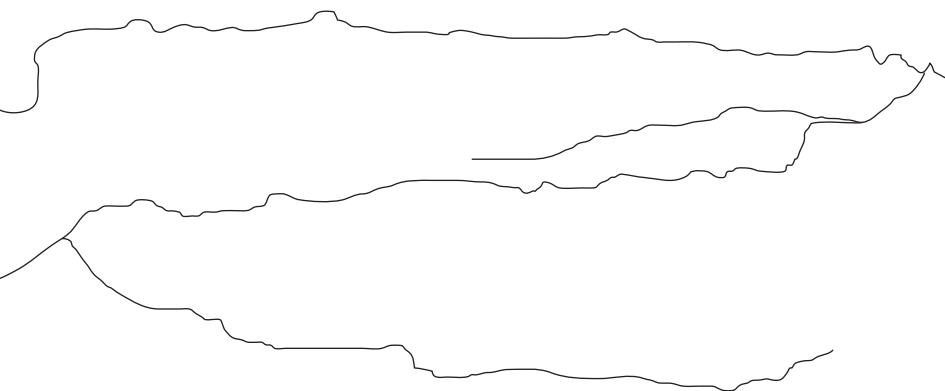
Šaltis ėmė dar labiau spausti. Visi skubėjo savais reikalais. Staiga gatvėje pamačiau mažiulę. Dešinėje rankoje ji laikė didelį krepšį, pilną pieno butelių. Ėjo spardydama sniegą, nerūpestingai dairydamosi, kažką sau kalbėdama. Pamačiusi, kad žvilgčioju į ją, ėmė stebėti mane. Žiūrėjo atidžiai, įsmeigusi į mane tamsias rimtas akis. Suglumau, nusišypsojau, atsiprašydama už savo įžūlumą ir žengiau toliau. Netikėtai vėl žvilgterėjau. Išvydau kiek nustebusias mergaitės akis, paskui

staiga pamačiau šypseną. Džiugią, nuoširdžią, patiklį. Sustojau akimirka apstulbusi.

O mergaitė vis šypsojosi.

Ir staiga nušvito gatvė, pasklido šiluma. Buvo taip gera, jog norėjosi skraidyti...

SUSTOJĖS LAIKAS

Baugiai praveriu pritemdyto kambario duris. Į mane šoka tyli tyla ir tiršti šešėliai.

Baltai paklota lova atrodo tarsi akimirkai palikta. Ant spintelės tebestovi išrikiuoti vaistų buteliukai, praimti tablečių pakeliai, šukos su keliais užsilikusiais šviesiais plaukais, segtukai, jos mėgstamos knygos ir žurnalai.

O ant minkštos kėdutės, pristumtos prieš pintos, tebesėdi ilga balta suknele su rožiniu kaspinu ir plačia šviesia skrybėlaitė didelė lėlė.

Graži, rausvu šilku išmušta kosmetikos įrankių dėžutė pravira.

Ant sienos kabo nepaprastai gražios moters portretas.

Didelis senoviškas sieninis laikrodis sustojęs šeštą valandą penkiasdešimt minučių.

Atrodo, ji tuoj įeis, apžvelgs kambarį, nubrauks nesamą dulkelę nuo staliuko, pataisys pakrypusią lėlės kepuraitę, atidarys spintą ir peržiūrės tvarkingai sukabintus rūbus. Paskui pasiims knygą.

Juk ji čia gyveno.

Ir aš laikiu.

Mamos.

Šis mažas kampelis – mano tvirtovė. Čia daug mėgstamų ir reikalingų daiktų: knygos, gėlės, kvapai ir rinkinėlis lūpų dažų prie veidrodžio, nagų lako buteliukai, įvairūs kremai ryškiose dėžutėse, laikraščiai.

Viename iš spintelės stalčių – Jos nuotrauka. Dažnai, pravėrusi ją, žvilgteliu. Paskui grįžtu prie kasdieninių darbų: taisau sąsiuvinius, konspektuoju pamokas, ruošiuosi po namus.

Ir vis lūkuriuoju.

Skamba ir skamba telefonas. Tai – draugės, brolis, pažįstami. Šnekučiuojame apie gyvenimą, darbą, orą, madas, kulinariją. Aptariame naujausią medicinos laikraštyje išspausdintą vėžio gydymo receptą.

Daug kalbame. Apie viską ir nieką.

Aš vis lūkuriuoju. Tada nukeliu telefono ragelį, surenku numerį – noriu kalbėtis su amžinybe.

Tačiau tyla tyli.

Apsirengiu ir važiuoju į kapines.

MAMAITĖ PARVAŽIAVO!

Visą dieną Mantukas tupinėjo, bruzdėjo, lauminėjo. Kartkartėmis neramus pribėgdavoprie durų: pridėjęs auselę pasiklauso, ar negirdėti lipančios laiptais mamutės žingsnių.

Išėjo ji anksti rytą. Sakė Mantukui, kad važiuoja toli, į nedidelę kaimo mokyklą, kur jos laukia takeliais ir laukais atėję mokinukai. Jie skaitys, rašys, kalbės apie didelius dalykus.

Mantukas viską supranta, tačiau juk ir jis nori papasakoti jai labai svarbias naujienas, susikaupusias per ilgą dieną.

Vėlei išgirdęs koridoriuje tylą, jis nubėga pas tėvelį ir paprašo paskaityti Žemaitės pasakėlę apie mamaitę. Berniukui atrodo, kad tai jam parašyta.

Tėvelis paima knygelę melsvu viršeliu, suranda kūrinėlį ir jau kelintą kartą pradeda dailiai skaityti. Mantukas klauso, klauso, paskui pradeda žiopčioti kaip žuvelė be oro, ir galiausiai pabyra tykios ašarėlės.

Pašokęs nuskuodžia prie durų ir suklusęs stoviniuoja, laukia.

Paskui ateina gedaudamas pas tėvelį ir vėl prašo skaityti pasakaitę.

Dar kartą išklausius ir visai susigraudinus, sučirškia skambutis.

Pakreipęs galvelę, pilnom graužaties akim žiūri berniukas į linksmą su lauktuvėmis grįžusią lauktąją.

Mamaitė parvažiavo!

ILGIAUSIA KELIONĖ

Nusileidęs nuo kalnelio, Tadukas pirmiausia išvydo aukštąsias egles. Jos stovėjo išsirikiavusios kaip kareiviai ties eile. Tvirtos ir galingos, susipynusios tamsiai žaliomis sodriomis šakomis, jos saugojo namus nuo siautulingo šiaurio gūsių ir blogio.

Apžiūrinėdamas medžius, tvorą, mažą ir dailią pirtelę berniukas jautė slaptą pažįstamo pasaulio alsavimą. Kiekvienas medelis, akmenėlis, žemės lopinėlis buvo sugėręs senųjų laikų ir šiandienos gyvenimo akimirkas. Toji gyvybinga tyla buvo tokia artima ir suprantama ypač dabar, kai sužinojo, kad tam ramiam ir nepaprastam gyvenimui pradžią davė senelis.

Išgirdo apie jį neseniai. Jausdavo, kad namuose kažko trūksta: yra senelė, mama, sesuo, tetos. Žinojo, kad kažkur po pasaulį klajoja vaidingas tėvas. Bet niekada niekas nekalbėjo apie senelį.

Aną vakarą, darinėdamas pakrypusios spintelės stalčius, viename jų rado keletą nematytų senovinių nuotraukų. Jose, atsirėmęs į tarsi plunksnuotus didžiulius medžius, stovėjo ūsuotas kareivis. Kitoje nuotraukų pusėje vos buvo matyti išblukęs užrašas: 1909 m., Persija.

Tada Tadukas sužinojo, kad tai – senelio nuotraukos. Jis seniai seniai kariavo tolimoje šalyje, buvo sunkiai sužeistas ir kaip miręs kartu su kitais žuvusiais buvo vežamas laidoti, tačiau netikėtai atsigavęs, pasveikęs ir laimingai gyvenęs iki šiol.

Ši žinia berniuką sušildė. Žinojimas, kad ten, toli, gyvena toks nepaprastas senelis, darė jį stipresnį. Jam trūko tvirto, šilto vyriško žodžio. Todėl kurėjo, ką darė, vis galvojo apie jį.

Atrodė, kad ore sklando keistas skaidrus ūkas, kurio gilumoje švytėjo senelio kviečiantis veidas. Ir Tadukas pasidavė šiam nebyliam šaukimui.

Pasukęs siauru takeliu pro pirtelę, sodą, jis įėjo į kiemą. Čia šeimininkavęs margaplunksnis gaidys akimirksniui įsmeigė į jį akis, pakraipė galvą lyg pažinęs ir nuskubėjo prie savo šeimynos.

Žvilgtelėjęs į siaurą langelį, išvydo jame besišypsantį ūsuotą kažkur matytą veidą. Nematomos rankos vedamas, pravėrė duris ir įžengė į vidų. Jį pasitiko naminės duonos kvapas ir žodžiai:

– Atėjai...

LAIKAS MAN BUS GAILESTINGAS

Mes juo dalijomės: du ratus parko takeliais lekiu aš, du – sesuo.

Tai buvo senas vokiškas dideliais ratais dviratis. Suremontuotas, nublizgintas ir pateptas jis pakludavo mūsų rankoms.

Laukdavau kiekvienos giedros dienos ryto. Po atliktų darbų darbelių, išklausiusi sergančios motulės įspėjimų ir patarimų, skubėdavau prie jo.

Ir nerasdavau. Mat padauža sesutė jau lėkdavo savo ratus. Kantriai lūkuriuodavau jos, stengdamasi atgauti nenoriai perduodamą savo svajonių dviratį. (Ir kur tik juo nenukeliaudavau, ir kokių istorijų neprikurdavau).

Vieną šviesią liepos dieną, šiaip taip užsiropštusi, tvirtai laikydama didžiulį vairą, nuskriejau keliuku.

Pirmą kartą pasijutau tokia lengva, drąsi ir greitai. Žemė riedėjo po mano kojomis, o dangus atrodė ramus ir nejudantis. Ritmiškai mindama kojomis, pasukau seno drebulyno link.

Čia, pačiame jo viduryje, buvo išsikerojusi šimtametė liepa. Joje dūzgė šimtai bičių, čiulbėjo gausybė paukščių. Čia gyveno, kaip man atrodė, pasislėpusi laiko dvasia. Tokia lėta, galinga ir nevaldoma, tarsi pati amžinybė.

Aš taip norėjau rasti joje savo gyvenimo dalelę, nes jaučiausi sutrikusi ir bejėgė.

„Pasakyk, – maldavau, – kas ten, ateityje?“

Liepa virpėjo, šlamėjo, guodė. Mane užliejo palaiminta ramybė, suvokimas, kad laikas – amžinybės dovana – man bus gailestingas.

Bejėgystė nuskuodė dangumi aukštyn.

SUGRĮŽTI NEREIKIA

Mašinų gausmas, žmonių būriai, vakarais šviesomis spindinčios gatvės, parkai, pilni žmonių paslapčių ir džiaugsmo – mano, ką turiu kasdien. O ko neturiu, prisimenu: tylią, mažą gatvelę, apsodintą jaunais medeliais, nedidelį, žaliai dažytą namą, stovintį galingo gluosnio paunksmėje, ir kelis akmenis, likusius po namo statybos, – didelius, tamsius, vietomis apaugusius samanomis. Čia žydėjo nepaprastos gėlės, kurių vardų tada nežinojau. Jos buvo man amžinai žalio pasaulio burtininkės. Ir, atsigulusi giliausioje žolėje, valandas žiūrėdavau į jas, dangų, debesis. Mano debesis, akmenys, pieva, gluosnis – atskleisdavo ir padėdavo suvokti tai, ko niekam negalėdavau paaiškinti ir pasakyti. O ypatingais atvejais, kai matuodavau iškastų duobių gylį ir ieškodavau ten pasislėpusių, išsilaksčiusių mano pasakų nykštukų, į namus sugrįždavau neradusi jų, šlapia. Mama mane išbardavo...

Visi šie ir panašūs prisiminimai buvo dalis skausmingo ilgesio, kuris traukė sugrįžti į vaikystę, į tas pačias vietas, tas dienas. Vėl atrasti pievą, akmenis, gluosnį. Atrodė, nueisiu į tas vietas ir sugrįšiu į vaikystę, į motinos balso pasaulį, kuriame be galo jauku.

Kartą, palikusi trukšmingąją miesto dalį, užklydau į savo vaikystės gatvę. Mano erdvios pievos vietoje buvo įrengta diidžiulė sporto aikštė, akmenys apaugę žole. Jauni medeliai, suaugę į didžiulius pavėsingus medžius, šukavo debesis. Senas gluosnis, dar daugiau sulinkęs, buvo pilnas paukščių ir vaikų balsų. Lyg iš jo šoktelėjo maža mergaitė... Aš išsigandau: „Užsigausi!“, bet sumirgėjo rudos kojos, ir ji dingo.

Dingo kaip mano vaikystė, šyptelėjusi man, ir tiek...

DVI AKYS UŽ ŽIEDAIS NUBERTOS ŠAKOS

Tėvukas sėdėjo ant suoloelio ir mėgavosi netikėta ramybe. Išsilakstė mašinos, stovėjusios gretimoje gatvėje, nurimo tranki muzika, sklidusi iš kaimyninio namo praviro lango. Tik įkyrūs uodai zirzė sukdami ratus virš galvos. Bet, retsykiais mostelėdamas ranka, juos nuvaikydavo ir vėl gėrė į save kalbančią tylą.

Sodelis, takeliai, žydintys jazminų krūmai, pagaliau ir senasis namas buvo pilni praeities garsų. Jautė juos visur. Užtekdamo tik žvilgtelėti į žaliu stogeliu uždengtą šulinį ir jis išvysdavo savąją: ji stovėjo ir dairėsi kažką mąstydamą. Sodelyje prie sūpuoklių šūkavo jo berniukai, o kiek tolėliau su kamuoliu žaidė mergaitės. Ore skambėjo jų linksmi balsai. Jie susiliedavo į vieną džiaugsmingą skambesį, paskui atsikartodavo vis slopstančiu aidu, kol visai išnykdavo. „Taip, viskas jau buvo. Liko tik tuščias būstas“, – atsiduso Tėvukas. Reikėtų kilti ir eiti, bet dar nesinorėjo lįsti į sustingusį namą – jazminai kvėpėjo taip svaiginančiai, tad nutarė dar pasimėgauti tykiu vakaru.

Ūmai pajutęs sujudėjusią jazmino šakelę, jis atsisuko. Iš po vešlios, žiedais nubertos šakos į jį žiūrėjo dvi įdėmios didelės akys ir tyrė.

Po kiek laiko prie Tėvuko pritipeno nežinia iš kur atkeliavęs nedidelis baltmargis katinėlis. Priėjęs stabtelėjo, kurį laiką dar stebėjo, paskui pradėjo glaustytis ir išsitiesęs prie kojų murkti.

„Va, ir draugą turiu“, – pagalvojo.

Nykus vienatvės šešėlis pasislėpė už šulinio.

ĖODULIO ŠVIESA

Ji visą savo gyvenimą svajojo apie namą. Nedidelį, švarų, jaukų, patogiai įrengtą. Pasistatyti naują neturėjo pinigų, todėl su šeima gyveno bute. Ir vis taupė, pasvajodama, kad gal kada nors...

Nūnai jos krikštamotė, dienų dienas praleidusi turguje, pardavinėdama perpirktas daržoves, vaisius, visai suseno ir susilpo. Gyveno viena po karo statytame švoriame ir tvarkingame name, turtingame savo sunkia praeitimi ir juoda aura.

Galiniame kambaryje klaidžiojo neramus tragiškai žuvusio nelaimingo jos sūnaus šešėlis, šoniniame – vis dejavo, keikėsi, karkėjo mirštantis krikštadėvis, o viduriniame, krikštamotės kambaryje, nuolat degė gosli pinigų šviesa. Jie – pinigai – buvo viso jos gyvenimo tikslas ir esmė. Dėl jų išsižadėjo visko – gražios šeimos, seserų, brolių. Visada jautė savo pranašumą ir didybę, nes lovoje po čiužiniu tūnojo paslėpta nemaža krūvelė pinigų.

Dabar, jausdama savo dienų galą, po ilgų svarstymų ji nusprendė namą parduoti krikštaduktei ir išvažiuoti į tolimą miestą pas dukrą.

O krikštaduktė džiaugėsi įgytu mūriniu. Remontavo, taisė, gražino. Manė, kad atšviežintas, atnaujintas jis praras savąją piktą dvasią.

O senasis namas laukė.

Naktimis klaidžiojo šešėliai, pokėjo sienos ir švysčiojo gelsva godulio šviesa.

DĖŽUTĖ

Nerimastingai laukiau naujojo buto. Išvaikštinėjau kiekvieną statomo namo kertelę. Mačiau, kaip pamažu jis keičiasi. Vakaraais dažnai žvalgiausi į šviečiančiais langais, kaip man atrodė, mįslingus ir jaukius namus, ir džiūgavau, kad greitai tokiame gyvensiu.

Pradžia buvo nuotaiki. Viskas nauja, šviežia, neįprasta. Ir dainuojantis durų skambutis, ir skardžiabalsis telefonas tuščiame kambaryje. Pro langus buvo matyti pievos, parkelis, kiek toliau – slaptinga miško juosta.

Tylią naktį stovėdama balkone girdėjau tamsiame danguje plistančių žvaigždžių nebylią tylą ir iš laukų, miškų sklinančią gyvybės dvelksmą.

Tačiau palengva mano namą apsupo kiti tokie pat pilki, masyvūs ir negyvi pastatai. Dingo laukai, kažkur tolyje išnyko miško lopinėlis. Tik langai švietė bejausmėmis akimis.

Staiga suvokiau, kad gyvenu ne viena. Už vienos sienos kažkas kosti, kitur be perstojo užia mašina, rėkia mažyliai, keikiasi vyrai, kažkas juokiasi, verkia, mylisi.

Koridoriuje nuolatos trinksi durys, laksto vaikai, dūmija žmogynai. Visur jatau įkyrų judėjimą, brazdėjimą, dirginančius ir žeidžiančius garsus, nuodijančius kvapus.

Pažvelgusi pro langą mačiau menkus medelius, nutryptus žolynėlius ir niaurų dulsvą betoną.

Ir blukios šaltos sienos pradėjo sunkiai slėgti, trūko gaisraus oro, laisvės ir erdvės.

Kai slopdama išskubu užmiestin į mišką prie ežero, mažoje laukymėlėje randu tylą. Ji apsupa mane.

Uodžiu gyvybingą orą.

Regiu ramų ir gilų dangų.

Suvokiu šiltą saulės žaismą.

Vėliau išgirstu švelnų meldų šiurenimą, gailų vėjo rypavimą nendrėse.

Ir lengvą ežero bangelių teškenimą.

Ir paukštelių šnekesį.

Ir medžių kuždesį.

Pajuntu pačios tolimiausios žvaigždės spindulį.

Tada sugaunu vaikią vilties ir ilgesio giją...

Po to vėl grįžtu į savąją dėžutę.

RAUDONKEPURAITĖ

Stovėjau atsirėmusi į medį ir dairiausi. Parkas skendėjo sniege. Dar vakar medžiai buvę juodi, niūrūs, dabar sviro snieguotomis šakomis. Purios pievos kažkur toli susiliejo su dangaus giluma, į kurią ilgai pažiūrėjus, svaigo galva. Saulės spinduliai žaidė tuo skaidrumu, ir viskas aplink sukosi nepaprastame šokyje. Gėrėjausi diena, klausiausi linksmų vaikų balsų, sklindančių nuo kalnelio, ilsėjausi, nes buvau tik ką nučiuožusi geroką kelią. Spirtuku braižiau sniegą. Netikėtai jame išryškėjo kelios raidės, ir kažkur dingo medžiai, saulė, dangus. Likau tik aš ir mano skausmas, išraižytas raidėmis sniege. Skausmas, nuo kurio negalėjau pabėgti, išskylas pačią džiaugsmingiausią minutę ir atimęs juoką. Skausmas įkyrus, gilus, nepakartojamas.

Staiga išgirdau, kaip netoliese kažkas praslydo kartą, kitą, grįžo. Sustojo.

– O mano kepuraitė irgi raudona!

Mano ranka iš lėto pakilo, perbraukė per kepuraitę, akimirka palietė ją ir vėl atsirėmė į medį.

– Aš jau du kartus kritau, o tu?

Iš kažkur atėjo šypsena. Ji bejėgiškai akimirkai sustingo veide ir vėl dingo. Sniegas keistai sukosi aplink.

– Greitai ir aš tokį pat baltą megztuką turėsiu!

Mano galva sutikdama palingavo, vėl atsirado šypsena.

– Aš mokausi pirmoje klasėje. O tu?

Mano balsas atsakė:

– Trečioje.

Ir staiga išvydau prieš save dideles, tamsias akis. Jos spindėjo tai mėlynai, tai juodai ir žvelgė į mane su tokiu slaptu pavydu, liūdesiu ir taip ištikimai, kad nejučiomis nusijuokiau.

– Tu manęs palauk, aš greitai pasivysiu ir tada mokysimės kartu.

Nustebus žiūrėjau į mažą žmogutį raudona kepuraite. Kaip jam paaiškinti, kad aš paskutinio kurso studentė, kad po kelių mėnesių dirbsiu advokate, kad priešais mane, sniege, išbraižytas mano skausmas, kad turiu daugybę klausimų, į kuriuos negaliu rasti atsakymo. Žmogutis numaniai žiūrėjo į mane, o aplink sunkiai sviro medžių snieguotos šakos.

– Mama visada dirba, tėvas nuolat išvažiuojęs. Draugaukim. Aš ir laišką galėsiu tau parašyti.

Raudona kepuraitė šypsojosi plačia šypsena, mirksėjo didelėmis akimis ir juokingai čepsėjo, tardama garsus. Ji žengė žingsnį į priekį, slydo ir atsitrenkė į medį, į kurį buvau atsirėmusi. Pabiro sniegas, tyliai viską uždengdamas.

– Susipažinkime, – mergaitė pasakė savo vardą. – O tavo? Aš atsakiau.

Mergaitė nusišypsojo, kviečiamai linktelėjo galvą ir nulėkė. Baltame sniege ryškiai raudonavo kepuraitė.

NEPAKLUSNUS LAIKAS

Kai suskambėjo telefonas, kuisiausi virtuvėje. Tai mano rankos pjaustė, malė, plovė, valė, o pati kliedėjau atlalančia vasara. Jos garsai, kvapai, vaizdai įkyriai veržėsi pro langus ir duris. Skaidrus bekraštis dangus ir į tolymę bėgantis kelias kvietė mėgautis laisve.

Va, užbaigsiu virimus, pamaitinsiu šeimyną ir išbėgsiu anapus savo buities. Ir eisiu eisiu tuo kvepiančiu ir šaukiančiu pilkeliu.

Skardingasis telefonas išplėšė iš nūdulio ir privertė paklusti.

Žemo, prislopusio balso nepažinau. Tačiau, kai moteris aisiai prajuko, – nudžiugau.

O ji kalbėjo. Apie sergantį ir godojamą vyrą. „Kad tik gyventų. Rūpinuosi ir viską atleidžiu. Vis ne viena tame nykiame kaime.“

Kalbėjo apie išbėgusius į miestą vaikus. Darbščią ir tvarkingą dukterį, ir besiblaškantį sūnų. Mažą mokyklą, kurioje jau daugelį metų triūsia.

Pasakojo apie neatpažįstamai pasikeitusius kurso draugus, su kuriais prieš kelias dienas susitiko po daugiau kaip ketvirčio amžiaus.

– Laukiau tavęs, – kartojo ji. – Taip norėjau išsikalbėti.

Plūstelėjo širdperša ir maudulys.

Nepaklusnus laikas nubėgo į praeitį, nusinešdamas mūsų dienas ir palikdamas tik prisiminimus. Dabar laikas – atmintis.

Ir pro tą nutolusios praeities tamsą, tarsi pro susikaupusius sunkius debesis, plykstelėjo geroji dvasia, lydėjusi mus sunkiais metais.

O ji vis šnekėjo...

Ir kai atėjusi į virtuvę pažvelgiau pro langą, man pasirodė, kad padūmavusiu pilkeliu ką tik sugrįžo mano draugė.

SUSKILINĖJĘ STIKLAI

Kai mašina iš pagrindinio didžiakelio įsuko į pilkėlį, išlipau.

Ir staiga apsupo iš amžinybės gelmių atskriejęs laikas. Susidūrė du pasauliai – praeities ir dabarties tikrovė. Aiškiai girdėjau didžiulių, jau šimtamečiais tapusių abipus kelio stovinčių ažuolų atodūsį, jaučiau ankstesnės būties formas.

Žengiau senkeliu, vedančiu į praeitį. Už posūkio pro medžių kamienus raibuliavo tvenkiniai. apaugę meldais, vandens lelijomis, jie vis taip pat savo tamsiomis paslaptimis akimis žvelgė į mėlyną dangų.

Buvęs palivarkas tvirtai stovėjo ant žemės savo raudonų plytų sienomis. Tik už jų dabar gyveno žmonės.

O didžiojo dvaro nepažinau.

Stovėjau ir žiūrėjau į nugriauto bokšto vietoje prilipdytą palaikį stogą, numuštą skulptūrą laiptų viršuje, į suskilinėjusius dulkėtus stiklus vietoj langų vitražų.

Žolėje gulinėjo girti vyrai ir abejingos, pervargusios moterys, gauruotą šunelį gainiojosi vaikai. Krepšį su tuščiais buteliais tempė stora moteris išburkusi veidu.

Netikėtai tarpdury šmėkstelėjo ilga puošnia žalsva suknelė apsivilkusios mergaitės perregimas šešėlis.

Ji mostelėjo ranka ir nubėgo. Nuskubėjau paskui ją.

Ižengiau į didžiąją menę. Čia, prieš kelis šimtus metų susipažinau su savo vyru. Čia, vieno pokylio metu įsiveržusių caro žandarų buvau sumušta.

Čia...

Dabar patalpa padalyta į mažas kamarėles. Jose glaudėsi žmonės.

Visur nešvaru, tamsu, nyku.

Mano praeitis nuskriejo laiko bangomis. Stovėjau dabartyje, jausdama amžinąjį laiką.

Tada nusileidau į visų užmirštus požemius. Suradau marmurinę antkapio lentą su užrašu: „Čia ilsisi Sofija. 1766– 1796 metai.“

Tai buvau aš, Sofija.

Dabar – 1996 metai.

Ach, kaip skauda sumuštą nugarą...

PALIKIMAS

Jis vėl atėjo pas Ją. Pakeitė gėles vazelėje, patvarkė staltiesę ir šalia padėjo savo naująją knygą, kurios Ji taip laukė.

„Regis, tai jau paskutinė, kurią laikau rankose“, – pagalvojo.

Žiūrėdamas į priešais ant stalelio stovintį savo moters portretą, mąstė apie tikruosius namus – amžinybę. Žinojo, kad keli žingsniai iki jų telikę, todėl skubėjo užrašinėti plūstančias mintis.

Materialusis pasaulis čia, Žemėje, jam buvo sunkus. Reikėjo kovoti už duonos kąsnį, vietą ir laiką. Darė tai vedinas tik vienos minties – noru suvokti savo vidinę esybę ir ją valdyti. Šis žinojimas ir vargi dabartis stūmė jį neblėstančios vilties keliu. Jo neįveikė neturtas, raudonųjų teroras, pragaištinga tremtis ledynuose, sunki žmonos liga. Nepaprasta vidinė galia ir tikėjimas išsiveržė žodžiais, kuriuos sibiruose užrašinėjo ant popieriaus skiaučių, paslapčia siuntinėjamų gimtinių savajai. O Ji, sėdėdama invalido vežimėlyje, perspausdinėjo ir kaišiojo slėpyklose.

Po ilgų dešimtmečių nelaisvės sugrįžęs į namus, rado suaugusius sūnus, išsekusią žmoną ir krūvą rankraščių.

Ir vėl, dairydamasis skurdžioje nūdienoje, jis gyveno savo dvasinėje karalystėje, giedromis akimis žvelgdamas į atėjusią beribę laisvę, plačią kaip dangaus gelmė, gražią kaip išsiilgtoji šviesa, švelnią kaip lengva vandens banga.

Jausdamas negailestingai bėgančių dienų ribą, jis rikiavo savo knygas lentynoje, Vienišais vakarais šnekučiavosi su išėjusia amžinybėn žmona ir klausėsi savyje Dievo balso.

„Žinai, – pasakojo Jai, – šiandien buvo atvažiavęs jaunystės draugas. Sakė, kad gimtasis miestas išaugęs, išsiplėtęs,

bet kažkoks pusgyvis. Dvasiškai. O geležinkelis tas pats. Ir traukiniai tebedunda. Namelis, kuriame prieš pusšimtį metų gyvenau, tebestovi. Tik niekas manęs ten jau neprisimena.”

„Pasaulis didelis, – pamąstęs tėsė, – ir aš, rodos, radau jame savo vietą. Va, mano triūsas, tavo perspausdinėtas ir slėptas, tebekvepiantis dažais”, – džiaugėsi vartydamas knygą.

Tą mašią akimirką brakštelėjo durys, įėjo sūnus. Žvilgtelėjęs į naująjį leidinį, ironiškai mestelėjo:

– O ką, tėvai, mums paliksi?

Senasis ilgai žiūrėjo į sūnų, tokį suvyriškėjusį, išsimokslinusių, rimtą.

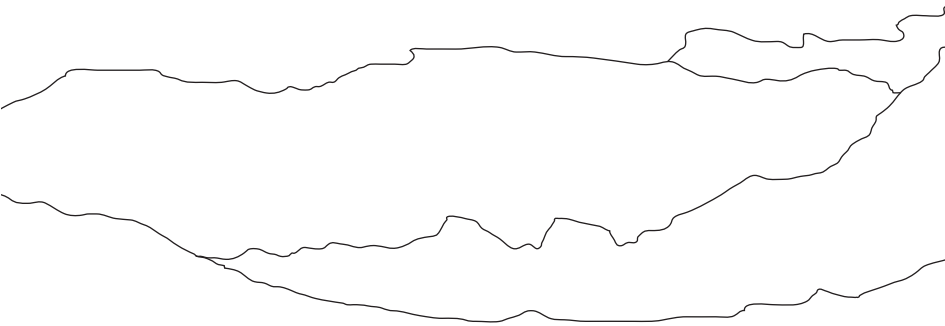
„Ką su juo padarė gyvenimas? Ir koks jis silpnas”, – godojo tėvas. Paskum, mostelėdamas į pilną jo parašytų knygų lentyną, lėtai ištare:

– Tai mano palikimas.

– Niekai, – griaudėjo jaunas. – Kam jos reikalingos?..

Uždaromų durų trinkelėjimas pervėrė senojo širdį deginančia gėla. Gūdžioje tyloje prispaudęs ranką prie krūtinės, jis ilgesingai žvelgė į atsklindančią vaiskią šviesą. Ir galvojo apie tuos, kuriuos myli, ir jų bedugnę buities baimę, užvėrusią sielos žvilgsnius.

VITA
VITAM

LAIMINGO GYVENIMO MUZIKA

Tyliai užvėręs duris Valdas sukluso. Pajutęs pažįstamus kvapus, garsus, savo minčių atšvaitus, jis iš lengvo pritūpudamas nulingavo prie stalo ir, numetęs ant grindų smilkstančią cigaretę, sudribo ant kėdės.

Apgaubusi tylą leido išgirsti savo paties balsą. Jis buvo toks pavargęs, išsekęs, sutrikęs. Atrodė, kad jo laikas pasibaigęs – ateitis susiliejo su praeitimi, o prieš akis tvyrojo tik klampis neviltingos.

Ir nebuvo nieko tikra šiame gyvenime. Nei kas atrodo gerai, nei kas blogai.

Valdas žiūrėjo į stovintį ant stalo butelį. Siektelėjęs šliūkštelėjo taurelėn.

Paskui spustelėjo radijo mygtuką.

Kambarį užliejo melodija.

Atrodė, išnyko sienos, daiktai, prasivėrė lubos ir vidun įsiveržė tolumo ir nepasiekiamo laimingo gyvenimo atodūsis. Jis apsupo jį savo paslaptimi aidija.

Ir Valdas, atsikolęs nugara kėdėn, paniro į snūdą. Išnyko rūpesčiai, nerimas. Rodėsi, ištiesk ranką ir pagriebsi to išsvajoto gyvenimo dalelę, o paėmęs – pasilaikysi sau.

Melodija aidėjo, ją siurbė daiktai ir Valdo iškankinta siela.

O kambaryje tamsėjo, oras aitrėjo, tirštėjo ir dusino. Valdas girdėjo kažką traškant, čežant, spragsint. Matė šviesos žybsnius, liepsnos žaismą, ore sklandančius mažus, keistus, liūdningus ir purius pilkšvus paukštelius.

Tačiau jo sopanti siela šaukėsi ramybės. Ir kai liepsna apsiuotė jį, širdyje dar svaigiau užsiplieskė laimingo gyvenimo vizija.

Tokia artima ir laukiama.

Kaip deginantis skausmas.

AKMENIJA

Gatvę gaubė krentančio žydro rūko draiskanos. Kartkartėmis ja pralėkdavo vikrios mašinos.

Čia karaliavo tylą. Gili, sustingusi, suglobusi laiką ir erdvę.

Žingsniavau slegiama minčių ir jausmų. Vos už pusmetrio kilo tvora. Neaukšta, sudėliota iš taisyklingai nutašytų, vienodo dydžio akmenų. Ji juosė gatvę, išklotą gludintos kietos uolienos gabalais.

O už tvoros kilo namai, rūmai, pilys. Visi statiniai iš akmens. Patamsėjusio, paslaptingo ir laukiančio. Jo neveikė nei saulė, nei lietus, nei lekiantys metai.

Ir žmonės juose, rodė, gyvena laikinai. Ateina ir išeina. Ir lieka tik laikas ir lūkesys.

Jis pripildė žemę, orą, vėją, lietų ir mane.

Gėriau šlapio akmens ir maudulio kvapą. Ir kas mirksnį krūpčiojau – visur mačiau tavo akis, girdėjau tavo balsą, jaučiau tavo šilumą.

Ta akmeninė šalis laukia.

Laukiu ir aš.

VIENTELE NUOTRAUKA

Herta skubėjo. Per dieną ją išsekino triukšmas, tuščios kalbos, aiškinimai, patarimai. Buvo nyku ir aisu, tad troško kuo greičiau atsidurti savo jaukioje vienatvėje.

Kai pagaliau po ilgo atgrasaus ėjimo įžengė į mažąją virtuvėlę, lengviau atsiduso.

Čia viskas buvo įprasta, aišku ir sava: dvelkė jos kvapais, jausmais ir mintimis. Čia buvo jos namai. Atrodė, kad ten, už durų, laikas bėgo kaip bėgęs, o čia, jos kampelyje, jis neegzistavo.

Ji galėjo ramiai šliurenti po tykią virtuvę, atidaryti kada nori šaldytuvą, pavalgyti, apimta gaudulio prigulti šalia esančiame guolyje.

Ir susirasti vienintelę išlikusią, apčiupnotą nuotrauką. Tėvų ir brolių. Dar be jos. Ji buvo tik kelyje į šį pasaulį.

O tada...

Herta, apimta nūdulio, pamėgina nuslopinti vėl išsiveržiantį skausmą. Ji negeidžia sugrįžti į sopųjį laiką, nenori nugrimzti į užplūstančias nuomaldos dienas. Tačiau vėl ir vėl mato merdinčius senele, brolius, karan išseinantį tėvą, krūpauja nuo švilpiančių kulų, išbadėjusi verkia prašydama valgyti ir slapčiomis baugiai keliauja prekinio traukinio vagono stogo kamputyje į svetimą šalį ieškoti duonos ir namų.

Ir kai ją, šešiametę, priglaudė metingas žmogus, ji nudžiugo. Valgė daug ir viską, o atlikusią duoną slapta krovė maišelin. Galvojo – atgaus jėgas, grįš pas mamą ir nuveš jai duonelės, nes tikėjo, kad ji gyva, nors paliko sunkiai sergančią.

Kiekvieną dieną, išbėgusi į kelią, žiūrėjo ton pusėn, iš kur, žinojo, atėjo. Hertai atrodė, kad ją šaukia mama. Ir tas kvie-

timas vis stiprėjo. Tad po kurio laiko su nešulėliu ant pečių išėjo.

Paklydusią mergaitę netrukus surado ir parvedė atgal.

Kai trečią kartą bėglę sugrąžino, senelis Hertai pasakė visą tiesą apie motiną ir namus – jų nebėra ir nebebus.

Ji nutyko, atlyžo ir suvokė, kad dabar gyvens čia.

Tik dažnai, ypač vaiskiais vasaros vakarais, kai švelnus vėjelis taip dvelkdavo jos namais, išbėgusi laukan ir pasilipusi ant tvoros, žiūrėdavo ir žiūrėdavo į tolimus vakarus, kur, galvojo, toli toli buvo jos tėviškė.

Taip Herta ir užaugo, žvilgčiodama gimtinės pusėn.

Po senelio mirties įsikūrė nedideliame butelyje, kur ramybę rasdavo savo jaukioje virtuvėje. Čia ji galėjo valgyti kiek norėjo, čia buvo šilta ir ramu. Čia jos tėvynė – vieniši vakarai, pilni meilės, nevilties ir širdperšos. Tamsoje atsiverdavo siela. Ir tada tas sopantis laikas vis sugrįždavo ir sugrįždavo.

O šiandien Herta savo nameliuose ilgai apžiūrinėjo parsineštą pailgą melsvą voką su nematytais spalvingais pašto ženklais, daugybe tolimos šalies antspaudų.

Laiškas ir kažkur seniai seniai matyto vyriškio nuotrauka vienišos našlaitės širdyje suspindo švytinčia šviesa.

Srūvanti gyvybinga tylą sugrąžino užslėptą viltį – iš pragaisties nagų ištrūkęs tėvas ieškojo dukters.

Jos. Hertos.

TOJI DIENA

Taip. Šiandien Toji diena.

Toji... Vienintelė ir pasikartojanti. Paplūdusi rūkais ir debesimis. Švystelinčia saule, apsunkusiais sodriais šermukšniais ir svečiais iš toli.

„Neišėik, – prašau jo. – Neišėik.“ Bet, tarstelėjęs „reikia“ ir pakstelėjęs skruostan, išsmunka pro duris. Žiūriu pro langą į pėdinantį iki posūkio ir einu prie savo gėlės, kurios rausvai balti tarsi porcelianiniai šviečiantys žiedai spindi saulėje ramybe ir skaidrumu.

Šiandien Toji diena.

Nevartau knygų, neskaitau laikraščių, neklausau muzikos ir nieko neveikiu. Jaučiu mane supančią, nepakeičiamą, negailestingą sieną.

Dėlioto, skaičiuoto ir nepaklūstančio laiko.

Toji diena.

Einu pulsuojančia gatve. Šmėkšteli blyškūs veidai, vikrios mašinos, žėruojantys langai ir kviečiančios durys.

Gėriuosi kristoliniu spinduoliu. „Taip, taip, atrodo, jis man tiks“, – aiškinu pardavėjai ir vėl žingsniuojau keliu pro medžius, namus ir žmones, sergėjama savojo žėruolio.

Mirguliuojančioje veidrodžiais, įvairių formų kvepalų, dažų buteliukais, jaunystė ir grožiu spindinčiose nuotraukų virtinose ieškau savo veido atspindžio. Matau pablyškusią, suklususią, sunerimusią moterį.

„O gal gyvybės elektsyro turite?“ – klausiu, žinodama atsakymą.

Ir vėl plūdinėju.

Ta diena. O ji jau vakarėja.

Naujinu, žiūrinėju, dėlioju savo ateities vizijas ir viltis.
„Sveikinu, – sako jis, keldamas raudonojo vyno stiklą. – Visas
pasaulis – tau.“

Taip, visas mano pasaulis man.

Ir mano laikas.

Ir mano dienos.

Tos, kurios buvo.

Ir tos, kurios bus.

Šiandien mano Toji diena.

KELIAS Į ROJŲ

Gulėjo ji didelėje, minkštoje, baltoje lovoje. Tokia menka, silpna ir bejėgė. Jautė, kaip kažkas kažką daro: tai baksteli į ranką, tai glostinėja patalą, tai liečia veidą, nugarą. Girdėjo balsus, garsus, klausimus. Tačiau negalėjo nei kalbėti, nei pajudėti: gyvybingosios jėgos buvo visai išsekę. Ji tik mykė ir dejavo.

O rāmdytos mintys, godos, dvejonės ir grėsmės pynėsi Bertos galvoje ir liejosi delsaus, vylaus ir duksingo gyvenimo vaizdais.

Ji niekad os nebuvo dalinga.

Berta klaidžiojo po kaimus. Ir visur, visiems prūnydavo. Sparčiai, kruopščiai, pakančiai. Neištverusi pašiepų, nuoskaudų bei šiurkštumo, eidavo į kitą vietą.

Ir visur ieškojo atjautos, nuoširdumo ir dėkonės. Pati būdama dora ir paslaugi, Berta tikėjo kitų žmonių žadais.

Kiek ilgiau gyveno inžinieriaus šeimoje: augino jų dukrą, rūpinosi pasiligojusia motina ir besveikačiu tėvu. Ilgainiui jų šeima tapo jos šeima. Negailėdama jėgų ir triūso, švarino tuos namus. Gyveno Berta kieme mažame ūkiniame pastatelyje.

Po vyresniųjų baigties pasiklovė jų dukra. Ir vėl sukosi dienos, metai, paskendę darbų rūpesčiuose. Auklėjo, rūpinosi jų vaikais, prižiūrėjo nemažą būrį ožkų, triūsė daržuose ir visą laiką šaldavo. O miegas ant iš lentų sukalto gulto pamesto šiaudų maišo būdavo gilus – nuovargis atimdavo visas jėgas.

Kartais Berta „pablūsdavo“: gulėdama savo guolyje, išispoksodavo į juodas lubas ir kuždendavo savo svajas ir vis kažko gedaudavo.

Bet niekas nesikeitė.

Tik ji vis labiau traukėsi, nyko ir menko, ėmė sunkiai judėti.

Paskėliau gyveno baugulyje. Ponia grasino išvežti ir išmesti šiukšlynan. Berta neašarojo ir nesiskundė. Tik gulėjo susivėlus, sušalusi savo migyje ir vis dar laukė atjaunos ir gerumo.

Bet, mąstė ji, tokie paprasti ir neįkainojami dalykai yra kažkur toli toli, kitame, šviesiame, pasaulyje. Ir ji nusprendė ten keliauti. Nevalgė, negėrė, nejudėjo, tik meldė ir laukė.

Kai pagaliau atsimerkė, netikėjo tuo, ką matė: buvo šviesu, švaru ir šilta. Baltai apsirengusios mergelės guodė, kažką aiškino, pasakojo jai. Ir Bertai atrodė, kad ji pateko į dangų. O ja rūpinasi gražūs angelai. Tik išgirdusi raminančius baltai apsirengusio vyriškio žodžius, pagaliau suprato, kad dar gyvena.

Ji neatsakinėjo į klausimus, nieko neaiškino, nepasakojo ir nesiguodė. Tik, kai jau įstengė prašnekti, šypsodamasi sušnabždėjo:

–Man čia labai gera...

IŠSIPILDYMAS

Kampinėjo trise. Du buvo vyresni – šešerių, o jis – Rudis – penkerių metų.

Buvo vasara. Gardžiai kvepėjo laukinės gėlės, žolės, eglės ir gausybė medžių. Ramiai vėjelyje čiūžėjo javų laukai.

Vaikai neieškojo kelių – takeliai patys juos pasirinkdavo, todėl visada priedavo kokią nors sodybą.

Prasiverdavo durys ir pakvipdavo duona, šiluma, namais. Jie tylėdavo. Tik gardžiuodavosi sodriu kvapnumu ir laukdavo.

Šeimininkės viską suprasdavo: įpildavo sklidinų pieno puodelius, paduodavo duonos, sūrio, o kartais ir medaus.

Godžiai viską sušveitę ir į terbeles susibrukę dovanotas virtas bulves, kokią mūnės kriaukšlį, pieno butelį, berniukai šiukindavo toliau.

Vakarui patyliukais atšliaužus, sukrimsdavo duotę ir susiglaudę užmigdavo po svetingu krūmu, užsikloję maišeliais.

Taip dausiojo kelias savaites. Išvydę sodais ir gėlynais apsuptus trobesius, galvojo, gal čia juos priglaus.

Bet niekam mažųjų nereikėjo.

Dažnokai tekdavo alkanauti. Tad kartą po sotaus ir riebaus valgymo mažylį Rudį suėmė diegulyš. Susirietęs atsigulė po kadagio krūmu, taręs broliams, kad neužilgo juos pasivys. Kai sopulys nuslopo, berniukas užsnūdo.

Pakirdęs išvydo bekraštį mirguliuojantį mėlyną dangų, pajuto gaiviai dvelkiančias kadaguoges. Kurį laiką mėgavosi ramuma, paskui išsigandęs pašoko. Aplink, kiek matė akys, žaliavo ėgliai. Niekur nieko nebuvo. Čia karaliavo tylą ir rimtis.

Pabūgęs kurį laiką šūkavo, veikiai ėmė virkauti. „Jie sugrįš“, – ramino save ir vėl prigulė.

Atslinko žara, paskėliau beširdė naktis, bet broliukai negrįžo.

Išbrėškus rytui, Rudis suprato likęs vienas nežinomoje, nepažįstamoje vietoje. Suvokė tik viena: kad turi kažkur eiti.

Ir pradėjo duonauti. Pelnydavo iš šeimininkų ko nors užkrimsti ir ieškodavo toliau. Miegodavo pakrūmėse ar daržinėse, jei ten įleisdavo.

Vieną kaitrią vasaros dieną Rudis užklydo į nedidelį žalią kaimelį. Tokį jaukų ir šviesų. Jis priminė berniukui gimtąjį, senokai virtusį pelenais.

Jau pirmoje kaimo troboje jį pavalgydino, o išeinant dar ir sūrio nemažą gabalą įdėjo.

Laimingas įsitaisė miegoti netoli mažo trobesio: iš vienos pusės buvo tabako lysvė, iš kitos – tvora. Po galva pasidėjo maišelį sa savo lobiu – sūrio gabalėliu.

Rytas buvo graudus – aplink slampinėjančios karksinčios vištos iškapstė iš jo maišelio sūrį ir sulesiojo.

Sėdėjo Rudis, dėbsojo į margąsias ir galvojo: joms gerai, jos turi namus.

Ilgai sliūkinėjo berniukas po gražųjį kaimelį. Čia buvo giedra ir smagu. Netikėtai už neaukštos tvoros pamatė pirką – baltom langinėm ir durimis, nedidele veranda, grįstu takeliu. Kieme bruzdėjo mažas žvitrus šunelis, o ant laiptelių lėnai snaudė puikė katė.

Rudis žiūrėjo žiūrėjo ir nepajuto kaip apsiašarojo: tas namas buvo taip panašus į išnykusį sugriautą tėvų namą, jog negalėjo patikėti, kad čia gyvena svetimi žmonės.

Stovėjo ir lūkuriavo. Netrukus atėjo Senoji. Pamaitinusi išleido.

Bet Rudis niekur nėjo. Atsitūpė prie vartelių ir lūkčiojo. taip vieną, antrą, trečią dieną. Šalia tupinėjo išdykusių šunelis. Namo gyventojai susirūpino. Teiravosi, ko jis čia laukias.

– Namų, – atsakė berniukas. – Anie virtę griuvėsiais. O šie taip panašūs į tėvelių.

Senoji ilgai žvalginėjo jį, paskui paėmė už rankos ir įsivedė vidun. Iš paskos įcapeno ir šuniokas.

Berniuką išprausė, aprenė švariais rūbeliais, skaniai papenėjo ir paguldė lovon. Šalia, lyžtelėjęs jo nosį, išsitempė margiukas.

Išbudęs anksti rytą, Rudis apsidairinėjo. Buvo šilta, jauku ir skaidru. Kvepėjo kepama kiaušiniene, duona ir dar kažkuo nepaprastai brangiu ir artimu – namais.

Kai, priėjusi prie lovos, Senoji paglostė jo papurusią galvelę, berniukas tyliai sušnabždėjo:

– Mama?..

VIEŅIŠA VILKĒ

Praveriu mažulytės studijos duris ir pasineriu į begalinę palaimą. Čia jaučiu savo laisvo gyvenimo laisvą būtį.

Mane apsupa tylą ir mano laikas, glūdintis manyje ir ramiai srūvantis kaip žmogaus gyvybės versmė – kraujas.

Apžvelgiu vienystės lizdelį.

Regiu šmirinėjančias nepailstančias pelytes. Išbarstytus teptukus prie įrėmintos drobės. Atremtų į sieną tapinių gausą.

Tai mano, laisvūnės, gyvenimas. Esmė. Prasmingo buvimo pėdsakas. Aš, kaip toji užkeiktoji Eglė karalienė su savo sopuliu, ilgesiu ir žinojimu, atsineštu gimstant, negaliu gyventi tik skurdžia dabartimi. Noriu valdyti savo karalystę – bekraštę vidinę esybę.

Todėl drąsiai žvelgiu į dangišką malonės šviesą – vienvė.

Kai pirmą kartą išvydau jos veidą, nutapiau žemės dievės paveikslą: su lietaus šiurenimu ir stipriu drėgnos dirvos kvapu. Žemė viską supranta. Ji guodžia, gydo ir priima.

Kitais vienvės vakarais, draskydama nagais savo sielą, tapiau mirties dievės portretą. Ji – gyvenimo dalis. Ir mes, žmonės, išeinantys ir sugrįžtantys iš anapus, tęstinį laiko tarpą esame beamžiai.

O mirtis tik slenkstis stebuklingame laike. Jaučiu ją padange slenkančiuose debesėliuose, medžiuose ulbančiuose paukšteliuose, skaidriame šaltinėlyje, trykstančiame iš žemės.

Vieno ilgo rudens vakaro tyloje išgirdusi krintančio kanorėžio dunkstelėjimą ir naktinio paukščio raudą, sudėlioju meilės dievės vaizdą.

Tai ir žemės dvasia, nepaliaujamai kintanti ir gyvenanti mumyse.

Tai ir aš, keliaujanti dabartyje, ieškanti ir nerandanti savęs, nes visa keičiasi kas akimirka.

Tai ir pati svarbiausia, išmintingiausia ir neišsenkanti šio pasaulio kalba, glūdinti tiek visų, tiek ir mano širdyje, – meilės šneka.

Ir kiekviena mano būtybės dalis, šaukianti meilės.

Ir tikinti, kad viskas po šiuo amžinu ir beribiu dangaus skliautu sukurta vienos Galybės.

Ir mano, vienišos vilkės, širdyje slypinti neblėstanti akimirka – susitikimo su meile ir amžinatve akimirka.

Palaimingo suvokimo akimirka – pamatyti savąjį Viešpatį.

ATOSTOGOS

Žibutė skubėjo: tuoj įbildės praalkę vaikai, įšoks užkrims-
ti skubantis vyras. O kur dar nebaigti kiti darbai darbeliai.

Tik spėjus apsiruošti, namai užvirė: aidėjo balsai, sklido
triukšmingi garsai, juokas.

Ir taip pradieniui ji plūkėsi nepabaigiamoje plušoje. Be
atilsio ir atsidūsėjimų. Ir tik atsigulus į lovą atsipalaiduodavo.
Plačiai žvelgdama į naktį, ieškodavo atsakymo ir paramos:
kodėl tai atsitiko jai? Juk taip bijojo kančios. Žinojo, kad kan-
čios baimė daug baisesnė už pačią kančią, bet niekaip negalė-
jo įveikti ją užgriuvusio siaubo.

Bet glūdas tylėjo. Tik rytas atnešdavo palengvėjimą, apsi-
raminimą ir tikėjimą.

Vieną tokį brėkstantį aušrinį Žibutė, suvokusi, kad su-
grįžti praeitin neįmanoma, kad prasideda naujas jos gyveni-
mo tarpsnis, nors vis dar skaudžiai kanda sopulys, pasiryžo
veikti.

Ir kuo skubiau.

Saviesiems, nenorėdama užkrauti nerimo ir skausmo, nie-
ko nesakė. Godojo nieko baisaus nesant, tad kam jų gyvenimą
paversti begaliniu graužuliu.

Visus nuglosčiusi, nuraminusi ir paguodusi išvyko. Neil-
gam, kaip sakė. Atostogauti.

O klinikose kolega atvėrė sopulio esmę: jos mažasis žir-
niukas piktasis, bet gydomas.

Prasidėjo lūkesio pilnas laikas. Bėgo ryžtmės, skausmo ir
savigliovos dienos.

Po operacijos atsigavo gana greitai: antrą dieną jau šliti-
nėjo, o po dešimtadienio vaistymo jautėsi atkutusi ir sutvir-

tėjusi. Nutolo baisa ir sopa. Rodės, kad prisikėlė iš slogaus ir siaubaus sapno.

Ir kai po keletos savaitių pravėrė namų duris, vaikai, apkabinę pasiilgtąją, čiauškėjo, kad iš atostogų ji grįžo tokia pagražėjusi, gal tik kiek pabalusi.

– O, klotingos buvo atostogos, – žvalginėdama saviškius kalbėjo Žibutė. – Pailsėjau...

UŽRAŠŲ KNYGELĖ

Vos matomas takelis vinguriavo mišku. Virš medžių šakodamiesi ir kryžiuodamiesi tvyksčiojo žaibai.

Lietaus lašai sunkiai skverbėsi pro tankių medžių lapiją. Benediktas neskubėjo.

Ėjo prie savojo medžio – storašakės, galingos ir visžalės eglės. Rodės, kad ji sveikina senasis dievas Perkūnas, o sopulingoji Eglė paguodžia, užjaučia ir suteikia stiprybės.

Tik čia, valandėlei ištrūkęs iš tikro pragaro, jis galėjo būti savimi.

Kartą, jau nutolusį pavasarį, praplyšus tamsių debesų skraistei, šalia savojo medžio išvydo Šviesybę. Ji spindėjo vavyrųkštės spalvomis. Ištiesęs rankas Benediktas mėgino ją paliesti, bet ji sruvo neapčiuopiama ir nepagaunama. Tik pajuto gyvastingą artumą, tikrumą ir džiugesį.

Čia, šitame žaliame ir amžinybe alsuojančiame pasaulyje, atsigaudavo liūdesiu deganti nerimstanti jo širdis, apimdavo maloninga ramybė ir giedrumas, nurimdavo skaudanti siela.

O tada iš slaptos vatinuko kišenėlės išsiimdavo nedidukę knygelę. Versdamas jos lapelius tarsi peršokdavo laiko bedugnę ir atsidurdavo praeityje, į kurią sugrįžti jau neįmanu.

Tiek tikėta, viltasi, laukta. Tiek be aimanų ir dejonų slėptasi žeminėse, grioviuose, purvynuose, dumblynuose laukiant sugrįžtančios šviesos.

Ir tik retsykiais gauti trumpi mylimosios ženklai pakeldavo sparnus.

O paskui – jo, bekalčiojo, ilga nutremtis. Ir kasdienis grąsus žemiškojo kūno naikinimas.

Tik Benedikto visavalė siela, neliečiama ir nepažeidžiama, vis veržėsi laisvėn ir ateitin.

Siekė nepasiekiamo. Dar tikėjo maloninga ramybe ir ateisiančiu džiuguliu. Gyveno lūkesčiu.

Bet pasaulis buvo nublankęs, tamsus ir nykus. Gyvybin-gasis laikas grasiai dundėjo pro šalį.

Jo širdis jau nebeplazdėjo kartu su toli gyvenančios myli-mosios širdimi.

Tik jame glūdinčios mintys ir jausmai liejosi svaigiais žo-džiais mažoje knygelėje, tapusioje jo nykių gyvenimo dienų šviesuliu.

Perplyšus dangaus ūkanotai skraistei, Benediktas išvydo beribį dangaus mėlį.

Pajuto šiltus pavasario spindulius.

Miškas alsavo gyvybe ir kažkuo neaprepiamu. Prie savo skarotosios jis vėl išvydo skaisčiąją būtybę.

Ji virpėjo, tvyksčiojo ir žilpino.

Benediktas, pakerėtas nežemiško spindesio, suvokė, kad ji, nepagaunamoji, vėl aplankė ir išlydės jį, išeinantį į amži-nuosius namus.

O mažoji knygelė plazdendama minkštai išsiskleidė žals-vų samanų kilime.

Laukti.

KASTO MERGAITĖ

Kastas ūmavo.

Radęs šaldytuve užsilikusio maisto, skubomis pasišildė ir užkando.

Paskėliau dar kartą peržvelgė kambarius: visur buvo švaru, tvarkinga ir jauku. Jis gerokai paplušėjo, naikindamas dulkių, šiukšlių ir aiženų pėdsakus.

Miegamajame ant spintelės prie lovos pamerkė gėlių, pastatė apelsinų sulčių pakelį ir stiklinę.

Savo moteriai.

Ir tada jį užplūdo begalinis švelnumas.

Jai, savajai. Tiek laukė, geidavo jos tyliomis ištįsusiomis minutėmis.

Naktimis, įsmeigęs akis į švytintį langą, žvelgė sukrėstas į išplėstas savo likimo akis. Buvo jam ištikimas, tad tikėjo, kad likimas jo neapvils. Šituose namuose visada gyveno pasaka ir svajonė, meilė ir siela. Ir šviesi viltis tolimai neregėtai ir neraišytai ateičiai.

Kastas džiūgavo.

Šiandien parsiveš ją iš tų šaltų, pilkų skausmo ir lūkesčio namų.

Tiek iškentėta, tiek pergyventa. Naktį prieš lemiamą operaciją skeldėjo jo galva ir širdis.

O paskui – bedžiaugsmis skausmingas sergalingosios sugrįžimas. Ir sykiu palaimingas suvokimas, kad ji gyvens.

Kastas dėkojo savo likimui. Jam rodės, jog gimė iš naujo.

Suvokė, kad abu peršoko prasivėrusią bedugnę, ir dabar gyvastingas svaigulys vėl sugrįš į šiuos namus.

Kai po valandėlės jų pastogėje suskambėjo jos balsas, Kastas negalėjo sutramdyti didžiukuokliško džiaugsmo.

Atrodė, sustojo laikas, išnyko žybčiojantys skausmingi prisiminimai ir atgijo suskilusi jo siela.

Jis žiūrėjo į savąją moterį ir vis kartojo:

– Mano mergaitė, mano mergaitė!

PADĖK, MANO ANGELE

Ranka prilaikydamas besiskleidžiančią palaikę striukę, Redas atsargiai žirgliojo per patįžusį sniegą. Nenorėjo dar labiau nušalti pirštus: ledinis vanduo, patekęs į basutes, tiesiog svilino kojas.

Vis svarstė: priims jį draugužis ar ne. daugiau neturėjo kur eiti.

Vakar nakvojo pas pažįstamąjį. Mažas kambarėlis, du verkiantys kūdikiai ir sudžiuvusios duonos kriaukšlis.

Redas turėjo išeiti. Kažkur.

„Jei būtų gyva mama...“, – mąstė. Redo širdis šurpo. Jį dar tvirčiau apglobė tylą ir tuštumą, prislėgė atstumtojo jausmas.

Ir iš ilgesio šalies atskriejo namų kvapas, slapas ir nenusakomas jų alsavimas. Sklidinos gerumo mamos akys.

„Bet tai jau vakarykštis laikas, – tikino save Redas. – Tai jau praeitis.“

Kiek atšiaurių ir bejausmių žodžių jis išgirdo iš gėrūno tėvo apie sergančią ir vis nemirštančią motiną, kažkur pradingusį brolių, save, bereikalingai gimusių.

Tie skaudūs ir žeidžiantys žodžiai naikino meilę tėvui. Redui rodėsi, kad jis kasdien vis giliau smunka į juodą bedugnę, o jo širdyje gėsta šviesa ir vis glaudžiau supa šaltis.

Po mamos mirties Redas paniro į dar gilesnę sielos vienvetę. Nežinojo kur eiti, nežinojo, kas dar atsitiks.

O tėvas neužilgo vedė savo meilužę. Pardavęs motinos butą, išsikraustė kitur, o jį, davęs keletą litų, išvarė į gatvę.

Meilė tėvui pasislėpė mažoje jo širdies kertelėje. Sunkulys slėgė paaugوليو pečius, o už nugaros, jautė, vėrėsi praraja ir atgal jau nebeįmanoma grįžti.

Redas alko visko: meilės, šilumos, vilties, duonos. Nuo al-
kio siūbavo žemė po kojomis ir vijo jį pirmyn. Bet kur tas ke-
lias nuves, jis nežinojo. Tik meldė savo angelą sargą saugoti jį.

Kai draugužis pravėrė duris, Redas pateko tarsi į kitą pa-
saulį: griaudėjo dargūs keiksmi, tulžus juokas ir tranki mu-
zika.

Jo širdį tarsi peilis pervėrė iki šiol nepažįstamas siaubas.
Jis stovėjo ir gėrė ateinančio gyvenimo kvapą.

„Padėk, mano angele“, – meldė, peržengdamas slenkstį.

ATEINANČIOJI

Gulinėjau lovoje.

Pro langą žvelgė blandi rūškana diena. Savo dulsvomis rankomis ji tamsiojo kambarį. Tik amžinasis bekraštis dangus nuolat mainėsi. Tai vaiskėjo, tai tamsavo.

Toji gaisi prošvaistė, persmelkta sidabrinės šviesos, kilsovo, ribėjo, kvietė.

O mano pavargusi siela ieškojo sparnų, kad galėtų pagaliau skristi namo.

Staiga tylų trumpą akimirksnį pajutau, o tiksliau išgirdau, virpantį sielos šauksmą.

Iš ten – iš tylos paribio.

Padvelkė ramybe ir galutiniumu.

Tada išvydau spindinčius tolius, skaidrų orą ir nejprastus namus.

Taip – švytinčius šviesius namus.

Čia aplink mane – tamsa ir šaltis. Valdo išmintingas ir šykštus gyvenimas.

O ten karaliauja amžinybė ir pasaulio Siela.

Ir aš nuskrieju.

Namo.

LIKIMO PAVEIKSLAS

Stovėjo jis nuošalėje. Apsamanojusiais akmeniniais pamatais, įlinkusiu stogu ir masyviomis durimis. Tie didžiuliai apvalūs akmenys, surinkti iš aplinkinių laukų, sulipdyti vienas su kitu ir papuošti smulkiais akmenėliais, skleidė tvirtumą, stiprumą ir amžinybę.

Kiek Vaidilas mena, jis čia buvo dar jo senelio laikais. Tik tada ažuoliniai sienojai nebuvo patręšę, svirno šelmuo švitėjo, o aukštas slenkstis slėpė trobesio paslaptis.

Vaidilas mėgo vaikštinėti svirno viduje. Vos tik peržengus tarpdurį, apsvaigdavai nuo nenusakomų kvapų: duonos, laukų, suartų dirvonų ir šiltų, kvepiančių eglenės dūmų. Vieniame kampe auksu spindėjo grūdai, kitame svaigino linai, o trečiame kabėjo parudę didžiuliai kumpiai. O kur dar išdžiūvusių žolynų, česnakų ir svogūnų pynių, sukabinėtų pašelmenėje, kvapai.

Jis gerdavo palaimingą, neišsenkamą namų kvapą ir jausdavosi ramus ir stiprus. Atrodė, kad netoliese, parimę ant drožinėtų lazdų, sustojo jo seneliai ir proseneliai. Jis tarsi girdėdavo jų mintis, patarimus. Pasėdėjęs valandėlę, visada atgaudavo jėgas ir žinodavo, kaip turi gyventi toliau.

Bet šiandien jo pasaulis dužo.

Ankstyvą rytą įsiveržę kepurėti ir nesuprantama kalba kalbantys kariškiai viską išdraskė, išvertė ir išgriovė. Paskui šaudydami nulėkė tolyn.

Vaidilas įslinko į svirną. Užsidaręs duris, sėdėjo ir suklušęs rymojo.

Laikas sroveno tylia upe.

Paskėliau tyla prabilo.

Sugrįžo kvapai, vaizdai, garsai.

Ir tą tylią ištįsusią minutę jis pajuto išplėstas savo likimo paveikslo akis.

Jo gilumoje rymojo lūkuriuojantys senoliai, po to – tėvai, broliai, o priekyje – jis, Vaidilas ir jo gyvenimas.

Praeitis susiliejo su ateitimi.

Ir visada buvo čia. Laukė.

Dabar lemties laukė jis.

Triokštelėjo stogas.

Švystelėjo ugnis.

Paskui galinga jėga griebė jį ir tėsė į akmeninę sieną. Svirno.

Lemtis nugalėjo.

O svirnas alsavo akmeninėmis sienomis.

Ir be stogo.

TARSI PERŠOKUS BEDUGNĘ

Medūnė palengva pėdino drėgnu smėliu. Atpuolusi vėsi jūros banga suduždavo į jos kojas, tyliai atsitraukdavo, paskėliau ir vėl įnirtingai puldavo. Švelnus vėjo dvelksmas glostė jai veidą.

Šviesa, susiliejęsi su verdančia mėlyne, žilpino akis. O tolimas, patikimas, nenusipėjamas ir begalinis dangus paslaptingai tylėjo.

Priėjus savąjį atokųjį kampelį, Medūnė patogiai įsitaisė ant didelio akmens ir ėmė stebėti jūrą. Ji matė, kaip raukšlėdamasis vandens paviršius virsta įvairiausiomis figūromis, retkarčiais sublyksinčiomis saulėje. Atrodė, bangomis šėlsta tūkstančiai vėjų, pučiančių iš visur.

Regint jūros piešinius Medūnei rodėsi, kad mato vandens paviršiuje nupieštą nepaaiškinamą reginį – savo gyvenimą.

Suprato, kad prasideda naujas jos gyvenimo tarpsnis, tarsi peršokus bedugnę, kuri buvo prasivėrusi tiek, kad praeitin sugrįžti jau neįmanu.

Ir ji gedavo. Čia, prie jūros. Suvokė, kad jos likimas jau seniai įrašytas bendro gyvenimo tėkmėje.

Ilgėjosi tos akimirkos, kai nei praeitis, nei ateitis nebeturės jokios reikšmės.

Liks tik toji, esamoji akimirka.

Ir tikėjo, kad Ranka, atkūrusi meilę, pagimdė po dvyne sielą kiekvienai laukiančiai ir savo lobių ieškančiai būtybei.

Medūnė tikėjo, nes kitaip gyvenimas būtų beprasmiškas. Ir ji mylėjo jį, nors dar nežinojo, kur jis ir kada ateis.

Ji klausėsi ramios jūros dainos, susiliejančios su vėjo ošimu, dangumi, aidinčios kopų smėlyje ir įsiliejančios jos širdin.

Medūnė galvojo apie tą, kurio seniai laukia, ilgisi. Jos žvilgsnis skriejo tolyn, virš jūros, kopų, smėlio ir klausė, ar ateina.

Ir staiga jos širdį pervėrė iki šiol nepažįstamas jausmas – džiaugsmas ir siaubas.

Iš miglotos tolumos, jos pėdomis pakrante iš lėto žingsniavo žmogus. Jis ėjo ramiai, susikaupęs. Jo žydros, geros akys degė skaisčiai ir šviesiai.

Medūnė žiūrėjo ir laukė. Jai nebuvo baisu. Ji atsistojo ir neryžtingai žengtelėjo nepažįstamojo link.

Jis sustojo. Ilgą akimirką žvelgė. Paskui ištiesė rankas.

Ir ji pasileido bėgti – per jūras, vandenynus. Per šimtmečius. Per daugybę laikmečių.

Ji bėgo į jo išskėstas rankas ir suvokė, kad sulaukė jo, sulaukė.

Pagaliau sulaukė.

LAIKO TILTAS

Pro langą žvelgė pilkas, paniuręs dangus. Įniršę debesys nesibaigiančiu keliu kartais blykstelėdavo auksine saulės šviesa.

O pašėlęs vėjas kaukė, cypė, ūžė ir šėlo. Daužėsi į langą, tarsi bandydamas savo jėgas tarp namų ir žmonių. Paskui pavargo ir patraukė į kelią tolyn.

Klausau. Budžiu vieniša kaip tylą. Regiu, kaip slaptingoji gruodžio diena užsimerkia tik spėjusi prasimerkti.

Ir taip sunku – pečius užgula neatlikti darbai darbeliai. Neišsipildžiusios svajonės ir viltys. Praskriejantis negailestingas laikas. Ir pro tamsias ūkanas širdis ieško šviesos. Savosios. Giliai paslėptos šviesos.

Žvelgiu į dangų. Prasivėrusioje skaidrioje skliauto mėlynėje išvystu žvaigždes. Ir krentu į jas.

Pasijuntu lengva, be kūno. Ir tai atrodo taip natūralu, paprasta, teisinga ir tikra.

Rodos, keliauju namo. Matau savąjį pasaulį. Jis skaistus, šviesus ir jaukus. Čia nėra liūdesio, skausmo ir nevilties. Čia neišmatuojamas laikas nesrūva kaip akimirka, o gyvenimas greitai nesibaigia.

Matau tarsi tiltą. Spindintį tiltą per laiką. Ir amžinybę. Suvoki, kad mano laikas – tai amžinybės dovana man.

Ir šią tykią ištįsusią minutę pajuntu tylų plazdenimą. Blyksteli šviesa. Grįžtu...

TIKINTYSIS

Klemensas čia ateidavo kiekvieną dieną. Aplankydamo nedidelę parduotuvėlę, nusipirkdavo baltos duonelės, šnekteldavo su pažįstamais apie šį bei tą ir vėl žerglodavo į kryžgatvį.

Pažinojo čia visus. Išklause ir išbandė įvairius pasiūlymus ir patarimus. Tačiau niekas nesikeitė – negalia nesitraukė.

Jis jautė, kaip negailestingai srūva jo laikas ir artėja neišvengiama tiesa.

O jis taip mylėjo tuos saldžiai kvepiančius pavasarius. Stiprų karklų ir drėgnos žemės kvapą. Švelnų lietaus šiurenimą medžių žalumoje. Vos girdimą vėjelio virpėjimą nendrėse.

Kiekvieną pavasarį miške nekantriai laukdavo gegutės kukavimo. Išgirdęs skaičiuodavo, kiek gyvenimas jam dar suteikė metų. Juk taip nuostabu būti šiame puikiame pasaulyje, džiaugtis gyvenimu ir žeme.

Klemensas žinojo, kad motina žemė už meilę jai dosniai atsilygina. Ji gyva kiekvienoje dulkelėje, supranta kiekvieną jausmą. Ji guodžia ir gydo. Todėl klaidžiojo po pievas, miškus ir rankiojo žemės gėrybes. Virė visokius viralus, gėrė juos.

Jautė, kad jėgos sustiprėjo, akys pažvalėjo, tačiau sopoly nepradingo. Jis kas metai gilėjo ir klastingai naikino jėgas. Slenkantis laikas sunkiai užgulė jo pečius ir atkakliai skaičiavo metus.

Klemensas nutuokė, kad ir mirtis yra gyvenimo dalis. Jis buvo pasiruošęs iškelti ano pasaulio keliais. Tačiau žemė dar jo nepaleido.

Todėl kasdien stoviniuodavo sankryžoje. Pro ją kaimeklį dažnokai pralėkdavo spindinčios mašinos iš didžiojo pa-

saulio. Kartais sustodavo. Išlipdavo gražūs, sveiki ir mokyti žmonės. Tada Klemensas pritrepšendavo prie jų ir klausdavo:

– Gal žinote liaudiškų vaistų nuo vėžio?

Dažnokai išgirdavo neigiamą atsakymą. Sužinojęs ką nors nauja, skubėdavo ruošti išgerti.

Bet pagerėjimo nebuvo.

Ir jis vėl lūkuriavo gatvėje ir klausinėjo.

Gal sužinos.

AKISTATA

Gabrielė atėjo viena. Apsidairiusi atsisėdo. Šyptelėjo ir padėjo ant stalo pluoštelį nuotraukų.

Paskui gėrė kavą. Mėgaudamasi. Po to, pakėlusi vieną nuotrauką, pasakė:

– Senelė rusė, parsivežta vyro iš Tagilo į mūsų žemaitišką kaimą. Po kelerių gyvenimo metų žemaitiškai kalbėjo geriau už savo vyrą. Jos juodas akis ir plaukus paveldėjo anūkė. Tai yra aš.

Buvo...

Kitoje nuotraukoje ilga balta suknele pasipuošusi su gėlėmis rankoje stovėjo jauna moteris. Ji laimingai šypsojosi žvelgiantiems į ją.

– Tai – mano mama, – sakė Gabrielė.

Buvo...

– Šis solidus, energingas, valingų akių ir drąsaus veido žmogus – mano tėvas, – tęsė Gabrielė. – O kaip jis dainavo.

Buvo...

– O čia mano vaikystė, – rodydama mažos mergaitės su lėle nuotrauką, šypsojosi ji.

Buvo...

– O čia mano brangiausi žmonės – sūnus ir vyras – prieš lemtingą kelionę, – glostė nuotrauką Gabrielė.

Buvo...

– Šioje nuotraukoje aš, tik ką grįžusi iš ligoninės po sunkios operacijos. Mano laikas suskaičiuotas, – slaptinčiai kalbėjo Gabrielė.

– Neapsiverkime, – dar pasako.

Bet pati verkia.

Verkiu ir aš.

UŽ GROGĄ!

Kartais nesuvokiu laiko.

Žinau, šiandien pirmadienis. Sausio trisdešimt pirmoji.

Už lango pūga. Vėjas blaško snaiges. Gąsdina. bet kambaryje šilta ir jauku. Ir tiksi laikrodis. Nesustodamas.

Žinau, kad peržengiau naujojo amžiaus slenkstį. Kad rašysiu didesnę metų skaičių. Išgyventų, iškentėtų, išjaustų. Kad nenumaldomai tolsta vaikystė, jaunystė... Į skaičių eilę rikiuojasi dienos, mėnesiai ir metų laikai.

Ištįso ir tyliai iškeliaavo savo keliu sūnus, žvelgiantis į pasaulį vaikiškom nustebusiom akim.

Palinko atkaklusis tėvukas, papilkėjo mano „mažųjų“ brolių plaukai.

O šiaip – ir gatvės tos pačios, ir namai tie patys, ir medžiai taip pat sužaliuoja, pražydi ir vaisius subrandina.

Ir žmonės tie patys – susirūpinę, pikti, prislėgti. Tiesa, pasirodė nauji veidai. Neramūs ir sunkūs.

Ir aš ta pati. Tik akyse kažkas nesugaunama atsirado. Ir širdyje – ilgesys. Rėžiantis iki skausmo. Beviltiškas kaip skriejantis laikas. Kaip nesuvokiamas laikas. Nesulaikomas...

Aš nesuprantu jo! Laiko! Neklusniojo laiko!

Įsipilu grogo. Raudono. Saldaus. Karšto...

Už grogą!

FIN DE SIÈCLE!?¹

Už lango pokši raketos, švilpia ir kaukia sirenos, aidi šūviai. Skamba telefonai ir džiūgauja televizoriai.

Atėjo. Pagaliau atėjo jis, naujasis amžius!

Įvairiaspalvių žiburių nušviestas dangus tyli. Neatskleidžia savo paslapčių ant žemės besiblaškantiems ir džiūgaujantiems žmonėms. Kiek jau buvo amžių slenksčių ir kiek dar bus? Žmonės keisis, viltys išliks.

Ir ilgesys. To skubančio, nepakartojamo laiko...

„Fin de siècle, – rašė senolė Sofija iš Paryžiaus. – Sutinkame naująjį amžių, tikėdamiesi Dievo malonės. Gal baigsis kruvinasis laikas? Širdis tebeplūsta krauju, prisiminus žuvusius artimuosius. Negalime net jų kapelių aplankyti. Uždegėme Kalėdų eglutę. Sėdome prie stalo visi: grafas Nikodemus, senoji grafienė Kotryna, jaunieji grafaičiai Aleksandras, Mikalojus ir aš. Prisiminėme senus laikus. Kalbėjome apie naujus. Koks bus mums ateinantis, dvidešimtas amžius? Ar suminkštės rusų caro širdis, ar mes savo gimtinėje galėsime alsuoti laisvai? Ar bus mums gailestingas ateinantis laikas?”

Ach, Senole! Tiek daug galėčiau tau papasakoti. Apie tą laiką, kurio negyvenau čia, Žemėje. Karus, revoliucijas, žudynes ir nelaimės. Ir sugrįžusią išsvajotąją laisvę. Ir meilę. Ir laimę. Visko buvo.

O dabar aš peržengiu laiko ribą. Einu į sulauktąjį dvidešimt pirmąjį amžių. Su daugybe klausimų, atradimų ir nusivylimų, kupina vilties ir svajonių.

¹ Baigėsi amžius!? (pranc.).

Ir jaučiu, kad laiko bangomis tu, Senole, tiesi man vilties
ir tikėjimo kelią, kurį kada nors pratėsiu savo anūkei.

Fin de siècle!

Viva le nouveau siècle!²

² Tegyvuoja naujasis amžius! (pranc.).

VITA VITAM

Atslūgus eilinei skausmo bangai, Viltė ėmė rimti. Nubraukė nevalingai ištryškusias ašaras. Iš lėto ištiesė kojas, pasisuko ir atsigulė ant nugaros. Skausmas, surietęs ją į kamuoliuką, traukėsi ir slopo. Artėjo ramybė, kurią ir vėl suteikė nedidelis švirkštas.

Ir vėl Viltė išvydo ant sienos spindintį žaismingą saulės zuikutį, išgirdo gyvo miesto garsus, įsiveržiančius pro pravirą langą. Ji jau neturėjo jėgų išlipti iš lovos, nuskrieti prie durų, atverti jas ir išeiti į gatvę. Vaikščioti, vaikščioti, gerte gerti saulės šviesą ir gyvenimo garsus. Jėgų nebuvo. Nieko nebuvo. Baisioji liga baigė ją graužti. Ji žinojo – jos laikas baigiasi ir palengvėle nyksta erdvėje.

Ir skubėjo. Gyventi. Tik gyventi.

Viltė įžengė į prisiminimų, laukimo ir regėjimų viešpatiją.

Kai prieš pusmetį gydytojas nusakė jos lemtį, ji klykė: „Bijau. Labai bijau. Juk man tik dvidešimt!“

Ir laikas sustojo.

„Dieve, Dieve, – meldė ji, – juk aš niekuo nenusikaltau. Kodėl taip skaudžiai mane sugniaužei savam delne? Aš noriu gyventi, tik gyventi!..“

Ir Viltei atrodė, kad saulė nustojo suktis apie Žemę. Praeitis ištirpo ateity. Ir liko tik akimirka, kurios dar nepagrobė rajus laikas.

Ir ji gyveno. Iš pat pradžių tarp skausmo priepuolių matė, kaip atėjo į šį pasaulį. Jautė kiekvieną savo likimo žingsnį.

Grižo į vaikystę, kupiną džiaugsmo ir laimės. Paskui keliavo į mokyklą. Pirmą kartą. Su mama. Paskui iš klasės į klasę. Draugai ir draugės. Šypsenos ir ašaros. Gėlės. Daug gėlių... Slinko dienos, savaitės, mėnesiai, metai.

Žmogaus išgalvotą ir surikiuotą laiką dabar Viltė išgyveno kitokiu matu. Dievo laikas – tikrasis laikas – kitoks. Ir ji skubėjo, nes kūnas silpo.

Ji matė save studente. Mylėjo savąjį žmogų. Regėjo, kaip ištekęs. Gimdė vaikus. Sūnų ir dukrą. Tokius gražius, mielus, nepakartojamus. Ach, kaip ji juos myli. Jautė mylimojo artumą ir tėvų meilę. Ir ji buvo laiminga. Visa jos šeima buvo su ja. Ir ji taip juos myli. Labai labai. Atrodė, plyš širdis, perpildyta meilės.

Ji gyvena savąjį – nutraukiamą – gyvenimą.

Ir vieną skaidrų akimirksnį Viltė suvokė, kad Dievo skirta jai dar kartą gimti. Vėl gimdama ji atsineš savo širdyje šią išgyventą gyvenimo akimirką kartu su naujojo gyvenimo akimirksniais. Ji gyvens ten, ateities laike.

Viltė pajuto per tamsą, kapus, mirtį ištiestą mažą baltą skaidrią ranką, susitaikymo bežadę žinią.

Ir tada išsiveržė jos malda į nenusakomąjį Visatos Dievą: „Leisk man, gerasis Dieve, dar sykį gimti, gyventi. Sutikti savąjį žmogų. Ir mylėti žemę, dangų, pasaulį, gyvenimą. Labai mylėti.“

Vita vitam!³

³ Gyvenimas gyvenimui (lot.).

DEK, UGNIE!

Už lango šalta tyla. Balta ramuma. Lėtai juda mašinos. Neskubriai slenka žmonės. Iš pilkšvo sustingusio dangaus oriai byra miniatiūriniai balti pasauliai. Jie nugula namus, medžius, gatves, uždengdami balta, puria paslaptinga skara. Viskas sustingsta, nurimsta, nutolsta. Siela apsnūsta.

Ir tik mano kambaryje šilta. Girdisi traškesys, ūžesys ir spragsėjimas. Šokinėja auksiniai liežuviai, blykčioja skaišti šviesa. Tai žaidžia ugnis mano židinyje. Ji vis labiau įsidega, įsiliepsnoja.

Žiūriu į hipnotizuojančią ugnį ir pajuntu užplūstančią linksmybę. Tokią lengvą ir nenusakomą.

Rodos, kad ir mano siela virsta žaidžiančia ugnimi. Senąja garbinta protėvių ugnimi. Ji palengva plieskia, įsiliepsnoja ir glaustosi taip, kaip toji židinio ugnis, glamonėjanti beržines malkas ir šokinėjanti aplink jas.

Ir ramu, gera mano sielai. Nuklysta ji į senąsias močiutės pasakas apie vaidilas ir vaidilutes. Apie miškų ir pievų laumes, geruosius dievus ir piktąsias dvasias. Ji klausosi vienišų armonikų raudų, audžia staklėmis ir verpia rateliais. Žaidžia linksmus žaidimus ir dainuoja dainas.

Židinio ugnis pamažu sušildė mano sielą. Sutirpo šaltoji skraistė, apgobusi mane. Išnyko liūdesys. Atkuto jėgos. Ir siela vėl sugrįžo į tą skaudų ir neramų, bet vienintelį ir nepakartojamą gyvenimą.

Dek ir liepsnok!

Šildyk ir šviesk!

Linksmink ir ramink, mano protėvių ugnie!

ATRADIMAS

Milda apsidairė. Aplink lengvo vėjelio judinamos lingavo viksvos. Tolėliau raudonavo vešli dobiliena, už jų – klampi pelkynė, apgaubusi karklais ir švendrėmis. „Tai mano namučiai?“ – klausė savęs. Ji gerai prisiminė tėvų namus, stovėjusius dabartinėje laukymėje, sodą, pilną paukščių, įvairiaspalvius gėlynus, senovinį šulinį.

Iš tos šviesios sodybos prieš ilgus dešimtmečius vieną vasaros rytą juos išplėšė ir nudangino į nesvetimą svetimą kraštą. Namų vizija lydėjo visą liūdną jos gyvenimą.

Dabar Milda namie. Tiksliau – savoje žemėje. Atsisėdo ant žolės. Glostė ją. Giliai širdyje ji saugojo nakties regėjimų paslaptis. Tikėjo, kad vieną kartą išsipildys jos širdį užvaldęs neribotas lūkesys, sau duotas bežadis pažadas ir nenusakomas troškimas.

O tada prasidėjo... Ji plėšė velėną, viksvyną, kirto ir rovė krūmynus, kasė pelkėje griovį, išsirausė tvenkinį, susirentė nameliuką.

Laikas skriejo kaip vėjas. Ir Milda vijosi jį, kiekvieną pavasarį apžvelgdama pakitusią savąją žemę. Į ją sugrįžo gyvybė. Medžiuose klegėjo paukščiai, gėlynuose dūzgė bitės, tvenkinėliuose plaukiojo gulbės ir antys.

Vieną tykią birželio naktį Milda, sėdinti sodelyje, išgirdo tylą. Ji apgaubė ją nepaprasta dvasia. Nenusakoma jos galia pripildė sielą.

Staiga Milda suprato, kad šis, jos rankomis atgaivintas Dievo pasaulis, ir ji pati, ir ši naktis čia buvo visada. Tik ji klupdama ilgai ėjo link šio, taip laukto, staiga atsivėrusio pasaulio. Ji išvydo save, ateinančią iš ten. Iš tolimos ateities.

Tik čia jos, Mildos, išsvajotame ir sukurtame pasaulyje galėjo praeitis susiliesti su ateitimi.

DVYNĖS

„Jau praėjo du mėnesiai, – sielvartavo Gintė, – kai jos nebėra. Va, gal paskambins į duris ar praneš telefonu, kad užtruks. Bet tylu. Gūdu.”

Gintė karštligiškai blaškėsi po Gustės kambarį. Čia ji neseniai atsikraustė. Kiekvienas daiktelis, kiekviena menka smulkmenėlė kalbėjo apie Gustę. Tiksi jos laikrodis, dvelkia kvėpalai, žydi gėlės, ateina laiškai, laikraščiai. Kartais skambteli telefonas. O paskui ir vėl bežadė tyluma.

Jos visada buvo kartu. Nuo gimimo. Ji, Gustė, buvo vyresnė, nes gimė pirmoji. O Gintė – po dešimties minučių. Ir nuo to laiko Gustė visada elgėsi kaip vyresnėlė. Jos žodis buvo svariausias. Rūpinosi savo mažyte, kaip vadino sesutę, lyg savimi. Gintė gimė silpnesnė, dažnai sirgdavo, augo lėčiau, todėl Gustė buvo jai tarsi jos stiprioji pusė: padedanti, palaikanti ir stiprinanti.

Jos turėjo du kūnus, bet tarsi vieną sielą. Jausdavo ir suprasdavo viena kitą. Ir staiga vieną dieną Gustė žuvo.

Praradimo sielvartas ir ilgesys nemalšo. Gintei rodėsi, kad jos sesutė visą laiką čia, šalia, su ja. Jautė ją taip, kaip savo virpančios širdies plakimą. Gustė jos nepaliko.

Dienomis Gintė niūrėjo ir tik laukė nakties. O naktį, užmigęs Gustė nuolat ją lankė sapnuose. Jos vėl būdavo kartu, kaip visada. Sapnuose jos vaikščiodavo gimtajame kaimelyje. Skrajodavo po nematytus kraštus, maudydavosi neregėtuose ežeruose ir jūrose, vaikščiojo po didelius miestus. Jos viską stebėjo išplėstomis nuostabos akimis. Joms buvo gera. Ir jautėsi laimingos. Kaip anksčiau.

Tačiau ateina rytas ir Gintę, sugrižusią realybėn, vėl apninka sielvartas. Ji suvokė, kad sapnai – dviejų išsiilgusių

sielų šešėlių pasimatymas. Vykstantis už laiko ir erdvės pasaulio ribų.

Ir tik mirtis gali jas sujungti amžinai.

Tad Gintė laukia...

DAINA

– **A**tleisk man, mano mažule! Suprask mane ir atleisk, – meldė šviesiaplaukė moteris, apkabinusi leisgyvę mergaitę.

Bet Agna tylėjo. Ji gulėjo lovoje. Atrodo, buvo virtusi savo pačios šešėliu. Tokia vieniša ir atšiauri. Jos liesa krūtinė silpnai virpėjo, o lūpos šnabždėjo žodžius:

– Kodėl? Ach, mama! Kodėl tu pamiršai mane? Kodėl nebuvai su manimi? Man taip tavęs reikėjo. Visada.

Ir ji skrieja į bedugnį atminties šulinį. Sugrįžta į vaikystę. Girdi mamos balsą, dainuojantį labai toli. Jis kyla ir leidžiasi, čiurlena kaip fontanas ir vis kartoja tą pačią aisią dainą. Melodija aidi iš laiko glūdumos. Ji apgaubia Agną švelniomis bangomis, glosto ir išpažįsta meilę. Nusileidžia ant jos iškančios sielos ir palaimina.

Ir Agna šypsosi. Nutolsta ir išnyksta patirtos nuoskaudos, neviltis, širdgėla. Agnai tarsi prasiveria dangus. Ir ji išvysta mamą, glostančią jos kaktą, išsekusius pečius.

Ir jai gera, ramu. Mama sugrįžo. Vėl šalia, kaip vaikystėje. Išnyko tos tuščios, šaltos ir vienišos dienos. Kai motinai rūpėjo kiti žmonės, darbai, kitas gyvenimas. Tik ne jos, Agnos. Ir ši nebylų akimirsnį Agna išgirsta sielos šauksmą. Jis skamba tyliai ir graudžiai. Tai mama meldžiasi. Ji prašo Dievą būti gaillestingu jos mergaitei.

Virpėjo Agna. Virpėjo motina.

Ir virpėjo virš jų pasklidusi šviesa.

– Aš taip tave myliu, mama, – sušnabždėjo Agna.

ŽIBURĖLIS

Išsisukusi iš plačios gatvės į vos matomą takelį, Urtė stabtelėjo. Ją apgaubė tylą. Lengvai sniguriavo. Mėnulis švietė žemę nežemiška burtinga šviesa, kuri paslėpė visas žaizdas, ištrynė begalinę šiurkštybę ir apgobė įprastus daiktus – medžius, namus, lauką vieningu stebuklo švytėjimu.

Išplėtusi akis Urtė klausėsi. Pasigirdo atlekiančio tamsaus ir nematomo vėjo staugimas. Jis nešėsi snaigijų sūkurius ir daužėsi, užavo, šėlo.

Urtė žengė vos matomu takeliu, smuko iki kelių į purų sniegą. Visu smarkumu trenkėsi į ją gūsingas vėjas, apipylė snaigėmis ir apgaubė šalta šviesa.

Nors Urtei patiko šėlstantis vėjas, jo jėga ir galia, klampodama per bekraštį lauką, ji pasijuto tokia vieniša ir tokia silpna. Šaltas sniegas degino, o negailestingasis vėjas vertė iš kojų. Pasaulis virto vienu kaukiančiu balsu. Šioje šaltoje sielos vienvėje Urtė suvokė gamtos pasaulio slaptinę didybę. Juto burtingo pasaulio tąsą ir begalinį šaltį.

Žvilgtėjęsusi gimtinės pusėn, viduryje užiančio lauko išvydo žiburėlį. Tame staugiančio pragaro centre šiltai pulsavo švieselė. Ir Urtė pajuto užplūstančią šilumą ir ramybę. Ji buvo ne viena. kažkas ten buvo.

Priartėjusi išvydo ilgą skrandute apsilvilkusią, pilka skara apsimuturiavusią žmogystą, stovinčią prie degančios žibalinės lempos.

– Bobulė? – sušnabždėjo Urtė.

Bet vėjas kaukė, draskėsi, šėlo.

SULAUKĖ

Ji lūkčiojo.

Dienos ir naktys buvo ištįsę ir tuščios, ir tik rūpesčiai ramino, guodė. Judėjo po kambarius, tąsiojo, nešinėjo, dėliojo daiktus. šviežino sienas, langus, grindis. Tvarkinėdama knygų lentynas, arčiausiai krašto rikiavo tas, kurias mėgo ir skaitė jos žmogus.

„Čia krūvelė laikraščių, – kalbėjosi, – bus jam po ranka.“
Pristūmė arčiau lovos staliuką, nušveitė numintas, bet jo mėgiamas šlepetes ir padėjo arčiau durų.

O paskui bloškėsi į kiemą. Sodelis sutvarkytas, medžiai nubalinti ir apkarpyti, takeliai nušluoti, pabarstyti smėliuku. Jo suoliukas perdažytas. Pasieniais pasodintos raudonos gėlės buvo atsigavusios ir vešliai žydėjo.

Užtvare karksėjo mažosios vištelės. Jis mėgo tuos miniatiūrinius, bet išdidžius paukštelius. O ypač šoklųjį gaiduką, kurio bijodavo net didieji gaidžiai. Tuo jos žmogus didžiavosi.

Įsitikinusi tvarka ir švara, išskubėjo klinikon. Šiandien jos žmogus po ilgo ir intensyvaus gydymo aplankys namus. Trumpam. Atsigauti ir pasidžiaugti. Nes gaivėtis ligoninėje dar teks ilgokai.

Kai prieš kelis mėnesius be sąmonės išvežė į ligoninę, gydytojai tik skėščiojo rankomis. „Tik ten, aukštai, žino, kaip bus, – sakė jie. – O mes gydysime.“ Ir gyvino. Palengvėle jos žmogus atsitokėjo, atkuto, atgavo jėgas ir viltį. Jau ir ant kojų atsistojo. Ir vis apie namus klausinėjo, pasakojo, kad vis sapnuojas juos. „Taip noriu įkvėpti namų oro“, – kalbėjo žiūrėdamas kažkur į tolį.

Ir ji parsiveš savąjį. Į sutvarkytus, išblizgintus ir taip jo išsiilgtus namus.

Kai, išlipę iš mašinos, pravėrė kiemo vartelius, abu sustojo kaip įkasti. Kiemelyje mėtėsi išraustos ir išdraskytos gėlės, matėsi žemėti pėdsakai, o iš aptvaro sklido beprotiškas mažųjų vištelių karksėjimas, skraidė plunksnos.

Išgirdęs išgąstingą šūktelejimą, iš už straigų su plunksnomis nasruose iššoko kaimynės vilkšunis.

Pamatęs žmones, amsėdamas puolė. Ji spėjo atsokti, tempdama savąjį už vartelių ir trinkelėti jais prieš įsiutusį žvėrį.

Šuo aršiai lojo, jos žmogus, prispaudęs ranką prie krūtinės, alpčiojo.

Jai rodėsi, kad oras retėja, o širdis vis daugiau krūpčioja. Ir ji palengvėle sukniubo prie žiopčiojančio savojo žmogaus kojų.

NEVILTIS

Paulius skubėjo. Kieme taip užsižaidė, kad primiršo savo mažąjį brolytį.

Jis taip laukė jo, ateinančio į šį pasaulį, o kai pamatė jo mėlynas akutes ir purius gelsvus plaukučius, suprato, kad tik toks ir turėjo būti jo brolelis. Jis dienas sėdėdavo prie jo lopšio, supdavo ir šnekindavo. Išpasakojo visas savo paslaptis ir džiūgaudavo, pamatęs mažylio veidelyje šypsena. Jis glostydavo liaunus pirštelius ir meldavo greičiau augti. O tada bėgs į didįjį sodą ir ieškos nuostabių dalykų. „Daug daug“, – sakydavo jis ir laimingas juokdavosi, įsivaizduodamas, kaip broliui viską aprodys ir išaiškins.

Ir mažylis augo. Jau vaikščiojo įkibęs į Pauliaus pirštą. Visą lietė, čiupinėjo, ragavo. Pauliui padaugėjo rūpesčių. Bet jis, kaip vyresnis, gudresnis, rodė, aiškino, pasakojo ir patarinėjo mažyliui.

Tik vakar mažius nesikėlė. Nevalgė, kosėjo ir sunkiai kvėpavo. Matė, kaip bobulė girdė vaistukus, klostė mažąjį. Sugrižo mama. O šiandien rytą atskubėjo podė. „Bus gerai, – mąstė Paulius, – jei jau atėjo šventoji. Tokia gera, stipri, galinti viską. Jos net Dievulis klauso. Ne kartą išgydė jį, bobulę. Prikels ir brolytį.“

Įbėgęs į kambarį, Paulius pamatė prie mažylio lovelės stovinčias bobulę ir podę. Bobulės rankoje virpčiojo žvakė, o podė meldėsi.

Pripuolęs prie lovelės, išvydo tyliai gulintį vaikeli. Akelės užmerkotos, veidelis išblyškęs ir ramus. Keistai ramus.

– Podė, – prašė Paulius, – pažadink jį. Tu juk viską gali. Tu – šventoji. Pažadink!

Podė tik glostė Pauliaus galvelę.

– Pabudink jį, – meldė Paulius.– Pabudink! Ir vis glostė nejudrias brolelio rankas.

Tarsi nematomos rankos pastūmėtas Paulius išbėgo į žydintį sodą. Ir vaikščiojo, vaikščiojo, vaikščiojo.

– Pode, pode, – virkavo, – kodėl tu jo neprikeli? Kodėl?

Tyliai šnarėjo medžiai, šiugždėjo žolė, stingo vėjas. Paulius slopo...

TULĖ IR DŽIULĖ

Tulė pastebėjo ją dar vakar. Sėdėjo nuleidusi galvą, nesidairė, nejudėjo, tik kartais sudejuodavo kaip žmogus. Ir vis spygsojo į gėlėmis nuklotą žemės kauburėlį, kartais vikstelėdama savo purią uodegėlę.

Neapsikentusi Tulė išsiėmė iš maišelio dalį savo priešpiečių ir žingtelėjo prie jos. Bet mažoji nekrustelėjo, o į padėtą sumuštinį nė nežvilgterėjo. Tik užsimerkusi lingavo galvą.

Pastovėjusi kelias minutes, Tulė nuėjo prie savojo skausmo židinio. Pasėdėjusi, pabylojusi su juo, grįžo į tykią kambarėlę.

Kitą rytą skurbioji Džiulė (taip ji pavadino mintyse mažylę) buvo ten pat. Į stabtelėjusią Tulę blėstelėjo ir nosisuko.

Tik suklupusi prie gėlių kauburėlio ji pamatė mažylę šalia.

Abi rymojo visą amžinybę. Paskui kiekviena nulingavo prie savųjų darbų: Tulė – pinti krepšelių, Džiulė – laukti.

Ir taip kiekvieną dieną, savaitę, mėnesį. Jos jau gerai viena kitą pažino ir suprato. Abi palydėdavo kasdien atvykstančias nebylias procesijas iki atvirų žemės nasrų.

Sielvartaudavo kartu su juodai apsirengusiais žmonėmis.

Paskėliau grįždavo prie savųjų kauburėlių.

Džiulė išrausė namelį po nedideliu vešliu tujos krūmeliu.

Kartais, įsisiautėjus lietui ir vėjui, Tulė išgirsdavo tylų krebždenimą už durų. Pravėrus jas, įsliūkindavo permirkusi Džiulė. Akylai žvilgterėjusi į Tulę, nupėdindavo prie šiltos krosnelės.

Šildydavosi, kramsnodavo. Šapendavo tik Tulė. Ji porindavo apie savąjį žmogų, jo tragišką likimą, bežades dienas ir sielos vienatvę.

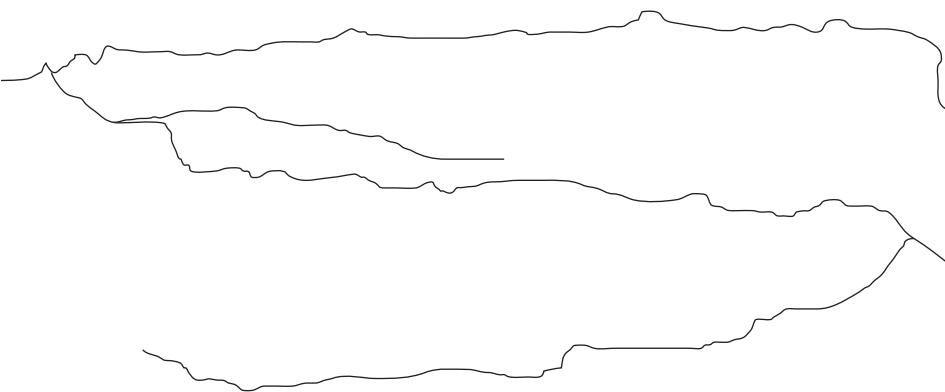
Džiulė nuščiūdavo ir klausydavo, paskėliau tyliai išslinkdavo.

Vieną rytą nepasirodė. Tulė rado ją leisgyvę.

„Tu turi gyventi. Girdi – gyventi, – kalbėjo jai Tulė ir klostė antklode. – Ir – laukti.”

Džiulė mirksėjo didelėmis begarsėmis akimis, paskui sunkiai pakilo ir nusvirdinėjo prie savojo kauburėlio. Padėjusi galvą ant žemės, ji ramiai iškeliaavo. Pas tą, kurios laukė.

SIBILÈS
SAPNAI

SENI GABALIUKAI

Ateidavo ji nelauktai. Barkštelėdavo į duris, tyliai pasila-
bindavo ir klestelėdavo ant užustalio kėdutės.

Nusigobdavo didžiulę drobinikę, perbraukdavo ranka
žilstelėjusius plaukus ir apsidairydavo.

Dvelkė šiluma, jaukumu ir giedrumu. Iš tolimojo kamba-
rio sklido vaikų šurmulyš ir šunelio amsėjimas. Ant viryklės
kunkuliavo puodai. O sesuo, apglėbusi didžiulį pilvą, žvelgė
graudžiai šypsodamasi.

Ištrūkusi iš beprotiškos maišalynės, kasdienio tąsymosi
dėl kashio, čia ji atsipalaiduodavo. Palengvėle srėbdavo ga-
ruojančią riebią sriubą, gerdavo saldžią raudonųjų serbentų
arbata. Ir jos vienišystė atitoldavo, o lemtis tarsi likdavo už
durų.

Paskui seserys ilgai kuždėdavosi apie namus, vaikus, ne-
sibaigiančius darbus, ateinančią naują gyvybę, sveikatą, grei-
tai bėgantį laiką. Ir likimą.

Dvelkdavo praeitimi, prisiminimais, ašaromis, atsidūsėji-
mais, tyła.

Jos žinojo, kad gyvenimas – tai kelias, skirtas kiekvienam.
Jis turi pradžią ir pabaigą. O eidami šiuo keliu žmonės turi
mylėti vienas kitą, tada bus laimingi.

Paskui ji pakildavo. Paglostydavo jaunesniosios ranką,
susiisusdavo margąją skepeta ir, išeidama, guodžiojančiai
ištardavo:

– Seni gabaliukai...

PASKUTINĖ GERVUOGĖ

Šio susitikimo ji laukė. Lakiodama miesto gatvėmis, riedėdama mašinomis, plustėdama ilgesingai žvelgdavo į pro šalį pralekiantį žaliąjį pasaulį. Tokį paslaptinę, neprieinamą ir nepažįstamą.

Kartais įpuldavo į jo kraštelį, pagarbiai apžvelgdavo didžiulius jo gyventojus, įkvėpdavo gaivaus oro ir apsvaigusi išskubėdavo.

O tą maudulingą rudeni, šviečiant žvaigždynams, aidint skaudžioms išskrendančių paukščių giesmėms, bumbsint dygliuotiems kaštonų kevalams mes, aš ir jis, įžengėme į lūkuriojančią rimtį. Nenusakomą ramybę. Be šnaresio, krebždėjimo ar dundėjimo.

Gėrėme ją ir laukėme. Gūdi tylą tarsi sklaidėsi, ir jis, miškas, ėmė vertis. Takeliu, vedančiu ankančio ežero link, kviesdamas nučėžėjo žaisdamas švytinčiais lapais lengvas vėjelis. Peržengę lieptą sustingome prie mirštančio ežero. Tarsi išmintingas senelis jis žvelgė į mus savo protingomis ir kembėjančiomis akimis.

Apsupti šakūnų pėdinome stebuklingojo kalno link. Žinojome, kad to aukštuolio kalvota išdrykusi pakiluma tęsiasi per visą mišką. Jos šlaitai apaugę medžiais, krūmais, uogienojais. Dabar juos gaubė nejauki ir grėsminga dumsa. Rodės, ten knibžda paslaptieji medžių nykštukai, plevėna gerosios fėjos, ūkteli raganėlės. Kartais pro kuplius medžių kamienus sužiruodavo šviesa.

Jis, suspaudęs jos ranką, prilaikydamas klupinėjančią takeliu vedė aukštytyn. Spinduolė tai pasivydavo juos, tai aplenkdama švystelėdavo. Tas žalias pasaulis, pilnas gyvybingų

jėgų, palengvėle atvėrė naują nežvelgiamą gyvenimą. Ir apgaubė galinga jėga.

Stabtelėję kalvos laukymėlėje, jie sukluso. Čia virpėjo palaima. Buvo lengva ir gera. O tviskantis svidesys apgaubė ramybe.

Netoliese, daubelėje jis pastebėjo vešlius gervuogių krūmelius. Tarp šakelių raudonavo kelios tamsios sultingos uogos. Paskutiniosios. Pripuolęs nuskynė ir iš lėto ištiesė jai. Jos dvelkė karščiu, kerėjo, ramdė ir svaigino.

Įstabios meilės uogos.

KVIETIMAS

Kai ateina padūmavęs sidabrinis vakaras ir įsėlina mąšli tyla, iš laiko tolių ataidi trimito garsai. Jie skardena per magiškąjį laiką, per slaptingąjį gyvenimo kelią ir skamba kaip amžinybės ilgesys. Jis aidi ir aidi, pasklinda ore, apglėbia ir užgula sielą. Ir aš vėl ir vėl praveriu praeities duris. Įžengiu į nedidelį pritemdytą kambarį...

... Po ilgo ir šalto vakarinio patikrinimo, nuskardenus signalui spat spat po palatam pionieriam i vožatam⁴, visus nulydėdavo į stovyklos trobesius. Kambarėje gyvenome dviese, o kitos trys lovelės buvo tuščios. Sugūžėjusios vidun greitai susiruošdavome ir krisdavome miegoti.

Tas vakaras buvo toks, kaip visada. Tiesa, jis buvo šviesesnis: atvažiavo mama. Ji iššukavo ir dailiai supynė mano kasas, apavė naujais sandaliukais ir paliko nedidelį kepalėlį juodos duonos. Kol atbėgau iki miegamojo, puselę sužiaumojau. O dabar traukiau į save gardųjį duonos kvapą ir mėgavausi mamos rankų šiluma. Greitai mane išsiveš iš čia. Ir vėl galėsiu mėgautis laisve.

Snūduriuodama išgirdau stuktelint duris. Blykstelėjo šviesa. Išvydau vadovę, kažkokį uniformuotą vyriškį ir tris mergeles. Išsigandusias, apsiverkusias, sutrikusias. Apvilktas ilgais drobiniais marškinėliais, basomis paraudusiomis kojelėmis. Jos glaudėsi viena prie kitos ir bailiai dairėsi. Akyse buvo sustingęs siaubas ir kančia. Kažką amtelėjęs vyriškis išnėrė lauk, o vadovė suguldė mergeles ir išslinko.

Po kurio laiko pasigirdo tylus šniurkščiojimas ir kūkčiojimas. Priėjusi prie vyresniosios mėginau raminti, bet ji ašaro-

⁴ Miegoti miegoti pionieriams ir vadovams (rus.).

dama tik lemeno: „Visus išžudė...“ Nesupratau, ką tai reiškia, bet pajutau begalinį skausmą ir neviltį. Mergaitės vis verkavo.

Išbudę paryčiais jų neradome. Vadovė paaiškino: našlaitės išvežtos į vaikų namus.

O aš vis raminu save, kad esu maža begalinio gyvenimo dalelė. Tik akimirka kažko daug didesnio ir galingesnio už mane. Bet mano pasąmonėje teberauda trys mergelės. Ir skausmas darosi dar stipresnis. Kaip iš savo geliančios sielos išplėšti praeities balsus?

Ir trimitas gaudžia ir gaudžia...

NUKAPSĖJO

Tą dieną išvydau juos.

Išsirikiavę, lengvi, skaidrūs jie šoko. Švysčiojo vaiskios kojos, sklandė tviskančios rankos, plaikstėsi žvilgantys plaukai.

Tokie plaukiantys, tokie švytintys, tokie nepakartojami. Ilgos virtinės žaižaruojančių šokėjų.

O sušvitus saulei jie suspindo auksu ir sidabru, vaivorykšte ir nenusakoma skaidruma.

Ilgokai švytėjo.

Ir vis šoko, šoko, šoko.

O paskui sustingo. Ir iš lėto ėmė nykti. Viena po kitos sroveno rankos, kito nuostabieji švytintys plaukai, menkėjo gaisios kojos.

Jie lėtai ir ramiai nyko.

Nukapsėjo skaidriomis, šaltomis ašaromis.

Liko tik nedidelės švytinčios skaidrios skeveldrėlės.

Tarsi dygliukai nurimusioje širdyje.

LAUKIMAS

Šiandien rikiavau laiką. Plėšiau ir plėšiau į skiauteles praėjusių dienų vaizdą. Draskiau iki skausmo savo širdį. Regėjau tūkstančius pražygiavusių akimirų, išdilusių dienų, valandų. Jos klaidžiojo, blaškėsi, susitikdavo ir vėl išsiskirdavo. Ir visur sutikdavo mane. Ieškančią durų, prarandančią pabudusius jausmus, atlikusią aibę darbų ir suradusią viltį, įgavusią dalelytę stiprybės.

Regėjau prarastų svajonių veidą, apsvaigusį nuo nežemiškos muzikos garsų, įsiklausiusį į tolimą fleitos giesmę. Paskiškas dingstantis veidas šmėkštelėjo pro šalį, palikęs prisiminimus apie slėpininę pasaulį. Visos praėjusio laiko akimirkos susibūrė ir apmirė, o paskui nuskriejo lemties keliais.

Vėl žvelgiu į savo likimą. Jis tarsi gyva būtybė. Žaidžia slėpynes – tai pasirodo, tai pasislepia. Ateina nuojautos blyksniais, užuominomis. Ir lydi mane. Jis pataria kuriuo keliu eiti į ateitį, kaip kurti geresnį gyvenimą, neverčia sukti nepalankeklis vėžėmis. Tik šnabžda užuominomis ir tūno mano sąmonėje. Tos dvi esybės mano kūne – aš ir likimas, į kurio tylų partariantį balsą dažnai įsiklausau. Jis padeda man gyventi.

Aš braižau ateinančių metų kalendorių. Dėlioju dienas, savaites, mėnesius. Skverbiuosi į tą dar tolimą ir slėpininę laiką. Ieškau šviesių akimirų ir juodų minučių. Stengiuosi peršokti iš šiandienos į rytojų. Sugrudusi ieškau ten savęs dar nesančios, bet neišvengiamai būsiančios.

Netikėtai suvokiu – laikas yra kantrus ir nenugalimas priešas. Tik neryškus šviesos blyksnis atrodo tarsi auštanti viltis.

Rytdienos kalendorius.

JULATĖ

Atsisėsti privertė skausmas. Prispaudusi ranką prie širdies laukė rimties. Dilgčiojimai silpnėjo ir ji pagaliau galėjo pasidairyti po kiemą.

Netoliese ramiai lesinėjo vištelės, ganomos rėksnio ir mušikos gaidžio, snaudė išsitempęs Murzis ir užė liepos. „Bus medaus“, – pagalvojo Julatė.

Nesuvokiamos jėgos pastūmėta atsigręžė į sodą. O ten, pievelėje, stovėjo sesuva. Žiūrėjo ir žiūrėjo, paskui tarsi ištirpo. Sutrikusi Julatė papurtė galvą.

Ir vėl uodė salsvą liepų žiedų kvapą ir bandė susitvardyti. Mąstė apie savo besibaigiantį gyvenimą. Pastaruosius penkiasdešimt metų ji lėtai sukosi didžiuliu ratu. Vaikų pakako. O meilės? Ar nereikėjo jai tada, kai užtiko savo vyrą su merga lovoje, bėgti iš čia kiek kojos neša? Jautėsi nepakeliamai vieniša. Žinojo, kad vienystė ateina, kai yra nepatenkinti sielos troškimai.

Kiek kartų ji rėkė dangui bandydama gauti atsakymą. Ne sykį raudėjo apglėbusi geliančią širdį. Aimanavo dėl nepelnytos kančios, pažeminimo, patirto skausmo ir praradimų, veltui prabėgusių metų. Jos siela taip troško ko nors stipresnio, tikresnio.

Kol vieną dieną suvokė, kad reikia imti tai, ką Dievas duoda. Kiekvienam reikia vis kitokių dalykų, bet svarbiausia suprasti, kad gyveni tiek nedaug ir laiko našta jau slegia, tylioji draugė vis artėja.

Ji pasirinko savo kelią. Susitaikė su juo ir visiems atleido. Jei laimė turi kainą, tai ji mažesnė už džiugesį, kurį laimė suteikia. Ir nedideli džiaugsmai, atradimai, trumpos laimės aki-

mirkos pripildė jos sielą. Žinojo – čia jos susikurtas pasaulis ir ši vieta jos.

Pakilusi nuo suoloelio Julatė žengtelėjo sodelio link. Tuo metu pasigirdo šūksmas, vištų kudakavimas ir isteriškas gaidžio riksmas. Prie jos puolė klykdamas anūkėlis, vejamas įpykusio raudonkepurio. Iš prakirstos vaiko rankelės tekėjo kraujas, tačiau susijaudinęs mažylis vis šūkčiojo: „Podė, podė...”

Ir Julatė sustiro.

IŠPAŽINTIS

Seselė raudėjo. Giliai, skausmingai, atsidūsėdama. Kaip tada, lengvas vasaros vėjelis gūšiais blaškė jos aimanas.

Ji žvelgė į praeities rasotą pievą ir matė virtinę tolyn nubėgusių pėdsakų. Regėjo akimirką, kai jie stabtelėjo, atsigręžė į trobą, iš kur sklido mažylis šauksmas. Svarstė – sugrįžti ar bėgti toliau. Paskui kita brydė nuvinguriavo į žirnių lauką, esantį anapus namo.

Visą ilgą savo gyvenimą ji ramino save, kad yra tik nedidelė milžiniško gyvenimo dalelė, ir kad ta linksma nuotykinga vaikystės diena buvo tik žaidimas. Bet jos siela neturėjo ramybės. Ji vis regėjo perbalusį mažojo broliuko veidelį ir užgesusias akeles.

Iškankinta jos siela ieškojo sparnų, kad galėtų ramiai išskristi namo. Ji troško atleidimo visam tam, kas jos gyvenime įvyko: skausmui, praradimams, kančiai. Jai rodėsi, kad taip ji mokėjo už tą šviesią vasarišką dieną, praleistą žirnuolyne.

Ji gerai prisimena aštrų svaiginantį žirnuolių kvapą, jų saldumą ir džiugesį. Jie, dvi seserys ir brolis, užsižaidė tame lauke. Ji, vyriausioji, užsimiršo. Žinojo, kad mažylis neštis žirniauti negali, nes jis dar nevaikšto, tad paskubomis įkišo į didžiąją mamos kraitinę skrynią. O kai po kurio laiko sugrįžo...

Ji žvelgė į savo sugniaužtas rankas, kuriose, rodės, laikė suspaudusi savo sielą. Ir laukė. Ko – pati nežinojo.

Viskas buvo persmelkta auksinės vasaros vakaro šviesos ir spindesio. Kol tylų skausmingą mirksnį ji kažką nuklausė. O gal pajuto – tolimą ir silpną šauksmą. Kad ir kas

tai buvo – padvelkė ramybe. Ilgai klausėsi, bet daugiau nieko neišgirdo. Tik suvokė – pagaliau ji išklaudyta.

Vėl regėjo rasotą žolę. Ir nykstančių pėdsakų vorą. Vieni vedė į vieną, kiti – į kitą pusę.

Liko tik tyli pievelė.

Ir galybė rasos.

GĖRIMAS

Buvo tas burtingas laikas tarp nakties ir auštančio ryto. Naktis dar karaliavo. Tomis kas slepiama. Kai skraido linksmos raganėlės, trepena nykštukai, džiūgauja fėjos. Ir sustoja laikas. Akimirkai ir amžinybei. Apsigaužia virpančia miražo migla.

Stovėjau kalno atšlaitėje ir lūkuriavau. O rūkana tirpo, nyko ir prapuolė. Užsivėrė spindintys maži langeliai. Užsitenkė žalios nykštukų namelių durys. Nutilo fėjų muzika. Išnyko burtai. Raganų kalnas užsivėrė.

Apsidairiusi išvydau žemuogių šlaitą, virpančią ryto vėjelyje, ir upės ribančio vandens šokį. Tikėjausi sutikti paslaptingąją burtininkę. Godojau prašyti magiškojo gėrimo, suteikiančio amžiną gyvenimą. Dalinčiausi juo su tuo vieninteliu, nes gyvenime egzistuoja tik vienas vyras ir viena Žemė. Ir lemtas vienas gyvenimas.

Gyvenimo troškulys, amžinybės ilgesys ir neišvengiamos mirties baimė sukūrė manąją viziją. Žinau, mano laikas, nežiūrint į patirtas kančias ir skausmus, yra puikus. Kiekviena akimirka – nepakartojama.

Gal po mirties tapsime vaiduokliais ar šešėliais?

Bet dabar žmogaus pasaulis yra magiškas. Kiekviena laiko sekundė, kurią gyvename Žemėje, yra pasakiška.

Aš išgėriau magiškąjį gėrimą.

O mano namuose apsigyveno raganėlė.

KRYŽKELĖJE

Keliukas vinguriavo sodriu miškeliu vis sliuogdamas į skardingą kalvą. Medžių lapai virpuliavo. Žali paparčiai tykiai krūpsėjo, o iškilios pušys, išsisklaidžiusios pakriaušėje, aidėjo ilgomis vienišomis variacijomis. Paukščiai čiviravo medžiuose.

Jis lėtai kopė kriaušio siauryme. Jautėsi nugalėjęs skausmą ir ištrūkęs į laisvę. Jo klaidus, trūkčiojantis gyvenimas paliko ten, tos kalvos papėdėje. Skausmas susikaupė į kietą akimirką. Jis mokėjo mirčiai gyvenimo mokestį – paliko meilę, džiaugsmą. Jautėsi toks mažas, sutrypta širdimi. Eilinį kartą merdėjo, kad vėl prisikeltų, kad gyventų.

Keliūkštis vedė prie didžiojo akmens. Apsamanojusio, su gilia įduba, įsitvirtinusio kalvos skardyje. Rodės, čia viskas virpa iš susijaudinimo ir lūkesčio.

Prigludęs prie akmens, žvelgė į slėnį, tankią giraitę ir klausė šio pasaulio garsų. Iš lėto jį apėmė dilgčiojantis lūkuriamo jausmas – tarsi tuoj atsivers lauko durys ir jis išvys praeities ir ateities metus.

Saulė leidosi. Tirštėjo sidabrinės sutemos. Auksu suspindo ir virpčiojo medžių lapai. Sužvilgo ir slaptingasis akmuo. Danguje žiebėsi išdidžios žvaigždės. Virš jo galvos sužėrėjo tokia ryški ir artima, kad, rodės, jei norėtų, galėtų ją paliesti ranka. Žvaigždė virbėjo. Rodės, kad virš kalvos, giraitės, akmens yra kažkas. Šviesa. Begalinė šviesa. Ji nušvietė klajojančią jo vienetą ir sielos skaudulį. Švytintis pasaulis tykiai skambtelėjo.

Akmuo žioravo kaip paženklintas laiko kelias. Ir išsvajoti Žemės toliai skleidėsi prieš jį. Kaip begalinė gyvenimo pagunda.

AKIMIRKOS DOVANA

Virkūnė aš.

Ilgus mėnesius gulėjau lovoje. Sunki liga nusvarino rankas, atėmė kojas. Tik sidabrinio dangaus begalinė šviesa spindėjo skaudžioje nevilties tamsoje. Tačiau gyvenimo troškulys nugalėjo. Iš lėto kiekvieną akimirką kaupiau gyvybines jėgas. Laukiau šventės.

Netrukus namuose atsirado kupli, paslaptinga ir apgaubta nesuvokiamos galios eglaitė. Norėjau magijos ir pasakos, akimirkos grožio.

Vieną po kito kabinau praeities aidesio palytėtus trapius žvilgančius žaisliukus. Magiška dvasia gaubė visą minkšta ir šilta šviesa. Ir kai ant spygliuotosios šakelės pakibo spindulingas žalias rutulys, staiga kaip sidabrinis žaibas plykstelėjo akimirka – stovėjau erdviame kambaryje. Viryklėje spragsėjo ugnis, kunkuliavo puodas, mama kočiojo tešlą grybų pyragėliams. Tėvukas, švilpaudamas savo mėgstamą dainelę, trynė aguonas. Dvelkė šiluma, nenusakomu laukimu, gilia ramybe ir pilnatve.

O kamputyje stypsojo nedidukė tylūnė mergelė. „Ei, sveika, svajokle, – šūktelėjau. – Ar išsipildė tavo lūkesčiai?“ Bet ji nustėrusi dėbsojo į tolybę.

Bet... skambtelėjo telefonas ir efemeriškasis pasaulis dingo laiko kelyje. Šūktelėjau iš skausmo ir saldaus liūdesio. Žinojau, burtingos laiko durys užsivėrė ir niekada nebegriš.

Liko tik anų dienų ilgesys. Ir nevaldomas laikas.

EREZIJA

Gavau naują knygą. Imu ją su nepasitikėjimu.

Vartau. Žiūrinėju. Pratinuosi prie jos. Peržiūriu lapus, skyrius, skaitau.

Padedu. Tegul sušyla. Paskui vėl paimu. Perverčiu. Ir vėl padedu. Dar ne jos laikas. Palauksiu.

Pagaliau suvokiui, kad joje kažkas yra, kažką rasiu, kad joje gyvenasiu. Tada atsiverčiu pirmuosius lapus.

Ir iš lėto klimstu. Vis gilyn ir gilyn. Dienos virsta švente. Nauju gyvenimu. Gyvenu su tos knygos žmonėmis. Jų skausmu ir džiaugsmu. ilgesiu ir meile. Kovoju su blogiečiais, ieškau kartu išeities. Verkiu ir džiaugiuosi. Sužinau tikrąją tiesą. Pasisemiu išminties.

Paskui ateina pabaiga.

Užvertusi paskutinį lapą, paglostau ją ir padedu. Tariu ačiū. Sunku atsisveikinti su atrastuoju pasauliu, veikėjų gyvenimu, tikru ar išgalvotu, bet tokiu įtikinamu. Atsisveikinu skausmingai.

Kurį laiką negaliu žiūrėti į kitą knygą. Bet gerasis laikas viską išlygina, užglosto. Viskas susikaupia ir sustingsta mažame mano širdies kamputyje.

Tada vėl ieškau naujos knygos. Tos vienintelės. Tikros. Kad vėl galėčiau gyventi.

LŪKESTIS

Sliuogiu į aukštą, statų, apžėlusį krūmais, medžiais ir uogienojais kalną. Pamažu kylant kalnynas iš tyko atveria savo paslaptinę pasaulį: tai pasklinda spalvingomis nematytomis viliokėmis žieduolėmis, tai išsiskleidžia gundančiomis rausvomis žemuogių uogelėmis ar vilioja sodriomis aviečių kekėmis. Ir apstulbina bei užburia pasklidusiais gyvybingais kvapais.

Iš lengvo įžengiu į tylą. Čia tikiuosi atrasti slaptažodį, išvaduosiantį mane nuo skausmingo lūkesio ir padėsiantį atrasti savyje pavasarį.

Auksinga ir mėšli vasaros diena. Dangus ramus ramus ir tykus. Vėjelis nešiugžda šakuočių šakelėse. Rodos, girdžiu plazdenant amžinąją miško sielą, šnabždančią jų lapuose, jaučiu begalinį ir nenutrūkstantį gyvybės pulsą.

Pagaliau įeinu į savųjų berželių mistinę rimtį. Pamažu mane apgaubia neįprasta mirganti žalsva šviesa. Ir tykiai virpanti ramybė.

Akimirkai ir begalybei mano siela išsilaisvina, pakyla ir nuskrieja ten, tarp tų galingų amžinųjų medžių. Regiu tarp jų stovinčią mažą mergaitę. Ji ilgai žvelgia į mane. Ir mes kalbamės. Be žodžių, be garsų. Bijau sujudėti, kvėptelėti ar šūktelėti. Bijau ją išgąsdinti ir nubaidyti.

Širdis plasta iš džiugulio. kažkas nenusakomo mus sujungia.

Plyksteli šviesa, ir ji išnyksta tarp liaunų baltakamienių. Aš pažinau pavasarį.

MEDALIONAS

Atėjo ji nelauktai. Tokia prislėgta ir susirūpinusi. Po kelių bereikšmių žodžių neskubėdama padavė nedidukę dėželę. Graudžiai šyptelėjo ir išėjo...

Dabar ta dovanėlė visada su manimi. Ilgai laiku ją rankose. Gėriuosi meniškai supinta auksine grandinėle ir miniatūrinio medalionu. Jo apvalųjį dangtelį puošia nežemiškos gėlės siluetas, atvožus jį – mažėlytis nepaliaujamai tiksintis laikrodėlis, o už jo atsiveria nedidukė nuotraukėlė.

Tas mažutėlis talismanas sveria visai nedaug, bet vis dėlto yra sunkus kaip visas mano gyvenimas.

Iškamuota skausmo ir nudulio spragtelio dangtelį ir išvystu jos švytintį veidą. Laikas stabteli, išsiplečia ir tarsi apglėbia mane. Tas žėrintis skliautas persmelkia ir panardina į gilią tylą. Akimirksniu atsiduriu anapus tikrovės ribų. Nebelieka nieko – tik aš ir ji, mano tikroji, kraujo motina. Ištvėrusi visą gyvenimo sopulį ir sielvartą. Kvėpavusi už savo vaiką, kai jis slopo, mylėjusi kaip dosnioji žemė. Ir nugalėjusi. Mano mama.

Ir iš tos gūdžios rimties tolių ataidi jos balsas. Paslaptin-gas ir gyvybingas. Tas jos sielos artumas užlieja džiugesio bangą, bet sukelia kankinantį ilgesį ir maudulį. Taip, ji čia, su manimi. Ir tai daugiau negu prisiminimas. Tai – kaip širdies plakimas. Bet tik akimirkai. Ir amžinybei.

Jos siela tarsi įsikūnijusi talismane. Ir kai kviečiu, ji aplan-ko mane iš ano, pasakiškojo pasaulio. Mano motina.

Aš, sielvarto ir skausmo kūdikis, jaučiu jos šešėlį už laiko ir erdvės ribų. Ir geidžiu, trokštu, svajoju, kad mano vaikai gyventų tik amžinu džiaugsmu.

KELIONĖ

Kambarėlį gaubia slaptinga mirguliuojanti prietema. Netoli lango stovinčioje lovoje jau keli mėnesiai guli jis. Gyvenimas, verdantis už lango, jo nebejaudina.

Aplankiusioji jį pavarto, perrengia, pamaitina. Kartkartėmis pašnekina. Jis šypteli dėkingai ir vėl panyra į savąją sielos erdvę.

Jo nutolęs žvilgsnis klydinėja anapus kambaryje esančių daiktų, anapus lango siūbuojančio medžio, įsminga į ūkanotą žiemos dangaus žvaigždyną. Jis klajoja ir ieško dvasių karalystės. Randa ją. Joje regi amžiams prabudusį mažą berniuką.

Ir jo sulysusiu, apžėlusiu dygia barzda skruostu rieda ašara...

Dabar jis gyvena tarp dviejų pasaulių. Jaučia ją, Tykiąją palydovę, visai arti. Ji tiesia jam amžinojo miego taurę.

Bet jis dar keliauja. Jo liesa, įdubusi krūtinė virpuoja įkvėpdama gyvenimą. Jis sklendžia praėjusiu laiku. Dar džiaugiasi burtinguoju gyvenimu.

Apmąsto tūkstančius užmirštų akimirkų ir savo poelgių. Viskas rodos nežemiška ir netikra. Su skaudžiu virpuliu regi bejėgį apleistą savo kūno kiautą.

Jis dar stabdo nenumaldomai tekančią laiką. Žvelgia į savo nykstančią tolimą svajonių pilį. Regi nuskriejusios jaunystės blyksnius, jaučia patirtas kančias, meilę ir skausmą. Suvokia gimimo ir mirties paslaptį.

Supranta, kad jo vieta ten, mirgančiame žvaigždžių verpete, dvasių karalystėje. Bet dar žvalgosi, lūkuriuoja.

Žino, kad anapus yra ne vien prisiminimai. Kad šiame pasaulyje yra tik svečias.

Suvokia, jog laikas užmigti.

Bet laukia...

PIRTIS

Gatvele ėjome namo. Tiksliau – mama, stipriai suspaudusi mano ranką, prilaikydama tempė mane slidinėjančią.

Buvo atsigavusi ir žvali, o aš virkavau. Norėjau gerti. Daug daug gersiu vandens, aiškinau jai, žvelgdama į skaidrų perregimą tolimąjį dangų. Mirguliavo žvaigždės, o sidabriniai blykčiojantys medžiai buvo sustingę ir ramūs. Tik sniegas gurgždėjo mindžiojamas. Jaučiau šiltą ir stiprią mamos ranką. Šiluma ir meilė sklido į mano sielą, ir aš niurkiau iš laimės. Mama šypsojosi, ir abi pėdinome namo svajodamos apie karštą saldžią arbatą.

Šliaužėme iš pirties. Apsilankydavome joje kartą per savaitę. Jau pasiruošimas pirčiai nuteikdavo pakiliai. Į krepšį būdavo sukraunami švarūs rūbeliai, rankšluosčiai, muilas ir kempinės. Po to – neilga kelionė per parką siauru keliuku.

Pravertos pirties durys įtraukdavo į šviežios švaros pasaulį. Čia karaliavo tik moterys. Gavusios atskiras spinteles, nusirengdavome. Buvo vėsoka, o ir nuogumas baugino. Tad apsisivyniodavau rankšluosčiu. Mama jį nutraukdavo ir padėdavo į spintelę, o mane įstumdavo į didelę salę. Ir iš karto panirdavau į garo, aršių kvapų ir aidaus garso pasaulį. Šniokštė, kliokė pilamas vanduo, aidėjo moterų balsai. Čia karaliavo vanduo. Galėjai pilstyti, laistyti, taškytis, apimdavo nenusakomas džiugesys. Lakstydavau krykštaudama po žliaugiančią aslą, kol šleptelėdavau ant užpakalio. Bet pakilusi vėl teškendavausi, kol pagavusi mama atsitempdavo prie stalelio ir pasodindavo į didelę vonelę, pilną vandens. Tada prasidėdavo stebuklas: putojo muilas, liejosi vanduo, girdėjosi mamos švelnus raminantis balsas ir mano knerkimas. Mat buvo trin-

kamos mano kaselēs, o ir muilas patekdavo į akis. Bet vanduo greitai nuplaudavovisus liūdesius.

Tada grįždavome į vėsųjį kambarį. Čia būdavau kruopščiai nušluostoma ir šiltai aprengiama. O kaip norėjau gerti...

Ilgiausios tų pirties dienų. Tos šilumos ir skaidrumo.

ALMĖK, UPELIUK

Tyčiai sėdžiu ir leidžiu laikui srūti. Diena pilka, niūri ir šlapia. Viskas sutrikę, pakvaišę.

Siela tarsi maža babunytė suklupusi ant kelių, suglumusi. Dairosi, tiesia rankas. Bet aplink tuštuma. Nejaudina jokie garsai, jokios spalvos.

Pilki baksnojimai, įkyrios naujienos, įžeidinėjimai, nesėkmės ir neviltis lydi kasdienę laiko upę.

Ir – nerimas dėl ateinančio, nežinomo laiko, pakeisiančio tai, kas yra.

Suvokiu, kad besimainantys metų laikai su juose slypinčiais buvusiais, esamais ir būsimais įvykiais yra sielos istorija. Ir tos niūrios akimirkos, tie užplūstantys košmarai praeina. Persmelkia laiko upę.

Tylios mano gėlės išskleidžia savo sielos virpančius žiedus. Kažkur toli toli suskamba lūkestingas sidabrinis upeliukas. Jo skaidrus siurenantis šnabždesys vilioja ir žada.

Sukniubusi mano siela pakyla ir romiai plazdena. Lemtingasis burtininkas praskleidžia dalingojo laiko skraistę.

Ateina pavasaris. Almėk, upeliuk...

VIZITO VIZIJA

Šiandien mes susitiksimė. Ši diena ypatinga, švytinti, šildanti ir skleidžianti nežemišką šviesą. Ji prasiveria tik kartą per šimtmetį. Padūmavusi, nutolusi ir susimąsčiusi. Siaučia permainingi atspindžiai. Virpa ir plasta medžių lapeliai.

Pasklidusi sutema pasrūva ramybe. Taiplengva tarp šių gardžialapių nutykusiamė beržynėlyje. Lūkčioju jų. Tos, kuri gyvena prieš aibę metų ir tos, kuri dar gyvena po begalės metų.

Mirguliuojančioje krištolinėje prietemoje šmėkšteli šešėliai. Jie susilieja, ištįsta ir atsiveria.

Ir šiame tylos ir sustingusio laiko pasaulyje suvokiu, kad gyvenimas – tai tarsi skambantis varpas, leidžiantis pažinti amžinatvės esmę. Jaučiu žemiškojo džiaugsmo pilnatvę. Sie-loje plazda nuostaba ir susižavėjimas.

Žinau, kad mirties šešėlis kybo virš mano gyvenimo, bet suvirpa nepaprasta tolimojo neregimojo pasaulio muzika, at-siskleidžia skausmas ir meilė, beribis švelnumas ir širdį dras-kantis aklas troškimas gyventi. Tik gyventi. Čia, ten ar anapus žvaigždžių.

Ir – nužudyti mirtį...

Pasklido mėlyna saulėlydžio šviesa. Vėjas nurimo. Garsai nutilo. Nesigirdi nei paukščių čiulbesio, nei lapų šlamėjimo, nei širdies plakimo. Laikas sustojo. Lūkuriuoju. Šešėliai pasitraukia.

Aš išeinu.

PRASKAIDRĖJIMAS

Jis žvelgė į plieskiantį laužą. Buvo įsitempęs, sustingęs ir įskaudintas. Šakaliai, įvairios atliekos, sulaužytos šakos godžiai liepsnojo. Sklido tamsūs, aitrūs dūmai. Šokčiojantys ugnies liežuviai draikėsi į šonus ir stengėsi kuo daugiau pagriebti. Vienas po kito į jo nepasotinamus ir godžius nasrus skriejo suknelės, mežginiai, bateliai, skarelės. Įsiutusi keikūnė tėvo sesuo kiekvieną daiktėlį plūsdama metė į liepsnas. Mamulės taip mylėtus ir sunkiai įgytus.

Po tėvo mirties motina neišlaikė. Jis nesmerkė jos, bet vis klausė, kodėl nepagalvojo apie jį. Rodės, jį sunaikins begalinis skausmas ir kančia. Aplink tvyrojusi grasi tyła susikaupė į kietą skausmo akimirką.

Neliko namų. Tėvų. Nieko neliko. Gyvenimas sunkia našta užgulė jo jaunus pečius. Regis, mirtis ištiesė ranką ir jam. Ji taip žiauriai valdo žmogaus gyvenimą. Gali išeiti į mirtį, bet sugrįžti atgal kelio nėra. Ateini čia, į Žemę, tą vienintelį kartą, kai gimsti.

Jis verkė giliai širdyje. To niekas negirdėjo. Apraudojo viską, ką matė. Verkė pratisai ir nebyliai. Jį apgaubė tamsi migla, kuri išsiveržia nuo liūdesio širdyje. Tarsi atsidūrė kitame, belaikiame pasaulyje. Už tų besidraikančių liepsnos liežuvių išvydo ją, mamą. Regėjo tai, ko negalėjo suprasti. Ištiesė ranką melddamas sugrįžti, bet skaudus liepsnos grybžtelėjimas sugražino atgalios.

Ir tyła pratrūko. Švietė saulė. Viskas aplink – medžių guotai, laukai, krūmai – spinduliavo dangiškąjį grožį.

Pirmą kartą jį sujaudino gamtos ramybė, pajuto tyrą skaistumą, ir jo sielą apgaubė nenusakoma šviesa. Skausmas apmalšo.

Laužas blėso. Trinksėjo uždaromos namų durys.

Jis apsisuko ir patraukė keliu. Paskui mamos šešėlį.

LAIKO STALTIESĖ

Ji rūpestingai saugoma. Iškilmingai išimama iš slapčiausio namų kampelio tik kartą metuose: pramotės gimtadienį. Jau du šimtus metų ji yra kartu su mumis.

Nūnai ji įteikta man. Kada nors perduosiu dukrai. O dabar iš lėto išimu iš gėlėto maišelio. Priglundu prie žvilgančio audinio. Pajuntu nenusakomą kvapą – laiko ir meilės.

Išskleista ji nušvinta auksu ir brokatu siuvinėtomis gėlėmis, vietomis patamsėjusiomis. Ji apakina spindesiu ir plyksteli kaip ugnis deginančia šviesa. Rodos, laikau rankose laiką. Ir peržengiu jo ribas. Jaučiu susikaupusią energiją, kuri sukelia sūkurius, atsimuša į mano sielą ir atveria belaikę erdvę.

Pasineriu į praeities pilnatvę. Čia įstrigusios visos pragyventos dienos. Tik svajojantys žmonės žinojo, koks gali būti puikus gyvenimas. Ir visos prabėgusių gyvenimų akimirkos įgavo nepakartojamą savumą.

Išvystu iš laiko sutemų kylančią prosenolių tviskančią svajonių pilį, lėtai vaikštinėjančias, apsigaubusias švytinčiomis skraistėmis savo artimašias. Jos viena kitai perduoda žaižaruojančią taurę, pripildytą žėrinčio auksinio gėrimo. Kiekviena, palytėjusi ją, perduoda kitai. Dabar man ją tiesia mama.

Dvasios akimis matau tai taip aiškiai, taip tikroviškai, kad ištiesiu ranką. Regiu, kaip šalia atsistoja niekam neregima Fortūna. Nematoma ranka ji paliečia petį.

Aš priimu šią būties taurę. Ji iš amžinojo pasaulio ir šiuolaik yra mano rankose, mano širdyje.

Panyru į magiškąjį žmogaus pasaulį. Klausausi burtingojo gyvenimo balso.

Paslepiu pramotės kerinčiąją staltiesę. Iki kelionės vaivorykštės keliu.

KITA MEILĖ

Jis suvokė, kad toji mėlynakė mergina jau priklauso praities pasauliui. Senokai regėjo ją. Prisimena – išsiskiriant ji taip raudėjo tarsi jis būtų miręs. Paliko jį lyg kliudantį ir nereikalingą daiktą.

O ji aplankė vienatvę. Įsėlino į jo sielą ir užšaldė širdį. Jis nebesidairė į šalis, nesidžiaugė gyvenimu, neskė laiko. Tuščios ir beprasmiškos dienos buvo jo palydovės.

Bet kartais menka užuomina primindavo ją. Tada jo kiautas subyrėdavo į aštrias šukes. Egzistavo greta nedylančio šešėlio. Jei kurią dieną apie ją nepagalvodavo, pasijusdavo išdaviku. Vėliau apimdavo ir vėl sukdavosi dienų rutinos verpete.

Kartą pagalvojo, kad ji netikėtai jau išgaravo iš galvos. Tačiau važiuodamas mašina kartkartėmis nesąmoningai pasukdavo į nedidelį kaimelį, kur, žinojo, gyvena ji. Žinojimas akimirksniu išplėsdavo ramybę ir šešėlis sugriždavo.

Vieną pavasario dieną susidūrė gatvėje. Netikėtai išvydo išnyrančią iš minios ir iš lėto artėjančią. Jis žiūrėjo ir žiūrėjo, kaip ji artėja.

Susiję ilgai tylėjo. Pagaliau ji prabilo apie nenusisėkusį būvį, sunkią ligą, nevilgtį ir ilgesį. Ji ašarojo dėl savo gyvenimo.

Pakilo ir neatsigręždama nuėjo. Antrą kartą po ilgų metų. Neištisė rankos, neištarė žodžio, nepadėjo atsitiesti...

Nūnai jo širdis vėl ėmė plakti. Suprato – šiandien per vėlu ką nors jausti. Reikia gyventi toliau.

Jis iš naujo permąsto gyvenimą.

DAR GYVENSIU

Kada jis čia atsirado, niekas nežinojo. Rodos, visada rymojo šioje atokioje ežero pakrantėje. Kampuotas, didžiulis, apvalia nuglūdinta žėrinčia viršūne, nusklembtu ir visada šiltoku šonu. Palytėjus jį pajusdavau pulsuojančią gylybės šilumą ir galią. Todėl dažnokai čia buvodavau. Tai buvo mano gyvenimo pradžia. Žinojau – ten, už jį supančio slėpiningojo miško driekėsi nepažįstamas, nesuvokiamas ir mįslingas gyvenimas. Ten prasideda paslaptis.

O čia virpėjo ramybė. Dūzgė bitės, ropodamos po gausybę neužmirštuolių, kurių miniatiūriniai žiedeliai, rodės, paklojo dangų ant žemės. Tamsiame galingame šile gyveno slaptingosios mitinės medžių dvasios. O žolėse krutėjo gausybė mįslingų gyvių.

Vieną vasaros sutemų valandą nelauktai akmuo nušvito vaiskia žalsva spalva. Nišoje išryškėjo mažutėlės žėrinčios drelės. Joms tykiai prasivėrus pasklido spindesys. Įsisupusi į žėrinčią skraistę, pasirodė ji, dalingoji pasakiškoji kerėtoja.

Žvelgiau į ją, atėjusią iš amžinojo laiko gelmių, ir troškau tiek daug paklausti, sužinoti. bet, apgaubta slėpiningos šviesos, neištariau nė žodžio, tik lūkuriavau. O atėjusioji ilgą akimirką žvelgė gilios išminties kupinomis akimis. Nelauktai suskambo daina. Tokia iki skausmo pažįstama ir suvokiama, tarsi kažkada girdėta ir išgyventa. Ir mano siela nuskriejo į neregimąją svajonių šalį, kur skausmas ir džiaugsmas gyvena kartu, o tikroji palaima yra ašaros.

Ilgai klausiausi nežemiškos muzikos. Nurimo vėjas, sustingo danguje debesys, nutilo visi garsai. Užsivėrė paslaptingasis akmuo. Atrodė, sustojo laikas.

Bet širdis plakė. Ir nors mane gaubė liūdesys, neviltis ir baimė dingo.

Suvokiau: šiame pasaulyje dar gyva viltis.

PALIKIMAS

Dažnokai lindėdavau palėpėje. Sensus namas, skaičiuojantis kelis šimtmečius, buvo tvirtas ir gražus. Prosenelis, savo rankomis statęs, svajojo, kad jame gyvens visi jo palikuonys. Ištvėręs karo audras, suirutes, jauniausiojo įpėdinio atnaujintas ir išgražintas, jis gyveno toliau.

Ir aš, jo dukraitė, iššniukštinėjusi visus namo užkaborius, dabar blaškiausi paslaptiingiausioje namo dalyje. Čia niekas niekada nesilankė. Tik atėjus tam tikram laikui, atvilkdavo dėžes su jau nereikalingais daiktais ir vėl užšaudavo duris.

Man rodėsi, kad čia sukauptas viso pasaulio laikas. Kampuose dulkėjo puošnios lėlės, arkliukai–sūpuoklės, spalvoti kamuoliai, kaladėlės, vaikiškos lovelės ir didžiulės skrynios, pilnos senovinių rūbų, knygų, laiškų, kaspinėlių, įvairių papuošalų.

Jau kuris laikas knaisiojau si po prosenelės dėžę. Be prašmatnių šilkinų, aksominių suknelių, skrybėlaičių, mažųjų, siuvinėtų karoliukais kurpaičių, čia buvo sukrauti virtuviniai puodeliai, keptuvėlės, įvairūs įrankiai ir storokas dienoraštis. Po juo atradau patamsėjusią žalvarinę formą pyragui kepti.

Parsinešusi virtuvėn ilgai šveičiau, nes buvo smarkiai ap-rūdijusi. Kiek rankų ją lietė, krėtė jon tešlą, kišo į krosnį. Toks paprastas ir kuklus daiktelis slėpė savyje visą mūsų šeimos istoriją.

Peržvelgusi senolės užrašus, radau legendinio jos pyrago receptą. Garsusis kepsnys puikuodavosi per visas senolės šventes. Paskui išliko tik pasakojimai, o pyrago kepimo paslaptis buvo dingusi. Tad dabar, artėjant šeimos šventei, džiaugiasi galėdama jį paruošti.

Ilgai maišiau, plakiau, tirpdžiau tiksliai nurodytus produktus, kol galiausiai pyragą įkišau orkaitėn.

Už didžiojo šeimyninio stalo susėdo artimieji. Dega žvakės, spindi senoviniai porcelianiniai indai. Tik senolės tuščia kėdė tarsi kažko lūkuriuoja. Kai, įnešus šokoladu ir migdolais puošią kepinį, padėjau ant stalo, visi pritilo – pyragas tarsi užbūrė. Rodės, ji, senolė, atsisėdo į savąją kėdę ir tuoj tuoj dalins skanumyną.

Pirmąjį gabalėlį pyrago įdėjau senolei.

PRARADIMAS

Jis, tas vienintelis, visada šalia. Jau daug metų. Jo sidabrinis žvilgsys įrėmintas senoviniuose rėmuose. Jis toks paslaptingas ir gilus. Jau daug metų jis lydi mano šeimos moteris. Jos atėjo ir išėjo, o jis vis toks pat – žvilgantis, tykus, slepiantis neatskleistas meilės ir mirties paslaptis.

Šis veidrodis mane labai traukė. Dažnai šiaip, be jokio ypatingo reikalo atsisėsdavau prie jo ir žiūrėdavau, žiūrėdavau. Taip norėjosi atskleisti jo mįslingumą, pajusti nenusakomą svaigulį ir paprašyti užburti mane ir leisti ilgai ilgai likti jaunai. Kažkodėl tikėjau jo stebuklinga ir nenusakoma galia.

Kartą vėl sėdėjau prieš jį. Buvau susikrimtusi ir tarsi sustingusi. Geidžiau įžengti ten, į tą švytinčią gilumą ir sužinoti visas jo paslaptis. Įtemptai bežiūrint mano veidas staiga ėmė keistis. Jis tapo lygus, spindintis, tarsi bejausmis. Pakito akių žvilgsnis. Ten buvau ne aš, o kažkas tolimas, žėrintis, rodė, toks pažįstamas ir amžinas, laukiantis manęs.

Aiškiai suvokiau, kad sėdžiu kambaryje priešais veidrodį, bet žvelgdama į jį regėjau tą kitą, ten gilumoje stovinčią, apsuptą auksinio žvilgesio. Tos šaltos veriančios akys kerėjo mane, kviesdamos įžengti į tą, kitą pasaulį. Žinojau, kad tai tik veidrodis, bet jis tarsi išnyko. Liko tik nenusakoma giluma ir spindesys.

Užburta staigiai linktelėjau ir stipriai trinkelėjau į stiklą. Švytėjimas sutrūkinėjo ir dingo. Spėjau išvysti nykstantį aną veidą, savo nepaprastai liūdnas akis ir ašaras jose.

Veidrodis ūmai subyrėjo į smulkias šukeles.

PASIKLYDUSI LAIKE

Ji, tamsa, atslenka kiekvieną vakarą. Iš to, anapusinio, pasaulio, iš beribės šaltos erdvės.

Lėtai, ramiai, nevaldomai. Ji grūmoja ir glosto, saugo ir slegia.

Bet diena, prieš pasiduodama tamsybei, viską aplieja blyškia šviesa ir akimirkai stabteli. Tada kažkur čia, šalia manęs, susiduria vienas su kitu nematomi pasauliai. Ir iš tos sustingusios akimirkos atskrieja nykioji liūdesio paukštė. Ji apsupa mane nykuma. Smelkiasi iš visų pusių, skaudžiai žeidžia, apgaubia tuštuma, vienatve ir visa ko laikinumu.

Ir stoviu prie to tamsaus lango, nekrustelėdama, grumdamasi, atšiauriai laukdama ir trokšdama, kada kažkur ten toli toli ir arti arti suvirpės švieselė. Tada gal laikas apsigręš, išnyks tamsa, neliks kančios.

Bet šaltas dangus bejausmis ir negailestingas. O niaurūs debesys galingi ir neįveikiami keliauja savais keliais.

O aš, dulkelė, lūkuriuojanti prieš šį galingą pasaulį, laukiu ir laukiu.

Mirguliuojantis žvaigždėtas dumsus dangus užlieja neaprepiamu žydros laisvės beribiu ilgesiu.

Ir pasipila ašaros iš širdies – baikščios ir gailios.

– Užtrauk užuolaidas, kvaiša, – šūkteli jis, įeidamas į kambarį. – Miegoti laikas.

ATRADIMAS

Vartai buvo praviri. Akimirkai stabtelėjau. Ilgai laukiau šio susitikimo. Nors ne kartą čia buvojau, bet dabar, žiemą, ateinu pirmą kartą. Aplink viešpatavo besniegis sausas šaltukas. Bastėsi lengvas vėjelis ir nerimastingai užė jūra.

Po kojomis žiugždeno akmenėliai, kai pasukau miškinės link. Dienos tyloje siūbuojančiose plikose šakose, trapioje žalioje žolėje slypėjo kažkokia nenusakoma slaptis.

Belapiai šakūnai ir ramūs, didingi, gaivūs sakuočiai dvelkė neapčiuopiama gilia rimitimi. Rodės, jie, paslaptieji, pravėrė ramovės duris ir įsileido mane.

Pasklido ypatingas žemės kvapas. Pasruvo galia, slypinti tarp mano kūno ir žemės.

Ir apstulbino staiga tarsi prasivėrusi erdvė ir tvykstelėjusi begalinė šviesa. Šilta, žydra ir slėpinga. Ji apsupo, užliejo ir pasklido manyje.

Akimirka virto amžinybe.

Ir maža stirnelė nustraksėjo šiugždančiu takeliu slaptin-gojo miško širdin.

PRISIPAŽINIMAS

Ji, prislėgtą negalės, kilnojo iš vienos lignoninės į kitą, iš vienos palatos į kitą. Badė, pjaustė, leido visokius skystalus, tirpalus.

Jis tylėjo. Kartais, kai niekas negirdėdavo, dejuodavo. Bet, pramerkęs akis ir išvydęs prie lovos sėdinčią savąją, tykiai šypsodavosi. Susiruošusią eiti dažnokai prašydavo dar pasėdėti, pabūti, papasakoti apie namus. Ir ji kalbėdavo apie kačiukus, šuniuką, gėles, medžius, langus, stogą. Klausydamas gyvai pritardavo, kad sugrįžęs viską sutvarkys.

Vieną dieną pablogėjus, perkėlė jį į reanimacinę palatą. Vaistai, serumai, moderni aparatūra. Jis vis tylėjo. Tik prašydavo savosios už rankos palaikyti.

Tą naktį jis pajuto jėgų antplūdį. Tarsi nušvito palata. Užplūdo prisiminimai ir jausmai. Meilė jai, savajai, buvo tokia stipri, o šalia jos nebuvo. Reikėjo viską išsakyti, kol dar gali kalbėti. Ir jis prabilo: apie jų pažintį, ilgą gyvenimo kelią kartu, sutarimą ir supratimą. Deklamavo eilėraščius, diktavo laiškus ir kalbėjo jai apie meilę. Didelę, nepakartojamą.

Paskui pavargo. Užsnūdo. Miegojo ilgą dieną. Pramerkęs akis pamatė ją, sėdinčią prie lovos. Ji šypsojosi: „Daug kalbėjai...“ Jis įstengė tik šypstelėti. Paglosčiusi ir pabučiavusi jį, išėjo. Jis nulydėjo ją akimis.

„Miegok ramiai, – pasakė išeidama. – Taip, taip, – mirksėjo akimis, – ramiai.“

Ir užsnūdo. Amžiams.

SIBILĖS SAPNAI

Minkštu, samanomis nuklotu takeliu, susimąščiusi ir užsisvajojusi apie nepermaldujamai slenkantį laiką, ji žengė tamsios ir paslaptingos girios šerdin.

Ji juto ramų gyvenimo dvelksmą, girdėjo tylią ir gilią medžių šneką apie amžinybę, nes jų mintys ilgos ir ramios. Klausė šaltinėlių ninfos šnabždesį, jautė žole slenkancią margąją gyvatę, regėjo tarp medžių besiblaškančius nykštukus, miško dievybes. Čia knibždėjo kito pasaulio – pirmakščio – gyventojai.

Ėjo plevėsuodama perregimu sidabriniu šydu, apgaubusi jos ilgą rūko blyškumo apdarą. Ranka spaudė auksinį ženklą – galios simbolį.

Priėjusi šventosios girios, skendinčios mąsloje prieblandoje, širdį, ji sustojo prie amžinai žaliuojančio ažuolo. Jo viršūnė rėmė dangų, o galingos šaknys buvo išvagojusios visą žemę. Jis valdė laiką ir regėjo tai, kas buvo ir kas dar bus.

Mąsliajai deivei rodėsi, kad visas tas ją supantis pasaulis yra gilus sapnas, kurį ji puoselėja savyje ir ieško atsakymo. Iškėlus amuletą ir ištarusi kelis žodžius, ji peržengė laiko ribą ir atsidūrė užiančioje miesto aikštėje, kur pririšta prie medinio stulpo ir apkrauta šakomis stovėjo tamsiaplaukė išdidi moteris. Ji paniekinamai žvelgė į tuos, dėl kurių turėjo mirti, ir į tuos, kurie dabar ją pražudys. Ji buvo susikūrusi savąjį pasaulį, suvokusi didžiąsias paslaptis ir labai norėjo gyventi.

Tačiau tie, galingieji, bijodami jos proto ir išminties, pasmerkė mirčiai. Jos pasaulis gyvena joje ir, žinojo, gyvens.

Tuo metu tvykstelėjo žaibas ir plytėjančioje erdvėje susitiko dvi sielos. Karštos liepsnos degino išdidžiąją, kai, sukau-

pusi jėgas ir nugalėjusi skausmą, alsuodama iškvėpė visas slaptis tolimajai palikuonei.

Prispaudusi ranką prie širdies, ji žvelgė į žiauriąją praeitį, tokią pažeistą abejonių, apgavysčių, prieštaravimų ir prieštaringų nuomonių. Bet iš ten atskriejusi amžinoji akimirka perdavė jai didžiąją paslaptį.

Ji, Sibilė, saugos ir puoselės šį slėpinį. Ir atskleis tiems, kurie verti jos. Kad ramiai gyventų. Ir jas, raganas, labiau mylėtų.

LIŪLYNĖ

Gyveno ji čia, šalia raistyno. Jos namas – ilgas, siaurais langeliais, suręstas iš uosinių rąstų, sunkiomis durimis ir šiaudiniu stogu, dar tėvų statytas. Visa pastogė, sienos, net langeliai nukabinėti sudžiūvusių žolelių, gėlių, lapų ryšulėliais, puokštelėmis.

Iėjus gausybė gaivių kvapų įtraukia, svaigina ir žvalina. Rodos, patenki į nenusakomą ir neapčiuopiamą, bet gyvybingą pasaulį. O kiek toliau, apsupta aibės krepšelių, pintinėlių, maišelių, kuisėsi ji, Liūlynė – didžioji ragana.

Šviesiu veidu, spindinčiomis giliomis veriančiomis akimis. Ji dienų dienas žirgliojo, ieškojo, kapstėsi ir augino tuos nepaprastus žiedelius. Kiekvieną pašnekindama, paglostydama juos tarsi užburdavo. Tad iš jų paruošti gėralai visada padėdavo.

Vieną saulėtą dieną, prisėdusi atsipūsti pelkyne, ji stebėjo gyvatę barakienę (taip vadino ją dėl ypatingos žvilgančios odos), vinguriuojančią savais keliais. Jos dažnai prasilenkdavo, viena kitos neliesdamos ar susėdusios ilgai stebėdavo viena kitą. Ir dabar, iškėlusį savo grakščią, žvilgančią galvą, margoji nemirksėdama žvelgė į ją. Paskui krūptelėjo, žvilgtelėjo kažkur tolyn ir pasislėpė po kelmu.

Pajutusi virpančią nerimą ir sklindančią baimę, ji ėmė laukti. Pasigirdo sunkūs klaidžiojantys žingsniai, o po kiek laiko išniro jis, nykiai dairydamasis. Išvydęs ją, kažką išsitraukė, spustelėjo ir ji pajuto skaudų dūrį prie širdies. Jis nuklampojo tolyn, tik, nežinodamas saugių takelių, greitai užklimpo ir po kurio laiko liūnas negailestingai prarijo besidraskantį ir šaukiantį drumstėją.

Liūlynėje vėl užė bitės, skraidė drugeliai. Tik ji gulėjo spausdama ranka sopą ir jautė, kaip iš jos teka gyvybė.

Pramerkusi akis išvydo margają. Jos vėl žvelgė viena į kitą. Margoji linktelėjo. Ją staiga apsiautė ugnis, karštis. Kai prabudo po gero pusvalandžio, diena ėjo vakarop, dvelkė ramybe, susitaikymu ir šviesa. Čia, kur dangus susilieja su pelke, kur susijungia dvi skirtingos erdvės, karaliavo slėpinga gamtos galia.

Ji pakilo, čiupo krepšėlį su žolynais ir nušlitiniavo. Gyventi.

SWAJONIŲ KALNELIS

Kai diena slinkdavo vakarop ir viskas atrodydavo taip niūru, beviltiška ir tamsu, ji skubėdavo į savąjį kambarį. Kriisdavo į lovą, užmerkdamo akis, patogiai ištiesdavo geliančias kojas, pasidėdavo skaudančias rankas ir iškeliaudavo labai toli. Į savąjį svajonių kalnelį.

... Jos pasaulis toks spindintis. Ji – jauna, graži, kupina vilties, pasiruošusi gyventi. Ji taip nori vėl mokytis. Ir štai vėl vaikšto universiteto koridoriais, sėdi mažose auditorijose, regi draugus, kurie ją žino, daugelis jau iškelia vė amžinatvėn, bet čia vėl kartu, jie juokauja, kalbasi, kažkur išeina ir vėl sugrižta. O ji, rodos, skraido, kažkur lekia, regi įspūdingus skliautus, o tarp jų šmižinėja aukštas šešėlis, įsisupęs į tamsų apsiaustą. Jis sekioja ją ir vis kažką burblena. Ji žino, kas jis, bet skrieja toliau. Ir netikėtai išgirsta čirpantį vyturėlį, kuris plevena nematomais sparneliais kažkur aukštybėje ir skleidžia nenusakomą džiaugsmą. Ir ji laimina mažąjį paukštelį, užpildžiusį džiugesiu jos širdį.

Nušvitus naujai, rūščiai dienai, ji pakyla iš savo slėpiningos svajonių šalies. Dėkoja išaušusiai aušrai. Ir laukia.

PALIKIMAS

Žengiu keliu. Judantis, staugiantis, kriokiantis nežmoniškais garsais jis trikdo ir grasina. Tačiau laimingai jį įveikiu ir įsuku į siaurą keliuką.

Ieškau jų, tolimųjų sesių. Žinau, kad jos tokią pavakarę, kai sutema praveria gretimojo pasaulio duris, kartą per šimtmetį trumpam sugrįžta pas mus.

Įėjusią į pačią girios tankmę apsupa galybė tykių, ramių ir susikaupusių gyvulių. Vakarėjančios saulės spinduliuose plazda šimtai mažų auksinių širdelių, lengvai virpa tamsžalių stipruolių šakelės ir skleidžia gyvastingą jėgą.

Palengvėle dryksta balsvas rūkas. Pasigirsta lengvas šiugždesys ir pasklinda jos, amazonės: laisvos, išdidžios, drąsios ir garbingos. Stovi atidžiai žvelgdamos. Viena jų žengteli priekin ir mosteli žaižaruojančia strėle. Žėrinti liepsnelė pasklinda širdyje.

Rūkas lėtai išsklinda. Artėja sutema. Tolimosios išnyko. O aš vis dar laikiu. Ir geriu gyvybingą tylą.

Tuo metu pasigirsta greitai sunkūs žingsniai ir prikimęs balsas:

– Pagaliau radau. Ko sustingai? Eik.

Eiti? O kur?

NORAS

Vakar nulydėjau ją per baltą gurgždantį sniegą. Gulėjo sustingusi amžinybėje lengvai šypsodama. Dabar, išsivadavusi iš begalinių kančių ir širdgėlos, buvo nurimusi ir, rodės, laiminga.

O aš girgždinau žvarbų baltumą ir prislėgta mažčiau – kas ten, už tos ribos? Toje šaltoje amžinybėje – sustiręs laikas ir kažkur nuskriejusi dvasia. Gal vėju virstanti, gal prie Kūrėjo kojų suklumpanti, o gal neramiai besiblaškanti naktimis prie gimtųjų namų langų...

Švystelėjo saulutė. Suspindo, sužėrėjo auksu, sidabru šarmoti medžiai, nušvito namai ir gatvės, suskambo oras.

Ir pasklido tyli, rami, ilgesinga, ataidinti iš ledinių tolių daina. Ji skleidė tokį skausmingą džiugesį ir ilgesį, kad suklu-pau. Apkabinusi šaltą, slaptinę žemę, meldžiau: „Atleisk, mama, bet noriu gyventi.“

DAR

Jau kuris laikas gyvenu dideliame tuščiame kalbančiame name. Žinau visus jo sopulius, lūkestį ir nerimą, pažįstu jame glūdinčią paslaptinę jėgą.

Jis sukūrė man ypatingą tylos šalį, kuri išmokė atpažinti jausmus, valdyti ir suvokti save, gyventi su savimi.

Išgyventa vienatvė virto kelione praeitin – leidžianti sugrįžti atgal ir padedanti suvokti, kaip mano gyvenimas tampa likimu. Ir aš ruošiausi tai begalinei kelionei į didžiąją Visatą. Pavirsti to, neregimojo, pasaulio dalimi.

Suvokiu – nugyvenusi čia, Žemėje, savo gyvenimą išmincingai, būsiu priimta ten, danguje. Ir ši pergalinga jėga glūdi mano širdyje.

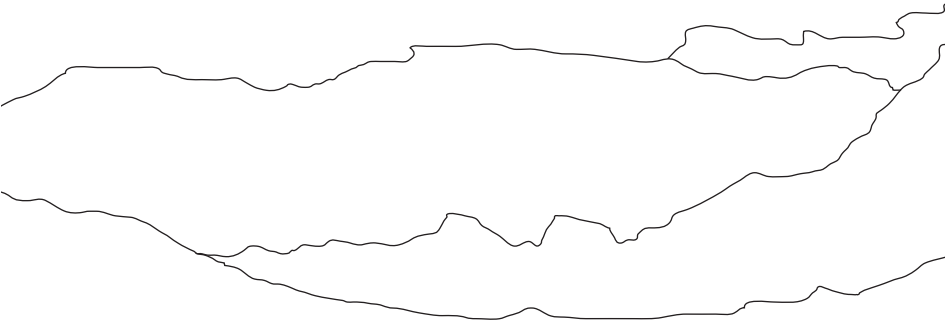
Regiu pro švytintį langą ten, gatvėje, verdantį, skubantį, nesibaigiantį paslaptinę būvį.

Nedrąsiai praveriu duris ir išslenku laukan. Įkvepiu švytintį gaivališką pasaulį. Jis pasklinda manyje, įlieja jėgų ir įtraukia į savo verpetą. Pajuntu gilų ryšį su tais bėgančiais, susirūpinusiais, neramiais, bet gyvybingais žmonėmis. Ir aš einu, lekiu, plušu...

Dar esu!

Dar...

LAUKIANTI STEBUKLO

ČEVERYKAI

Jis paskambino priešpiet. Pakilus ir giedras balsas skambėjo prakilniai.

– Pasikūriau pečių. Malkelių atsinešiau. Dabar šilta. Tegul vėjas beldžias dar stipriau, – juokavo. – Eisiu į kapinaites... Reikia mamą, brolių aplankyti.

Ir tėvukas nutilo. Už lango daužėsi vėjas, įgrišiai beldėsi lietaus lašai, blaškėsi nudraskyti medžių lapai. Lauke buvo daug jėgos, svaidymosi ir audrinimo.

– Visus pralenkiau, – kalbėjo, prisiminęs neseniai švęstą devyniasdešimtpenkmetį.

Ilgai pasakojo apie senuosius namelius, kuriuose jo mama kepė kvapius bulvinius blynus, tėvas krapštėsi prie laikrodžių, kieme straksėjo dvi sesutės ir du broliukai.

– Vaikeli, apsiauk čeverykus, lauke šalta, kad kojų nenušaltum, – vis kartojo kažkada motinos pasakytus žodžius.

Tad nuėjo jų ieškoti. Susirado, atidžiai apžiūrėjo. Nors panešioti, bet dar geri, atlaikys šią žiemą. Kiek pavalęs, apsiavė ir išėjo.

Pas mamą. Su čeverykais. Taip, kaip ji liepė.

PELENAI

Ir draikėsi jie pradžioje biria graudžia dulksna, paskui, lengvo vėjo pagauti, ėmė plazdenti ore, iš lėto sklaidėsi, lydimi tykaus upės čiurlenimo, nerimastingo medžių kuždesio ir šiltų saulės spindulių.

Lėtai žiro, regis, atsisveikindami su raibuliuojančia verde ne, ūkanoje dūmojančiu tiltu, kuriuo vaikystėje skubėdavo iš namų į mokyklą, po to – į gyvenimą, slėpiningu miškeliu, dar tvirtai stovinčia gimtąja troba ir ten tebegyvenančiais nutolusiais artimaisiais.

Jis, toks drąsus, narsus ir atkaklus, siekęs įvesti savo tvarką, neigęs šventąsias likimo tiesas, garbinęs meilę. Jis, žaidęs kitų likimais, išsižadėjęs savojo vaiko.

Jis...

Sklido, pleikėsi, plazdeno ir mirguliuodami vilnyjo. Jie – birūs krisleliai, grakštūs, lavūs ir... anapusiniai.

Išnyko raibuliuojančiame vandenyje, prigludo žemėje. Jo pelenai. Dulkės...

NEPAKLAUSĖ

Tylūnas sėdinėjo įsitempęs, dešinę ranką prispaudęs prie geliančio šono, o kairiąją sulenkęs ir pakėlęs aukšty, kad greičiau užsitrauktų adatos padaryta žaizdelė. Lūkuriavo, kol atslūgs skausmas, aprims širdis, nebevirs pės kūnas.

O pro šalį zujo žmonės. Jauni, energingi. Kartkartėmis įeidavo tai į vieną ar kitą kabinetą, paskui išeidavo, nešini popieriaus lapeliais. Pasigirsdavo vaiko čiauškėjimas.

Prabėgdavo susirūpinusi seselė. Oriai pražygiuodavo iš vieno kabineto į kitą gydytojai.

Čia, gydykloje, virė įprastas darbas.

Ir tik jis, laukiantysis, kiurksojo vis žvelgdamas į netoliese esančias duris. Rodės, jos tuoj prasivers ir įeis ji, motina. Pažvelgs į jį, tokį suvargusį, pražilusį, raukšlėm išvagotu veidu, iškankintą skausmo, ir pasakys:

– Sūnau, juk sakiau: „Tik nesenk...“

Nepaklausė.

SAUGO

Ji dažnai prabėgdavo pro šią siaurą ir ramią gatvelę. Žvilgtelėdavo akimis palydėdama į toli nuskubantį kelią. Ir skubiai gubvindavo nuo užplūstančios gėlos, nenusakomo ilgesio.

Ten, gatvelės pabaigoje, ant kalnelio, aptvertas aukšta medine tvora, stovi jis, gimtasis namas. Toks pat, kaip jos vaikystės laikais. Tie patys nuskilusiu kampu keturi laipteliai, raudonų plytų sienos su slaptais vapsvų nameliais mažuose plyšiuose, ta pati girgždanti sūpynė ir tas pats šulinys, iš kurio semdavo ledinį šaltinio vandenį ir tempdavo pilną kibirą į kambarį.

Tada, kai prieš daugelį metų išskubėjo iš šių namų, rodės, tokie nusibodę, įkyrėję, kad nepasiilgdavo. Žinojo: ten liko tėvai, vaikystė, jaunystė.

O dabar, po daugelio metų, ji rymo prie tų pačių vartelių. Jie girgžteli pradaryti. Staiga švysteli prasivėrusi siena, štai – tėvai, girdi jų balsus, jaučia kvapus. Ji žvelgia į praėjusį gyvenimą, klausosi nutolusio pasaulio garsų gausmo.

Ir tamsi ranka, ilgą laiką gniaužusi jos širdį, pagaliau atsileido. Ji apglėbė rankomis galvą ir pravirko. Verkė ilgai ir skaudžiai. Išgyventų dienų, nulėkusio laiko.

Užvėrusi vartelius, pajuto palengvėjimą, nenusakomą džiugesį ir suvokimą, kad joje liko laikas iš anapus.

Ir ji sergsti jų nebuvimą.

LAUKIANTI STEBUKLO

To vakaro ji laukdavo visus metus. Vis skubėdama, bėgdama, ieškodama, atrasdama ir prarasdama. Kartais neištvėrusi išrėkdavo susikaupusį skausmą ir ilgesį. Išvažiuodavo į mažą pajūrio miestelį, slampinėdavo ir virkaudavo. Įkvėpusi gaivaus šėlstančio jūros oro, pasidairiusi į pušų viršūnes, pasėdėjusi ant vienišo suoloelio, apimdavo.

Paskui grįždavo į savo gimtąjį miestą. Ir vėl bruzdėdavo, plušėdavo, kol ateidavo tos paslaptingos spindinčios dienos.

Tada, rodės, net oras tapdavo nepaprastas, o priblausęs slaptingas dangus – kupinas nenusakomo laukimo ir ilgesio. Žinojo, atėjo ta diena. Ir ji iškeliaudavo. Į tylųjį mišką. Susirasdavo savąją išlanką, švytinčią eglę. Ilgai stovėdavo. Kalbėdavo, šnibždėdavo ir gėrėdavosi sidabru spindinčiomis šerkšnuotomis šakomis, ledinėmis žėrinčiomis snaigėmis.

Paskum lėtai pajudėdavo. Sukdavo ir sukdavo ratus aplink tą žėrinčią paslaptį. Gerdavo kvapą, grožį ir gyvybingumą. Braškėjo, skambčiojo vėjo siūbuojamos šakelės, dvelkė paslaptinga gaiva, viltimi ir pažadais. Praskriedavo vaikystės vaizdai, sumirgėdavo tolimų pasaulių ir artimų žmonių veidų mirazai ir dingdavo lūkestingame šlamesy.

Ji ir vėl lauks.

PAŽADAS

Ji bijo nakties. Kai iš lėto atslenka tamsa, kai tilsta tolimo ir artimo pasaulio garsai ir palengva iš anapusinių tolybių atsklinda šiurkštūs, skausmingi balsai, ji skubiai užtraukia užuolaidas, uždega šviesas ir įsijungia televizorių.

Bet negailestinga praeitis beldžiasi į jos širdį. Tada ji buvo maža mergaitė. Įsiveržę į kambarį žiaurieji išžudė artimuosius. Ji spėjo pasislėpti, todėl liko gyva. Bet jos pasaulis sudužo.

Toji naktis jos gyvenimą padalijo pusiau. Regėjo amžiams užmigusius artimuosius, išmėtytus daiktus, sudaužytus žaislus. Netikėtai suvokė, kad nieko nebebus kaip anksčiau. Ir kai rytą išvydo patekančią saulę, nustebė. Bet saulė patekėjo, kaip visada tekėdavo, kaip vis tekės. Bet jos šviesus pasaulis buvo pražuvęs. Ji tada dar buvo tokia maža, tokia bejėgė, o sopulys toks didelis ir toks sunkus. Bet ji ištvėrė. Tačiau suprato, kad šitame žemiškame pasaulyje yra labai daug kančios.

Dabar jau sulaukė brandaus amžiaus. Pergyveno visus, kurie ją mylėjo. Ir kas rytą laukia pamažėle riduojančios saulės, pradedančios naują dieną. Lūkčioja tos ateinančios aušros, kai patekėjusi saulė pagaliau nušvies amžinąją gyvybės upę, ir ji išvys švytintį kitą jos krantą. Tada perbris apyaušrio nutviekstus vandenį ir susitiks su savo mylimaisiais.

Ji ištesės duotą slaptą amžino pažado nesulaužomą prieaiką.

VĖJŪNĖ

Dažnai stoviniuodama ant aukštos kalvos, ji svajodavo, kaip pagauti vėją. Regėdavo, kaip jis lengvai įsisukdavo į medžių šakas, palinguodavo jas, pažaisdavo lapais, sušlamėdavo eglių šakelėse, pasisukiodavo gėlynuose ir nuskriedavo. Kažkur toli, tik jam vienam žinomais keliais. Kartais ištiesusi rankas mėgindavo jį sugauti. Tačiau, švelniai glustelėjęs, jis išgaruodavo. Nutildavo, lūkuriuodavo, kad vėl atlėktų dar stipresnis, dar galingesnis.

Vieną dieną sunkiai sirgdama gulėjo lovoje. Žiūrėjo pro atvirą langą į medžiuose, pievoje dūkstantį vėją. Pavydėjo jam jėgos, stiprybės ir laisvės. O jis vis prašniokšdavo pro šalį ir vėl sugrįždavo.

Kartą sušiureno prie lango, siūbtelėjo prie jos ir ėmė myluoti veidą. Taip lengvai ir švelniai. Jis nupūtė liūdesį ir silpnumą, įliejo energijos ir jėgų. Ir tykiai išnyko. Po kurio laiko ir vėl trumpam atskriejo. Vėjo dvasia nepamiršo jos. Pašnabždėjo, kaip gyventi, įspėjo jos ateitį.

Ir gyveno ji laisva, pakylėta nuo žemės, globojama pasiakiškojo vėjo.

VIZIJA

Ši vieta ją užbūrė. Neaukštas kalnelis. Vienoje pusėje telkšo buvusio ežero liekana – ankantis akivaras, o už jo – šaltiniuota slėnuma, pilna žieduolių, dūzgiančių bičių ir plevenančių margaspalvių drugelių.

Tolumoje dūlavo senasis dvaro parkas su kupliais senoliais medžiais, slaptingais tvenkinėliais, pilnais ančių ir gulbių, žydinčiais gėlynais.

Stovėjo gūbrio viršugalvyje ir gėrė gaivų kvapą, erdvę ir laisvę. Jautėsi tokia dalinga ir nepriklausoma. Kaip ji norėtų gyventi čia su mylimu žmogumi, būsimais vaikais. Nebūtų tokia vieniša ir prislėgta. Net numirti čia norėtų. Bet šio jos begalinio ilgesio ir vilties šiuo metu niekas neįveiktų. Ir šią gūdžiai šmėstelėjusią mintį paslėpė kažkur ateity.

O dabar ji skrajoja. Regi nedidelį namelį, žydinčias obelis ir vyšnias, keroklį jazminą, aibę gėlių. Aplink šėlioja džiugūs vaikai, o ant suoliuko švilpaudamas kažką drožinėja jos vyriškis.

Jai rodės, kad ji tiek nedaug geidauja – tik paprastos žmogiškos palaimos. Tokios gyvybingos ir taip lūkestingos. Ir toji nepaprasta mirganti šviesa, apgaubusi jos svajonę, skverbėsi iki pat sielos gelmių. Pabiro ašaros – šiltos ir raminančios.

Ji verkė, nes geroji ilgesio paukštė jai suteikė sparnus.

SUPLAZDĖJO

Mašina skriejo keliu. Šviesos išplėsdavo iš tamsos rymančius medžius, kai kada blykstelėdavo nustebusios švytinčios nakties gyvūno akys, kartkartėmis tolumoje sužibdavo nedidelių miestelių šviesos. Pavargę ir ramūs skubėjo. Kurį laiką stebėjusi pralekiantį slaptąjį pasaulį, ji apsidžiaugė – greitai bus namie.

Ir tą akimirką, įsukus ant tilto, kažkas įvyko. Laikas ūmai sustingo. Mašina šoktelėjo, pasisuko ir, trenkusi į tilto turėklus, pakibo virš kunkuliuojančios upės.

Nelauktai ją užgriuvo slaptingos erdvės reginiai.

Aukšta, juodai apsitaisiusi moteris, su tykiu liūdesiu akyse tylėdama žiūrėjo į ją. Nežinojo jos vardo, praeities, dabarties, matė pirmą kartą, tik buvo girdėjusi, kad, iškvėpdama paskutinį kartą gyvenime, ją pamatys. Ir kai juodoji pamos...

Netikėtai išgirdo švelnų vaikišką balselį: „Aš čia, nebijok.“ Aplink nušvito melsva šviesa. Maža švytinti mergytė paėmė ją už rankos. Ilgi švelnūs plaukai, balta suknelė ir didelės žalios akys. Tai – jos geroji vaikystės fėja, lankiusi ilgais darganotais vakarais, pasakodavusi negirdėtas istorijas, guosdavusi, kai būdavo liūdna. Dabar ji ramina, glosto kaktą ir kažką kužda. Juodoji iš tyko ėmė mažėti, tirpti ir visai pranyko.

...Tuo metu ėmė trinksėti durys, pasigirdo balsai ir pamažu ją ištraukė iš siūbuojančios mašinos.

Bematant ją apgaubė neįprasta balsva šviesa, skaidrus kaip stiklas oras ir toji begalinė erdvė, lyg būtų pažvelgusi į savo sielą ir suradusi ramybę.

Ir laiko sparnai vėl suplazdėjo...

RAUDA

Aš ateinu pas motulę. Prie nedidelio žemės kauburėlio. Ten, apačioje, ji ilsisi, o čia, virš pilkapio, aukščiausiasis budi. Ir žybsi saulėje raštais iškaišytas, spinduliais papuoštas jis – kryželis.

Žinau, motule, kad čia, toje sutvėrėjo sergėjamoje ir saugioje erdvėje gyveni tu. Tiksliau – tavo vėlė. Ir amžinoji spindulė šviečia, ir to anapusinio pasaulio paslaptis žinai, ir globoji, ramini ir saugai.

Stiebiesi, kyli tu dangun tarsi tas galingas, plačiašakis medis, įsiskverbęs žemėn jėgingomis šaknimis ir iškėlęs dangun plačiašakes šakas.

Ir teka saulė, ulba paukšteliai, skrajoja vėjelis, bėga laikas. Glaudžiuos prie to tvirtojo šaukūno, geriu jo rimtį ir galią. Ir gyvenu.

LABAS, PUPA!

Kiekvieną rytą ji laukia. Iš pradžių išgirsta tykią aimaną, paskėliau – lėtą šiurenimą, puodelio skambtelėjimą. Po to džergžteli raktas ir virsteli durys.

Viksėdama uodega pašokusi pilkė lūkčioja. Iš lėto, pasiremmdama lazdele, pamažėliais patūpiniuodama išeina senolė.

– Labas, Pupa, – taria ji ir ištiesia ranką. Pilkė paduoda leteną. Abi minutę žiūri viena į kitą, mėgaudamosi džiugia akimirka, paskui moteris paglosto šuns galvą ir atsisėda ant suoliuko.

Ir šiandien, kaip visada, ji apžvelgia savo gyvenimą. Ir eglės, sodintos prosenelio, tebeošia, ir sodas, buvęs vešlus ir derlingas, dabar apaugęs žolėmis ir samanomis, tebelinguoja sunkiomis šakomis. Ir tvartai, kažkada pilni kriuksinčių ir mykiančių gyvulių, tebestovi, ir klėtis tebekvepia grūdais ir duona. Ir šulinys vis dar kupinas gaivaus šaltinio vandens. Ir tas šimtametis namas toks pat tvirtas ir gražus.

Ją apgaubia gili skambanti tylą. Ji regi po kiemą vaikščiojančią motulę, girdi linksmus vaikų balselius, mato sėdinėjančius senelius po didžiąja obelimi. Čia taip gyva, judru, visi kažką veikia, kažkur skuba, lekia. Jie gyvena čia, ir dabar kartu su ja.

Ir ji pakyla. Mosteli laukiančiai Pupai ir abi iškeliauja. Praeities akimirkų keliais.

ŽINOJIMO LAUKIMAS

Išėjau į naktinį slaptingąjį keruolį mišką. Oras buvo toks švarus, skaidrus ir skambantis, keistai raminantis ir perregimas. Lengvas lietus, kurį savo plazdėjimu nupūtė vėjas, švariai nuskalbė erdvę.

Apgaubė gaivus pušų dvelksmas, ir kalbanti, šnabždanti tyla prabilo. Išgirdau tykų medžių kamienų braškesį, jie ir dūsavo, ir džiūgavo. Į šių šakų bruzdėjimą, murmėjimą kartkartėmis įsiterpia paukštelių čirškėjimas ir žvėrelių kiauksejimas.

Geriu visus šilo garsus, jaučiu kvapus, kuriuos jis skleidžia. Jie tai tilsta, tai visai išnyksta, tai vėl pasigirsta ir ilgai aidai.

Aplink alsuoja dideli seni medžiai, alsuoja žolės ir samanos, augančios ir besikalančios iš žemės. Ir ta augimo, visų garsų ir kvapų vienovė dvelkia tokiu šviežiu linksmumu ir amžinumu, kad panirstu į savo svajų pasaulį.

Ir iš gilių sielos gelmių iškyla nuostaba – ir aš esu šiame mįslingame pasaulyje: einu per rasotus takelius, pamiršusi lietų, saulę, tampu paukšteliu, žvėreliu, žiburiuojančiu rasos lašeliu, virpančiu vėjyje medžio lapeliu, pasklindu nuo vieno krašto iki kito ir vėl sugrįžtu į šią gyvą tylą. Ir ši šnabždanti gyvybinga tamsa praveria begalinę erdvę.

Ir aš virstu skausmingu žinojimu, giliu suvokimu, atsineštu dar iš motinos iščių. Ir vis dėlto – nesuvokiamu.

AKIMIRKA

Ateinu prie jūros, pasveikusi po ilgos, kankinančios ligos. Savo kojomis. Pati.

Dar karaliauja šilta vasaros naktis. Bet ten, horizonte, virš apsnūdusios ramios jūros ir tamsos išryškėja melsvai pilka juosta. Dangus palengva ima šviesėti, ir tos vaiskios akimirkos tarsi paskęsta drumstame vandenyje. Jūra, sugėrusi tviskesį, sužvilga skaidriu mėliu.

O toli toli virš žaižaruojančio melsvio skaidriame danguje sužvilga auksinis žiburėlis. Paskui slysteli švytintis spindulys. Iš lėto jis plinta ir tviska, kol plyksteli žiburiuojantis šviesos pluoštas ir didingai išnyra saulė.

Apstulbusi žiūriu į vyksmą. Tada, iškėlusi rankas į dangų, sveikinu aušrą.

O spinduolė pamažėle kopia dangumi, žerdama spindulius naktingajai jūrai, glosto ją sveikinančius medžius, džiūgaujančius paukštelių ir mane. Ji kyla vis aukštyr ir aukštyr, kol atsiplėšia nuo jūros.

Švelnios bangelės sujuda ir plūsteli prie manęs, stovinčios krante. Vanduo šiltas, švelnus ir gaivus. Palengva brendu gilyn ir panyru į gyvybingą vandenį.

Užlieja ramus banguojantis jūros garsas. Geriu vandens galią ir gyvybę. Nugrimstu į kitos realybės pasaulį. Virstu vandene.

SUSITIKIMAS

Iš lėto žengiau siauru takeliu. Tykiai lingavo išlakūs medžiai, siūravo skaisčiaspalvėmis galvelėmis gėlės, pleveno lengvas vėjelis. Šioje mūsų rimtyje kažkur tyliai aidėjo paprasta, taip pažįstama, kupina švelnaus liūdesio melodija. Tas lėtas motyvas, lemtingas kaip trumpas gyvenimas, skambėjo prisikėlimo viltimi. Šių nematomų, bet galingų jėgų valdoma tyla persmėlkė sielą.

Kiek tolėliau, kalvos papėdėje, plytėjo nedidelis kalkakmenio pastatas. Baltoje sienoje buvo įrengtos durys. Įėjusi pro jas išvydau besileidžiančius laiptus.

Nelauktai apsvaigino nepakartojamas išpūdis – savotiškas amžinybės kvapas, nublankusios spalvingos freskos, erdvios arkos virš galvos. Lipau stabtelėdama laiptais žemyn. Prieblandoje skęstantis nykus paslaptingas pasaulis užgniaužė kvapą.

Laiptų pabaigoje išvydau erdvinę įdubą, iš kurios sklido šviesa. Žengusi dar kelis žingsnius, sustojau sukaustyta nuostabos. Akims apsipratus su prietema, išvydau švytinčią sniego baltumo marmurinę mergaitės statulą. Maldai sudėtos rankos, galva, apgaubta garbanotais plaukais, pakelta aukštyn, ir ilgesingos tyros akys žvelgė tiesiai į mane.

Mano prosenėlė! Tas mistinis grožis pavergė. Pagaliau susitikau su ja po daugelio metų. Buvau tiek daug apie ją girdėjusi, skaičiusi, stovėjau ir pakerėta žvelgiau į jos–mano veidą. Nelaiminga meilė anksti palaužė jos jėgas.

Ūmai pajutau vėsų dvelktelėjimą trapia kvapia gėle ir kaktą palietusį atodūsi, lyg neregimą pabučiavimą.

Ir mano sielą pripildė skaidri akimirkos palaima, skausmas ir džiaugsmas nuskriejo šalin. Nebegirdėjau net širdies plakimo. Verkiau. Laikas sustojo.

Suvokiau, kad viskas, kas buvo, kas yra ir bus, esame mes, – mano žavioji prosenelė ir aš.

Gyvenimas tęsiasi.

PRIESAIKA

Toji naktis dvelkė mistiškumu. Pėdinau minkštomis samanomis. Oras dvelkė grybais, čiobreliais, avietėmis ir viltimi. Su nenusakomu švelniu alkiu ir nepažįstamu, pilnu nuostabos smalsumu broviausi į šį slaptinę pasaulį.

Ten, tarp medžių retymę, švytėjo maža, rausva ir keista žaižara. Ji tykiai spragsėjo, vis didėjo ir plito. Ji nedegino, bet šildė. Išvydau daug delnų, ištiestų pasišildyti. O virš tų delnų – susikaupę veidai, mirguliuojantys blaškomos ir skaistinamos liepsnos šviesos. Nežinojau, kad taip gali atrodyti ugnis, kad ji gali ne tik atimti, bet ir duoti. Ji čia, vidury miško, ir kvepėjo kitaip.

Ilgai ilgai klausiausi šio šilto laužo kalbos. Tyka gaubė žiburį ir ištiestus delnus, ir slėpiningą pasaulį, kuris visas tartum buvo čia. Bet toji ramybė ir laužas buvo kažkokie kitokie. Ir aš žengiau į tylą, susijusią su tuo pasauliu. Ėjau per kaitrias ir žaižaruojančias laužo liepsnas. Skriejančios žiežirbos pažiro ant mano ištiestų rankų. Nejutau jokio skausmo, tik norą, kad su tomis geliančiomis kibirkštėlėmis sudegtų visa, kas sena, visas susikaupęs skausmas ir blogis. Šią slėpiningą naktį norėjau susitaikyti su esamu pasauliu ir kurti naują, gyventi meilėje.

Žinojau, kad stebinčios visažinės mano priesaiką pasižymi savo slaptinguose raštuose. Ir aš išgyvenau šią nepakartojamą akimirką. Išsinešiau ją savo širdyje visam gyvenimui.

SUGRĮŽO

Valtis lengvai slydo tykiu ežero paviršiumi. Ji tylėdama žvelgė į nuskubančias mirguliuojančias bangeles, išjudintas stiprių yrių.

Verksmingasis švytėjo gilia ir tylia mėlyne. Tolumoje dunksojo žaliaukė salelė. Jis lėtai pasuko valtį jos link.

Įplaukę į nedidelę lomą prisiyrė prie kranto. Išlipę iš valtės sustojo ir įkvėpė drėgnos žemės, žolynų kvapo. Kaip ir prieš daugelį metų, kai jie čia lankėsi, kvėpėjo žemuogėmis. Dirstelėjusi į netoli esančią aukštumėlę, ji išvydo tokias pat dideles sodrias rausvas uogas. O jis, suėmęs jos ranką, lėtai pabučiavo. Jo mėlynos akys žvilgėjo. Paskui mostelėjo ranka į slėpiningąją pievelę. Ji gerai prisiminė tą meilės naktį po žvaigždėtu dangum.

Žvilgtelėjusi į ežerą, valandėlę grožėjosi raibuliuojančiomis bangomis. Jos ritosi viena po kitos ir tiško ant smėlio. Saulė jau buvo nusileidusi ir kvapą gniaužė magiškas ir stebuklingas nakties grožis.

Ši maža tyki salelė buvo neįtikėtinai graži ir ypatinga. Čia neegzistavo laikas. Tai buvo jų rojus.

Apsikabinę nuėjo lankos link. Raiškaus spindinčio žvaigždėto dangaus fone jie atrodė stulbinančiai. Jis ir ji. Mylintys vienas kitą. Pagaliau vėl kartu.

ILGESYS

Tas rusvas nedidelis molinis nuskilusia ausimi kiškutis visada su manimi. Vienintelis atėjęs iš mano vaikystės. Ir dabar dažnai mintimis sugrįžtu į tas tolimąsias dienas, vis ieškodama kažinko naujo.

Kartą, kai vieną karštą vasaros dieną dangų aptraukė smulkūs debesys, nenumaldomai lėkdami ir keisdamiesi saulės ir sutemų žaisme, netikėtai tarsi prasivėrė slaptos laiko durys, kviesdamos peržengti praeities slenkstį. Vizija, kuri staiga grįžo pro vaikystės prisiminimų rūką, buvo kupina išgąsčio, baimės, gilaus skausmo ir nesibaigiančios raudos. Aš gailėjausi tos laike pasiklydusios mergaitės ir ilgėjausi tos jaunos moters, išvargintos kančios ir ašarų, saugančios mane.

Mano vaikystės mamos nėra. Bet tas nuskilęs kiškutis, tada suspaustas mažoje rankelėje, kartu su manimi visur keliavęs ir tarsi gelbėjęs mano gyvybę, tebestovi lentynėlėje. Rodos, paįmsiu jį, prispausiu prie neramos širdies ir viskas pasikeis, nes tikiu, kad jis vis dar turi stebuklingų galių. Ir išauš nauja diena, ir viskas bus gerai.

Bet aš ilgiuosi prarasto vaikystės pasaulio ir giliai širdyje slepiu mažą mergytę, išmokusią šypsotis visą gyvenimą tol, kol nuo tos įprastos šypsenos plyš širdis.

Ir mane apima kaltės jausmas, buvimo čia, Žemėje, beprasmiškumas. Taip, myliu tą nuostabią Dievo dovaną – gyvenimą, bet kodėl vieną dieną turi sustingti, atsigulti žemėje ir išnykti?

O kokia sunki ta žemė, Dieve, slegianti nedidelėje dėžėje gulinčią mano motiną, kuri taip mylėjo vaikus, medžius, gėles, orą.

Koks nuostabus ir baisus tas gyvenimas, trunkantis tik amžinybės akimirka!

ATRADIMAS

Ji tykiai sėdėjo pajūryje, žvelgdama į ramias bangas. Šalia lesinėjo duonos trupinius pulkelis balandžių. Buvo tokia tylą, kuri, rodės, tysės amžinybę. Ji jautė geliantį vienišumą, užliejusį ją kaip tos bangos, riedančios viena po kitos, ir ramiai kažką šnekučiuodamos.

Ūmai išgirdusi netoliese nuskambėjusį balsą, atsisuko. Ir tada ją tarsį elektra nupurtė. Srovė perėjo tiesiai per širdį. Jie žvelgė vienas į kitą. Sukrėtimas buvo toks netikėtas ir didelis, kad ji negalėjo pajudėti. Ji žiūrėjo į jo tamsias mėlynas akis ir negalėjo ištarti nė žodelio. Ir ta tylą atrodė rėkianti, sklįdina nenusakomos galios.

Nuostaba apšvietė ir išvydo jį aiškiai – tai jis, tas žmogus, kurį, rodės, visada pažinojo, kurio laukė ir kurio iki šiol nebuvo sutikusi. Ji regėjo jo veidą, garbanotus plaukus, jautė sklindančią stiprybę.

Neliko žodžių, visas susiliejo ir staiga ją apėmė begalinis džiaugsmas, daug stipresnis už bet kokius žodžius. Ir tas džiugesys buvo tarsį tiltas, kuris sujungė juos ir užtvindė stulbinama jėga. Ji ėmė šypsotis, tai, rodės, paveikė ir jį, nes akimirksniu jo akys suspindo ir jis nusišypsojo jai.

Tada žengė žingsnelį. Sustojo. Ji taip pat žingtelėjo. Ir stabtelėjo. Stovėjo labai arti ir žiūrėjo vienas į kitą.

Išnyko laikas, dingo jūra, paukščiai, žmonės, išnyko pasaulis.

Tada jis apkabino ją ir tvirtai prispaudė prie savo spurdančios širdies ir sušnibždėjo: „Taip nuostabu mylėti.“

KELIONĖ

Senolis atsinešė glėbį malkų ir numetė jas šalia krosnies. Gražiai sudėliojęs pakuroje krūvelę skalelių, brūkstelėjo degtuką. Liepsna plykstelėjo, apglėbė sausas šakeles, iš lėto įsiplieskė ir ėmė kaitriai degti. Kambaryje pasklido šiluma.

Žaismingai blyksinčios liepsnos žiežirbos apgaubė tyla ir ramybė. Tos, traškančios ir žybsinčios ugnelės neramiai šokčiojo. Susikaupęs senutis žiūrėjo į ugnies žaismą ir stengėsi sušilti, išguiti širdį apėmusią tuštumą, taip kankinančią sielą.

Staiga plykstelėjusi kibirkštėlė tarsi pradreskė jį supančią niūrią tamsą ir pataikė tiesiai į širdį.

Netikėtai išgirdo taip pasiilgtos motinos balsą, kviečiantį grįžti į praeitį. Paniręs į atmintį, leidosi į kelionę per visą ilgą savo šimtamečio gyvenimą. Klydinėjo per išgyventus įvykius, karus, ligas, artimųjų praradimus ir sielvartą. Matė upes pralietų ašarų ir marias iškentėto skausmo, kurį jis suteikė. Bet jo niekas nekaltino, nesmerkė dėl padarytų klaidų, tik gailėjo ir ramino. Bet skaudžiausia, kad toje nykioje graudulingoje tyloje jis buvo toks vienužis, nors aplink buvo jo laukiantys. Seneliai, tėvai, broliai, seserys ir draugai, kuriuos mylėjo ir kurių ilgėjosi. Jie, dabar tokie tykūs ir perregimi šešėliai, apsupo jį. Tada priartėjo ji, jo motina. Pajuto jos tylų šnabždantį balsą, sakantį jam apie savo meilę, kuri lydėjo visą gyvenimą. Regėjo ir tą, kurios jo širdis taip laukė, taip ilgėjosi, kuri buvo jo meilė, grožis, nepaprastas sielvartas ir kaltė.

Ūmai suvokė, kad peržengė savo laiko ribą. Atėjo metas išeiti – pas tuos, kurie laukia. Pasruvusios ašaros apramino

širdgėlą, nuplovė graužatį, sunkų kaltės ir nevilties jausmą, slėgusį visą jo būtį. Jis pajuto palengvėjimą ir ramybę. Nutyko ir iškeliavo pas lūkuriuojančiuosius.

O ugnies liežuviai slėpiningai kibirkščiaavo.

PAŽINIMAS

Ji visada laukdavo tų giedrų šviesių žvaigždėtų naktų. Jai patiko būti vienai, gyventi tarp savo daiktų ir svajoti svajoti.

Ji valandų valandas stebėdavo prislopintos šviesos virpuliavimą, mėgaudavosi gaiviu tamsos kvapu ir gėrėdavosi alsiu sutemų ir tylos spindesiu.

Ir šią naktį danguje nuostabiai žėrėjo šviesuliai. Ji įsižiūrėjo į juos. Buvo tyra, tyku ir tamsu. Spinduolės ramiai mirksėjo, blykčiojo ar staiga užgesdavo.

Kiek kartų ji kreipėsi į jas, šaukė, bet niekada negaudavo atsakymo. Tik padvelkdavo šalčiu ir neviltimi. Jos buvo tokios tolimos, svetimos ir abejingos ilgesiui ir sielvartui.

Ir dabar ji neatitraukė akių nuo to ledinio, bet dieviško grožio. Argi jos, tolimosios šviesuolės, turėtų rūpintis eiline mažos Žemės gyventoja, kai pats žemynas nesirūpina savimi?

Netikėtai visai netoli, rodės, ištiesus ranką pasiektų, išvydo skriejančią plevėsuojančiais žibančiais spinduliais žvaigždę. Dangus suspindo, atgijo, pažiuro auksinės kibirkštėlės. Nelauktai pajuto, kad tai nebūtis susilieja su amžinybe. Ir ji sukurta iš tos gyvybingos šviesuolės žėrinčių ugnelių, yra gyva ir nori gyventi. Ten, virš mūsų, yra kažkas. Tai – šviesa. Skaisti begalinė gyvastinga šviesa. Ir mirties nėra. Tik amžinas nemarus gyvenimo ratas.

Ir šią akimirka, apimta gilaus pažinimo džiaugsmo, gimė ji pati.

IEŠKOJIMAS

Kartais pabėgu iš miesto triukšmo, kalbų, netikrų santykių ir jausmų. Išlekiu toli toli, prie nedidelio kalnelio, apaugusio čiobreliais, žemuogėmis ir kuplia žole. Tada krentu į tą švelnų žalią kilimą ir panyru į stebuklingą tylą.

Pradžioje darosi neramu – tokia nepaprasta ramybė, tokia tylybė. Paskui įsiklausau į ją, nieko negalvoju ir geriu mane apsupusią ramybę.

Pasaulio gausmas palengva nutolsta, išnyksta. O tuomet suskamba laukai, pievos, netoliese esantis miškelis. Išgirstu tyras paukščių giesmes, žolelių kuždesį, skruzdėlių čezėjimą. Suvokiu gamtos kalbą.

Netikėtai ant rankos užšoka strapinėjantis vienakojis žalsvas žiogelis. Jis tykiausiai pasakoja apie savo džiaugsmus ir sielvartą man tokiais suprantamais garsais ir, pasičiupęs trupinėlių numestos jam duonos, dingsta žolynuose.

Aš tampu viena iš jų.

Toji kalba su tyla stebuklingai apmalšina. Atsisakau visų abejonių, kaip dabar, atrodo, beprasmės širdperšos. Suvokiu atgijusius jausmus. Ramia širdimi žvelgiu į praėjusį gyvenimą. Susigražinu savo kūno tylą. Ir mano sieloje gyvenanti maža išsigandusi mergaitė nuščiūva.

Žinau, kad tai žingsnis į sugyvenimą su savimi, susitaikymas su vienatve, į kurią visada galėsiu sugrįžti.

Prisirenku kraitelę raudonų žemuogių ir, atgavusi jėgas, nutykusi grįžtu namo. Gyventi.

VYŠNIŲ SODAS

Kai jis mane pakvietė į sodą, nusekiau paskui. Pravėręs vartelius, paėmė už rankos ir paprašė užsimerkti. Žengiau minkšta žole ir galvojau, kas įvyks. Kai pagaliau sustojome ir pažvelgiau, apstulbau. Apakino blyksinti raudona šviesa.

Visi medžiai raudonavo. Jų šakos buvo aplipusios sodriomis raudonomis uogomis. Dar niekada nebuvo mačiusi tiek daug ir tokių raudonų.

– Tai mūsų sodas. Tiksliau – tavo vyšnių sodas.

Žvelgiau į jį ir jaučiausi taip, tarsi pažinočiau visą gyvenimą. Kai pirmą kartą pamačiau, užbūrė mįslingas melsvų akių žvilgsnis. Jis pažadino mano sieloje giliai paslėptą būdą. Pajutau jame slypintį nepasotinamą troškimą gyventi, aistrą atrasti tiesą ir kovoti už ją. Atpažinau tą aistrą, nes ji sutapo su manąja. Bet aš išsigandau tos jėgos ir tada pabėgau. Neatsakiau į laiškus, išvykau toli. Jis sudaužė mano širdį, dažnai galvodavau – geriau nebūčiau jo sutikusi, geriau niekad nebūčiau jo pažinusi.

Bet vis tiek laukiau. Ir kai vieną dieną jis vėl surado mane, supratau, jog negalėsiu gyventi be jo. Dabar jo rankos lietė mano veidą, glostė plaukus. Mes stovėjome apsupti raudonų vyšnių. Jaučiau begalinį jo meilės stiprumą.

– Aš priversiu mylėti mane, – šnibždėjo apkabindamas.

Pakėliau galvą, pažvelgiau į jo akis ir tarp mūsų nuvilnijo kažkas gilaus ir nepakartojamo.

O aplink kuždėjo ugninių vyšnių sodas.

SAPNŲ GALIA

Artėja vakaras. Dienos darbai, rūpesčiai rūpestėliai išgyventi, aptarti ir nustumti praeitin. Jos mintys jau tolsta nuo kasdienybės. Ir, rodos, ji gyvuoja pačioje gyvenimo širdies paslapyje.

Egzistuoja tarsi dviejuose pasauliuose – dienoje, kuri sukasi kasdienių darbų, minčių, jausmų karuselėje, ir naktį – tarsi kelionėje į kitą pasaulį, sielos susikurtą ypatingą šalį, su glūdinčia joje paslaptį jėga, kurią ji visą laiką siekia atskleisti.

Liga, neviltis, vienatvė prislėgė jos dvasią. Bet mintys apie šviesą, viltį tarsi suteikia galimybę keliauti į aną – sapnų – pasaulį, atgauti jėgas, nuraminti nuliūdusią sielą. Ir sapnuose išnyranti skauda praeitis, ir neregėti nematyti pasauliai sušvinta švelniu spindesiu, ir ji panyra į tą gaivališką sapnų polėkį, kuris sužadina liepsnojančią ugnį jos sieloje. Ji suvokia jai pranašaujamą ateitį, žadamą gyvavimą.

Ji žino, kad žmogui aukščiausiųjų suteikta tiek kančios, kiek jis gali ištverti. Laimės džiaugsmas trumpas, bet laimės šviesa prikelia gyvenimui, nes, jei dvasia taip nuliūsta, kad nusprendžia žmogų palikti, žmogus miršta. Bet ji nori gyventi, tad klauso savo nepaprastų sapnų.

Ir auštantis rytas, toji šviesos spindulio akimirka, prasišverbusi į jos bundančią sielą, primena, kad širdyje glūdi pergalinga jėga, suvokianti amžiną gyvybės atsiradimo paslaptį.

Ir nurimusi eina pasitikti artėjančio laiko.

ESATIS

Ėjau siauru takeliu, stabtelėdama ties kiekvienu krūmeliu, medeliu, lėtindama žingsnį, giliau įkvėpdama ir iškvėpdama, kol nurimo smarkus širdies plakimas.

Ten, už posūkio, kur pieva susilieja su mišku, kur tarsi susijungia dvi skirtingos erdvės, šmėžavo ilgas tamsus pastatas.

Kai peržengiau tą nematomą ribą, išvydau seną medinį namą užkaltais langais, sukrypusiomis durimis. Žvelgiau į jį ir girdėjau ten aidinčius balsus, skambančias dainas, sielvartingus atodūsius. Šis senas trobesys buvo tarsi neišsipildžiusių svajonių ir pažadų liudininkas.

Atėjau tuo pačiu keleliu, kuriuo daugiau kaip prieš šimtą metų iškeliavo verkdamą mano prosenelė, nešdamasi glėbyje mažąjį sūnelį.

Jaučiu visą jos nepaprastą meilę. Vieną dieną uogaudama miške sutiko jį, kertantį medžius. Kažkoks nepaprastas žinojimas švystelėjo jos mintyse – tai tas, kurio laukė. Užteko tik vieno žvilgsnio ir juos abu apėmė palaima. Ji pasijuto pakylėta, apkvaitusi iš laimės, tokia gyva, tokia tikra, o mintys dainavo. Šis nepaprastas jausmas apėmė juos abu. Negalvojo, kad toji laimė gali būti tokia trumpa. Jo tėvai, turtingi ūkininkai, nenorėjo vargšės marčios. Tad vieną vėlyvą vakarą jie slapčiomis bažnyčioje susituokė ir apsigyveno šioje troboje. Bet ji bijojo analizuoti esamą tikrumą, bijojo prisiliesti prie laimės, jautė, kad atsivers skausmo praraja. Ir sielvarto akimirka atėjo – jį parnešė iš miško mirštantį.

Po to, apglėbusi neseniai gimusį sūnelį, išsinešė su savi mi širdgėlą, savo praeitį.

Regiu už posūkio laike išnykstantį jos palinkusį siluetą ir suvokiu, kad praeitis niekada neprarandama. Ji čia, šalia, nes mes esame mūsų praeitis. Ir viskas, kas įvyko, kas mums nutiko ir nutiks, – tai esame mes.

KAITA

Kai atvykau prie šio slėpiningo, medžiais apaugusio ir legendomis apipinto alko, šventė jau buvo prasidėjusi.

Švietė saulė, aplink judėjo šimtai žmonių. Moterys buvo apsirengusios pilkšvomis ilgomis lininėmis suknelėmis, galvas apsigobusios mezginiais papuoštomis baltomis skepetomis, vyrai vilkėjo šviesiais rūbais. Visi susikaupe ir tykūs. Jie kopė į kylantį miglotą šlaitą, tarsi vedantį į mistišką svajonių pasaulį.

Skambėjo graži ilgesinga melodija. Toji magiška muzika apgaubė ir įtraukė į kažkokį labai seną, tolimą ir tarsi pažįstamo pasaulio laiką. Tos nepaprastos garsų bangos sklido į spindintį dangų kaip švytintis grakštus paukštis.

Pajutau prašviesėjimą, rodės, dalyvauju stebuklingame gyvybingame laike, į kurį grimzdau vis giliau ir giliau.

Netikėtai tvykstelėjo nenusakoma šviesa. Jutau jos galią, bet iki galo dar nesuvokiau.

O žmonės iš lėto ropštėsi į kalną, retkarčiais stabtelėdavo ties kuria nors šventa vieta, padėdavo gėlių, nusilenkdavo ir kildavo toliau. Šitas lėtas iškilmingas ir slaptingas ritualas vertė virpėti. Ūmai suvokiau, kad tai ne tik šventiškas veiksmas, kad kiekvienas toks godojimas turi gilią prasmę.

Jis simbolizavo vis aukštesnę pakopą į pasikeitimą, kaitą ir tobulėjimą iš vienos būsenos į kitą. Tai buvo lyg beribis skaisčio pasaulis, į kurį žengiau įgaudama paslaptinių jėgų, vilties ir tikėjimo gyvenimu.

Procesija kilo ir kilo į ramovę.

Žengiau kartu. Iki viršūnės. Tolimo, pasakiško ir paslaptingo laiko.

MISKUOLĖ

Visada laukiau šito susitikimo. Žingsniuojau per plačią žalią pievą, spindinčią saulėje, apsuptą išlakių tamsialapių medžių. Pasiekusi giraitę lankos pabaigoje, įžengiu į medžių karalystę. Pajuntu ramų gyvenimo dvelksmą. Jaučiu ilgaamžių medžių ilgas ir ramias mintis.

Čia toks tyras, skaidrus ir švarus oras. Girdžiu ir suvokiu visus garsus ir kvapus, kurie tai stiprėja, tai tilsta. Jaučiuosi tokia sava ir artima, tarsi būčiau namie. Matyt, šitą medžių šlamėjimą, jų šnabždesį visada nešiosiu savo širdyje kaip amžiną namų ilgėsį, kurį išgirdau dar būdama įsčiose.

Aplink alsuoja tie dideli, stiprūs ir galingi medžiai. Einu prie amžinojo miško valdovo – išsikerojusio ąžuolo. Rodos, jis oš amžinai, jo karūna, remianti dangų, semiasi iš jo jėgų, o šaknys – apglėbusios žemę ir įaugusios giliai, iki pat jos šerdies.

Ir šiame tykiame galiūno ošime tarsi peržengiu laiko ribą, pereinu kiton tikrovėn. Ir imu šnabždėtis su juo bežode kalba. Medis atiduoda visą save: jėgą, ramybę, malšina sielvartą, giliai širdyje įsišaknijusį nesuvokiamą liūdesį ir ilgėsį.

Aprimstu, atsikratau baimės ir nevilties jausmo. Suvokiu plakančią amžinąją stiprūno širdį. Suprantu, kad tai yra besitęsiantis nenutrūkstamas atgimimo ratas.

Mano siela nuskaidrėja. Pasklinda dienos mėlis, sušlama lapuose vėjelis, sužvilga saulės šviesa.

Ir aš, miškuolė, paguosta galiūno dvasios, išvaduota iš graužaties, išeinu į pasaulį, esantį už šio pasaulio, nevaržomai klajoti.

Kad vėl ir vėl sugrįžčiau į savo namus.

PRADŽIUGINO

Ji laukia pavasario. Po tų ilgų, pilkų ir šaltų dienų mintyse susigalvoja nepaprastą gėlę. Ji, regis, išaugs, išsiskleis, pražys atsiverdama slapčiausiais žiedais, kurie įžengs į jos tylą, atras tą vienintelį žodį, kuris pakeis jos gyvenimą.

Vieną dieną jos žmogus parnešė nedidelį šakelių gniužulą ir padavė jai, sakydamas, kad tai jos svajonė.

Ji ilgai žiūrėjo į tą keistą raizginį, vėliau padėjo ant drėgnos vazonėlio žemės. Po kurio laiko žvilgtelėjusi išvydo pasikeitusį ruduolį. Jis išbudo naujam gyvenimui – išleido šaknis, kuriomis tvirtai įsikibo į žemę. Palengva ruda pyniava virto žaliu bujojančiu gyvybingu tumulu. Išsprogo pailgi švytintys lapeliai, o jų tankynėje brendo pumpuras, kuris netrukus pražydo nuostabiu ugniniu žiedu. Jis žvilgėjo saulėje ir skleidė nenusakomą gaivalingą aromatą. Šis tviskesys pasklido ne tik kambaryje, bet atgaivino ir nuskaidrino sielą. Džiugesys apėmė širdį, atrodė, sugrįžo tikrasis gyvenimas. Jis sugriebė jos esybę ir nusinešė kartu.

Ji žvelgė į nepaprastąją gėlę ir suvokė, kad dabar šios rožės geroji dvasia ją globos ir saugos, nes ten, kur ji pražysta ir gyvena, vyrauja laimė, sėkmė ir gerovė.

Ši žieduolė – begalinio džiaugsmo ir meilės simbolis.

SUVOKIMAS

Netikėtai vieną dieną močiutė atnešė jai dvi nedideles žalias ilgais plonais spygliukais šakeles. Ji pasakė, kad tai išmintingas, nepaprastai gyvybingas augalas. Įbedė į vazonėlį ir palaistė. Kadangi jos gėlyne, kaip ji vadino kambario kampaną, gyveno daug įvairių gėlių, toms spygliuotoms šakelėms neskyrė daug dėmesio.

Kai po kurio laiko žvilgtelėjo, nustebo. Iš žemės buvo išaugusi didžiulė išsikerojusi šaka, šalia šakojų dar penkios, o apačioje buvo priaugę daug mažų šakelių. „Visa šeimyna“, – nusistebėjo. Prisiminė senelės patarimą daugiau su juo bendrauti, gerai susipažinti, nekreipti dėmesio į spygliukus, ir tada jis prabilo, nes tai vienas seniausių ir paslaptinių žemės augalų, galinčių atskleisti tūkstantmetes paslaptis.

Ir tikrai – vos tik ji prieidavo jį palaistyti, apžiūrėti, pajusdavo sklindančią šilumą, nenusakomą energiją, rodė, esanti sava.

Vieną tykų žvaigždėtą vasaros vakarą sėdėjo šalia savo spygliuočio. Ūmai augalas tarsį atgijo. Jo šakos nušvito tuskla tviskančia šviesa, šakelių spygliukai sušvytėjo sidabru, o pats augalas suspindo besikeičiančiomis spalvomis. Ji apstulbusi žiūrėjo į šį didingą plasantį ir nepaprastą grožį. Patyrė, kad sklindanti iš augalo energija buvo nesibaigiančios gyvybės amžinybė. Jis atskleidė amžinąjį dieviškąjį gyvybės virsmą.

Apsidairiusi išvydo, kad dangus, aplink augantys medžiai, krūmai taip pat spindėjo stulbinančia virpuojančia gyvybe. Rodė, ir oras buvo kupinas šios gyvybingos jėgos.

Ir ji suprato, kad šis regesys buvo ir visada bus. Tik ne kiekvienas gali tai pamatyti ir pajusti.

Ji tai pamatė. Ir išgyveno.

UŽBURTAS RATAS

Kartkartėmis užsuku į šviečiantį dideliais langais keliaukštį pastatą. Aukštos lubos, visur iškabinėtos rėksmingos reklamos, siūlančios pirkti pačias geriausias ir pigiausias prekes. Ryškiaspalviai daiktai daikteliai išdėlioti ilgose lentynose, vilioja savo spalvingumu ir įvairumu.

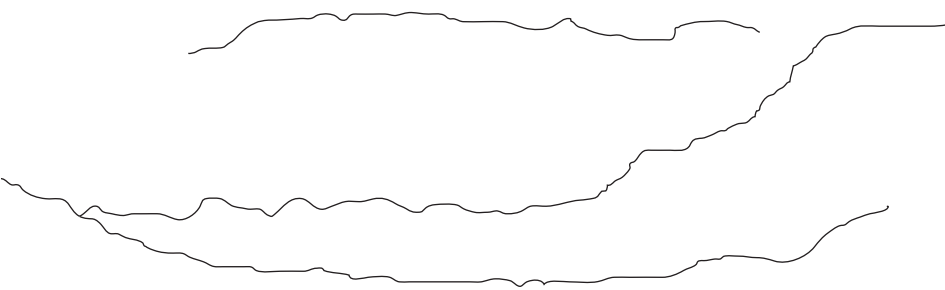
Toje didžiulėje erdvėje, pilnoje skubančių, bėgančių žmonių, pasijuntu tokia maža, tokia vieniša ir nebesu savimi. Rodos, kad nuo šiol mano kita praeitis ir kita ateitis. Viskas kinta.

Žengiu pamažėle tarp lentynų ir netikėtai išvystu pažįstamą veidą, nematytą dar nuo mokyklos laikų. Nušvitę pradėdame kalbėtis. Apie praėjusius laikus, įvykius, draugus, išsiaiškiname buvusius barnius, pasiteisiname ar kažką pasižadame. Ir išsiskiriame, gal net visiems laikams.

Tas atsitiktinis susitikimas – mano neišsipildžiusios lemties duženos. Tai – mažytis langelis į kitą pasaulį, kuriame kažkada gyvenau, bendravau, kuriame gal būčiau galėjusi būti, bet tai mano neįvykęs likimas. Kartais gali peržengti lemtį ar ką nors pakeisti, bet yra tai, ko niekada negali padaryti. Nes nenori, nesugebi.

Išeinu į tykią gatvę. Gaivus oras virto plevenančia, keistai nurimusia ir raminančia skaidruma. Jaučiuosi vėl atradusi save. Ir vėl žengiu į nesibaigiantį burtinį gyvenimo ratą.

LIŪDESIO KRIKŠTAS

LIŪDESIO KRIKŠTAS

Toks ilgas dumsus ir šešėliuotas žiemos vakaras. Už lango tykiai sklido snaigės, plazdenančios tamsos sukuriuose. Kambaryje tvyrojo sausa šiluma ir neišsakytų žodžių virpėjimai.

Ji apsigaubė senolės minkšta skara ir sugrudusi paniro iš šiandienos į rytojų, ieškodama savęs ten, kur dar jos nėra. Ji žinojo, kad ateis diena, kai neišvengiamai ten bus, bet dabar ji nori patekti anksčiau. Ten – savo ateitin, jei yra. Ir ji stengiasi įžengti į tą tuštumą.

Bet ūmai, tarsi didžiausias nuovargis ir slegianti našta, ją prislėgė liūdesys. Apsiautė kaip senoji skraistė ir visu sunkumu užgulė. Žvelgė į lengvas skriejančias snaiges ir jautė gilų tuštumos šaltį. Kiekvienas snaigės bilstelėjimas į langą ėjo per širdį. Rodės, kažkas įteikė tokį milžinišką, žvarbų ledinį šaltį, kurio ji nepakels.

Pasklidusi vėsuma, lyg lengvas prisilietimas tirpdė juodąją liūdesio šydą. O ant lango iškilęs snaigių sukurtas, vakaro švytesyje spindintis rūmas sužvilgo vaivorykštės spalvomis. Ir užplūdęs nežemiško grožio tviskesys tarsi lengvas šiurenimas sušildė skausmingą jos tylą ir sugrąžino džiugesį.

Žodžiai išnyko iš šio pasaulio. Tvyrojo persišviečianti žaizruojanti migla, apgobusi ją pasakišku šydu.

Liūdesys tykiai ištirpo išgyventos akimirkos kelyje.

KAI PRABILS

Jis visada, kiek prisimenu, gulėjo ten, už namo, nedidelėje pievelėje. Toks aukštas, platus, išraižytas nesuprantamais ženklais ir žvilgantis saulėje šviesiomis juostomis, tarsi tekančiomis jo šonais.

Mėgau jį. Dažnai atbėgusi pasislėpdavau už jo, ar ko nusiiminusi, supykusi atsisėsdavau ant savo akmens viršūnės ir šnekėdavausi su juo. Pasakodavau, kas nutiko, ko džiaugiausi ar verkiau. Paglostydavau jį ir apimdavau.

Kartą tiesiog atėjau prie savojo akmens, prisėdau šalia, net nesuvokusi, kad jis mane pašaukė. Stebėjau netoliese augančius medžius, krūmus, žydraspalvę pievelę, mėlynuojančią linksmomis neužmirštuolėmis. Stebėjausi nepaprastu gyvastingumu, kai išgirdau kažkokius garsus.

Tą dieną mane slėgė tokia širdgėla, kad, maniau, čia klykia mano širdis ir tą garsą aidingai grąžina supanti gyvas. Išiklausiau į šį aidesį ir nelauktai suvokiau, kad didysis akmuo, pajutęs mano sopulį, aimanuoja kartu su manimi. Jutau tai visa savo esybe.

Nuo to laiko dažnai kalbuosi su juo. Mokausi išminties. Sužinojau, kad akmuo girdi, mato ir jaučia, žino praeitį, regi ateitį. Jis – žemės vaikas. Tad gali atskleisti nuostabiausius pasaulius. Ateis diena, sako gyvasis akmuo, kai atskleis visas savo paslaptis.

Aš tikiu žemės akmeniu. Ir laikiu tos minutės, kai jis prabilo. Ir nebeverks.

ŠVIESA

Drumstą ir vėsų rudens vakarą ji sėdi prie senos krosnies. Joje plaikstosi kaitri ugnis, kurią kartkartėmis žarstekliu pamaišo tėvukas.

Už lango tyliai mąsto mėnulis. O ji svajoja apie vasarą, saulę, gėles. O ant sienos tykiai tiksi didžiulis senovinis laikrodis. Dieną jis tykūnas, bet naktį jo skambesys atkakliai byloja apie negailestingai bėgantį laiką.

Ir ji meldžia Dievą, kad šis vakaras ilgai nesibaigtų – ši šiluma, pleškanti ugnis, ramiai skambčiojantis laikrodis, o už lango mėnesiena, vėjas, tamsa, jos svajonės ir... švytinčios vasaros gėlės.

Ir jos siela skleidėsi. Mėgavosi ta ramovė, pasakiška šviesa, puoselėjo ir saugojo ją.

Ir visi jai brangiausi daiktai buvo savo vietoje. Ir ji buvo ten, kur turėjo būti. Savo mažame žaliajame kambaryje su mama ir tėčiu, ir nežemiška šviesa širdyje.

Baisu nebebuvo.

UŽSIVĖRĖ

Kartais praeinu pro šį namą. Jis toks pat – mano vaikystės lopšys. Tebesiūbuoja pakrypusi sūpynė, teberyto į stogą šakomis įaugusi obelis, ir gėlės tos pačios žydi, ir žalios dažyto šulinio stogelio dūrelės uždarytos. Ir suolelis prie lango, ant kurio sėdėdavome visi: mama, tėvas, aš, brolis. Sėdėdavome, tylėdavome, mąstydavome ar kalbėdavomės.

Dabar čia tylu. Gimdytojų nebėra. Bet mes kartkartėmis tykiais vakarais pasėdinėjame ant to suolelio. Rodos, ir tėvas, neseniai miręs, prisėda šalia. Tylime.

Brolis padarė tai, apie ką svajojo tėvukas: pasodino sode lyje žolę, surentė nedidelį stalą ir kėdes, įrengė apšvietimą, išlygino keliuką. Stengiasi tokiu būdu pratęsti tėvo buvimą. Apeina, paglosto kiekvieną tetušio sodintą medelį. Ir jo katinu rūpinasi. Kambaryje tebekabo senojo rūbai, ant stalelio tvarkingai sudėti rašyti prisiminimai.

Ilgai negalėjau peržengti šių namų slenksčio – netikėta tėvo mirtis atvėrė gilią žaizdą, tarsį atėmė sieną, į kurią gali atsiremti. Dabar laikas po truputį susidėlioja. Ir įžengus į vidų jauti visą artimojo šilumą, jausmus, gyvenimą. Tikintis ant sienos didysis laikrodis rodo laiką be tėvo. Dairausi, ieškau, apeinu kambarius – gal išgirsiu jo balsą, nes jaučiu, kad visur pilna jo dvasios. Bet nieko nerandu. Tik būnu, būnu.

Ant kampinės namo sienos iškabinta marmurinė lenta su dviem lemtingomis datomis saugo jo būvį.

Laiko uždanga užsivėrė.

AKIMIRKOS GYVENIMAS

Nuo tos dienos, kai buvo ištartas žodis, mus sujungęs visam laikui, prabėgo daug akimirų.

Susikibę už rankų traukėme pažinti pasaulį. Mūsų duobėtas kelias buvo gyvenimas. Sunku buvo tai suvokti, tad skubėjome, bėgome, klupome ir kėlėmės, bet judėjome priekin.

Ir atėjome į tą akimirą, kai imi prisiminti praeitą gyvenimą. Ir pirmąjį bučinį, ir ligas, nelaimes ar po išgyventos kančios akimirkos numalšintą širdgėlą.

Mūsų dienos buvo perregimos, vaiskios ir šviesios. Su atkaklia energija veržėmės savo keliu. Aplink virė gyvastis: skraidė paukščiai, ūžavo vėjas, žaliavo medžiai, skriejo gatvėmis mašinos ir be paliovos judėjo žmonės, kryžstavo vaikai, švietė saulė. Ir visa tai skleidė nepaprastą gyvybingą energiją. Tai buvo mums skirtas gyvavimo laikas.

Dabar dausioju po tą prabėgusį laiką, po erdvę, po savo sielą. Rodos, sustojau prie kažkokio slenksčio. Ir tos kelionės metu ta vidinė nuovoka pakeitė mano galvosena ir supratimą apie žmones, pasaulį. Aš tapau kita. Jau nebesu ta, kuri pradėjo savo gyvavimo kelią. Daug išgyvenau, daug suvokiau ir jau galiu ne tik sapne, bet ir per gyvenimą vaikščioti basa.

Išmokau džiaugtis kiekviena akimirka. Dar likusia šiame būvime.

Štai ką reiškia būti. Kol kas.

NEŽINOTI

Stingdantis brolio skambutis išsviedė į nykią tamsą. Lėkė ji gatvėmis, nieko nematydama, nejausdama, tik girdėdama ausyse skambančius žodžius – tėvas miršta.

Įpuolusi į kambarį pamatė juos visus – artimuosius, brolių, susiėmusių už galvos, ir ramiai lovoje gulintį tėvuką.

Pripuolusi glostė jo vėstančią kaklą, žvelgė į stingstantį veidą, tokį ramų ir susikaupusį. Matė, kaip gyvybė iš lėto traukiasi, tolsta, ir jis kažkur iškeliauja.

Klupdama pašoko ir išbėgo lauk. Ją apgaubė tamsi rami naktis. Aukštai danguje blykčiojo žvaigždės, silpno vėjo judinami lingavo medžiai. Visi, rodės, buvo tokie tykūs ir abuoji. Jiems buvo tas pats, kas ką tik įvyko – mirė jos tėvas.

Ir ji ėmė klykti. Ji pyko ant to žvaigždėto slaptingo dangaus, žvaigždžių, medžių, vėjo, kad jie tokie abejingi žmogui, jo gyvasčiai. Jis gimė, užaugo, dirbo, o dabar štai mirė, o jos, spindulės, danguje gyvena amžinai. Tik žmogaus gyvenimo ratas užsibaigia.

Tas toks nepaprastas tų tolimų ir, rodos, tokių artimų žvaigždžių tyrumas, švarumas, toks švytintis dieviškumas, slėpė kažką amžino ir nenusakomo slėpiningumo, kad ji klykė, draskėsi, sielvartavo.

Išsiverkus pyktis atlėjo. Ji aprimo. O skaidraus pasakiško dangaus gili ramuma ėmė skleisti neįtikimą rimtį ir viltį. Ir palengva atskleidė paslaptį, kurią ji turi pamiršti.

Ji suvokė, kas tai yra, bet nori dabar nieko nežinoti. Negirdėti. Bėgti iš čia.

Bet neįstengia nežinoti.

SARGYSTĖ

Dabar ji, po ilgų klajonių, siuntinėjimų iš vienos trobos į kitą, paskui – iš pirmesnio kaimo į galimajį, pagaliau atsidūrė dabartiniame mažame kaimelyje, rodės, įsikūrusiame visai arti žemo dangaus. Pažvelgus aukštyn regėjos debesis, lekiantys laukais lyg jos ganomų galvijų banda. O saulei leidžiantis vakarais jį užklodavo pilkų rūkų marška, pakilusi nuo netoli esančio upelio.

Čia ji surado laikiną prieglobstį. Jai, našlaitei, svarbiausia reikėjo tylumos. Užkopusi į nedidelę aukštumėlę, ji ieškodavo akimis pro praskydusius debesis išnirusio aukštojo bažnyčios bokšto.

Išvydusi užsimiršdavo, pasijusdavo tarsi peržengusi į kitą laiką ir erdvę. Dingdavo rūpesčiai, širdies gaudulys ir ilga tvė. Ten, už tos išlakios šventovės, buvo jos mamelės kapelis. Dažnai jį aplankyti negalėjo. Tad lūkuriuodavo akimirksnių, kai šviesos spindulys ankstyvą priešaušrį prasiskverbdomo pro tamsą. Tą pasakišką akimirką džiaugsmingai suvokdavo amžiną ir kasdienį gyvybės pulsavimą. Išgirdavo jos nutolusį švelnų balsą, kalbantį apie meilę jai, savo vienišai dukrelei. Paskui sužiburiuodavo lengvute šviesele ir ištirpdavo rūke.

O ji visa savo siela pajutusi nematomą, tačiau tikrą esybę, nurimdavo.

Ir viltingai žvelgė į būsimą ateitį.

Ir sergėjo jos nebuvimą.

PRISIKELIA

Jis lėtai verčia seno albumo lapus. Tai – jo prabėgusio gyvenimo praeitis, kuri visada šalia, kartu su prisiminimais, draskančiais nerimstančią širdį.

Kaskart, pralėkdamas mašina pro namą, kurį pastatė savo rankomis, jis patiria begalinį sielvartą. Gerai prisimena vietas, kur sutikdavo ją, takelius, kuriais vaikščiojo, išgirsta jos balsą. Ji pavogė jo jausmus, pajuokavo, pasidžiaugė ir išėjo.

Sykiais jis taip nori nuvykti ir pamatyti tuos parko takelius, gatves, išgirsti jos skubrius žingsnius. Jis saugo savyje tų žingsnių, kurie drasko krūtinę, daužo atmintį, aidą. Jie eina per jį, ir jis laukia kiekvieną akimirką. Bet tie žingsniai tolsta ir tolsta, kol nutyla jų aidesys ir palieka laukti jų jau už laiko ribų. Jis kamuojasi neviltyje ir suvokia, kad visa tai priklauso praeities pasauliui.

Apimtas širdgėlos, jis degina savyje tuos žingsnius, nepalikdamas jokių pėdsakų, jei ji sugalvotų jo ieškoti, nutartų sugrįžti.

Galvojo, kad ji jau išnyko, bet pakakdavo mirksnį likti vienam ir ji sugrįždavo. Ilgomis vienvėsių valandėlėmis ji priartėdavo, bet niekada neištiesė rankos, nepadėjo, nepratarė nė vieno žodžio, kad padėtų atsitiesti.

Jis gerai pažino skaudžią vienystę. Jo širdis vėl ima plakti ramiai. Dabar vėl pradeda jausti.

Iš naujo permąsto gyvenimą ir atveria jam duris.

KALNAS

Lauke stojo prieblanda. Viskas liejasi, kaupiasi, slenka krūvon – pievos, miško pakraštys, upelis už medžių. Tarsi melsvėjantis vakaras viską suglėbtų ir nieko nepaliktų pavieniui.

Tik kalnas mėlynoje prieblandoje stovi vienišas ir suklušęs. Jis laukia. Lėtai kopiu pramintu takeliu, apeidama iškilusius akmenis ir stačias prarajas. Visur verda gyvybė. Čia, šone, murma upelis prie didelio samanomis apžėlusio akmens, kas kart purpteli pabaidyti paukšteliai, aitriai kvepia žemuogės, čiobreliai ir kiti žalumynai. O kalnas šaltai šypso. Toks ramus, paslaptingas. Nors aplink triukšmingas ir nerimstantis gyvenimas, bet šalia tyko mirtis. Tai atitrūkęs akmuo skambiai dardėdamas lekia žemyn, draskydamas žolynus ir paukščių lizdus, tai netyčia slysteli koja. Bet kopiu nuožulniais žolėtais skardžiais aukštyn ir aukštyn pasitikti kalno.

O viršūnėje lūkčioja kalno laikas. Nepaprasta tylą ir ramumą. Tai ilgai lauktas susitikimas su kalnu, savimi. Krentu į gyvąją žolę ir įsiklausau į gyvąją tylą. Kalno ir savojo kūno tylą. Nurimstu. Apima beribis virsmas. Ūmai gyvenimą suvokiu kitaip, atgyja jausmai, sugrįžta džiugesys ir suvokimas, koks mįslingas ir stebuklingas mus supantis pasaulis. Norisi šaukti, dainuoti, skristi, tokia nepaprasta ir gyvybinga ta kalno vienystė. Nes žinai, kad neužilgo grįši atgal, kad jau galėsi gyventi kitaip, kad geriau sugyvensi su visais.

Ir su savimi.

PRABUDIMAS

Mėgau tą nedidelį sraunų vinguliuotą upelį. Sruvo per lygumas, aukštumėles, kol pasiekdavo didžiąją upę. Apjuosdamas kalvą, jis ilgai šniokšdavo, blaškydavosi, tarsi ką prisimindamas. Jis labai išmintingas, toks plepis, toks gaivus. Jei suprastum jo kalbą, sužinotum begalę istorijų: apie švelniomis gegužės naktimis dainuojančias undines, apie saulės spindulius, pasiekiančius verdenės dugną ir virstančius auksu, ir apie paslaptingą gyvybės galią. Šis verdenis, trykštantis iš giliausių motinos žemės gelmių, nešasi visas žemės paslaptis ir yra nepaprastai vaiskus. Jame gyvenanti dvasia sukaupia viso aplink esančio pasaulio mintis, jausmus, viltis ir džiaugsmus. Jis viską prisimena, viską žino, viską saugo.

Artėdama prie jo jaučiau tarsi mane kas šauktų. Ir aš ieškojau. Atsisėdau ant akmens krašto, įmerkiau kojas į tekančią skaidrų vandenį. Jis kliokė, gurgėjo aplink kalną vis žemyn ir, rodės, dainavo, džiūgavo. Taip, kaip mano gyvenimas. Buvo džiaugsmo, buvo sielvarto, bet, rodės, kad tikrasis gyvenimas, tas svajotas, srovena pro šalį, nepaliečia manęs. Vis klega ir klega pro šalį kažkur toli, nematomas, atskirtas nuo mano gyvenimo. Vanduo bėga nepaliaudamas, bet vis dėlto yra čia, visuomet toks pat, bet kaskart kitas. Kaip mano laikas su baimėmis, širdgėlomis ir džiaugsmais. Klausausi švelnaus upelio gurgėjimo ir atrodo, jog tai kalba mano pačios gyvenimo, esančio dabar, balsas. Ir tas išgyventas skausmas, liūdesys nušvinta giedrumu, gerumu ir susitaikymu. Upė dainuoja mano kančios balsu.

DOVANA

Ši nepaprasta žieduolė tamsų, pilką ir nykų žiemos vakarą sukūrė pavasarį. Dažnai žvilgčiojau į jos tamsius, stambius žalius lapus ir godojau, kaip ji pražysta, išsiskleidžia, pasklinda sodrus kvapas, atsiveria puikuolis žiedas. Sugodota ji atveria slapčiausius žodžius, giliausias mintis ir įžengia į nepaprastą tylą, kur atranda slaptažodį, išvaduosiantį nuo mano paties gyvenimo. Ir toji dieviška grožybė apgaubia sidabriška žvaigždžių šviesa.

Pagaliau išaušta pilkšva vandeninga diena, viską apgaubusi blyškiais slaptiniais šešėliais. O stebuklingoji žyduolė išlėto išskleidė mistiškąjį žiedą.

Taip atrandu savy pavasarį. Nebeieškau klaidų, neįvykusių troškimų, išsivaduoju nuo baimių, ir mano siela nuskaidrėja.

Gėlė dovanojo žinojimo laukimą.

VIZIJOS

Artėjant vakarui, ji įžengdavo vidun. Uždarydavo laukujes duris, įeidavo į nedidelį kambarėlį, kuriame stovėjo pasieniuose dvi paklotos lovelės, spintelė su pelargonija ir nedidelė kėdutė prie lovos. Užtraukdavo užuolaidas, užgesindavo šviesą. Kambaryje tapdavo dar tamsiau. Ji atsisėsdavo ant lovelės ir sukryžiuodavo ant kelių savo geliančias rankas. Užmerkdamo akis. Kartkartėmis skruostais nuriedėdavo viena kita spindinti ašara. Tarsi nenorom taip verkia brandaus amžiaus žmonės, suvokę visą gyvenimo aimanų beprasmiškumą ir tuštybę. Tada ji pakildavo, prieidavo prie kitos lovelės ir prabildavo: „Na, dukrele, jau išbudai. Laikas į mokyklą. Jau paruošiau tavo mėgstamos kakavos. Kelkis. Sušukuosiu plaukus“. Taip sakydama ji glostydavo dukters įsivaizduojamas garbanas.

Toje begarsėje akyloje tamsoje ji, motina, atkurdavo savo praeitį. Ir tai jai suteikdavo laikiną paguodą, apmalšindavo baisų netekties skausmą. Iš praeities sutemų ji išplėsdavo menkiausias akimirkas, kurios, rodės, buvo nugrimzdusios tolimon užmarštin. Ji prisimindavo dukters balsą, jos tariamus žodžius, gyvas žybsinčias akis. Ir tos akimirkos trumpam praskleisdavo laiko uždangą. Prisiminimai sugrąžindavo visa tai, kas seniai buvo ir neįmanoma užmiršti. Jokia mirtis negali sunaikinti praeities. Štai jos suknelės, bateliai, knygos, užrašų knygelės. Iškyla įvairios vaikiškos nelaimės – nudeginta ranka, sumušta koja ar įbrėžtas skruostas. Visa tai gyva ir egzistuoja, ir bus tol, kol ji, motina, bus gyva. Tad ji saugo tas laimingas akimirkas, tiki jų gyvybingumu. Jai reikia tik prietemos, vienatvės ir aplink esančių daiktų, kuriais naudojosi jos anksti mirusi duktė.

„Ak, vaikeli, – galvoja ji, – kaip būtų gera, jei būtum šalia. Toks gražus būtų gyvenimas“.

Ir ji vaikšto po kambarį savo vizijose laikydama už rankos įsivaizduojamą dukrele.

O praeitis lengvai plevena šalia, nusinešdama viską laiko amžinybėn.

PALAIMA

Ji mėgo tą nedidelio sodo kampelį. Vyšnyną. Taip ji praminė tą vietą. Čia laisvai augo neprižiūrimi, bet vešlūs vyšnių medžiai. Vaisių užmegzdavo mažai. Bet pavasarį, jų žydėjimo metu čia jauteisi tarsi kitame pasaulyje. Dažnai, pasiėmusi knygą, ji atsisėdavo pačiame vyšnyno viduryje.

Skaistaus, tyro dangaus žydrynėje, lengvo vėjelio supuojamos, tarsi apsnigtos svyravo medžių šakos. Prasiskverbusiuose saulės spinduliuose spindėjo vyšnių žiedeliai, o ypač ryškiai švietė žiedlapius išvagojusios smulkios rausvos gyslelės, tarsi kraujas, suteikiantis jiems gyvybę. Ir jie buvo tokie gyvybingi, užburiantys, kad, rodės, jokios gamtos išdaigos nepajėgs sunaikinti. Žiedeliai svajingai siūbavo. Ir ji, užburta to nepaprasto grožio ir gyvybingumo, paniro į būties paslaptis. Šie prasiskleidę vyšnių žiedai traukė aplink judančią gyvybę. Ant žiedų tai atskrenda, tai nuskrenda bitės, vapsvos. Jos pakyla, šokinėja nuo žiedo ant žiedo ir vėl grįžta prie kito, ropinėja ant šakų, panyra giliai į žiedą ir džiaugsmingai geria nektarą. Netikėtai pasigirsta ramus dūzgesys ir ant kitos šakelės žiedų nutūpia didelė tukli margaspalvė kamanė. Ji tarsi supasi ant medžio šakos, ir oras prisipildo jos saldaus raminančio dūzgimo.

Užvertusi knygą ir įsiklausiusi į supantį pasaulį, pati nepajunta, kaip, apimta palaimos, ima suktis ratu. Ją apima nepaprastas lengvumas, džiaugsmas ir ramybė.

Akimirka virsta amžinybe.

VILTIS

Žiema ėjo galop. Ilgos tamsios naktys, trumpos pilkos dienos, be saulės šypsnio ir giedros, palengva traukėsi. Dar matėsi sniego lopinėliai, dar žemė sustingusi, suledėjusi iki pačių gelmių, kaip ir ji. Toji ilga tamsi žiema sustingdė jos sielą, atvėrė kančią. Ir ji laukė šviesos, šilumos ir giedros. Bet vėjas dar stūgauja, dar trankosi stogais, lanksto medžių šakas. Ach, kokie vėjo šuorai. Koks įsiūtis. Kokia jėga. Atlėkusi audra ir vėl nuplėš stogo skardą, išdraskys elektros laidus. Bet tai jau neilgam.

Ir tikrai, kažkas pasikeitė. Ji atsisėdo lovoje ir įsiklausė. Nurimo vėjas. Kaip atlėkė iš kažkur, taip ir dingo kažkur. Tik ką įniršęs drebino stogus, laužė medžių šakas ir nusinešė pašutinius sniego likučius nuo gatvių, laukų.

Ir staiga iš to apsiniaukusio, pilko, niūraus dangaus pasipylė lietus. Pirmas pavasario lietus. Jis dar šaltas, tačiau toks stiprus ir nekantrus, toks šniokščiantis, taip skubantis sušalusią žemę prikelti naujam gyvybės alsavimui.

Ir jos nevilties ir skausmo iškankintame veide atsirado švelni nuostabos išraiška.

Ji dar gyvens.

PATIKĖJO

Jie susitiko nedidelio kalno lomelėje. Nusijuokė ir susėdo ant didelio akmens. Jis apglėbė ją ir prispaudė prie savęs. Temo. Saulė lėtai slydo už kalvos, slėpėsi už tolimojo miško. Dausos slėpiningai vėrėsi. Sužėrėjo žvaigždelės tarsiai mažičiai žiburėliai. Norėjosi ištiesti ranką ir paliesti, rodės, taip arti esančius spindinčius šviesos taškelius. Dangus buvo nepaprastas. Ir dar tas tvyrantis svaigus žemės kvapas.

Paskui tamsuma pamažu, iš lėto ėmė šviesėti. Tykia mirksėdamos žvaigždės tolo, dumsa švelnėjo, palengva plito šviesuma – blyškiai gelsvi švelnūs spinduliai nutvieskė kalvą, mišką, laukus. Tekėjo saulė.

O jis, ištiesęs ranką, kalbėjo apie tokį būsimą jų gyvenimą – pilną šviesos, šilumos ir ramybės.

Ji suvokė tą nuostabų grožį, tuos jautrius žodžius, bet žinojo, kad būtis yra paini, klastinga ir kankinanti. Nuo tos dienos, kai liko viena šiame pasaulyje, ji kentė tik sielvartą. Anksti mirė motina, o tėvas jos išsižadėjo. Dažnai kaltino save, kad gimė. Ir tas kaltės jausmas ją persekiojo, nes žinojo, kad nuo patirtų pažeminimų, skriaudų ir širdgėlos niekur negali pabėgti.

Ji liūdnai nusišypsojo, ir jai sugėlė širdį. Gal tikrai įvyks stebuklas, ir jos gyvenimas pasikeis? Turės namus, vaikus, mylimą vyrą. Žinojo, kad kiekvienas jo žodis yra tikras, bet ar tai iš tikrųjų skirta jai.

Ji nori neįmanomo dalyko.

PAKVIPO

Ir vėl regiu pro langą lietaus nuplautą pilką dangų su nekantriai kažkur lekiančiais slėpingais debesimis. Kartkartėmis švysteli gaisi prošvaistė ir nušvinta tolumos, tokios vaiskios, tyros.

Ir tada apima klaiki sustingusi grėsmė. Rodos, jau visa amžinybė, kai šioje prieblandoje slenka gyvenimas. Apėmė baugulys, ėmiau širsti ir gąstauti. Ten, už tos lietaus uždanagos, tarsi įkyri mintis slypėjo mano likimo šešėlis. Norėjau savo aklą širdį draskantį nerimą sugriebti į vieną galingą kamuolį ir sviesti į lūkuriuojančią nuojautą.

Suvokiau – lediniai vienatvės pirštai tiesia į mane savo baugio nuodus. Nebuvo kito stipresnio jausmo už baimę. Toji nepaprasta ilgesio gėla. Nepasiekiamų troškimų, neįgyvendintų svajonių liekanos. Pasaulis toks didelis, toks erdvus ir galingas, o aš, tokia maža, apimta begalinio siaubo ir noro – išgyventi. Būti, paminant nerimą, klaidą, viltį. Pabėgti nuo nelemto būvio. Jaučiau save, stovinčią prie plonytės ribos, skiriančios mane nuo nematomo pasaulio. Bet iš manęs atimta tai, ką tariau atradusi, nepasiekiamą. Svyravau ant tos prarajos krašto, negalėdama nei pajudėti, nei nupulti.

Ir tada pratrūkau rauda. Iš lėto širdgėla atslūgo, ir pasislėpė giliai širdyje.

Suvokiau, kad kiekvienas, kuris teisia gyvenimą nežinodamas, klysta. Pabėgau akimirkai nuo savo lemties, bet kur įžengiau?

O tamsūs sunkūs debesys pakvipo gaiva.

Pabiro baltos lengvos snaigės.

Pakvipo lengvumu.

TYLA

Ji įžengė į nedidelį, jaukų, tokį pažįstamą, bet bedvasį ir šaltą kambarį. Nebyliai žvelgė didysis laikrodis. Ant stalelio gulėjo pabirę tablečių pakeliai, nepilna stiklinė vandens. Seni laikraščiai, prirašyti popieriaus lapeliai ir rašikliai netvarkingai pasklidę ant kėdės.

Neklysdama ji žengė tarp daiktų, priklausiusių jam. Pasilenkė ir pakėlė vieną prirašytą lapelį. Gražios, lygios, energingos raidės, išsirikiavusios į sakinius. Tai jo rašyti prisiminimai. Surinko ir sudėliojo prirašytus lapus į krūveles. Traukė ir kraustė vis daugiau daiktų, dėliojo juos į tas vietas, kurias jis buvo jiems paskyręs. Taip norėjosi matyti visus juos senose vietose. Tarsi nieko nebūtų įvykę. Rodės, jis tuoj ateis. Išėjo trumpam kažkur savais reikalais. Reikia tik viską vėl tvarkingai sudėlioti, sutvarkyti, kol jis pareis. Regis, grįžo laikas ir nieko nereikia sakyti. Ji taip troško, kad jis atsirastų kuo greičiau. Toje begalinėje juodoje buveinės kapų tyloje aidint jos žingsniams, supantiems ją, troško tik vieno: kad jis grįžtų.

Ji niekada nesusimąstė, kad jis, visada buvęs šalia, atrodė neveikiamas laiko, amžinas, staiga vieną dieną išeis. Toli. Labai toli. Ten, iš kur negrižtama.

O gal netrukus pasigirs jo balsas?

Prisėdusi ant nedidelės sofutės, dairėsi, lūkuriavo.

Apgaubė slaptinga dumsa tyka.

Iškalbinga tyla.

PAMOKA

Tą vasarą ji gerai prisimena. Studentišką praktiką jaukiame nedideliame miestelyje, įsikūrusiame didelės upės vingyje.

Atlikusi kasdieninius darbus, ji pabėgdavo nuo būrio bendrakursių ir klaidžiodavo po laukus, upės pakrantes. Dvelkė meldais, gaiva ir tyrumu. Upės grožis pakerėjo, ir ji pamilo ją. Kasdien ateidavo prie srauniosios ir ištisas valandas sėdėdavo nieko neveikdama, tik gėrėdamasi upės grožybe ir klausydamasi jos šnabždesių. Jai atrodė, kad upė priėmė ją, kalbasi, masina kristi į jos vandenį. Kartą pamėgino įbristi, ir pajuto, kaip ją apglobė vandeninės rankos. Tokios švelnios, minkštos. Bet, pabūgusi tamsios gelmės, kurion traukė upė, išsoko į krantą.

Po kelių dienų, vėl atėjusi prie upės, nutarė panirti giliau. Ją vėl apkabino vandeninės rankos ir ėmė smelktis į kiekvieną kūno lopinėlį. Vanduo svaigino, stingdė, skverbėsi į burną, krūtinę. Dingo žodžiai, apsunko kojos, slegiama nenumanios jaukios jėgos, nesipriešindama nusileido ant upės dugno. Atsigulusi žvelgė į virš vandens plytintį dangų – buvo raibuliuojantis, žaižaruojantis, ištįsęs, toks nutolęs ir pasklidęs tarsi baltas rūkas. Ją apėmė neregėta ramybė. Tačiau ūmai suvokusi, kad gali likti čia amžinai, atsikvošėjo, sulenkusi kojas atsispyrė į dugną ir išniro į vandens paviršių.

Buvo saulėta, karšta pavakarė. Upė paleido ją. Bet jau ne tokią: ji buvo pakliuvusi į nepavaldžią laikui vietą, kur pajuto amžinybės akimirkos skonį, leidusį peržengti save.

PRISIMINIMŲ KANČIA

Ta puošni, auksu atausta staltiesė visada buvo padėta tolimiausiam spintos stalčiuje. Tvarkydama sudėliotas skaras, netikėtai ją radau. Ūmai plūstelėjo prisiminimai, sugrąžinę mane į praeitį. Liečiu ją, glostau blizgų geltoną paviršių ir prisimenu jos istoriją. Tai – mamos vestuvinė dovana, visų mūsų šeimos susiejimų palydovė. Ją visada užtiesdavo ant stalo didžiausių švenčių metu. Ir dabar ji, tarsi stebukladarė, sugrąžino į tuos nepamirštamus laikus. Atsiminimai staiga išniro tarsi iš niekur. Buvę giliai užslėpti, primiršti dabar varė iš proto. Taip norėjosi išgirsti mamos balsą, pajusti jos rankų šilumą, rūpestį ir gerumą. Bet iš viso to, nugrimzdusio praeitin gyvenimo, liko tik tariamybė. Bandau jais nusikratyti, slėpti giliai pasąmonėje. Žinau, kad kiekviena diena jau rytoj nugrims praeitin ir liks tik aliuzija. Gyvenu šiandien ir dabar. Bet pakanka užuominos, ir viskas, kas atrodė taip tvirta ir patikima, ima aižėti, byrėti, sklisti, ir suvoki, kad tas, rodės, tvirtas gyvavimas tik aibė trapių būties akimirų, sugulusių viena prie kitos. Užtenka vienos numanomos minties ir akimirkai suklumpi prieš praeities žingsnius, kuriuos mėgini užmiršti. Ir supranti, kad kasdien vis mažiau ir mažiau lieka manęs. Tai, kas buvau ir kas esu, palengva virsta praeitimi.

O praeitoji – nenusakoma ir neišperkama kančia.

ŠVIESA

Ji laukdavo vasaros pavakarių. Po visų dienos darbų švytinti žara atnešdavo ramybę ir poilsį. Ji atsisėdavo ant nedidelio suoliuko sodo pakraštyje, atsukdavo besileidžiančiai saulei nugarą ir įsmeigdavo akis į tolį. Stebėjo pamažu tykiai besitraukiančią šviesą. Jos spinduliai kabinosi, juosinėjo, slapstėsi tarp medžių, žolių, gėlynų, spindėdami ramiai sublisdavo. Tada, rodės, iš visų pašalių, tarsi iš pačių motinos žemės gelmių pamažu išnyra dumsa. Ji sėlina palengva, užgrobdama vieną po kito ją supančius daiktus. Ir niekas negali pasipriešinti – ji veržiasi iš žemės tiesiog prieš akis. Bet toji tamsybė ypatinga – plisdama aplink ji sugeria dar esančią atšvaitą. Dar spindi medžių kamienai, dar švyti gėlių žiedai ir lapai, dar aplink verdantis gyvenimas žėruoja, net daug stipriau nei dieną. Žyburioja ta paslaptinė šviesuma. Ir toji slopstanti, bet gyvybinga šviesa atrodo belaikė, atkeliavusi iš kito pasaulio ir amžina. Ir tada ji pajunta, kaip ilgesio pavida-lu pabunda amžinybė, nes jie visada keliauja drauge.

Ji sėdi ir geria į save silpną dangaus šviesą.

UGNIS

Gyvenome sename mūriniame name. Nedideli kambarėliai buvo jaukūs, bet vėsūs, ypač žiemą. Kiekvieno kambario kampe buvo sumūrytos koklinės krosnys. Tame, kur miegojome mes, trys sesutės, buvo pati gražiausia ir šilčiausia. Tai yra, pakūrenta gerai įkaisdavo ir ilgai būdavo šilta. Džiaugdavomės malonia šiluma. Bet šaltais žiemos rytais ji jau būdavo vėsi. Anksti rytą virstelėdavo durys, patylomis įeidavo tėvas, nešinas glėbiu sausų malkų. Atsiverdavo krosnies dūrelės, sučežėdavo dėliojamos skiedros ir žybtelėdavo liepsna. Po to, jai įsidegus, tėvas sudėliodavo malkas ir kambarėlyje pasigirsdavo smagus liepsnos traškesys, o netrukus pasklisdavo šiltis. Sugrįždavo jaukuma ir ramuma. Tėvas, pridaręs krosnies dureles, tykiai išeidavo.

Toji nepaprasta ramybė ir šiluma lydi ir šiandien. Dažną žvarbios žiemos dieną pajuntu tarsi ten, tolimame laike, jau spragsi užkurta krosnis, svysčioja ugnies liežuviai. Ir užplūsta toks gerumas, sušyla sušalusi siela, suvirpa širdis ir apima tykus gyvenimo džiaugsmas. Rodės, vėl, to nenorėdama, atgimsta ji pati, o krosnyje vis spinguliuoja šventoji ugnis.

ATRADO

Ji atrado vėją. Ir žemę. Nes tai – erdvė, tai – paslaptis, tai – meilė. Žemė saugo prabėgusią vaikystę, skubotos jaunystės žingsnius, jos šeimos pėdsakus. Joje slypi visi jos žingsniai – jos šypsena, skausmingas žvilgsnio skaidrumas, įsirėžusios raukšlės. Žemė tapo veidu. Jos motinos veidu, kiaurai persmelktu vėjo. Kviečiančio, šaukiančio, įnoringo. Ir ji ėjo. Parklupo sūkurio pargriauta. Bet atsikėlė ir ėmė žingsniuoti. O vėjas vis stūmė nuo kelio, sukosi aplink, švilpavo ir siautė. Ir viskas aplink sūkuriavo. Dangus, žemė virto vienu greitu didžiuliu ratu. O ji girdėjo balsą. Atkaklų, šaižų ir kviečiantį. Ir ji ėjo. Skriejo tamsūs debesys, verpetu sukosi žemė motina. Ji atkakliai žengė balso link. O vėjas plasnojo, švilpė, kvietė. Ir ji atsidavė vėjui. Širdis tapo lengva. Pralinksmėjusi siela nulėkė su viesulu ir pasiklydo jame. Siautė. Šėlo. Džiūgavo. Paskui nuščiuvo. Nutyko. Ji suklupo ant motinos žemės veido, išraižyto daugybės prarastų ir atrastų veidų, kiaurai persmelktų vėju.

Suklupo atgimusia siela.

PASLAPTIS

Senolė gyveno miško pakraštyje. Dažną dieną ji praleisdavo netoli esančiame miške. Čia kvepėjo pušų spygliais ir sakais. Medžių kvapas svaigino. Prisėdusi ant didelio kelmo, klausėsi miško garsų. Čia, tarp medžių, pajusdavo ramų gyvenimo dvelksmą. Įsiklausiusi išgirdavo, kaip medžiai šnabždasi apie amžinąjį gyvenimą. Ji jusdavo ilgas ir ramias jų mintis. Jų jėga – gili ramybė, neapčiuopiama tyla, paslaptimi tiršti šešėliai ramino, guodė ir teikė jėgų. Ji žinojo nepaprastą medžių galią – jie amžinai susiję su žeme. Tad stiebiasi į atvirą dangų ir stengiasi iškilti kuo aukščiau debesų. Tada jų šaknys skverbiasi vis giliau į žemę. Ji pavydėjo medžiams jų jėgos, stiprybės ir ramybės. Kartą prigludo prie senojo ąžuolo ir pajuto, kad tampa jo šaka, o jos širdis ėmė plakti kamieno vidury.

Pati to nežinodama ji atskleidė didįjį medžio stebuklą.

Senolė pagrobė šakūno paslaptį.

RAUDA

Ji verkė. Ašaros plūstelėjo iš pačių širdies gelmių. Tiek susikaupė užgniaužtų nuoskaudų, nusivylimų, praradimų. Ją kankino pastovus melas ir nerimas, bejėgiškumas ką nors pakeisti. Artimųjų mirtys, sunkūs prisiminimai slėgė jos sielą. Su ašarone atsivėrė ilgai slopintas išgyventas liūdesys. Raudėjo ilgai ir graudžiai. Palengvėle ėmė rimti. Rodės, ta skaudi aimana suteikė nedidelį palengvėjimą, tarytum užglostė tuos sunkius ir gilius sielos skaudulius, kurie atima dvasines jėgas ir dėl kurių apima beviltiškumas. Pamažu tarsi traukėsi ją užgulusios tamsios, negeros ir nešvarios jėgos. Ji pajuto, kad išlieta gėla išvadavo iš uždaros nevilties prarajos ir sieloje atgimė atjauta ir viltis.

Ji išverkė savo sielvartą ir surado viltį. Nušvito nežinomi, galbūt gražesni toliai.

ŠOKIS

Tą dieną oras buvo kažkuo ypatingas. Neįprasta paslaptinga šviesa. Už lango šmirinėjantis vėjelis. Ir ji, jau ilgus mėnesius, sukaustyta ligos, gulinti lovoje, žvelgė pro langą į vėsus, susimąščiusį rudeni. Dar – skaidriu vaiskiu dangumi nardė kregždutės. Švysčiojo švytintys saulės spinduliai.

Ir staiga pasigirdo slaptingi fleitos garsai. Tokie ilgesingi, tokie graudulingi. Jie apglobė tarsi švytinti vaivorykštė, degino begaliniu liūdesiu. Viskas ištirpo garsų sukuriuose. Ji juto kambaryje neišsakytų žodžių plevenimą, viliojantį kvietimą. Toji dangiška mįslinga muzika užbūrė. Užliejo gerumas visam pasauliui. Šio jausmo ji nepaleido ir mintyse ėmė šokti – sukosi ratu, straksėjo, iškėlusi rankas gaudė šviesą, šilumą ir džiaugsmą.

Giliai širdyje žinojo, kad tai ilgai nesitęs. Ir iš tikrųjų: pažū melodija ėmė slopti, neišsakyti žodžiai išnyko, ir persišviečianti migla viską apglėbė pasakišku šydu.

Pavargusi ji užmerkė akis ir paniro į gaivingą sveikstantį miegą.

PASIKLYDUSI LAIKE

Rudas, odiniu viršeliu, senoviniais metaliniais aptaisais nuotraukų albumas gulėjo ant jos kelių. Kiek mena, nuo pat vaikystės vartydavo jį, žiūrėdavo į gražių ponų ir ponių fotografijas, gėrėdavosi. Dabar, po gaudulingų praradimų, širdgėlos ir raudų, vėl nutarė atversti senąjį albumą. Atrasti save iš naujo.

Vertė nuotraukas, albumo puslapius. Sielvartingai atgijo jausmai, iškilo praeitis ir nusinešė atgal į prabėgusias dienas. Ji stebėjosi į nuotraukas, ir chaotiškas gatvės triukšmas pasitraukė, užliejo liūdesys, širdį suspaudė graužulys, apėmė stiprus nevilties jausmas. Nėra, nieko nebėra. Nė vieno iš tų gražių žmonių – tėvų, brolių, seserų, pusseserių ir pusbrolių nėra. Išnyko. Išėjo. Iškeliaavo. Liko tik tos kelios nuotraukos.

Kodėl žmogaus gyvenimas apibrėžtas mirties? Kiekvienas stengiasi jos išvengti, gydomsi, geidžia kuo ilgiau gyventi tame vieninteliame gyvenime. Visi suvokia savo mirtingumą ir trokšta nugalėti mirtį. Ak, įsisvajojo ji, jeigu būtų toks stebuklingas eliksyras, suteikiantis galimybę gyvuoti ilgai. Kaip pasikeistų pasaulis! Kokia tai būtų dovana! Galimybė praleisti daugiau laiko su brangiais žmonėmis. Galėti daugiau mokytis, pažinti, atrasti, nepasenti, nes senatvė – tai liga, kurios dar niekas neišgydė ir nenugalėjo.

Ji suvokia, kad gal geriau nežinoti ir neatrasti to nepaprastojo eliksyro, neatskleisti tos paslapties. Tai būtų turbūt tikras praeiksmas, nuo kurio nėra atokvėpio. Tarsi gyvenimas skolinu laiku.

Ji užverčia albumą ir išeina į saulėtą šiltą dieną. Rodės, žemė pakilo ją pasitikti. Užliejo šviesa, o gal godojančios protėvių dvasios?

IŠPAŽINTIS

Šiandien man sukako nei daug, nei mažai – devyniasdešimt metų. Ar norėčiau būti jauna, nerami, ieškanti ateities? Tikriausiai ne. Dabar turiu gausybę įdomių prisiminimų, užtarnautą dvasios ramybę. Džiaugiuosi slaptingu gamtos grožiu, mėgaujuosi ilgesinga muzika, džiugiai žengiu vakarais į miego karalystę. Kiekviena diena yra mano, gyvenu čia ir dabar, o ką atneš rytdiena, – nežinia.

Bet mano praeitis su manimi. Visada šalia. Kartais prasi-veria slėpiningos širdies durelės ir iš tos ilgai slėptos miglos išsiveržia praskriejęs svajonių pasaulis.

Vaikystės namas. Čia žinojau kiekvieną kertelę, akmenėlį, gėlytę ar medelį. Atsimenu tada gyvenusius mažus mamos šunelius. Menu mamos rūpestingą žvilgsnį, pavargusias skaudančias rankas, nubraukusias išdrikusius plaukus nuo kaktos, girdžiu jos tykų balsą. Ir ūmai suvokiu, kad mano motina yra manyje. Ji tarsi atėjo nuraminti ir pasakyti sudie. Paskui išėjo, kaip ir turėjo būti. Bet ta akimirka, kad ir kokia paslaptinga, kad ir kokia neįprasta būtų, – sustingsta kupina nustėrusio gyvenimo. Mano gyvenimo. Taip greitai praskriejusio ir palikusio tik prisiminimus, apšlakstytus sielos žaizdų ašaromis.

Bet aš myliu šią man dovanotą būtį. Klausau, ką byloja Visagalis, ir ant saulės nušviestų kambario grindų lopinėlio puoselėju savo čiobrelių pievą.

ATRADIMAS

Kasmet pirmą vasaros dieną keliauju prie to piliakalnio. Iškilęs vidury miškų, apsuptas sraunaus upelio, jis čia stūkso jau daugelį amžių, slėpdamas savyje praėjusio laiko paslaptis. Ta nepaprasta ramuma, dangaus žydrynė, paukščių garsai užburia ir džiugina. Regiu toki nepažįstamą, bet gyvą gamtos gyvenimą. Štai einant pieva sutikau savais keliais keliaujančią ežienę su keliais ežiukais. Mažyliai ilgais žibantiems snukučiais ramiai yrėsi tarp žolių. Jie pražingsniavo pro mane be jokios baimės ir pradingo žolių tankumyne. Netikėtai ant kojos užšoko didelis žalias žiogas trikojis. Pasidairęs nušlubčiojo savo keliu. Ėjau kvėpdama gaivų orą ir gėrėdamasi įvairiaspalvėmis pievų gėlėmis. Netoli upelio prisėdau ant didelio akmens. Čia matėsi būreliai plaukiojančių mažų sidabrinių žuvelių, švelniai šniokštė bangelės, bėgdamos tolyn į didžiuosius vandenis. Ant vienos nedidelės nendrės raitėsi storas vikšras. Staiga jis tarsį perskilo ir iš to rudo kevalo išniro naujas blizgantis, judrus ir liaunas kūnas. Saulė gaivino, liejo gyvybės jėgas šiam naujam gyviui. O jis ištiesino plonus standžius, švytinčius vaivorykštės spalvomis sparnus. Pajutęs orą, tik ką gimęs laumžirgis pakilo, išsitiesė ir ištirpo saulės šviesoje. Regėjau amžinosios gamtos tobulą stebuklą!

Įsiklausiau į mane supančios gamtos kerinčius balsus. Radau nuostabiausių dalykų. Suvokiau, ką byloja Kūrėjas. Pasijutau tarsį perkelta į kitą laiko ir erdvės pasaulį.

Buvo ramu ir gera.

NAMAS

Tas namas stovėjo toliau nuo gatvės, apsuptas išlakių medžių. Už jų matėsi lygia žole apaugusi pievelė, toliau – įvairiomis spalvomis vėrė gėlės. Šone už jų buvo atskira maža vaismedžių giraitė. Greta – nedidelės vaistažolių lysvės. Čia driekėsi čiobrelių, levandų, šalavijų, mėtų šakelės su žiedais. Siauri takeliai tarp lysvių buvo grįsti akmenėliais. O vidury viso to grožio kilo raudonų plytų namo sienos. Su dideliais langais, masyviomis durimis ir ilgu kaminu ant nuolaidaus rausvų čerpių stogo.

Stovėjau ir nuščiuvusi žiūrėjau. Rodės, šią saulėtą dieną mane tarsi perskrodė žybsnis. Akimirka viskas – namas, sodas, medžiai – suspindo nepaprastoje šviesoje. Tarsi atgijo mano sapnas, į kurį gerai įsižiūrėjus, supranti, kad jis ima tolti, nykti.

Virstelėjo namo durys ir išėjęs vyriškis įtariai žvelgė į stovinuojančiąją.

Žinojau, kad tai tik iš niekur atsiųstas svajonės blyksnis. Priėmiau tai ramiai ir be nuoskaudos.

Įlipau į privažiavusį autobusą ir grįžau į savo namą – daugiabučio mažą kambarėlį. Svajonę paslėpiau giliai širdyje. Gyvensiu su ja kartu, kol...

NEVILTIS

Ji guli lovoje suriestomis kojomis, rankas prispaudusi prie geliančios įdubusios krūtinės. Akys užmerktos, žilstelėję švelnūs plaukai išdrikę ant pagalvės. Ji tyliai kvėpuoja. Tik ką ją aplipdė nuskausminančiais pleistrais. Ir baisi skausmo banga palengvėle slūgsta. Atmerkusi akis pamato savo mažylę. Jos akyse regi skausmą, neviltį ir nesuvokimą, kas čia vyksta. Jos geroji mama nesikelia iš lovos, negali palydėti į mokyklą. O ligonė vis meldžia Aukščiausiąjį, prašydama dar leisti kiek pagyventi, kad galėtų paauginti mažąją. „Pasigailėk manęs“, – vis kartoja. Jau dveji metai ją kankina baisi liga. Kiek patirta operacijų, narkozės, kiek pilta vaistų, bet klastingoji liga ląstelė po ląstelės atkakliai naikina jos silpną kūną.

Prisėdusi prie lovos, mažylė glostinėja mamos liesas rankas, šypsosi, kalba. O ji tik žaidžia mažais pirštukais, pataiso kaspinėlius kaselėse. Kol užteli nauja skausmo banga. „Man bloga“, – ištaria, užsimerkia ir užsnūsta giliu besapniu miegu. Mažylė glosto vėstančią kaktą, žvelgia į stingstantį veidą, toki susirūpinusį, tačiau dar nesupranta, kad tai gyvybė traukiasi iš jos mamos kūno, kad ji tolsta ir tykiai rimsta.

– Mama, mama...

DULKĖ

Ji sėdėjo ant suoliuko, prigludusi prie gimtojo namo sienos ir žvelgė į miglą, į marguojančią uždangą tarp nakties ir ryto. Ir regėjo, kaip nyko, tirpo, dingo laikas. Palengvėle sklido saulės šviesa, o paskui ją įsėlino liūdesys. Ji aiškiai regėjo ryto šviesos nutviekstą žolę, girdėjo džiugius bundančių paukščių balsus. Žvelgė į tyrą, krištolinį dangų, į pasaulį, esantį už šio pasaulio. O ten, tame magiškame pasaulyje vyko sudėtingas visatos virsmas. Keitėsi eros, artėjo naujos permainos, skaudūs praradimai, kūrėsi nauji dėsniai.

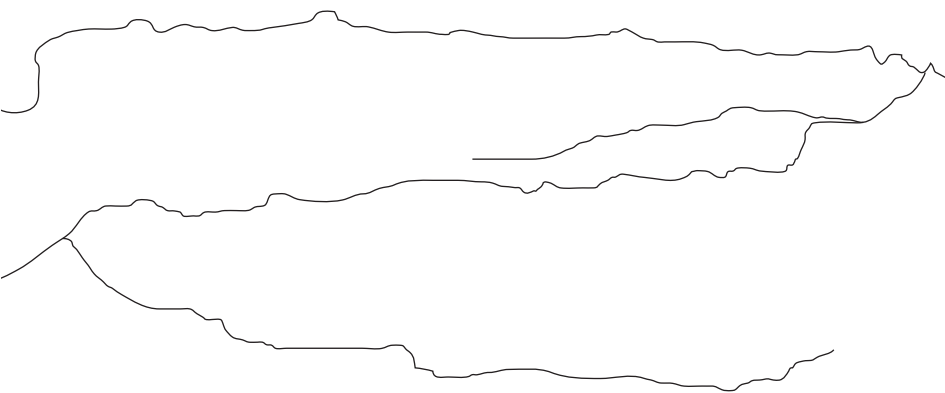
O ji norėjo gyventi, čia, dabar, šiame burtingame būvyje. Svajojo įgyvendinti savo troškimus. Jautė praeinančio laiko beprasmiškumą. Stebėjo, kaip absurdiškai greitai laikas gulė ant jos pečių, bet nieko negalėjo pakeisti. Ji tarsi laviravo ant plonytės sienos – šiandien ir rytoj. Ir visur kybojo mirties šešėlis, toji sunki užsitęsusi grėsmė, atimanti iš jos orumą, drąsą ir viltį.

Ir ji pravirko širdyje. Apraudojo viską, ką matė, suvokė ir jautė. Verkė pratisai, nebyliai, skaudžiai.

Stengėsi sutelkti širdyje vienintelį aklą troškimą – nugalėti baimę ir mirtį. Ir gyventi, suvokus jai skirtą gyvenimo paprastumo dovaną.

Žvelgė į miglą, kurioje dilo, menko, prapuolė jos, žemės dulkės, laikas.

BELAIKĖJE
ERDVĖJE

IŠTIKIMYBĖ

Jis jau priklauso mano praeities pasauliui. Vaikystės svajonių, kelionių, tvyrančių anapus tikrovės, pasauliui. Viskas nuskriejo, pradingo gilioje, amžius trunkančioje migoje, liko tik prisiminimai, sudrėkinti sielos žaizdų ašaromis.

Gyvenu toli nuo jo, tačiau vos ne kasdien jaučiu begalinį tykų ir atkaklų kvietimą. Suprantu, kad tas ramus šūksmas, virtęs beviltišku liūdesiu, pavers mano gyvenimą gyva ilgesio gėla.

Menu visas šio namo kerteles, kiekvieną jo šešėlį. Jaučiu kiekvienoje jo tvirtai sumūrytos sienos plytoje tėvo rankų šilumą, girdžiu kambariuose plevenantį mamos balso aidą ir mūsų, vaikų, šurmulį. Mane užkerėjo šis namas ir myliu jį nuoširdžiai kaip vaikas, bet giliai kaip subrendęs žmogus suvokiu begalinį liūdesį dėl gyvenimo laikinumo. Šis namas gyvas. Jame tebegyvena mūsų mintys, nerimas, džiaugsmas ir liūdesys. Jo langų šviesoje godoja protėvių dvasios, o sienos sugėrė šypsantį tėvo nerimą ir paskutinį jo žvilgsnį, jame tebegyvena neišsipildžiusios motinos viltys. Jis apsuptas švelnia širdį draskančia belaike šviesa.

Pravėrus namo duris, pasitiko mūsų ramybė ir pabudęs laikas. Švietė saulė, švelniai mirgėjo besiplaikstantys šešėliai. Apgaubė bauginanti tylą. Atsidūriau pasaulyje, kur viešpatavo visiška tyka. Ir tada tvykstelėjęs ilgesys tarsi pažadino amžinybę, keliaujančią kartu, ir prikėlė laiko būvį.

Su-grįžau, šaukiau šaukūnui namui, paženklinusiam mano gyvenimą. Ir verkiau be ašarų toje belaikėje šviesoje. Ir dėkojau šiandienai, kad laikas man buvo gailestingas, kad viskas, kas buvo, vyksta dabar ir liks mano širdyje.

Suvokiau, kad praeitis įsiveržė į dabartį ir ateitį, kuri akimirkiniu tapo praeitimi. Taip ir suksis nesustodamas amžinos būties ratas.

Aš sugrįžau namo.

LAUKIMAS

Ji kas vakarą, atsėlinus salsvam nuovargiui, gesina šviesą, atitraukia užuolaidas ir prilimpa prie lango. Ir laukia. Už jo tykiai ateina trumpa naktis. Lėtai nuskaidrėja žvaigždėtas dangus, langais nuslenka dulksna. Vieniši debesėliai pasiunčia greitai bėgančius šešėlius.

Ji, skėsdama savyje, lūkuriuoja ankstyvo saulės šviesos virpesio, išėlinančio kaip mažas liūdesys, kurį sustiprina pasislėpę šešėliai.

Ir tada iš lengvo atsirūva toji nepaprasta akimirka tarp prieblandos ir apyaušrio. Kai naktis dar čia, dar neskuba trauktis, ir jis, rytas, dar laukia. Ir tuo lemtinguoju mirksniu įmanoma viskas, kas tik yra paslėpta nuo šviesos ir jau prarasta tamsai.

Tai toji paslaptingoji lemtingoji sekundė... Ir ji žėri slaptinę akimirką, virtusią neperregima migla. Virpanti akimirksnio užlaida tarp nakties ir ryto, tarp gyvenimo ir mirties. Į miglą, kurioje tirpo, nyko, prapuolė laikas.

Taip apgaubia belaikė gyvenimo šviesa.

BŪSIU

Naktis atėjo iš lėto. Besiburiuojančius tamsius debesis nupūtė vėjas. Padvelkė vasariški miško kvapai. Šiūruojantys pušų kamienai ėmė tyliai braškėti tarsi šnekėdamiesi juoktųsi ir dūsautų. Medžių šakomis pažiro dar išlikusios šviesos kibirkštėlės, nušviesdamos vėsų šešėlį. Į šį aimanuojantį ir kikenantį šakų, kamienų bruzdėjimą kartkartėmis įsiterpia paukštelių giesmės.

Oras toks gaivus, švarus ir skaidrus, kad, rodos, sparnai išauga. Viską matau, viską girdžiu. Apima gilus žinojimo ir suvokimo laukimas. Jaučiu įvairiaspalvius kvapus, kuriuos skleidžia miškas. Garsai tai tilsta, visai išnyksta, tai kažkur, toliau, vėl pasigirsta. Ir mano sielos gelmėse staiga pabunda gili nuostaba – aš, žmogus, žengiu mišku per rasas, samanias, žmogus, pažįstas saulę, lietų ir vėją, pats galįs kiekvieną akimirką išgaruoti kaip rasos lašas, staiga pasijuntu paukštelio čiulbėjimu, medžio lapo virpėjimu, sklindančiu į visus kraštus ir vėl sugrįžtančiu aklinoje tyloje.

Suvokiu, kad šitą pirmąją ošimą, medžių šlamesį išgirdau dar negimusi ir nešiosiuos savyje kaip amžiną namų ilgėsį. Mačiau savo, vaikų, vaikaičių gyvenimą begalybėje atplūstant ir pranykstant. Regėjau savo dienas vaikystėje, jaunystėje ir senatvėje. Jaučiau paskutinį susitaikymą. Viskas sruvo į begalybės ertmę ir virtau tik žinojimu, įgimtu kiekvienam ir nesuvokiamu.

Tas žinojimas, suvokimas plaukia iš širdies gelmių ir atskleidžia visą tiesą.

Aš gyvenau, gyvenu ir gyvensiu.

PABUDIMAS

Dabar man svarbu laikas. Buvęs, esamas, būsimas. Tai ne-reiškia, kad jis turi slinkti greitai ar sulėtėti, sustingti, ne, man tiesiog svarbu laikas, kuriame gyvenu. Kartais rodosi, kad gyvenu be laiko erdvėje – rytas, vakaras, naktis. Ir nėra į ką įsikibti, kaip sulaikyti, maldauti kažkieno pristabdyti skriejančias valandas, dienas, metų laikus. Viskas nuslenka, nuskrieja tarsi vėjas ar besisklaidantis rūkas. Kodėl turiu gyventi čia, kur nėra laiko, nes jis lekia, bėga ir išdausioja? Ir į mano maldas neatsiliepia.

O gal turiu nenumaldomą laiko ilgesio sielvartą gražinti gyvenimui – kasdienybei, auštančiam rytui?

Kai prabundu ankstyvą rytmetį kartu su besiskverbiančia pro langą padūmavusia šviesa, laikrodis pasako valandą, minutę, net sekundę. Aplink balsva tylą ir srūvanti šviesuma pasako viską apie prabėgusią naktį, pirmyn skubančią tamsą ir skelbia ateinantį saulėtekį.

Tada pamažu tykomis uždedu ranką ant šalia gulincio savo žmogaus krūtinės. Pajuntu šilumą ir ramiai plakančią širdį, o mano ranką apglobia jo didelė šilta švelni ranka. Ūmai suvokiu laiko ir savo pačios virpančią slapčiausią mintį – baimingumą, plykstelėjusį kaip keista maža balta ugnelė. Atsidūstu. Tas mažytis sielos vėjo dveksstelėjimas guodžia, gaivina ir ramina.

Atmerkusi akis apžvelgiu savo kambarį ir savo gyvenimą, aidintį manyje, tame mažame širdies kampelyje, kur vis dar auga žydrosi svajonės gėlės. Ir išsiveržusi palaimos ir džiugėsio ašara nutvilko dėkingumu, kad pajuto savo sielą plakant sparnais, kad dar gyvenu šiame pasaulyje, kad laikas man dar gailėstingas.

Tad palieku laiką – buvusį kažkada.

ATĖJO

Tą vėlų vakarą, grįžusi iš kinoteatro, dar kurį laiką pasėdėjau ant suolo, džiaugdamasi dvelkiančia ramybe. Girdėdama balsus, sklindančius iš virtuvės, pravėriau duris. Ir sustojau tarsi įbesta. Motušė kepė kiaušinieneį ir kažką pasakojo prie stalo sėdinčiam jaunikaičiui. O šis šypsodamasis žvelgė į mane ir lūčkiojo. Kurį laiką įsivyravusią tylą nutraukė visų numylėtinio šunelio Riskos amtelėjimas.

Atsikvošėjusi atsisėdau ant arčiausios kėdės ir žiūrėjau į jį. Tas toks pažįstamas stambokas veidas su garbana ant kaktos ir šilta šypsena man sapnavosi ne sykį. Buvom kelis kartus susidūrę, kalbėję. Rodė, kad jį pažįstu labai seniai. Dar pirmą kartą, netikėtai susiejus, pajutau nepaprastą akimirkos artumo ryšį. Suvokiau, kad tai sielos draugas, pagaliau sutikta mano antroji puselė. Sumojau, kad su šituo žmogumi eisime susikibę už rankų per visą mums skirtą gyvenimą, dalinsimės mintimis, išgyvenimais, jausmais ir tobulėsime. Aš ir jis tapsime vienu mes.

Laukiau. Žinojau, jis ateis.

O jis pagaliai mįslingai žiūrėjo ir švytėjo. Pagyrė gardžią mamulės keptienę ir pareiškė:

– Daug dirbau. Pagaliau nusipirkau prancūzišką kostiumą. Mūsų vestuvėms.

Supratau, kad gyvenimai yra sujungti šauksmo, kuris skamba per amžius.

Atėjo.

MAGIŠKA NAKTIS

Su nūduliu laukiu tos nakties. Ilgiausios metuose. Kai tamsa karaliauja ir apima gaiži niūruma. Oras, rodos, pritrinkęs nenusakomo laukimo ir vilties. Tas, senasis, laikas jau išeina, tolsta. Tolsta išgyventos dienos, mėnesiai, paženklinėti įvairių nutikimų, minčių, gerų ir nepavykusių darbų. Ateina naujas metas. Ši, įžengianti, tokia slaptinga ir graudinga, kad nejučiomis virpčioji nuo kiekvieno garso ir judesio.

Ant stalo padengta balta staltiesė. Dedu senovinę porcelianinę lėkštę, paskui vieną po kito įvairaus maisto. Žinau, kad šią nepaprastą naktį namus aplankys iš prasivėrusio dangaus atskriejusios artimųjų dvasios, o svarbiausia – laimins Motina.

Deganti žvakė kartais virpteli, jos liepsnelė tarsi krūpteli ir vėl nurimsta. Toje virtusioje tarsi belaike erdve naktį jaučiu godojančias tėvų dvasias. Apgaubia kunkuliuojanti gyvastis. Šalia toks nenumaldomas ilgesio sielvartas.

Kai ateina rytas ir tykiai nuslopsta žvakė, kai sieloje nuaidi atsiviję iš palikto laiko paskutiniai žodžiai, apima salsvas nuovargis. Vilties ašaros – lyg atgimimas, lyg slėpingas gyvenimo šauksmas.

DULKĖS

Pravėrusi stiklines duris, patykom įžengiau į didįjį kambarį. Padvelkė sielvartinga ramuma, lūkesinga viltimi, prisiminimais, slopstančiu ilgesiu. Viskas kaip ir prieš daugelį metų. Tos pačios sienos ir grindys, tik pakeitę spalvas. Tuomet, kai pirmą kartą čia įėjau, aidėjo tik balsai – mūsų ištarti žodžiai. Tada patiesėme seną vatinę antklodę, užklojome ją plonesne ir išrikiavome visus, kokie tik buvo, žaislus. Ir kambarys virto sūnaus karalyste.

Jis čia mėtydavo kamuolį, rikiuodavo, dėliodavo kaladėles ar vis sukdavo ir sukdavo ratus triratuku. Ant sienos atsirado ypatingi, tik jam vienam suprantami piešiniai. Palengva čia pradėjo keliauti knygos, žurnalai.

Laiko ratas skriejo nesustodamas, nesidairydamas, nieko nesigailėdamas.

Šiandien sūnus su šeima gyvena tolimoje šalyje. Nukamtuotas ilgesio parlekia, patyli savo kambaryje, pavarto kažkada skaitytas knygas, pakilnoja vaikystę primenančias smulkmenas. Atgavęs jėgas, aprimęs vėl išvažiuoja.

Kai jis išvažiuoja, ilgai sėdžiu ant senutėlio fotelio ir žvelgiu į praeities blyksnius. Vazelę, padovanotą kažkurio gimtadienio proga, porcelianinį arbatos servizą, krištolinę vazą, mūsų vestuvių dovaną, suvenyrus... Visi jie tokie tykūs ir vieniši, tarsi ko lauktų.

Taip patykom klaidžioju mintimis po praeities dienas, metus. Vaikštinėju nuo vieno prie kito įvykio, leisdama atminčiai sustoti, kur ji nori. Tada atsidūstu. Man patinka tas gilus skaudus atsidūsimas – tarsi mažytis guodžiantis ir gaivinantis sielos vėjo dvelksmas.

Dar kartą peržvelgiu savo kambarį – savo gyvenimą. Jis visas manyje, aidi labiausiai pamirštame širdies kampelyje.

Tik reikia nubraukti dulkes.

ŠVIESA

Kiek jis prisimena, ji visada buvo šalia. Ir kai pirmą žingsnį žengė tokioje, rodės, banguotomis grindimis troboje. Ir kai gražias raudonai spindinčias viryklės dureles palietė. Tada pirmą kartą suprato, kad yra ir piktų dalykų, nes tos gražiosios skaudžiai įkando. Babytė ilgai ir kantriai malšino nudegimo skausmą. Ir kai tėvai parvežė jį iš tolimo miestelio, kur buvo kurią laiką išvykę, šaukdamas „sugrižau“. „Sugrižau, sugrižau“, – vis kartojo apsikabinęs babytę. Žinojo – ji jo atrama, jo išsigelbėjimas, jo laimė.

Taip ir užaugo jos globojamas ir mylimas. Bet atėjo toji diena. Šalčiausią žiemos mėnesį babytė iškeliavo į žvaigždžių pasaulį. Stovėjo jis prie mažo kauburėlio ir kalbėjosi su ja. „Nieko negaliu duoti, vaike, tik savo šypsenos šešėlį, – sakė ji. – Ji lengva, neškis ją. Šitaip visada būsiu su tavimi. Ir mano didelė meilė tau, vaike, bus visada su tavimi“. Kalbėjo tokiu švelniu, nutolusiu balsu tarsi atsisveikindama.

Ūmai tarsi nematomos jėgos palytėtas žvilgtelėjo į kapelį ir išvydo ribuliuojančią švieselę, kuri nuslydo žeme, perskriejo per orą ir ištirpo jo širdyje.

Jis ėjo gatve ir kaip palikimą nešėsi babytės šypseną – meilę, nušviečiančią jo gyvenimą.

VIZIJA

Guli jo lovoje, pavargusi, išsekusi, apimta nevilties, apnikta sunkių minčių apie gyvenimą, ją supantį pasaulį. Jai rodo, kad žengia siauru linguojančiu tilteliu, o abipus – juoda pragarmė, viliojanti prasmegti toje begalinėje tamsoje ir pagaliau išsivaduoti iš baisios širdgėlos. Bet ji vis slenka slenka tuo siauru takeliu, bijodama ir nesiryždama kristi žemyn.

Ūmai švysteli žėrintis spindulys, ir ji išvysta šalį, kur nėra skausmo, kraštą, kurį nušviečia pirmieji saulės spinduliai. Nušvinta namai, gatvės, medžiai. Aplink taip skaistu, džiugu, gieda paukščiai, žydi nepaprastos gėlės, vaikšto dalingi žmonės. Tai šalis laimingųjų. Dievų šalis. Ji toli. Kažkur prie didžiosios jūros ir aukštųjų kalnų. Ten medžiai globoja gyvuosius, skamba švelni jų muzika, o žmonės visada jauni, gražūs ir laimingi.

Todėl ji, vedama tos nepaprastos vizijos, vis eina, baugi tamsa ją supsto, svaigsta galva, tvyrant bedugnei po kojomis.

Ir ji ima šaukti balsu. Tas išsiveržęs iš širdies gelmių klyksmas tarsi prikelia gyvenimui. Ji suvokia, kad kiekvieno likimas gyvena sieloje, tik reikia drąsos jį atrasti.

Jos vizija šalia, tik turi ištiesti ranką.

Reikia gyventi.

Drąsiai.

GALIA

Ji laukia pasirodant didįjį mėnulį. Viduvasario apyte-
ma. Pamažėle tykomis pasklinda tamsuma. Danguje sužėri
žvaigždės. O tada iš už tų didžiųjų namų, tolimų miškų iš
lėto pasirodo jis, danginis. Toks žėrintis, slėpingas auksinis
kamuolys. Nepaprastas spindesys nutvieskia dangaus juo-
dumą ir nustelbia žvaigždžių švytesį. Jo šviesoje spinduolės
tarsi nutolsta, visai sumažėja, o mėnulis pažvelgia tiesiai į jos
langą. Ji žvelgia į rimtimi dvelkiantį amžinąjį Žemės palydo-
vą ir ją apima sielos nerimas, noras prabilti, o gal šaukti apie
gyvenimo prasmę, suvokti savo būvio esmę. Bet mįslingasis
tik švysčioja. Tada ji pasiima savo mažąją fleitą ir kambarį
užlieja švelnūs ilgesingi garsai. Ji graudulingai pasakoja apie
savo būtį, kalba apie meilę, skambančią jos širdyje ir sielvar-
tauja prarastų artimųjų. Toji nepaprasta melodija srūva tarsi
ypatinga išpažintis.

O amžinasis tylūnas vis dar žiburiuoja. Palengva ima
spinduliuoti begalinę ramybę, supratimą ir ūmai širdgėlą nu-
šviečia ypatinga palaiminga šviesa.

Apimta ramybės ir susitaikymo, pranašingų svajonių išsi-
pildymo, ji apglėbia akimis žibuoklį ir tykiai pravirksta.

Iš lėto virsnoja gyvata.

TAIP PAPRASTA

Guli ji ligoninėje, apraizgyta laidais, įjungtais į blyksinčius aparatus, rankos subadytos adatų, vaistų žarnelėmis teka jos gyvybei palaikyti reikalingi skysčiai.

Ji galvoja apie laiką. Dabar jis svarbiausias jos tikslas. Ir visai nesvarbu, ar jis slinks greitai, ar lėtai. Svarbiausia dabar laikas, kuriame gyvena.

Ji svarstė, kas tai yra mirti. Kai keliu skriejanti mašina staiga šoko į orą ir ėmė vartaliotis žeme, dar skaičiavo, kiek kartų vertėsi. Pagaliau, įsirėžęs į žemę, automobilis liko gulėti ratais į viršų. Ir tą mirksnį ji pamatė mirtį. Dar nesuvokė, kad viskas baigta ir koks tai jausmas mirti, tik pamatė siaurą plyšelį pro tarsį prasivėrusias duris, kviečiančias eiti. Ji ėmė sprautis pro tas duris. Staiga suspindo saulės blyksnis, ir ji įsmuko vidun. Tai užtruko gal akimirka, nepajuto jokio išgąščio. Tik nustebo, kad kažkodėl nepaprastai tylu. Nusiminusi atsimerkė, bet tas nepaaiškinamas jausmas neišsisklaidė. Ji vis dar buvo toje vidukelėje. Tada išgirdo balsą, šaukiantį ją, sumirksėjo, giliai įkvėpė ir durys staiga užsitrenkė.

Ji žvelgė į aukštą mėlyną dangų, pro sudaužytą mašinos stogą regėjo išbirusius langų stiklus ir susirūpinusį žmogaus veidą. Širdyje juto nedidelį gumulį, kurio negalėjo niekaip nusikratyti. Ji suvokė – dar nebuvo lemta mirti.

O juk taip paprasta mirti.

ŽENKLAS

Jis ateina. Lėtai, pamąstydamas, kartais stabtelėdamas, bet atkakliai ir užtikrintai. Taip lauktas, taip išsiilgtas. Skaičiuoti mėnesiai, savaitės, dienos. Kasdien iš karaliavusios tamsos atima liūdesį, nes grįžta su šviesa. Ilgėja dienos. Ir širdį apima džiaugsmas, regint kaip nyksta ledas, sniegas, keičiasi spalvos. Dingsta niūri pilkuma ir visais atspalviais sužaliuoja žemė, įvairiom spalvom pasipila margi gėlių žiedeliai, gaivina sielą ryto aušros ir vakaro žarų raudonis. Tas nenusakomas žinojimas, džiaugsmingas ilgesys, kad gali pajusti, prisiliesti prie jo vyksmo, pakeri jį. Numanymas, kad jis čia, už lango, prikelia gyvybę – suteikia galimybę gyventi, tikėti, kurti ir mylėti.

Vieną rytą, kai tylą dar skamba, dar nedrąsiai pasklinda pirmieji saulės spinduliai, ji atėjo prie to slaptūno žieduolio. Mamos sodinto ir puoselėto, apsipilančio nepaprastais žiedais, bet po jos mirties tarsi nuliūdusio, sustirusio, belapio. Dabar jo šakos buvo aplipusios vešiais pumpurais. Ilgai kaupęs jėgas, išgyvenęs liūdesį ir ilgesį, kupliai skleidėsi. Tas dienažydzio žavesys – tik kelios akimirkos, kurios netikėtai nugalėjo tamsą. Ji nedrįsta džiaugtis, juoktis, nes sieloje dar karaliauja baimė, neviltis. Tačiau pačioj širdies gilumoj skamba ir gieda mažas džiugėsio paukštelis.

Ir ji patikėjo, kad tai nepaprastos vilties ženklas, nes ir vėl ateis toji diena.

SUKURTI SAVE IŠ NAUJO

Tame sode, tarp žydinčių medžių stovėjo nedideli nameliai. Tokie neaukšti, dailiai sukalti, su nedidele anga ir lentuke po ja. Oras alsavo karščiu. Buvo tyku.

Priėjusi prisiglaudžiau prie vieno jų. Išgirdau galingą dūzgesį. Rodės, kad viduje kunkuliuoja vandens verpetas, tai sustiprėdamas, tai susilpnėdamas.

Kelios paslaptingos mažylės ūmai išlindo pro laktą ir dūgzdamos ėmė sukti ratus. Viena jų caktelejo, tarsi įspėdama, ir sugrižo vidun. Stovėjau ir laukiau.

Išgirdau, jog kažkas ateina. Tyliai, atsargiai. Pagalvojau, kad jis pavogs mano tylą, mano lūkesčius. Norėjosi susitelkti savyje, kad suvokčiau, kaip išlikti pasaulyje, kuris tapo nesuprantamas. Jau lyg ir buvau pajutusi: tam, kad galėtum prisijaukinti pasaulį, kurio nesupranti, reikia padaryti ką nors visiškai kitaip – sukurti save iš naujo.

Vėl aplink ėmė suktis bitės. Jos aptūpė pečius, užklojo tarsi tamsiu judančiu šydu rankas, apgulė visą kūną. Buvau rami. Rodės, dalis manęs stovi šalia ir stebi mane, o kita dalis kartu su bitėmis sklendo ore. Pamiršau, kur esu, ko ieškau, ko laukiau. Tik supratau, jog atsidūriau kažkur toli, anapus savo gyvenimo.

Kai pajutau smilkstančią dūminę, nieko man nepadariusios bitės kilo aukštyn. Ir mačiau, ir jaučiau jas plevenančias ore. O šalia aidėjo pasaulio, į kurį netikėtai buvau patekusi, muzika, labai panaši į vėją.

NAKTIES KERAI

Ir vėl artėja vakaras. Laukiamas ar ne, bet jis atkakliai žengia pro langus, duris. Palengvėle surikiuoja visus darbus ir užleidžia vietą nakčiai. Tai paslaptinai baugiai tamsai.

Ir tada naktis prabyla. Pasigirsta lyg iš tolybių sklindantys ir aidintys balsai. Užvaldo gilus gaudulys, beribių tolių pojūtis. Laikas tarsi sustoja, dingsta. Apsupa mistinis jausmas, tartum atgyja godojančios protėvių dvasios ir jausmai. Pajuntu žvilgsnį, atskriejusį iš anapus tamsos, kuris paliečia tokią šerdį, kurią net neįtariau turinti. Mirguliuojančios švieselės tai susijungia, tai išsiskiria. Man jau tas pats, kur esu, su kuo bendrauju – toje mistinėje šviesoje jie be galo artimi. Tai visų, kurie gyveno iki manęs, šnabždesiai, užuominos, prisiminimai. Kažkas tarsi sako, jog atėjau iš nakties ir vėl ten grįšiu.

Nuaidintis per tamsą ir erdves šūksmas – Visagalio šauksmas sielai. Tamsos baimės tarsi nebūta. O štai ir manoji dvasia nakties veide.

GAL

Tai nebuvo tas paprastas, išrikiuotas, išvalytas ir nudailintas miškas. Man toks miškas atrodo tarsi negyvas. Iš jo atimta jėga, paslaptis, dvasia.

Tai buvo mūsų protėvių miškas. Tik įžengus iškart apgaubė tiršta paslaptinga tylą ir tamsa. Rodėsi, dideli galingi medžiai apsupo ratą ir žiūri nepritariamai. Žengteliu atgal, bet atsitrenkiu į kitą medį. Medžiai gailiai girgždėdami, lyg skusdamiesi supa dar atkakliau. Tiesiasi raukšlėtos tamsios šakų rankos, kiekvienas judesys rodo užslėptą nepermaldaujamą jėgą. Ant aukštų tamsių kamienų – delno didumo medžių akys, meldžiančios pasigailėjimo.

Ūmai ūkteli pelėda. Šakos linguoja, blaškosi, girgžda, o paukštis plasnoja plačiais sparnais, žybsėdamas didžiulėmis akimis.

Stovėdama tame kuždančiame pasaulyje, virpėjau iš baimės. Supratau medžių skundą, skausmą ir neviltį, bet ir norėjau kuo greičiau ištrūkti į savąjį pasaulį.

Akys užkliuvo už netoliese stovinčio neaukšto medžio dvišakę viršūnę. Slystelėjau jo link. Jis staiga tarsi perskilo pusiau – iki pat savo šaknų. Atsivėrė plyšys. Pasklido saulės spinduliai, nušviesdami niūrią miško tamsą. Ūmai užgeso medžių akys, nulinko piktos šakos. Atsivėrė erdvi pievelė, pilna dūzgiančių bičių ir skraidančių drugelių.

Ten, už nugaros karaliavo dumsa, o čia tvyrojo šviesuma.

Tai – protėvių miškų dvasia, tame nepaprastame miške tebegyvenanti savąjį gyvenimą. Ir laukianti.

Gal sulauks.

ILIUZIJA

Jie atėjo į atokiai miško pakraštyje stovinčią trobelę. Aukšta vešli žolė dengė nedidelius langus. Susimąstę stovėjo į prieš pat duris įbestą žemėn lazda su viršūnėje išdrožinėta saulute. Žinojo, kad tai Dievo simbolis, kurį kiekvienas turi surasti ir godoti. Aplink namelį sklido paslaptinga galinga jėga.

Naktį pasitiko lūkestingai. Susiglaudę klausėsi tylos. Stebėdami slystantį laiką, lūkčiojo aušros, tikėdami, kad ji atskleis jiems didžiąją paslaptį. O gal parodys naują tos slapties pavidalą, kurį jie nūnai sieks atskleisti?

Pagaliau ima švisti. Pirmieji saulės blyksniai prasiskverbia pro tamsą. Sušvyti namelis, žolynai, medžiai. Apglobia juos, laukiančius nepaprastos akimirkos.

Išvydę slėpiningą šviesos virsmą, jie ūmai suvokia, kad tai begalinė kasdienė gyvybės atsiradimo paslaptis. Tai galimybė keliauti ateities pasaulyje, nutolus nuo kasdienybės. Slaptis slypi pačio gyvenimo širdyje.

Nelauktai pasigirsta skardingi paukščių sveikinimai ateinančiais dienais.

Jie godos savąją saulutę.

SUVOKĖ

Ji pėdina lėtai ir ramiai. Regi kiekvieną pasikeitimą, atsinaujinimą. Tiek metų tuo keliu žingsniuodavo – į mokyklą, vėliau į darbo įstaigas, dabar – pasidairyti.

Pažįsta savąjį miestelį, kaip save. Beveik. Nelengvai kilnodama kojas, tarsi slegiama sunkaus didelio kalno ar naštos, ji eina savo takeliu. Ir mąsto – kas gi yra toji senatvė. Pažirę metai ir nubėgę praeitin? Ar sėlinanti tamsa?

Ji visada stengėsi neprarasti sveiko proto. Tiek metų stovėjo šalia savęs, stebėjo ir saugojo save. Jautėsi tarsi uždaryta narvelyje būtybė, kurią reikia globoti, pažinti ar gailėtis. Suprato, kas yra tuštuma, vienatvė ir klaikios paslapties kančia.

Nutuokė, kad jos gyvenimas yra kur kas daugiau negu šiandienos akimirkų visybė. Jis egzistuoja gausybėje atsiminimų, mažybėje, kuri nuolat kinta ir keliauja į begalybę išminties būvių. Ūmai susikaupė tiek stiprybės, kad galėtų gyventi kupina pasitikėjimo.

Bet ją pribloškė svaigi artėjančios amžinybės galia ir pusiausvyra – tarp troškimų ir atsižadėjimo, mirtingumo ir nutrūkstančio paskutinio atodūsio. Jau žinojo, kad ateis diena, kai dvasia apleis kūną, kad susilietų su visa, kas buvo ir kas dar bus. Kai tamsa nugalės šviesą.

Tai kas yra laikas? Jis seka visą gyvenimą iš paskos. Galima iš jo išeiti, bet kelio atgal nėra, išskyrus vienintelį kartą, kai ateina į šį pasaulį.

Žvelgė į link jos plevenantį laiką ir sumojo – pats tikriausias jos draugas yra ji pati.

O visa kita – belaikė amžinybė.

LIETAUS BALSAS

Dienų giedra su maloniu nerimu dildė mano laiką. Pagaliau atsirūva jis, pavasaris. Dingo slegiantis šaltis, sugrįžo šviesa. Buvo aišku, kad, nors ir trumpam, pavasaris atgaivins sielą ir nuramins ilgesio našta, nes kartu su ilgesiu keliauja pabudusi amžinybė. Jie pažadina nesuvokiamą, skausmingą laiko pojūtį.

Kai, laikydamiesi už rankų, išėjome laukan, mus apglėbė mažli ramuma. Spinduliavo saulė, lūkčiojo tylybė. Toji lūkestinga tyluma tarsi perkėlė į kitą pasaulį, kur virsnojo atgimstanti gyvata. Čia judrėjo gamta – žengiantis palaimingas, slėpiningas pavasaris atnešė džiugesį.

Ūktelėjo vėjas. Jis pūsčiojo tarsi tekminga upė ir užplūdo mus. Iš to sūkurio atskriejo tamsus debesis ir iš vėjingojo pasipylė skaidrūs lietaus lašai. Žvaliai srovendami jie žadino viltį. Po to užplūdo paslaptingas žinojimas, plaukiantis iš sielos gilumos, kad ranka, liečianti mano ranką, visada bus šalia. Taškydami vandens purslus, bėgome pasitikti mums skirtąjį gyvenimą, nešdamiesi širdyse amžiną meilės ilgesį, kurį atskraidino atplūstanti ir pranykstanti laiko srovė.

NEPASIDAVĖ

Danguje šelo debesys, siūsdami žemėn blykčiojančius šešėlius. O saulės raibuliai sušvito lūkčiodami, ir širdin įsėlino mažytis liūdesys. Žiūrėjau į žydrainą dangų ir galvojau, koks ilgas vieškelis iki pat dausų. Buvau tokia vieniša. Visada laikiau apglobusi tarp delnų viltį. Reikėjo tik nedidelio gurgančio šaltinėlio, kuris nuramintų ir atgaivintų sielą.

Paskambinau jai, tolimame mieste gyvenančiai gerai pažįstamai. Serga vyras, slaugo. Skauda rankos. Buvo tokia sugurusi. Rodės, palikta likimo valiai. Kodėl žmonės tokie vieniši?

Kambarį užtvindė spindinti šviesulio gaisa. Pakėliau suglaustas rankas tarsi semdama šį tvindantį geltoną žybsnį ir iš lėto praskleidžiau jas, žvelgdama, kaip šviesa srūva iš jų. Ši nepaprasta magija tarsi užbūrė. Sugrižo vaikystės vizija – didelė lėlė, įteikta gimtadienio proga. Tik niekas tada nesuprato, kad ir tą, seniai praėjusią nebūtin dieną, buvau mažas vienišas varganas vaikas, sušildytas neįprastu dėmesiu. Matyt, per klaidą palaikyta kitam pasauliui skirtu vaiku.

Raudojau širdyje kiek leido jėgos. O šiltas spinduoletas tvyksnis gintaro akimis skleidė džiugulį.

Nepasidaviau laiko vizijai.

VIS GRĮŽTA

Ankstus rytas. Skamba tylą. Ūmai pasigirsta paslaptin-gi, tarsi iš tolybių aidintys sklindantys garsai. Balti grakštūs paukščiai plaka orą savo tyliais sparnais ir klykauja. Jie su-grįžo. Jau daugelį metų kiekvieną pavasarį jie vis grįžta čia, namo.

Ir šiandien jie nardo tarp namų, bėgioja stogais, tupia ant žolynų, skraidžioja prieš langus.

Tas neramus blaškymasis, tie skambantys balsai, rodos, skleidžia sielvartingą vienatvę apdainuojančią giesmę. Užval-do gilaus liūdesio, beribių tolių pojūtis. Laikas, visai nesusijęs su realybe.

Jie sugrįžo iš anapus mano pasaulio, iš tolimos beribės erdvės. Gal tai mūsų prisikėlę protėviai, užtariantys mus ir padedantys mums?

Gyveno jie nuo senų laikų čia, kažkada buvusiose pelkėse ir pievose. Dabar – namai, gatvės, mašinos, žmonės.

Bet jie grįžta ir grįžta. Paskraidę gailingai skardendami traukia netoli esančio ežero. Tik viena kirų porelė įsitaiso ant namo stogo ir stebi mane.

Mes namie – jie ir aš. Rodos, nutįso neįveikiama gija. Liko tik ilgesys, panašus į nenumaldomą graužatį. Mus apsiautė numani ramovė.

KAVOS PUODELIS

Nuolatos ateina toji giedra diena, su nerimu raikanti laiką. Visai kitokia – su kitoniška šviesa, kvapais ir jausmais. Tą dien su keistu džiugesiu juntų ir regiu saulės nutviekstą žolę, medžius, namus, gatve einančius žmones. Viskas skleidžia neįprastą mistinį spindesį.

Visada jos trokštu. Kai kiekvienas sugrįžtame iš savo tolimų pasaulių, kur kankinamai lauki, kol tave netikėti įvykiai nublošk nežinia kur. Kai besiblaškančių žmonių minioje pasileidžia mūsų susipynusios rankos ir pasijuntame vieniši ir nelaimingi. Kartais rodėsi – eini, eini tuo keliu iki paskutinio posūkio, kol atsiduri ten, tamsoje, anapus tikrovės ribų.

Bet vėl nušvinta rami sklidi šviesa, pripildyta ypatingo tyrumo ir skaistumo. Mes sėdime prie nedidelio stalelio, savo pastoviose vietose. Jo veidas, nušviestas mirguliuojančios šviesos, skaidrus ir nuogas. Jaučiu mus gaubiančią gėrio ir meilės aurą. O garuojanti kvapni kava baltuose puodeliuose apglėbia mus mąslia ramybe. Tai neapčiuopiama sielos bendrystė, kai vienatvė išgaruoja į alsuojančią tamsą.

Ir žvilgsniai iš anapus žodžių giliai paliečia mūsų taip puoselėjamą ir saugomą vienovės šerdį.

Kava garuoja.

MANO NAMAI

Dabar ji ateina sapnuose. Ir mane apima nepaprasta ilgesio gėla.

Toks didelis tas pasaulis. Ir toks erdvus galingasis laikas. Jo klostės gula viena ant kitos ir tolsta negrįžtamai. Bet visur jaučiu ją, savo mamą, sergstinčią mane ir stovinčią anapus plonytės sienos, skiriančios gyvuosius ir išėjusiuosius.

Šaukiuosi motinos. Tos stiprios, tikros savo kraujo motinos, ištvėrusios karus, skausmus, galinčios kvėpuoti už mane, kai jau imu dusti.

Pažinau savo gyvenimą. Jame buvo visko – gero ir blogo. Visada šalia buvo žmogus tvirtom rankom ir jautria širdimi. Tačiau taip trokštu pamatyti mamos švelnias akis. Noriu, kad ji paimtų už rankos ir vestų gyvenimo keliu. Nūstu kalbėti kalbėti, klausti, pasakoti.

Dieve mano, kaip išvengti šio gniuždančio žinojimo, kad niekada nepamatysiu mamos? Svajonėse regiu kelią, namus, kur galėčiau sugrįžti.

Kai ramu ir tylu, šaukiu tave, mama, tariuosi matanti tave. Ar jauti mane esant kambaryje?

Jaučiu mamos buvimą. Ji atsako man, duodama pažinimo pilnatvę. Pasijuntu tokia rami ir kartu pažeidžiama. Tuštuma pasitraukia, skausmas aprimsta.

Tu mano namai, mama.

PĖDOS

Jo žiemos dienos ilgos, šviesios ir ramios. Už lango apsnigtas ir baltas pasaulis toks tykus ir patikimas, sukaustytas šalčio ir nuostabus. Sidabru žerintys medžiai, ramybe dvelkiančios gatvės. Ir sieloje neįprastai skaistu ir gera.

Kartais tą nepaprastą rimtį sutrikdo iš toli atskriejęs vėjas, pasiaučia pūga, padidėja sniego pusnys, nušerkšnyja medžiai.

Dažnokai tokią giedrą dieną jį užgula prisiminimų lavina. Tada pasiima lazdele ir išeina pavaikščioti po sniegą. Jam patinka šarmojantis veidas, iš burnos besiveržiantis šiltas garas. Jis atsargiai netvirtais žingsniais žengia per sniegą. Ir mąsto. Apie prabėgusį gyvenimą. Stuksenant lazdele sniegą, atgyja atmintis, megzdama prisiminimų gijas. Taip pėduoja gerą valandą. Ir kai atsisukęs žiūri į išpėduotą sniegą, rodos, kad jam taip bevaikščiojant paskui ėjo daugybė žmonių, sekė ištisas būrys. To vaizdo prasmė giliai įstringa atmintin. Tai jo gyvenimo pėdos, pasikartojusios bent vieną sykį. Suvokia, kad nuėjo savo gyvenimo kelią. O stulbinantis sidabrinis sniegas, turintis dvasią, visada išnyksta atėjus tam tikram laikui.

Dabar jį lanko tik praeitis.

NEVILTIES ROJUS

Vilmai

Sušvito saulė. Žemė gėrė iš dangaus pavasarį. Aukštos pušys rėmė dangų ir aplink sklido šakingų visžalių spygliuočių svaiginantis kvapas. Sėdėjo ji ežero pakrantėje ir klausėsi tekančio vandens muzikos.

Ją kamavo neviltis. Buvo sutrikusi, apimta ilgesio ir širdgėlos. Žinojo: neišgyvens, nepabėgs nuo savo likimo. Suvokė: niekas nepasikeis – namų nebėra. Ji išvaryta, pasmerkta. Ir ji ieško slaptų durų, pro kurias galėtų išeiti. Užliejusi juoduma pasklido iki pat širdies. Jos kūnas virto kenčiančia siela. Rėdės, šis laikas sustingo ore, kupinas nustėrusio gyvenimo. Ji mąstė apie egzistuojantį nematomą pasaulį, kur įžengę visi laukia lemiamo sugrįžimo.

Pakilusi lėtai pasuko link netoli esančio devyniaaukščio. Ją visada traukė langai ir už jų esanti tuštuma, norinti išstumti lauk. Ir žvaigždės jau suspindo virš galvos, kaip jos gyvenimo nevilties rojus. Gal ji turi galimybę sustabdyti jas?

Ir ji nuplaukė dangumi, atitrūkusi nuo praeities ir ateities, apgaubta slaptingo vėjo ir ūmai suskambusios jos širdyje dainos, kurios negali nustoti niūniuoti, kaip ir slapto noro kažką mylėti, kurio niekada nebebus.

Kiekvienas, kas teisia nežinodamas, klysta.

NEBUS

Kartais ilgais tyliais, kupiniais paslaptinių mistinių jausmų, žiemos vakarais prisimenu savo šeimos šventes. Mama, pasipuošusi šventine suknele, dėlioja ant balta staltiese užtiesto stalo lėkštes, puodelius, taures. Tėvas, švilpaukdamas kažkokią linksną melodiją, baigia ruošti savo firminį patiekalą – karpį drebučiuose. Mes, anksčiau atvykę, lūkčiojame vėluojančiųjų. Tas šventės laukimas – tai nepaprastai stebuklingas jautimo, pripildančio sielą gerumo, laukas.

Rodos, girdžiu, kaip praeitis įteka į dabartį ir ateitį, o ateitis virsta praeitimi. Bet tų dienų nebėra. Jos nugrimzdo į besotę nevaldomą praeitį. Ir niekada jų nebesulauksi.

O pro šiuos dalingus prisiminimus kaip aštrūs peiliai veržiasi kiti prisiminimai.

Mama. Tėvas. Vienas po kito artimieji. Juos visus mylėjau tylomis, nuoširdžiai. Jų gyvenimus, kaip lengvus vėjo pūstelėjimus, pasiglemžė laikas.

Aštrus skausmas prislopo ir atsirado viltis, kad pasaulis dar gali būti gražus ir geras. Tačiau netapo. Apėmė gilus, begalinis nuovargis.

Kažkas šaltas ūmai paliečia mano veidą ir baksteli, kaip ašara, nuriedanti skruostu. Regiu sklindančią šviesą. Mano jėgos senka.

Daugiau niekada nebus rytdienos.

Niekada.

KELIONĖ

Miškas naktį tykus. Auksinis ruduo. Šioje ramaus medžių pasaulio tyloje, šakų bruzdesyje ir traškančioje žolėje po kojomis slypi kažkoks bauginantis slėpiningas grožis – kerintis rudens ir atsėlinančios žiemos nuojauta, ir skausmingas prabėgusios vasaros ilgesys, nuo kurio nėra išsigelbėjimo.

Žengiu gerai žinomą taku. Netrukus pasieksiu miško pakraštyje esančią sodybą.

Tyką nutraukia garsus klyksmas. Sutrikusi sustoju ir įsiklausau. Tai naktinis pelėdos pasisveikinimas. Jis toks paslaptingas, mistinis. Manyje nūnai išbunda tolimųjų protėvių partitis, jausmai, jų baimės. Tas ūbavimas sukuria stebuklingą pajautą, pažadina slaptas įspūdingas jausenas.

Rodės, apstulbusi savo kūnu jaučiu supantį pasaulį. Erdvė sutirštėja, pasidaro tankesnė, regis, medžiai juda, tarsi pajuntu jų sielas, spinduliavimą, girdžiu jų pokalbius. Matos – už to priekyje esančio didžiojo medžio tūno pasislėpusios mano baimės, amžinos tamsos palydovės. Išgirstu išėjusiųjų šnabždesius, iškyla skausmingi prisiminimai.

O pelėda vis ūbauja. Suvokiu, kad mes, žmonės, atėjome iš nakties į naktį ir grįžtame. Glūdumos veide išvystu savo dvasią. Sužinau savo tikrąjį vardą. Bet mano širdies gelmėse be baimės tūno ir šviesa, nugalinti persekiojančius šešėlius.

Nelauktai prieš akis sužiba namų žiburėliai. Langų šviesoje užsibūnu prie slenksčio.

Palieku laiką, slystantį į begalybę.

LAUKIMAS

Pasiimu balto popieriaus lapą ir pradėdau rašyti pirmuosius žodžius. Ne, ne – prie kompiuterio neinu. Rašyti ant gražaus balto lapo ir matyti savo raštą, skaityti savo į galvą ateinančius žodžius – tai taip gera. Tai ne automatika, kur gula vienas po kito standartai. Tai malonumas – rašyti, skaityti.

Daug pasakojau ir apie liūdesį, ir skausmą, ir ilgesį, ir džiaugsmą. Toks gyvenimas. Jame visko yra, tad ir norisi kalbėti apie ją, tą neramiąją, valdingą ir nenugalimą amžinąją būtį. Kiekvieno gyvenimas kitoks. Bet visada jame yra ir džiugesio, ir nykumo. Kažkaip tarsi lygiai padalyta, o gal atseikėta. Žmogus – valdovas nesuvokiamų, nepaprastų jėgų. Ir nežinai tau skirto likimo. Šiandien esi čia, džiaugiesi atkakliai žengiančiu pavasariu. O kas rytoj? Nežinai. Gali planuoti, ką ir darome. Bet galingasis Valdovas sutvarko taip, kaip reikia.

Dieve mano, jei žmogui būtų lemta praplėsti bėgančio laiko uždangą, nutverti už kažkokio kampo ir sulaikyti jį! Kaip norėčiau gyventi tokiame laike, kur yra vakar, šiandien ir ryt.

Bet ne. Yra tik šiandien. O šiandien vėjuota, apniukusi, o šiaip man rami diena, nes galiu rašyti, skaityti. Rytoj? Numatau, ką norėčiau daryti. O kaip bus?

Tad iki rytojaus!

ATRADAU

Jis jau čia. Pavasaris. Lėtas, mažslus, įžvalgus. Lauktas.

Einu gatve ir tiesiog kąsniais valgau orą. Akimirką pasijuntu laisva. Ir nubėgu gatvele. Kaip gera taip bėgti – ištiesi rankas į šalis ir gali mėgautis vėju, jausti virš galvos saulę. Šalia skrieja ir mano šešėlis. Mes kurį laiką lenktyniaujame. Bet turiu įveikti savyje iškilusią sieną. Sujungti praeitį su dabartimi. Nugalėti skausmą ir ilgesį.

Žinojau šį mūsų name esantį iškasą nuo pat vaikystės. Rodės, kad paslaptingas likimas lūkuriuoja neapibrėžtoje anga tamsoje.

Pasiėmusi žibintuvėlį lengvai įsliuogiu į įgriūvos skylę. Atsiduriu ilgo koridoriaus pradžioje. Imu šliaužti ankštuoju siauriu. Tvanku, pila lipnus prakaitas, bet sliuogiu. Po atradimo sukkelto džiugesio apima nerimas. Galiu atsitrengti į išlinkusią sieną ar atsidurti aklinoje duobėje. Tačiau judu į priekį. Slenku pamažėle vis pirmyn. Rodos, mano artimieji yra šalia ir lydi mintyse. Žinau, kad yra dabartis, bet trokštu ateities. Tad atkakliai šliaužiu vis pirmyn.

Ūmai gaivus dvelksmas užteli į veidą. Oras! Virpa rankos. Imu sparčiau sprūsti ir netikėtai atsitrengiu į kažką švelnų ir minkštą. Pasišviečiu žibintuvėliu. Priešais žalia. Tai – žolynai, spalvingų gėlių žiedai. Praskiriu rankomis augalus tarsi langą.

Gėriuosi tuo atrastu nuostabiai melsvu, pačiu gražiausiu langu pasaulyje. Aplink sklinda melodingas čirpėjimas. Pagaliau širdyje džiugu – nugalėjau mane kankinusias dvejones, baimes, vienatvę ir pavojus. Čia tiek erdvės, laisvės ir gerumo.

Atradau ir pasiekiau dangų.

LŪKESYS

Pavasaris jau čia. Šalia manęs. Medžių pumpurai tykiai sprogsta. Mažieji krūmeliai lapelius iškėlę saulės spinduliais džiaugiasi. O aplink žalia, dingteli man į galvą, kaip žalia žalia.

Ir tylu. Nieko negalvoju, tik klausau. Savo širdies plakimo, savo kūno balso. Aprimstu. Ir tada atgyja išplaukę iš pačios tylybės gilumos jausmai. Ypač vienas – toji neišvengiamoji būvio baigtis.

Tai, aišku, ne blogio įsikūnijimas, tik ateitis. Turi džiaugtis kiekviena gyvenimo akimirka. Žinai, kad esi pajungtas galingajam laikui. O kai prislegia laiko našta, turi galimybę, suteiktą gyvatos, gyventi prisiminimais – džiaugsmingom ar nelaimingom savo nepakartojamos būties akimirkom.

Po mirties rytojaus jau nėra. Yra tik mirtis. O dabar turi dėkoti likimui už patirtus nedidelius džiaugsmus. O tai reiškia, kad dar gyveni ir dar yra godos. Ir gali svajoti. O svajojantis žmogus žino, kad gyvenimas yra nuotaikus.

Šioje atgimstančioje žalioje tylumoje suvokiu savo maudulius, susigražinu savo kūno tyką ir imu valdyti godojantį žvilgsnį į duotą man likimo gyvavimą. Nes visa, ką turiu, yra gyvenimas. Tad apglėbiu ir stipriai laikau kiekvieną jo akimirką.

Sumojau gyventi su savimi ir ramiai lūkuriuoti savo tyliosios draugės, paskutinės palydovės.

Tyla – tai kelias į slaptį?

AIDESYS

Gyveno ji netoli senos bažnytelės. Kurį laiką buvusi ap-
leista, dabar švietė baltom sienom ir dangun šaunančių rau-
donų čerpiu bokštu.

Ji dažnokai joje būvodavo. Toji slaptingoji, nepaprasta
ramybe dvelkianti tylą žadino laukimą. Jau senokai kalbėjo,
kad neužilgo grįš senieji maldyklos varpai. Laukė tos dienos
nekantriai.

Vieną anksčiau rytą pasklido skaidrus ir sodrus skambesys.
Tai skardėjo senieji varpai. Tas dieviškas gausmas lyg ap-
gaubė ir pakylėjo ją. Akies mirksnį tarytum išsiveržė iš savo
kūno. Nesuprato nei kur dabar yra, nei kas su ja vyksta. Ji tar-
si susiliejo su tuo sidabriniu skambesiu ir pakilo kažkur aukš-
tai. Nustojo skaudėti kojas, išnyko slogutis. Matė save jauną,
bėgančią per gėlėtą pievą. Regėjo vaikystės upelį, vinguriuo-
jantį ežero link. Ir šone atokiau esančias kapinaites, kuriose
ilsėjosi jos mamaitė. Kiekvienas varpo dūžis it skraidino virš
žemės. Rodė, tas stebuklingas aidesys nutiesė tiltą nuo jos
namelio iki dangaus, nuo jos dūšios iki Aukščiausiojo. Buvo
lengva ir gera. Ji patyrė dieviškąją palaimą sekundėje, kurią
gyvena Žemėje.

Slaptinga varpų didybė.

STRAZDAI

Sėdi jis mažajame sodelyje tėvuko sukaltame krėsle. Sriūbčioja arbatą ir stebi gražų pilką paukštį, kuris ilgu snapu išsirežęs traukia iš žolės kažkokį vabalą. Mažosios vyšnaitės jau apsipylusios žiedais, kiti medeliai dar kaupia jėgas didžiajam sprogimui. Gera toje nepaprastoje tykoje. Tarsi aplink plevenų senojo dvasia ir kartu džiaugtųsi ateinančiu pavasariu.

O jis dairosi į medelius, pievelę ir mąsto, ką čia dar nuveikus, patvarkius ar atstačius. Taip, kaip svajojo tėvulis.

Švystelėjus saulutei, netikėtai suskamba oras. Rodos, medžiai šimtais garsų pragydo, sučiulbo tokia nuostabia melodija, kad atslūgo nerimas, nušvito siela ir apėmė akimirkos laimės pliūpsnis. Tai tie pilkieji paukšteliai, įsitaisę medžių tankmėse, užtraukė savo stebuklingą giesmę. Jie gerai pažįsta jį, žilstelėjusį vyriškį, dažnai tupinėjantį sodelyje, seniai pripažino savu. Dažnai net eina iš paskos, sekdami jo darbus, šalia žolėje krapštosi.

Paukšteliai jaučiasi tikrais šeimininkais, todėl jokių pašalinių, kenksmingų medžiams vabalų ar kirmėlaičių nėra. Švaru ir gražu. Kartu, kai sunoks vyšnaitės, ir uogas valgys. Jis nuo vienos šakelės nusiskins, jie nuo kitų.

Visiems gerai.

BŪTI!

Labai įdomu, kaip yra ten. Anapus. Įsivaizduoju – einu ilgu tamsiu tuneliu, jo gale matau šviesą. Įeinu į tą šviesą, o čia daugybė žmonių, amžinybėn atėjusių. Regiu besišypsančią mamelę, už jos – jos mamutę, o už jos dar kitą motę. Šalia – tetos, tetų tetos, dėdės. Visi tyli, žiūri, šypsosi. Aš irgi šypsausi. Jaučiu, regiu juos, bet visi kažkokie susimąstę, tarsi kažkuo labai užsiėmę. O aš stoviu tokia viena, tokia viena ir man pradeda skaudėti širdį.

Taip, taip, širdį. Čia, anapus, daug daug žmonių, bet aš viena, vis tiek viena. Regiu – šone ir mano žmogus stovi, šypsosi, šalia jo – mylimiausioji babytė. Išvydęs mane, manasis ištiesia ranką, kaip visada dar ten, skirtingame gyvenime. Nerimastaudami patraukiame keliu į šviesą, sužinoti, kas mūsų laukia.

Ir mane apima baugesys. Ne, nenoriu dar ten. Noriu gyventi. Kadangi čia buvau nuskirta, tai ir trokštu kuo ilgiau likti Žemėje. Kvėpuoti oru, grožėtis medžių žaluma, klausytis paukštelių, stebėti dangumi plaukiančius debesis.

Aš noriu būti. Ilgai ilgai.

ATSIVĖRIMAS

Tas kalnas šaukė ją. Neaukštas, vietomis apaugęs medžiais ir nepaprastai vešlia žemuogių pievele. Aplink neskubėdama teka upelė, apglėbusi jį iš visų pusių, tarsi saugoma svetimo pasaulio. Toji vieta ypatinga. Vienoje kalno pusėje už stataus iškyšulio yra grotos. Tai – vartai į dievų pasaulį.

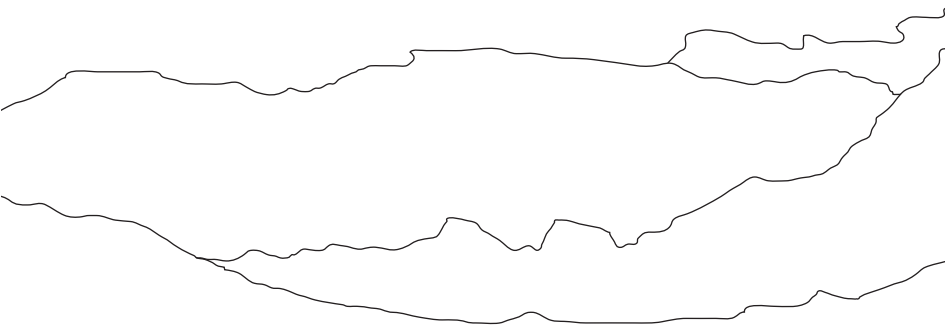
Visa tai žinodama, kartą ilgai stovėjo prieš tą pertvarą, kuri tarsi kvietė užėti, bet, matydama ten sklandantį rūką, nesiryžo. Prisiminė babulės pasakojimą apie nepaprastą pasaulį, kuris slepiasi kalno viduje. Norint į jį patekti, reikia išsimaudyti upelėje. Kiek pasvarsčiusi, nusileido prie srauniosios, skaidrus švytintis vanduo apglėbė ir atgaivino. Rodė, ji susaistė šią savo gyvenimo akimirką ir pakilo skrydžiui.

Ižengusią groton pasitiko tyla ir ramuma. Slinkdama akmenuotu takeliu išgirdo nepaprastą muziką, pamatė ugninius blyksnius, kurie gyvai pleveno ore. Suvokė, kad tai kito pasaulio dvasia. Plykstelėjusi liepsna prasivėrė tarsi vartai. Ir ji išvydo savo ateitį. Kiekvienas jos gyvenimo tarpsnis buvo vis kitoks, tačiau visur buvo ji, stulbindama savitumu ir prakilnumu. Ir ji nuolankiai stebėjo, kaip jos gyvenimas virsta likimu.

Atsidūrusi lauke už grotos, ji išvydo nakties dangų, atsivėrusį į bekraštės šviesos erdves.

Toks ilgas tas jos gyvenimo vieškelis – net iki pat dangaus.

JU
ŠIRDYSE -
SAVO
PASAKA

PASMERKTIEJI

Toji išaušusi didžiojo miesto diena alsavo paslaptimi, kurią ji turės atrasti, įspėti ir atlikti tai, ką ji skiria. Teks suvokti tos dienos vyksmus ir atskirti nuo kitų atsitikimų. Šiame senamiestyje lankosi pirmą kartą. Rodės, jis alsuoja senybine dvasia. Tebestūkso išlikę rūmų, namų, tiltų griuvėsiai, linksmai teka ta pati upė.

Dabar ji žengia į požeminį šio miesto pasaulį. Priėjusi praviras duris, išeina į rūšį, dvelkiantį sunkia ramybe. Siaurais laipteliais leidžiasi į katakombų pasaulį. Tiesus siauras plyšys veržiasi priekin, paskui nusuka į šoną, išsiskaido ir nubėga tolyn. Ji eina vienu tokiu keliuku ir regi ant sienų iškaltus išėjusių žmonių veidus, tokių ramių, susikaupusių, nelaimingų. Tai – požeminių kapų karalystė. Ją apima baimė ir nykuma. Aplink sienų įdubose suguldyti buvę žmonės, dabar virte kaulų krūvomis. Sukrauti vienas ant kito nuo pat tolimųjų prabėgusių amžių. Ji girdi tykų jų šnabždesį. Jie tartum žiopčioja be garso, kažką šneka. Pasakoja savo gyvenimo istorijas, kalba apie patirtą meilę ir išdavystę, apie kančias ir neviltį.

Ją persmelkia tokia gėla, kad, regis, plyš širdis. Visur, kur tik žvelgė, buvo žmonės. Buvę žmonės. Likę tik tuščios kaulolės, pabalę kaulai ir juos apglėbusi negailestingoji mirtis. Iš tamsos glūdumų ataidi šnabždesiai. Žvelgdama į šitą mirties paveikslą, nevalingai klausia: „Kur jūs dabar esate? Ką veikiate? Vaikai, moterys, vyrai?“ „Esame... esame...“

Sukrėsta ji priglunda prie šaltos sienos.

VILTIS

Ji galvoja apie savo gyvenimą. Dūmoja apie vyrą, vaikus. Viską apmąsto ir mėgaujasi. Jie kartu su ja. Ir tai nuteikia džiaugsmingai. Šią nuotaiką ji nutaria kuo ilgiau išsaugoti.

Žvelgdama pro nedidelio buto langą, ji mato svajonėse savo namus. Kada nors tikrai juos turės. Svarbiausia – prie namo bus jos sodas. Jame augs gausybė rinktinių medžių. Ir dar jame žydės apstingai įvairių rūšių rožių. Jos kvėpės slaptingai ir viltingai žadins jausmus, apglėbs ją nepaprasta džiaugsmo šviesa. Jų spalvos bus ryškios, aiškios, švelnios ir blyškios, ir džiugins akis bei širdį. Augs jos visur – prie namo, verandos, tvoros, sode. Tada ji pasistatys minkštą krėslą, sėdės jame, skaitys ar gėrėsis ją supančiu grožiu. O kai atskries šiltasis vasaros vėjelis, ji išskleis rankas ir mėgausis juo, tarsi sklėsdama ore. Ir bus taip gera. Ir toks bus gyvenimas.

Ją užplūsta didelis džiugesys. Ūmai paskęsta toje regimybės akimirkoje. Ir noris būti joje dabar, rytoj... na, gal poryt... Ilgai, labai ilgai.

Gal taip bus?

SUGRĮŽO

Pats viduržiemis. Visur melsvai balta. Purus sniegas tarsi užklojęs žemę minkštu apklotu. Dienos slenka pilku dangumi. Toli, už tūkstančio kilometrų, su šeima gyvenantis brolis ilgisi gimtųjų namų. Kažkokia įmantri ir gudri meilė išviliojo jį iš tėviškės į tolimą kraštą. Lyg ir laimingas – šeima, vaikai, anūkai. Bet jo širdyje visą laiką nerimsta skausmas ir begalinis ilgesys. Nepaaiškinsi to jausmo – jis kažkoks lakus, gilus bei nuolat apimantis. Tik sėdęs prie fortepijono išlieja savo užslėptus jausmus, nurimsta.

Vieną dieną, kalbėdamas su gimtinėje gyvenančiu broliu, stovinčiu prie sniegu apklotu tėvų kapo, paprašo uždegti žvakelę ir nuo jo.

Tykiai supleveno spingsulė tarp sniego, mesdama aplink šiltą ir jaukią šviesą. Žiūrėjo per skaiptą tolimasis brolis į plazdančią liepsnelę ir, rodės, regėjo tėvukus, pajuto gimtųjų namų šilumą.

Akimirkai grįžo namo.

LAUKIA

Kambaryje tylu. Ji viena sėdi prie stalo, išsidėliojusi spalvotus pieštukus, popieriaus lapus ir mąsto. Paskui ima vieną jų ir brūkšteli. Nelauktai išaiškėja, kad ji piešia, piešia tai, ką prisimena. Seną namą raudonu stogu, kieme šulinį žaliai nudažytu stogeliu ir lėtai siūbuojantį įleistą kibirą vandeniui semti. Tada apmeta arčiau tvoros stovintį tvartą, iš kurio sklinda šilto pieno ir šviežio šieno kvapai, atkuria nedideles lysveles, prižėlusias ten pasodintų krapų, salotų, dygstančių morkų ir pomidorų daigų. Ir mamą, palinkusią prie tų daigelių, rūpestingai tvarkančią, raunančią sužėlusias piktžoles.

Ūmai sulaikiusi paišymą, tarsi nusikelia į tolimą vaikystės pasaulį. Ilgai sėdi, džiaugiasi, ašaroja. Iš to jos piešinio tarsi atsklinda žvirbliukų čirškėjimas, kregždučių, gyvenančių pastogėje, krykštavimas, atklysta kiti tykūs garsai. Vėjo šnabždesys, atidaromų vartelių girgžtelėjimas, lyg kažkas ramiai žengtų takeliu į namus. Ir ją užvaldo nesuvokiama jausena. Gili, skaudi, ilgesinga. Toks prabėgusio tolimojo laiko liūdesys. Išryškėja mamos veidas tamsiai mėlynomis geromis akimis, žvelgiančiomis į ją.

Ko ji dar laukia? Klaidžioja po prabėgusį gyvenimą, ieškodama savęs ir laukia. Ko ji gali dar laukti dabar, kai gyvenimas baigia praeiti, ko ji, pasmerktoji, laukia?

Pasmerkta? Laukia?

KODĖL?

Ilgos pilkos lietingos dienos. Kiekvienas pritemęs rytas vos praplėšia akis ir pilkai žvelgia į būvį. Toji tokia liūdna blausa apgaubia mane. Iš tų blandžių debesų tarpais pasipila lietūs ar šlapio sniego dribsniai. O vėjas toks piktas, atšiaurus blaškosi apie langus, kažką nori pasakyti, bet užpykęs nulekia tolyn. Diena drumsta, nors po truputį ilgėja. Saulė uždengta storais sluoksniniais debesimis. Ir ji niekaip negali prasimušti pro tas sunkias niūkanas.

Bet štai vieną tokį niūkų rytmetį ūmai tarsi praplyšta saulė. Jos geltona gyvybinga šviesa sužėruoja ant sniego, namų, žmonių veidų. Saulė grįžo! Rodės, tarsi laisvė ir laimė sugrįžo. Sušvito pasaulis, sutvisko siela. Gera, kai grįžta saulė. Atgyja gamta, atsiveria gyvenimas. O, kad taip gyvenimas atgimtų, sugrįžtų žmogaus jėgos ir jis gyventų, gyventų! Kad taip išnyktų tamsioji naktis!

Deja, žmogus gimsta jau pasmerktas mirčiai. Kodėl? Kodėl, Didysis Sutvėrėjau, taip sutvarkytas žmogaus gyvenimas, pilnas skausmo, nelaimių, praradimų ir liūdesio? Kodėl taip mažai saulės?

Žiūriu į begalinį žydrą dangų ir ieškau atsakymo.

Kodėl, Tėve? Kodėl?

BABAUŽIS

Šiandien vestuvės. Šeimininkės bėgioja pirmyn ir atgal, vis ką nors atnešdamos ar nunešdamos ant stalo, apkrauto įvairiais kulinariniais stebuklais. Pamerktos didelėse vazose gėlės mirkčioja spalvotomis akimis. Jaunoji, parimusi mažame kambarėlyje, matuojasi pirštinaites ir jaučiasi taip, tarsi ją dabar išmes iš esamo gyvenimo ir įstums į nežinomą slaptinę pasaulį.

Kai visi susėda už ilgo stalo, pasipila sveikinimai, linkėjimai, kalbos, juokas, taurių skambėjimas. Jaunajai regisi tai naujo gyvenimo pradžia. Jis bus, aišku, kitoks, negu gyveno savo žaliajame kambaryje. Įsiklauso į neramų triukšmą ir ją apima nykumas, atsėlina baimė, pasiilgsta ramybės, ima ilgėtis pati savęs. Dairosi, žvelgia į sėdinčiuosius, į žmogaus, esančio šalia, veidą. Lyg ir viskas yra gerai. Erdvu, visi linksmi, bet ji jaučiasi sutrikusi, nebežino, kur atsidūrė, kur pačiai pasislėpti, ir nežino, kas jos laukia.

O tas šalia esantis vyras pilkomis akimis ir neklusniomis garbanomis kažkokiu stebuklingu būdu tapo tuo, kuris ją supranta, kuriuo ji gali pasitikėti. Pastebėjęs jos sutrikusį žvilgsnį, jaunas nusišypso, apkabina ir pasako tyliai: „Aš tavo babaužis.“ Šilta gera jo šypsena nuteikia raminančiai.

Išrinktoji suvokia: jis priima ją tokią, kokia yra. Jis jos babaužis.

ATRADIMAS

Šiandien ji nusprendė aplankyti didįjį kalną. Žinoma, jis nėra toks, kaip didieji pasaulio kalnai, bet pakankamai aukštas. O svarbiausia – jos mėgiamiausias kalnas, po kurio aplankymo prasideda jos vasara ir gamtoje, ir sieloje.

Atvykusi ilgai ieško takelio, kuriuo visada kopdavo. Jį aptikusi kopia aukštin. Saulės šviesa mirguliuoja ant samanotų akmenų, įvairių žolelių. Palei taką gausiai prižėlę berželių, pušelių, kadagių, kurie bado rankas, kai mėgina į juos įsikabinti kopdama viršun.

Kalno viduryje takelis stabteli prie didelio akmens. Atsisėda ant jo ir žvelgia į žemai plytintį slėnį, kuris, rodės, priklauso jau kitam pasauliui – tam, žemutiniam. Pasilenkusi nuo akmens pajunta svaiginančią laisvę. Taip lengva ir gera kvėpuoti.

Viršuje karaliauja ramuma. Tik kartais pasigirsta kurio nors paukščio klyksmas. Ypač nerimsta keli maži margi paukšteliai. Jie gyvena čia, kalno viršūnėje, ir dabar yra sunerimę. Ji tykia išsitiesia žolėje ir įsiklauso į gyvybingą gamtą. Saulė virpuliuoja ant žolynų, medelių, samanų. Ji norėtų pakalbėti apie liūdesį, nerimą ir skausmą, bet nėra kam išsakyti savo minčių. Visur visi džiaugiasi šia džiugia akimirka. Į saulę kelia savo galveles dar neprinokusios žemuogės, čiobreliai linksta nuo žiedų. Viskas aplink kinta, juda, čia tiek šešelių, spinduliavimo, šviesos ir žaismo.

Ūmai atskrieja nedidelis debesėlis. Jis sustoja ties kalnu ir išsilieja lietumi. Jo lašai teka veidu, pečiais, tarsi linkėdami ramybės ir gero. Vienatvė pasidaro nebaisi, nes aplink gyvas pasaulis. Aplink augančiuose medžiuose nepaprastas gaudesys, ošimas. Ir ji eina lėtai basa per šlapią žolę, kvėpdama gyvąjį orą, priklausančią šią akimirką tik jai.

Dieve mano, koks nuostabus tas gyvenimas!

KOVA

Jau senokai ji stovi ant spintelės prie lovos. Neaukšta, apvaliu baltu gaubtu ir tokiu pat stovu. Mamos dovanota įkurtuvių naujajame bute proga. Iš pradžių švietė ramia šilta šviesa. Bet po mamos mirties netikėtai sugedo. Nebešviečia. Ir ji jos netaiso.

Stovi ant spintelės sukaupusi visus prisiminimus ir vis apdulka. Ji sistemingai ją atšviežina. Tačiau dulkės atkakliai ir nepastebimai renkasi ir visuose kampuose, ant kiekvieno paviršiaus. Jos kaupiasi ant spintelių, ilgo tualetinio stalo, palangių, gal net ir ant jos, tik ji to nepastebi. Kiekvieną akimirką jos nepaliaujamai srūva žemyn nematomos. Jei jų nesusirinksi, neišvalysi, ilgainiui nuguls viską. Pradžioje jos mirguliuos kaip senas miglotas prisiminimas. O ateityje, išėjus į kitą pasaulį, jos nuklos kūną storu sluoksniu.

Dulkės užvaldys viską. Tada į tuščius namus įsėlins motina gamta ir maitinsis esamais daiktais, kol pamažu jie virs žeme, po to dulkėmis.

Ir nieko negali pakeisti. Todėl ji laikas nuo laiko valo dulkes nuo baltosios lempos.

Bet – iš dulkės atėjai, į dulkę pavirsi.

Kodėl?

SALA

Ankstyvas vasaros rytas. Virpuliuoja saulės spinduliai ant miško medžių lapų, pušų spyglių ir krūmų. Skraido paukšteliai, kažkur genys kala savo dainą, girdisi žasų gagenimas. Ji atvyko į tą mišką susitikti su praeitimi. Žengdama tarp pušų išvysta žvilgantį ežerėlį. Jo centre tyvuliuoja nedidelė salelė, apaugusi krūmokšniais. Pasiėmusi valtį, nuplaukia į sausumą ir išlipa nedidelėje laukymėje, priaugusioje žemuogių.

Kiek paėjusi krenta į žydinčią pievelę. Ją apgaubia čiobrelių, nendrių, prie kranto augančių vandens lelijų kvapai. Ji žvelgia į begalinį skaidrų, spindintį dangų, nušviečiantį mažą žemės lopinėlį nežemiška šviesa. Ir toji nepaprasta žaižara sklinda ne tik salele, bet ir ežero paviršiumi iki begalybės.

Slaptingoji nepaprasta šviesuma nukelia į tolimas, amžinai nubėgusias į praeitį, dienas. Ji regi brangų mamos veidą, netoliese žvejojantį tėvuką. Tas pradingęs pasaulis vis artėja ir artėja, rodos, jau yra čia pat, tik ištiesk ranką ir juos paliesi, ženklą tik vieną žingsnį...

Kitą dieną ji vėl atplaukė į tą ypatingą salelę. Prie kranto lengvai siūbavo vystančios lelijos, pievelė buvo ištrypta, primėtyta šiukšlių. O tolumoje be perstojo raudėjo paukštelis, ilgesingai klykavo baltoji žuvėdra.

IŠĖJO

Atėjo lapkritis. Nors ore tvyro viltis, bet tas mėnuo atneša ledinį vėją, užgula tamsa, nustelbiančia klausias dienos valandas.

Dienos, pilkos ir niūrios, rangėsi vėžlio žingsniu, o ji kovoja su begaliniu skausmu, kartais nuslopstančiu ir leidžiančiu jai pasidžiaugti atsivėrusia erdve virš savęs. Gėrė į save nepaprastomis spalvomis besiskleidžiantį vaizdą. Vaikščiojo po kambarius, džiaugdamasi naujais gražiais baldais, baltais užuolaidomis, pro kurias sruvo menka žydra šviesa.

Ji prašė Aukščiausiojo įkalinti sekundes, minutes, pristabdyti skubantį laiką, leisti pabūti savo namuose, nes dar kvėpavo, dar viliojo gyvenimas. Ji niekaip neišsivaizdavo savo baigties. Galvojo, kas tai bus – išsilaisvinimas ar begalinis skausmas. Visos ją supančios smulkmenos, kažkada buvusios nepastebėtos, dabar tapo reikšmingomis.

O gal nėra taip baisu numirti, mąstė ji. Baisiausia turbūt tas likusias dar jai dienas baimintis, būti nenusipėjamame pilkume. Ji su niekuo negalėjo pasikalbėti, pasidalinti žodžiais. O gal dar yra viltis ir ji išgirs, kad pasveiks? Tada vėl sužaliuos medžiai, suvešės žolė, pražys gėlės.

Bet visi žmonės nukeliavo šia žeme.

Ji mėgino dar sustabdyti erdvę virš savęs, bet sienos ėmė artėti, ir ji paskutinę akimirką nutolo... Paskutinį gyvenimo mirksnį.

Ji išėjo. Šviesa išnyko.

LIETUS

Toks švytintis skaistus vasaros dangus. Oras sklidinas džiugesio ir ilgesio. Jai net keista, kad taip jaučiasi. Džiaugsmas prislopsta, bet ilgesys niekur nedingsta, nes širdis kažko trokšta. Kažko nepaprasto, ypatingo.

Tuomet lėtai ir ramiai iš kažkur atslenka didelis tamsus debesis. Ir pasipila lietus. Ji klausosi malonaus lietaus šnarėjimo, regi mirguliuojančias, spindinčias prieš akis krintančių lašų spalvas. Pasijunta to neapbrėptamo pasaulio dalis, o gal ir visas pasaulis.

Tie lengvi lašai tai gyvybė. Jie sudaigina, augina, pripildo upes ir ežerus, pagirdo žemę.

Klausantis įsismaginusio lietaus, atrodo, jog dangus ėmė ir prakiuro. Lašai skverbiasi visur – merkia paukšteliu, nuplauna apdulkėjusius medžius, pievas, namus, gatves, tvindo upelius, kurie pasišokinėdami, almedami lekia didelio vandens glėbin.

Toks įspūdis, kad lietus amžinas.

Ji išeina laukan ir atsiduoda skaidriems lašams. Jie teka galva, kūnu, nusinešdami nerimą, neįgyvendintas nevykusias svajones. Jos sieloje kažkas sugaudžia, suaidi. Sušniokščia ir lietus, paskui lėtai slopsta. Apima gaivi ramuma. Apgaubia tyla.

PALĖPĖ

Toji palėpė visada ją traukė. Dažnai, eidama pro šalį vis pagalvodavo užsukti ten. Jai rodės, kad toje uždaroje patalpoje yra didžiulė paslaptis.

Vieną dieną pasiryžo ir užkopė laiptais į palėpę. Pravėrusi duris išvydo prietemą ir toliau stovinčių daiktų šešėlius. Buvo tuščia, ramu ir nyku. Kampuose gulėjo sukrautos senos knygos, mėtėsi į dėžes sumesti vaikiški žaislai, riogsojo seni baldai. Matyt, jie kažko laukė. Ir kai ji, susiradusi seną minkštą kėdę, atsisėdo prie senelio rašomojo stalo, stovinčio atokiau, pajuto, kad į palėpę sugrįžo gyvenimas. Tarsi visi seniai sukrauti daiktai atgimė, ėgavo gyvybės ir ėmė žaižaruoti. O ji pasijuto atitrūkusi nuo pasaulio, esančio už palėpės durų.

Taip besėdėdama ir pro nedidelį langelį besidairydama į dangų, užsisvajėjo. Godos tarsi atskriejo iš tolimų miglotų nepažįstamų pasaulių. Pleveno skaisčiais sparnais, tarsi slaptingi paukščiai, ir priminė kažką taip artima, suprantama ir laukiama, bet nepasiekiamą. Jos skrajojo ir skrajojo, tokios šviesios, nepaprastos.

Taip, tyliai galvojo, žmogaus prigimtis ir likimas yra paslaptina ir neįmenama mįslė, o svajonės pasiekti tai, kas nepasiekiamą, virsta širdies sopa. Pavargus nuo begalinių kasdienių darbų ir negailestingo laiko, nebekyla jokia siekiamybė. Lieka tik susitaikyti ir ramiai gyventi tiek, kiek skirta.

Palėpė užvėrė išplėstas, su nuostaba tyrinėjančias pasaulį jos akis.

PIEVA

Menu už mūsų kiemo tvoros ir nedidelio kalnelio ištįsusią raibuojančią žliugsinčią pievą. Rodės, ji mane šaukia, kviečia vėl pabraidyti ir įsiklausyti į tą slaptingą pasaulį.

Pasklidę rūkai buvo užkloję drėgme apsunkusią lanką. Dvelktelejo vėjelis, išsisklaidė miglos ir sumirgėjo saulėje žolių stiebai, geltonų, rausvų, melsvų gėlių žiedai ir jų pumpurai. Žolynai, žiedynai nuo vėjelio subangavo, sulingavo žaliomis vilnimis, o salšvas gėlynų kvapas svaigino ir ramino. Nutolo rūpesčiai, širdgėla ir, rodos, netrukus išsiverš iš žemės ar dangaus į saulės šviesą mažas ir galingas nepaprastas gyvas šaltinėlis.

Kai slampinėjo po tą švelnią, šiltą gėlių ir žolių jūrą, visa atrodė kaip pasakiškas regėjimas, atėjęs iš tolimų gelmių, žemei, augalams atnešęs kažką nepaaiškinama, nesuvokiama ir nematoma. Tarsi viskas susiliejo į bendrą visumą, apglėbė ją savo šiluma, kvapais ir nepakartojamu grožiu. Tai amžinatvė, suvokė ji, kuri visais laikais viską visada pradeda iš pradžių.

Jos vaikystės pieva vėl gyva. Siautulingas šaltinėlis teka.

SUSITIKIMAS

Šiandien ją apėmė netikėtas vienatvės jausmas. Jautė kažką nenusakoma. Nors gėlė sielą, bet vis tik buvo gera. Visos jos svajonės, seniai buvę įvykiai buvo vien tikrovės, kurioje negalėjo įsitvirtinti, pakaitalas. Juk tikrovė tik akimirkos šešelis, nugrimzdęs praeitin.

Ji žengė senojo parko takeliu. Kiek čia vaikščiota, bėgiota, džiaugtasi. Rodos, ji sutiko aną praeities mergaitę. Štai šioje alėjoje veši dabar suaugę samanoti jos dar mokyklinukės rankomis sodinti medeliai. Tolėliau tebekėpso patamsėjusios aplūžusios medžio skulptūrėlės, skirtos vaikams laiptoti, suptis, šokinėti. Ji prisėda ant nedidelio suolelio ir žvelgia į tolimąjį laiką, egzistavusį kažin kada.

Takeliu pasuko netoliese stovinčio namo link. Tai – jos vaikystės namai. Tos pačios sienos, tas pats raudonų čerpių stogas, tie patys girgždantys varteliai. Ir tvora ta pati, tik apsilaupiusiais dažais, dar tėvuko dažyta. Ir suoliukas prie lango tebestovi tarsi lauktų pareinančių namo.

Pro banguojančią laiko vilnį ji išgirsta mažą motužės šunelių amsėjimą, tarsi džiaugtusi jos atėjimu, girdi mamaitės žvalų balsą ir ramų tėvo kalbėjimą, mažųjų broliukų šūkčiojimus, kibire nešamo vandens kliuksėjimą, prinokusių kriaušių bumbsėjimą žemėn.

Ūmai garsai sustingsta, tarsi artėja prie jos ir apgaubia susiliedami į vientisą prabėgusio laiko sieną ir įsminga širdin skausmo gėlą. Ji dar niekada gyvenime nebuvo jautusi šitokio nematomo, bet artimo pasaulio alsavimo.

Ji sėdi ant senojo suolelio atsiskyrusi nuo visų ir jaučiasi beveik saugi.

O šalia žybčioja tyras šviesus pasaulis.

MEDIS

Atvykusi į šį nedidelį miestelį, ji skuba prie didžiojo medžio. Kasmet jis plėtėja ir gražėja. Tai – nepaprastas lapuotis. Jo galingos šaknys skverbiasi giliai į gelmes ir pasiekia požeminį pasaulį, kuriame, kaip tiki žmonės, gyvena išėjusiųjų sielos. Didžiojo galiūno kamienas, šakos, lapai kupini gyvybės. O jo nepaprasta viršūnė yra pasislėpusi debesyse ir bendrauja su aukštybėse esančiu kitu pasauliu.

Ji mato, kaip ateina žmonės prie šakūno, paglosto kamieną ranka ar žvilgsniu, pasimeldžia. Iš tų aukštybių sklinda gerumas. Ji regi būrelius paukščių, pakylančių iki pat viršūnės ir tarsi perduodančių žmonių maldas. Ji jaučia kažką neįprasta, tarsi girdi šnabždesį, kuždesį. Šis šimtmetis jungia praeitį ir ateitį, gyvuosius ir išėjusius. Tai – gyvybės medis.

Ji supranta, kad jai duotas gyvenimas yra tai, ką reikia išverti, laukiant kažko geresnio ir svarbesnio. Laukti taip, kaip laukia ir gyvena šis galiūnas medis.

Nusilenkusi plačialapiui pažada dėkoti gyvenimui už kiekvieną šiltą žodį, lūkčioti išeinančio, bet pareinančio, palaukti pavasario, saulės, kelionės prie jūros. Gyvenimas – ypatinga dovana, gaunama tik trumpam.

PIEMENAITĖ

Atslinkus vakarui, nutarė paklaustyti tylos, atsiduoti tai akimirkai. Jautė dabartį, jos gyvybę ir joje skendo mintys. Dar laikėsi vaikystės svajonės, nes tai jos ilgesys, džiaugsmas ir viltys likusiai ateičiai.

Už lango karaliavo šaltis, sustingdęs gyvąją gamtą. Jis visada ateina staiga kaip tamsa ir naktis.

Vienintelis jos mylimas žmogus atnešė žvakių. Be žodžių tykliai uždegė po vieną ir pasklido švelni geltona akimirka. Pažvelgė į jį ir regėjo jo akis, atlaikančias laiko tėkmę, skausmą. Ji gi buvusį sielvartą ir kančią įsidėjo į širdį.

Ir toje gelsvumoje mintys, pasiklydusios tarp žemės ir dangaus, atgijo...

... Ji – maža našlaitė, gananti karvių bandą. Akyse dar plyti baisesnis reginys – jos mamulė guli didelėje dėžėje tokia rami, tyli ir kažkodėl nesikelia. Ateina dėdės, uždengia tą tykią dėžę ir išveža toli. Ji žino, kad mamulė guli ten, už bažnyčios esančiose kapinaitėse. Iš jos buvo atimtas džiaugsmas ir širdį užgulė tamsus sielvartas. Ji vis laukė mamulės. Norėdama ją pajusti ir pakalbėti, nubėgdavo iki didelio akmens, esančio pievos pakraštyje, užlipdavo ant jo ir žvelgdavo į gerai matomą bažnyčios bokštą. Jos krūtinėje suspurdėdavo kažkas galingo ir tyro, tarsi valdytų kažkokia aukštesnioji galia.

Mažoji piemenaitė užaugo, patyrė džiaugsmą ir sopulį. Likiimas buvo dosnus. Ji gyveno toje tarp dangaus ir žemės esančioje šviesoje.

Dabar spindesio nebebuvo. Jautėsi išduota. Širdyje viešpatavo nūdulyis ir tamsa. Pajuto, kad jos ieško mirtis, kuri priklauso sau pačiai.

Ji žvelgė į pasaulį akimis, pilnomis gyvenimo švytesio ir grauđulio.

EIS

Už langų karaliauja tamsa. Žiūri pro stiklą į tamsį iki pat ryto. Tamsybė tokia tyli ir baugi, apglobianti visą pasaulį. Ji bijo tos niūrios dumsos. Gerai tik tai, kad ji ilgai neužsilaiko.

Vieną tokią naktį išbudo verkdamą, slegiamą juodumos ir nutarė nubėgti į netoliese esantį miškelį, kuriame auga jos medžiai. Čia buvo jos šalis, jos pasaulis, kuris nors ir neegzistuoja, bet yra jos širdyje. Čia ji susitinka su savo motule, pasikalba, kaip visada, be žodžių iš anapus laiko. Po to skuba namo ir stebi brėkštantį rytą. Ji žino – jei naktį netikėtai tamsumoje išvystų spindinčią baltą šviesą savo medynų šalyje, būtinai bėgtų jos ieškoti, nes ji nušvinta tik kartą gyvenime. Tada turėtų grįžti, bet tai jau būtų nebe ji. Kita. Ir sapnuose, ir liūdnose akyse ji regėtų išvystą šalį, tas nepaprastas tolybes, kurių visą laiką ilgėsis. Pasiekusi juos, atras dar kitas tolumas, bet ar tai jau bus pabaiga, ji nežino.

Spėlioja ar jau atėjo jos laikas. Juk jei tavęs nelaukia, tai nieko ir nerasi. Juos atras tik tada, kai pajus kvietimą.

Ir ji eis. Kasdienybė jai neegzistuoja. O jos akyse spindi sutemų liūdesys ir ilgesys.

Ji lūkuriuoja.

SULAUKĖ

Įžengė į nedidelį jaukų kambarį. Pasidairiusi sėdo prie nedidelio stalo ir atsivertė parsineštą knygą. Pavarčiusi pastūmė toliau ir pažvelgė pro langą. Pagalvojo – gal išeiti į gatvę, pasivaikščioti po dideliais medžiais. Tačiau nutarė niekur neiti. Ji nieko nepažįsta, viskas svetima. Apnikęs nerimas jaudino, rodė, ją kažkas stebi, bet, apžvelgusi kambarį, aišku, nieko neišvydo.

Buvo tamsu. Prasidėjęs ilgasis vakaras žadėjo naujų minčių ir ilgesio. Norėdama kiek aprimti, vėl priėjo prie lango, pravėrė jį.

Apačioje pamatė einančius žmones. Girdėjosi kažkur netoliese skambanti muzika, tarpais šnabždesiai, pralėkdamo skubanti mašina. Didelės medžių šakos metė tamsius šešėlius, kurie tarsi slėpė kažkokią paslaptį. Ji žvelgė į gyvąjį paveikslą ir pasijuto esanti jo dalis. Gera žinoti, galvojo, kad kažkur yra žmogus, kuris prisimena ją, galvoja apie ją. Apkabina ir nuramina lyg jis būtų šalia.

Kambaryje padvelkė šiluma ir nenusakomu jausmu. Ji regėjo jo šiltas akis, ramias rankas. Ją kamavusi vienatvė ir kasdienybė dingo.

O skubantis laikas artėjo. Ji stebėjo, kaip prie jos glunda pasaulis.

GYVENA

Guli lovoje jau keletas mėnesių. Nusilpo regėjimas, nebeklauso kojos, bet mintys veja viena kitą. Ji mena save tėvų statytoje sodyboje. Ji taip pasiilgo savo namų. Čia viskas sve-tima, šalta ir nejauku. Gerai, kad nebemato ją supančio pasau-lio, bet užtat regi tą, kuriame gyveno ilgus metus. Kai anū-kas atvežė ir paliko šituose namuose, ji tylėjo. Suprato – jėgų nebeturi, sveikata kasdien blogėja. Bet ji vis dar gyvena savo pasaulyje.

Prieš akis regi motinos veidą. Brolio veidą. Seserų veidus. Jie atneša vandens iš šulinio, virtuvėje ruošia maistą. Ji eina prie netoliese esančios kūdros, pabraido joje, prisiskina ne-užmirštuolių, augančių palei krantą. Paskui mintyse žengia į netoliese augantį eglyną ir ieško grybų. Regi gausybę mažų vabalėlių, skubančių savais keliais, o pievelėje – besiganančią Margę. Ją pamačiusi karvutė mūkteli. Ir jai pasidaro gera. Ji namie, ji savame pasaulyje. Ji mąsto, kad gyvenimas yra gra-žus ir sudėtingas. Kiek metų gyveno ramiai, nerūpestingai ir jautėsi laiminga.

Dabar gi, rodės, dangus užsivėrė virš jos, o gyvenimas įmetė į tamsią duobę ir slegia. Ir niekur ji negali nei pabėgti, nei pasislėpti. Liko tik laukti. Bet ji dar gyva, dar gyvena.

PAMOKA

Kiekvieną ankstyvą šaltos žiemos rytą tėvas tykiai ateidavo į kambarį ir pakurdavo krosnį. Ji užsiklodavo stora antklode ir laukdavo atplūstančios šilumos. Spragsėdamas šiltis neužilgo pasiekdavo ją ir apgaubdavo.

Iki smulkmenų įsiminė tas amžinas ratas – tėvas kuria krosnį, išsemia pelenus, uždaro krosnies dureles ir išeina. Tada ji gulėdavo ir džiūgaudavo, kad karštuma greitai neišgaruos. Ji skleidė stebuklingą ramybę. Regėdama linksmi traškančią ir šokčiojančią liepsną, imdavo šnekėtis su ja. Kartais atrodydavo, kad ji atsako. Ji girdėdavo jos ramius atsakymus, paguodimus, kurie, rodės, yra amžini. Taip ji ramino ją, kai vaikystėje, suviliota gražių raudonų ugnies įkaitintų durelių žėrėjimo, priglaudė prie jų delniuką. Staigus skausmas, iššokusios pūslės ilgai priminė, kad ugnis gali būti ir pikta, todėl geriau neliesti to karščiu alsuojančio grožio, o tik gėrėtis ir džiaugtis jos teikiama kaitruma. Gabija yra šventa.

Juk seniai žinojo, kad žmogui liepsna reikalinga, tik reikia gerbti ją...

Jautėsi laiminga, galėdama mintyse sugrįžti į savo vaikystės dienas. Tačiau kartais užplūsdavo baimė, kad toji laimės būseną išnyks. Geriau ji taptų panašia į puikuolį paukštį, plasnojantį begaliniu dangumi. Plevenančiu, plevenančiu ir niekuomet nenuskrendančiu. Kaip amžinas svajonių laivas.

SURADO

Ankstyvą rytą ji žvelgia į pasaulį ir regi žėruojančios aušros apšviestą jos gimtąjį drėgnoką kraštą. Ir toje vėjo ir gilaus troškimo mąslioje prietemoje suvirpa mintys. Lengvas rūkas žadina. Lėtai srūva blyški šviesa. Berželio šakos žvilga rasota gaiva. Ji mėgaujasi vaikiu pasauliu.

Pasuka į greta esantį nebylų jų namą, ieškodama savo žmogaus. Gal įleis, padės? Bet niekaip neranda durų, tik spindi nebylūs langai. Ji blaškosi, pyksta, bet atkakliai eina pirmyn. Ten yra jos žmogus. Jie turi susitikti, įsikalbėti, kalbėti.

O laikas eina, lekia, tirpsta, išnyksta ir nutolsta. Jos vyriškis tyli. O ji prisimena viską, kas pralėkė, prašvilpė kaip nebyli mintis. Iš atminties išplaukia giliai užslėptos nuoskaudos, nusivylimai ir slaptos mintys, apie kurias nenori nei galvoti, nei prisiminti, nei kalbėti. Jos vyras nesuprastų, ir ji jaučiasi tarsi tai ne ji. Gal joje yra kita ji?

Kas gi yra toji vieno asmens širdgėla? Ji mažesnė už dulkę visatoje. Bet ji yra dalis viso to, ko negali pakeisti ir nežino, ar liūdi dėl to, ar jaučia palengvėjimą, nes tai atveria erdvę jos sieloje. „Ir tai, kas buvo, kas yra, bus amžinai mūsų, žmogau“, – mąsto ji.

Ji žvelgia į savo gyvenimą pilkais garbanotais plaukais, rankoje laikantį obuolį. Ji pamilo jo šypseną, dar gerai nepažindama jo.

Jie žengė į kitą – laimingą tikrovę.

TIKISI

Negailėstingai artėja vakaras. Įžengusi į savo žaliąjį kambarį, pasidėjo knygas ir krūvą sąsiuvinų, kuriuos turėjo patikrinti. Ji atsisėdo ant sofos ir užsimerkė. Nuovargis kaustė rankas, kojas, mintis.

Besileidžianti saulė užliejo patalpą. Už lango lengvas švelnus vėjelis šiureno beržo lapus. Nepratarė nė žodžio. Apėmė ramybė. Žinojo, kad į ne visus klausimus šiame gyvenime pavyksta rasti atsakymus. Reikia tiesiog gyventi ir džiaugtis. Išgyventi tų akimirų pilnatvę. Ji pavargo nuo begalinių darbų, įpareigojimų, reikalavimų. Ji vis dar blaškosi tarp svajonių ir galimybių. Tačiau gyvenimas pamokė, kad turi sugalvoti kažką konkrečiau. Ir ji nusprendė keisti savo būvį.

Tada toji niūri ranka, gniaužusi jos širdį, atsileido. Ji išvažiuos į išsvajotąjį miestą, kur yra laukiama brangaus žmogaus. Bet kažkodėl nepajuto didelio džiaugsmo. Apglėbė rankomis galvą ir pravirko. Ji verkė dėl veltui praleistų metų, kai ją kaustė baimė. Dabar ji verkė persmelkta skausmo, nes ją netikėtai užgriuvo laisvė. Pirmą kartą po savo apsisprendimo ji patyrė laisvės svorį. Laisvė – tai galimybė elgtis taip, kaip nori. Ji jau išmoko norėti. O jei elgiasi kaip nori, reiškia yra laisva.

Žinoma, sielai tai nelengva našta. Viską, ką turėjo, kas buvo čia brangu ir miela, ji paliks. Tad jos sąmoningas pasirinkimas yra sunkus.

Bet tikėjimo ir vilties kelias veda gyvenime pirmyn, į šviesą, į laimę. Ji susidorojo su tuo, kas trukdė.

Dabar jos dienos bus be sielos žaizdų.

Tiki tuo.

IŠ NAUJO

Ji nekantriai laukė vasaros. Išgyveno tamsius niūrius žiemos mėnesius, džiaugėsi ilgėjančiomis ir šviesėjančiomis dienomis bei kartkartėmis blykstelėjusia saulės šviesa.

Ji ilgėjosi jūros. Jos plačių, ilgų, kartais apgaulingų bangų. Kai visą erdvę pripildo platybių gausmo ir nušviečia nepaprasta šviesa. Dienos būna tokios žydros, nes jūra virsta didžiuliu dangaus veidrodžiu, viską aplinkui nutvieskiančiu. Šią mirguliuojančią šviesą nešiojasi širdyje visą savo gyvenimą. Ji skverbėsi iki sielos ir gimdė begalinį ilgesį. Tai buvo nepaprastas žydras laisvės ir begalybės maudulys.

Ir štai ji lėtai žingsniuoja jūros pakrante sveikindamasi su ja. Girdi begalinį ošimą – jūros kalbą, jaučia dabartį, jos gyvybę, ir jos mintys, jausmai skęsta nekantriose ramiai atūžiančiose bangose. Aplink ilgesingai klykauja žuvėdros.

Ji iš lėto neria į vandenį ir akimirka, truncančią amžinybę, jaučia laisvę. Putotas vanduo tarsi atsiveria ir priima ją. Iškilusi į paviršių, stebi dangų, bangas, srovę. Jūra suteikia jėgų, stiprybės nugalėti save.

Šiltą vasaros naktį ji ateina prie jūros. Ją pasitinka bekraštė juoduma. Toji dumba driekiasi ligi pat dangaus žvaigždžių ir nepavaldi jokioms žemiškoms galioms. Toji neišsenkama tamsybė egzistuos visada. Ji karaliavo prieš žmogaus gyvenimą ir bus po jo. Ji – beribė.

Laiminga, kad gyva, kad iš naujo atrado siautingąją jūrą, kurios taip gedavo.

MIRKSNIS

Atėjo ji, žiema. Nelaukiama, bet reikalinga. Dangus papylė balto sniego. Tykiai dribsnodamos snaigės ant langu braižė mažus takelius. Regis, stiklas verkia, nepajėgdamas įsiveržti vidun.

Šlapdriba užveria visas erdves į išviršinę pasaulį. Kambaryje karaliauja tamsa. Ji be pėdsakų, be ribų. Jai rodės, kad pateko į negyvą pasaulį. Čia buvo tik ji. Viena su savimi. Ją užgulė mintys. Jos išsprūdo laukan, bet ir vėl sugrįžo. Apėmė netikėtas vienvietės jausmas.

Ūmai kažkas trinkelėjo į lango stiklą. Priėjusi išvydo nedidelį rausva krūtinėlę paukštelį. Vienišas atsukridęs iš kažkur. Jis tankiai plakė sparneliais ir vis cypsėjo.

Ji pravėrė langelį. Dingo vienvietė, liūdesys iš tamsaus žiemos lango rėmo. Gyvenimas atsigręžė tik į šią netikėtą akimirką. Ji skubiai susirado sėklų maišelį, pasėmė saujelę ir pabėrė jų ant palangės. Paukštelis ramiai tupėjo ant šalia esančio medžio šakos ir laukė. Paskui atsukrido prie pabertų grūdelių ir ėmė kapsėti.

Jos veidas nušvito, ją apglobė džiugesys ir švelnumas. Paskui mažylis pakilo ir tykiai kybojo ore vis plevendamas sparneliais. Tai buvo savotiška padėka ir supratimas. Ji mostelėjo ranka tarsi dėkodama, ir paukštelis nusukrido savais keliais.

Toji ypatinga trumpa būties dovana ją nuramino, suteikė šviesumos. Tai gyvenimo akimirkos atsiųstas jai gėrio blyksnis.

PRAŠVITO

Vėsią rudens dieną ji stovėjo prie namo sienoje iškabinotos atmintinos lentos. Skaitė ir skaitė datas, atliktus to namo šeimnininkės darbus. Prieš akis iškilo visos svajonės, praeities įvykiai. Tai buvo tikrovė, iškeliavusi amžinybėn. Ją nusmelkė vieniša tamsos baimė. Rodės, lyg būtų negyvame pasaulyje. Buvo tik ji. Viena su savimi ir ta atmena, kalbančia apie žmogų. Brangų jai. Atrodo, kai motina išėjo į kitą pasaulį, ji priartėjo per žingsnelį prie tam tikros ribos. Nūdien taip smarkiai nebeskaudėjo. Gėla nepavadinsi to, ką reikia kęsti šiuotarp. Jau iškentėta seniai. Tik ji nenori to pripažinti ir suprasti. Ir grindė savo gyvenimą tuo, ko nėra. Jai sunku susitaikyti. Ji vis kartoja patį brangiausią žodį iš vaikystės – mama. Žinojo, kad turi įveikti sopulį ir susitaikyti.

Aplink ją klestėjo tyras švytintis pasaulis. Kažkur iš laiko tolių atskriejo virkdomo akordeono muzika. Tada dar visi buvo kartu ir laimingi. Šiuo metu ji jautėsi iššvaisčiusi savo energiją tarpsniui, kuris jau nebeegzistavo, nes tikrasis laikas buvo šalia.

Košama šilto rudeninio vėjelio, suvokė, kad dar yra gyva, kad vėl nušvis pavasaris, kurį buvo pamiršusi ir kurio laukė. Ūmai pajuto atsklindančią iš tolių didžiulę, stiprią ir šiltą užuojautą. Šiek tiek prašvito pasaulis, atrodė jis aiškus ir šviesus, bet su sopuliu širdyje.

Ją aplankė geroji liūdesio paukštė.

SUTIKO

Kitoje kelio pusėje driekėsi miškingas kalvynas. Siauras takelis vinguriavo aukštytyn. Po kojomis žėrėjo minkštas geltonas smėlis. Šalia senkelio buvo tankiai išsirikiavusios eglės. Jos dar jaunos, nuo šaknų iki viršūnės vešliai apžėlusios šakomis. Auga visur, abipus kelio, visiškai viena prie kitos. Viršūnėse spindi šviesios jaunos atžalos. Šakose paukšteliai čiulba kiekvienas traukdamas savo gaidą.

Buvo saulėta šilta diena. Jai einant taku ausyse skambėjo toji eglių muzika. Neskubėjo, tad prisėdo ant netoliese esančio suolo. Buvo giedra. Nedvelkė joks vėjelis. Karaliavo ramybė ir eglių muzika. Matyt, jos šnabždėjo ir džiūgavo pačios, nes buvo jaunos, gražios ir ramiai augančios ant šio smėlingo kalvagūbrio.

Ji ramiai sėdėjo ir susikaupusi klausėsi. Eglės gražiai gaudė savo muziką. Šakuočiai buvo laimingi. Gražūs dailiai nusmailinti šakučių spygliai tiesėsi saulėn. Ją apgaubė stiprus ir gaivus sakų kvapas. Stebėjo paaugusius kankorėžius. Juk medžiai, galvojo ji, viską suvokia, supranta, tad turėtų groti taip, kad žmogus suprastų, ką jie nori pasakyti.

Šiandien pirmoji diena, kai po daugelio metų atvyko į ši nuostabų žemės kampilį. Ir tie šakočiai, kuriuos ji buvo seniai regėjusi, pažino ir dėl to ėmė garsiai gausti, tarsi sveikindami ją. Visas šilas aidėjo skrajūnų giesmėmis, tai ilgesingomis, tai ramiomis, tai liūdnomis.

Ji pakilo ir priėjo prie seniausios galingos eglės– motinos. Nusilenkė jai ir padėkojo už dar niekad negirdėtą tokią eglyną muziką.

Buvo ramu ir gera.

KARTU

Ji sėdėjo kraštinėje koncertų salės kėdėje ir laukė jo. Netrukus nuaidės pirmieji muzikos garsai. Ji klaūsė savyje tą begalinę tylą, jautė dabartį, jos gyvybę, joje skendo jos mintys. Jos ateitis yra tai, kas ateis su ypatingu pokyčiu. Vieną dieną prasidės tikrasis gyvenimas jiedviem. Ji meldė Dievą padėti jai.

Netrukus pasigirdė pirmieji garsai užbūrė. Muzika pripildė sielą nepaaiškinamo, tiesiog širdį plėšiančio ilgesio. Žvelgė į jį, jaunąjį fleitininką, ir gėrė sklindančius garsus. Jis kalbėjo apie juos, jų meilę, ilgesį ir viltį.

Susitikę po koncerto nesiglėbesčiavo. Ji tik stovėjo prisiglaudusi, o jis apkabino ją per liemenį. Stovėjo taip vienas prie kito, susieti nežinomo likimo. Juos suartino meilė, ir tas jausmas buvo aukštesnis už paprastą žemišką meilę.

Rodės, jie taip glaudžiai ir stovės visą būvį, iškentę gyvenimo negandas ir mirties siaubą. Žinojo: ir susitikę ten, aname pasaulyje, bus kartu amžinai.

Ji stovėjo ir žiūrėjo į jį su nepaprasta meile.

Jų širdyse – savo pasaka.

TURINYS

PADOVANOK MAN EDELVEISĄ

- ŠAUKSMAS / 7
ANT TO PATIES SUOLELIO SU
BALTA SKARELE / 9
LIETUVIŠKI BARŠČIAI / 11
PADOVANOK MAN EDELVEISĄ / 13
MANTUKAS, KURIS PAVYS SAULĘ / 14
RYŠULĖLIS / 16
ŽIŪRĖJIMAS
PASMERKTO PAUKŠČIO AKIMIS / 18
MAŽOJI FLEITININKĖ / 20
ŽINIA / 21
LAISVĖS DANGUS / 23
BALTA SUKNELĖ / 24
PONIOS EINA! / 25
TIK DĖDĖ / 27
RUDENS DVASIA / 28
ŽIDINYS / 29
„ALLONS L'ENFANTS!..” / 31
NEBYLIŲ VAIKAS / 33
IŠ AMŽINOSIOS TYLOS –
APSVILUSIAIS PIRŠTAIS / 34
LAŠELIS KANTRYBĖS
SLEGIANČIOJE TAMSOJE / 35
FINIKIEČIŲ PRINCESĖ / 37
DU PASAULIAI / 39
RIEKĖ MEDAUS / 40
SUGRĮŽKI, JAUNYSTE! / 43
PECKELYTĖ / 44
DURYS / 46
RUTULIUKAIS APVESTOS DIENOS / 47
PIANINAS / 48
SENI GABALIUKAI / 49
KALĖDŲ NAKTIS / 51
TIK VIZIJA / 53
JUODA JUOSTA, PADALYTA PUSIAU / 55
ŽIBUOKLĖS / 57
TUNELIS / 59
PENKTĄ DIENĄ – AMEN / 61
AŠ IEŠKAU ŠILTO ŽODŽIO / 63

SUSTOJĘS LAIKAS

- I / 67
II / 68
MAMAITĖ PARVAŽIAVO! / 69
ILGIAUSIA KELIONĖ / 70
LAIKAS MAN BUS GAILESTINGAS / 72
SUGRĮŽTI NEREIKIA / 73
DVI AKYS UŽ ŽIEDAIS
NUBERTOS ŠAKOS / 74
GODULIO ŠVIESA / 75
DĖŽUTĖ / 76
RAUDONKEPURAITĖ / 78
NEPAKLUSNUS LAIKAS / 80
SUSKILINĖJĘ STIKLAI / 81
PALIKIMAS / 83

VITA VITA

- LAIMINGO GYVENIMO MUZIKA / 87
AKMENIJA / 88
VIENINTELĖ NUOTRAUKA / 89
TOJI DIENA / 91
KELIAS Į ROJŲ / 93
IŠSIPILDYMAS / 95
VIENIŠA VILKĖ / 98
ATOSTOGOS / 100
UŽRAŠŲ KNYGELĖ / 102
KASTO MERGAITĖ / 104
PADĖK, MANO ANGELE / 106
ATEINANČIOJI / 108
LIKIMO PAVEIKSLAS / 109
TARSI PERŠOKUS BEDUGNĘ / 111
LAIKO TILTAS / 113
TIKINTYSIS / 114
AKISTATA / 116
UŽ GROGĄ! / 117
FIN DE SIÈCLE!? / 118
VITA VITAM / 120
DEK, UGNIE! / 122
ATRADIMAS / 123
DVYNĖS / 124

DAINA / 126
ŽIBURĖLIS / 127
SULAUKĖ / 128
NEVILTIS / 130
TULĖ IR DŽIULĖ / 132

SIBILĖS SAPNAI

SENI GABALIUKAI / 137
PASKUTINĖ GERVOUGĖ / 138
KVIETIMAS / 140
NUKAPSĖJO / 142
LAUKIMAS / 143
JULATĖ / 144
IŠPAŽINTIS / 146
GĖRIMAS / 148
KRYŽKELĖJE / 149
AKIMIRKOS DOVANA / 150
EREZIJA / 151
LŪKESTIS / 152
MEDALIONAS / 153
KELIONĖ / 154
PIRTIS / 155
ALMĖK, UPELIUK / 157
VIZITO VIZIJA / 158
PRASKAIDRĖJIMAS / 159
LAIKO STALTIESĖ / 160
KITA MEILĖ / 161
DAR GYVENSIU / 162
PALIKIMAS / 163
PRARADIMAS / 165
PASIKLYDUSI LAIKE / 166
ATRADIMAS / 167
PRISIPAŽINIMAS / 168
SIBILĖS SAPNAI / 169
LIŪLYNĖ / 171
SVAJONIŲ KALNELIS / 173
PALIKIMAS / 174
NORAS / 175
DAR / 176

LAUKIANTI STEBUKLO

ČEVERYKAI / 179
PELENAI / 180

NEPAKLAUSĖ / 181
SAUGO / 182
LAUKIANTI STEBUKLO / 183
PAŽADAS / 184
VĖJŪNĖ / 185
VIZIJA / 186
SUPLAZDĖJO / 187
RAUDA / 188
LABAS, PUPA! / 189
ŽINOJIMO LAUKIMAS / 190
AKIMIRKA / 191
SUSITIKIMAS / 192
PRIESAUKA / 194
SUGRĮŽO / 195
ILGESYS / 196
ATRADIMAS / 197
KELIONĖ / 198
PAŽINIMAS / 200
IEŠKOJIMAS / 201
VYŠNIŲ SODAS / 202
SAPNŲ GALIA / 203
ESATIS / 204
KAITA / 206
MIŠKUOLĖ / 207
PRADŽIUGINO / 208
SUVOKIMAS / 209
UŽBURTAS RATAS / 210

LIŪDESIO KRIKŠTAS

LIŪDESIO KRIKŠTAS / 213
Kai prabilis / 214
ŠVIESA / 215
UŽSIVĖRĖ / 216
AKIMIRKOS GYVENIMAS / 217
NEŽINOTI / 218
SARGYSTĖ / 219
PRISIKELIA / 220
KALNAS / 221
PRABUDIMAS / 222
DOVANA / 223
VIZIJOS / 224
PALAIMA / 226
VILTIS / 227

PATIKĒJO / 228
 PAKVIPO / 229
 TYLA / 230
 PAMOKA / 231
 PRISIMINIMŪ KANČIA / 232
 ŠVIESA / 233
 UGNIS / 234
 ATRADO / 235
 PASLAPTIS / 236
 RAUDA / 237
 ŠOKIS / 238
 PASIKLYDUSI LAIKE / 239
 IŠPAŽINTIS / 240
 ATRADIMAS / 241
 NAMAS / 242
 NEVILTIS / 243
 DULKĒ / 244

BELAIKĒJE ERDVĒJ

IŠTIKIMYBĒ / 247
 LAUKIMAS / 249
 BŪSIU / 250
 PABUDIMAS / 251
 ATĒJO / 252
 MAGIŠKA NAKTIS / 253
 DULKĒS / 254
 ŠVIESA / 255
 VIZIJA / 256
 GALIA / 257
 TAIP PAPRASTA / 258
 ŽENKLAS / 259
 SUKURTI SAVE IŠ NAUJO / 260
 NAKTIES KERAI / 261
 GAL / 262
 ILIUZIJA / 263
 SUVOKĒ / 264
 LIETAUS BALSAS / 265
 NEPASIDAVĒ / 266
 VIS GRĪŽTA / 267
 KAVOS PUODELIS / 268
 MANO NAMAI / 269

PĒDOS / 270
 NEVILTIES ROJUS / 271
 NEBUS / 272
 KELIONĒ / 273
 LAUKIMAS / 274
 ATRADAU / 275
 LŪKESYS / 276
 AIDESYS / 277
 STRAZDAI / 278
 BŪTI! / 279
 ATSIVĒRIMAS / 280

JŪ ŠIRDYSE – SAVO PASAKA

PASMERKTIEJI / 283
 VILTIS / 284
 SUGRĪŽO / 285
 LAUKIA / 286
 KODĒL? / 287
 BABAUŽIS / 288
 ATRADIMAS / 289
 KOVA / 290
 SALA / 291
 IŠĒJO / 292
 LIETUS / 293
 PALĒPĒ / 294
 PIEVA / 295
 SUSITIKIMAS / 296
 MEDIS / 297
 PIEMENAITĒ / 298
 EIS / 299
 SULAUKĒ / 300
 GYVENA / 301
 PAMOKA / 302
 SURADO / 303
 TIKISI / 304
 IŠ NAUJO / 305
 MIRKSNIS / 306
 PRAŠVITO / 307
 SUTIKO / 308
 KARTU / 309

Peleckienė Silvija

NOVELETĖS: rinktinė. – Saulės Titnagas, 2024. - XXX p.

ISBN

Rinktinė sudaryta iš septynių 1997-2019 metais išleistų Šiauliuose gyvenančios rašytojos novelečių knygų.

Silvija PELECKIENĖ
NOVELETĖS
rinktinė

Sudarytojas *Mindaugas Tyla*
Dizaineris *Linas Janonis*

Leido ir spausdino UAB „Saulės Titnagas“, Vasario 16-osios g. 52, Šiauliai
www.saulestitnagas.com